

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΜΣ "Δημόσια Διοίκηση - Δημόσιο Μάνατζμεντ"

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Θέμα:

**Κανονιστική Αρμοδιότητα του/της Προέδρου της Δημοκρατίας και
Έλεγχος Κανονιστικών Διαταγμάτων από το Συμβούλιο της
Επικρατείας**

**President's Hellenic Republic Regulatory Competence and Control
of the Council of State Referring to the Regulatory Decrees**

Συρμή Παρασκευή (Α.Μ.: ΔΜ1902)

Επιβλέπων καθηγητής: Dr Δημήτριος Στράνης

Αθήνα 18 Απρίλιος 2021

ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

1.

2.

3.

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η υπογράφουσα Συρμή Παρασκευή του Ευαγγέλου, με αριθμό μητρώου ΔΜ1902 φοιτήτρια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών «Δημόσια Διοίκηση – Δημόσιο Μάνατζμεντ, του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων της Σχολής Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, δηλώνω υπεύθυνα ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της μεταπτυχιακής εργασίας και κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Επιθυμώ την απαγόρευση πρόσβασης στο πλήρες κείμενο της εργασίας μου μέχρι ..... και έπειτα από αίτηση μου στη Βιβλιοθήκη και έγκριση του επιβλέποντα καθηγητή.

Ημερομηνία

18 Απριλίου 2021

Η Δηλούσα

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Καθώς η προσπάθεια συγγραφής της τελικής εργασίας ολοκληρώθηκε και μετουσιώθηκε στο σώμα της παρούσας μελέτης, θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερω τον Πρόεδρο του τμήματος Δημόσια Διοίκηση και Δημόσιο Μάνατζμεντ και επιβλέποντα της εργασίας μου Dr Δημήτριο Στράνη για την βοήθειά του, καθ' όλη τη διάρκεια του μεταπτυχιακού προγράμματος, όπου μέσα σε πρωτόγνωρες συνθήκες το πρόγραμμα ανταπεξήλθε πέραν των προσδοκιών μου. Η δε υποστήριξή του σε όλη τη διάρκεια των σπουδών μου στο Πανεπιστήμιο, αλλά και η παροχή διευκρινίσεων, κάθε φορά που παρέστη ανάγκη, στην πορεία ολοκλήρωσης της παρούσας εργασίας, ήταν κάτι παραπάνω από δεδομένη. Τόσο με την επιστημονική του κατάρτιση, όσο και με το ενδιαφέρον που επέδειξε σε ανθρώπινο επίπεδο, στάθηκε σαν αληθινός «δάσκαλος» σε όλη αυτή την πορεία.

Επιπροσθέτως θα ήθελα να ευχαριστήσω τον κ. Κουσούλη Κωνσταντίνο Σύμβουλο του ΣτΕ και Διευθυντή του Νομικού Γραφείου της Προέδρου της Δημοκρατίας, όπου μου παρείχε πλήρη πρόσβαση στο αρχειακό υλικό της Προεδρίας και τη βοήθειά του όπου παρέστη ανάγκη. Από το νομικό γραφείο της Προεδρίας της Δημοκρατίας, δε θα μπορούσα να εξαιρέσω από τις ευχαριστίες μου για τη βοήθειά του, τόσο σε υπηρεσιακό όσο και σε προσωπικό επίπεδο τον Νομικό κ. Απόστολο Βλαχογιάννη.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον σύζυγό μου και τον γιο μου που με την ατέρμονη υπομονή τους αλλά και την στήριξή τους όλο αυτό το διάστημα, στάθηκαν αρωγοί στο έργο μου. Χωρίς τα ανωτέρω αυτά στοιχεία δε θα μπορούσα να ολοκληρώσω τόσο το εν λόγω πόνημα, όσο και τις μεταπτυχιακές μου σπουδές.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο/Η Πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι ο ανώτατος αιρετός άρχοντας στο πολιτειακό καθεστώς της αβασίλευτης δημοκρατίας. Γενικότερα, είτε ασκεί άμεσα την εκτελεστική εξουσία εκλεγμένος απευθείας από το λαό, (προεδρική δημοκρατία), είτε εκλέγεται έμμεσα από τα νομοθετικά σώματα (προεδρευομένη κοινοβουλευτική δημοκρατία). Το πολίτευμα της Ελλάδας είναι προεδρευομένη κοινοβουλευτική δημοκρατία, σύμφωνα με το Σύνταγμα του 1975 και τις αναθεωρήσεις του. Οι αρμοδιότητές του/της Προέδρου της Δημοκρατίας και το πώς αυτές συνυφαίνονται με τη φιλοσοφία του θεσμού, είναι θέμα ιδιαίτερου ενδιαφέροντος, ιδίως αν εντάσσεται στα όρια του πλαισίου της εκάστοτε – χρονικά – πολιτικής περιόδου. Η σειρά των συνταγματικών αναθεωρήσεων έχει δώσει στο θεσμό διαφορετική μορφή από εκείνη του παρελθόντος. Η συγκεκριμένη εργασία στοχεύει στην περιγραφή και παρουσίαση της Κανονιστικής Αρμοδιότητας του/της Προέδρου της Δημοκρατίας, αλλά και της διαδικασίας ελέγχου των κανονιστικών διαταγμάτων από το Συμβούλιο της Επικρατείας.

Λέξεις κλειδιά: Πρόεδρος της Δημοκρατίας, Συμβούλιο της Επικρατείας, κανονιστική αρμοδιότητα, σχέδιο διατάγματος, θεσμικός ρόλος, εξουσιοδότηση.

ABSTRACT

The President of the Republic is the highest elected ruler in the state regime of a non-reigning democracy. In general, it either exercises direct executive power directly elected by the people (presidential democracy), or is elected indirectly by the legislature (parliamentary democracy presided over). The state of Greece is a presiding parliamentary democracy, in accordance with the 1975 Constitution and its revisions. The responsibilities of the President of the Republic and how they are intertwined with the philosophy of the institution, is a matter of particular interest, especially if it falls within the limits of the context of the respective - chronological - political period. The series of constitutional revisions has given the institution a different form from that of the past. This work aims at the description and presentation of the Regulatory Jurisdiction of the President of the Republic, but also the process of control of the regulatory decrees by the Council of State.

Key Words: President of the Republic, Council of State, regulatory competence, draft decree, institutional role, authorization.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ.....	2
ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	3
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	4
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	5
ABSTRACT.....	6
ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΜΗΣΕΩΝ Κ ΑΙ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ	10
ΕΙΣΑΓΩΓΗ : Ιστορική Αναφορά – Το ισχύον Σύνταγμα	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	13
Κανονιστική Αρμοδιότητα του/της Προέδρου της Δημοκρατίας.....	13
1.1 Διαδικασία Εκλογής Προέδρου της Δημοκρατίας.....	13
1.2 Νομοθετική Εξουσιοδότηση του/της Προέδρου της Δημοκρατίας.....	14
1.3 Ο Θεσμικός Ρόλος του/της Προέδρου της Δημοκρατίας	15
1.4 Οι Γενικότερες Αρμοδιότητες του/της Προέδρου της Δημοκρατίας.....	16
1.5 Εννοιολογικές Διευκρινίσεις Κανονιστικής Αρμοδιότητας ΠτΔ	21
1.6 Τα Προεδρικά Διατάγματα και οι Κανονιστικές Πράξεις της Διοίκησης.....	22
1.7 Η Νομοθετική Εξουσιοδότηση-Αρμοδιότητα Πρότασης: ο/η Πρόεδρος της ...	26
Δημοκρατίας ως Φορέας της Κανονιστικής Αρμοδιότητας	26
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	29
Έλεγχος Κανονιστικών Διαταγμάτων από το Συμβούλιο της.....	29
2.1 Το Συμβούλιο της Επικρατείας.....	29
2.2 Προπαρασκευαστική Διαδικασία	29
2.2.1 Το Νομοπαρασκευαστικό Έργο της Διοίκησης.....	29
2.2.2 Αποστολή του Σχεδίου στο ΣτΕ- Η Προκαταρκτική Διαδικασία Ενώπιον	30
2.2.3 Διατάγματα με Επείγοντα Χαρακτήρα	31
2.2.4 Αρμόδιος Σχηματισμός Επεξεργασίας των Διαταγμάτων	31

2.2.5	Η Διαδικασία της Επεξεργασίας του Σχεδίου Διατάγματος.....	31
2.2.6	Επεξεργασία σε Συμβούλιο του Σχεδίου Διατάγματος	32
2.2.7	Τροποποίηση Σχεδίου Διατάγματος	32
2.2.8	Υιοθεσία Σχεδίου Διατάγματος	33
2.2.9	Απόσυρση Σχεδίου Διατάγματος.....	33
2.3	Αντικείμενο και Εύρος της Επεξεργασίας.....	33
2.3.1	Αρμοδιότητα Πρότασης Σχεδίου Κανονιστικού Διατάγματος.....	33
2.4	Δομή Σχεδίου Διατάγματος	34
2.4.1	Προοίμιο	34
2.4.2	Πρόταση του Αρμοδίου ή Αρμοδίων Υπουργών.....	36
2.4.3	Προτεινόμενες Διατάξεις Σχεδίου	36
2.4.4	Έναρξη Ισχύος Διατάγματος	36
2.4.5	Ρήτρα Δημοσίευσης και Εκτέλεσης Διατάγματος.....	36
2.4.6	Παραρτήματα Σχεδίων.....	36
2.4.7	Ημερομηνία και Υπογραφή Σχεδίων Προεδρικών Διαταγμάτων.....	36
2.5	Νομοτεχνικές Αρχές	37
2.5.1	Λογική Διάρθρωση και Ειδίκευση Περιεχομένου.....	37
2.5.2	Ομοιογένεια Σχεδίου Διατάγματος	37
2.5.3	Διατύπωση Κειμένου	37
2.5.4	Διαιρέσεις και Υποδιαιρέσεις Κανονιστικού Κειμένου	37
2.5.5	Ενδεικτική Ρύθμιση	37
2.5.6	Συντακτική και Γραμματική Ορθότητα του Κειμένου- Ξενόγλωσσοι.....	37
	Όροι.....	37
2.5.7	Παραπομπή σε ΦΕΚ-Συντομογραφίες	38
2.5.8	Προσθήκες Χειρόγραφα	38

2.5.9 Ο Τρόπος με τον οποίον Εντάσσονται οι Ρυθμίσεις στο Υφιστάμενο	38
Δίκαιο.....	38
2.5.10 Αναφορικά με την Επανάληψη Διατάξεων Νόμου	39
2.5.11 Ο Τελικός Έλεγχος του Σχεδίου Διατάγματος	39
2.6 Νομιμότητα Ρυθμίσεων-Αιτιολογία	39
2.7 Η Προσαρμογή στο Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	40
2.8 Η Γνωμοδότηση	40
2.9 Η Έκδοση του Διατάγματος	42
Επίλογος.....	43
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «I»	45
Ν.3713/1928.....	45
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «II»	57
290 ΣΛΕΕ	57
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «III».....	64
Π.Δ. 18/1989.....	64
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «IV»	76
ΣτΕ Ολ 3839/2009	76
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «V».....	79
Ν. 1338/1983.....	79
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	87

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΜΗΣΕΩΝ Κ ΑΙ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

Ε.Δ.	Ένοπλες Δυνάμεις
Ε.Ε.	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΚΑΕ	Κωδικός Αριθμός Εξόδου
ν.	Νόμος
Ν.	Νόμος
Ν.Π.Δ.Δ.	Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου
παρ.	παράγραφος
π.δ.	Προεδρικό Διάταγμα, Προεδρικά Διατάγματα
ΠτΔ	Πρόεδρος της Δημοκρατίας
π.χ.	Παραδείγματος χάριν
Σ	Σύνταγμα
σελ.	σελίδα
ΣΔΕΕ	Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΣτΕ	Συμβούλιο της Επικρατείας
Τμ.	Τμήμα
ΦΕΚ	Φύλλο Εφημερίδας της Κυβέρνησης

ΕΙΣΑΓΩΓΗ : Ιστορική Αναφορά – Το ισχύον Σύνταγμα

Ο θεσμός του/της Προέδρου της Δημοκρατίας παραπέμπει στο ανώτατο αιρετό πολιτειακό αξίωμα της χώρας. Με γνώμονα το Σύνταγμα καθιερώνεται και ο ρόλος του, ως ρυθμιστής του πολιτεύματος, με τη διαφορά ότι ανώτερο όργανο του κράτους, είναι το εκλογικό σώμα. Από την εποχή της μεταπολίτευσης, ο/η Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκλέγεται έμμεσα από το λαό, μέσα από ψηφοφορία η οποία διενεργείται στη Βουλή των Ελλήνων. Ο θεσμός του/της Προέδρου της Δημοκρατίας ίσχυσε στην Ελλάδα για πρώτη φορά με βάση το Σύνταγμα του 1927, το οποίο και επίσημα καθιερώνει την αβασίλευτη δημοκρατία ως πολίτευμα του ελληνικού κράτους. Σύμφωνα με αυτό, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ανεξαρτήτως του γεγονότος πως ήταν ο ανώτατος πολιτειακός άρχοντας του κράτους, πολιτικά δεν ασκούσε ιδιαίτερες αρμοδιότητες και ουσιαστικές ευθύνες. Συγκεκριμένα, δεν συμμετείχε στη νομοθετική λειτουργία, μπορούσε να προκαλέσει τη διάλυση της Βουλής μόνο κατόπιν σύμφωνης γνώμης της Γερουσίας και είχε το δικαίωμα να εκδίδει νομοθετικά διατάγματα που είχαν μόνο προσωρινή ισχύ. Δεκαετίες αργότερα, σημαντικά πολιτικά και εθνικά γεγονότα – όπως οι δικτατορίες που επιβλήθηκαν από τους Κονδύλη και Μεταξά, η σκοτεινή περίοδος της γερμανικής κατοχής και ο διχαστικός εμφύλιος που την ακολούθησε – άλλαξαν τις ισορροπίες στο κοινωνικοπολιτικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο και δεν επέτρεψαν τη θέσπιση και εισαγωγή μεταρρυθμίσεων, αναφορικά με τη θεσμική εξέλιξη του/της Προέδρου της Δημοκρατίας. Οι κοινοβουλευτικοί θεσμοί άρχισαν να εξελίσσονται ξανά στις αρχές της δεκαετίας του 1950, εξέλιξη όμως που διακόπηκε εξαιτίας της επιβολής της δικτατορίας των συνταγματαρχών το 1967¹. Μετά το πέρας της δικτατορίας σημειώθηκε αναθεώρηση του Συντάγματος το 1975, με την οποία επαναφέρθηκαν οι εξουσίες του πολιτειακού αξιώματος του/της Προέδρου της Δημοκρατίας. Αν και ρυθμίστηκαν μετά από μεγάλο χρονικό διάστημα οι αρμοδιότητες του αξιώματος, εντούτοις περιορίστηκαν σε ακόμα πιο σημαντικό βαθμό, γεγονός που επαναλήφθηκε και σε επόμενες συνταγματικές αναθεωρήσεις. Έτσι, δικαίως υποστηρίζεται από πολλούς στις μέρες μας, ότι δηλαδή ο ρόλος του/της Προέδρου της Δημοκρατίας είναι πιο πολύ συμβολικός. Από το 1975 έως σήμερα έχουν εκλεγεί από τη βουλή στο αξίωμα του Προέδρου της Δημοκρατίας οι: Μιχαήλ

---

¹ Συνταγματική Ιστορία, Ανακτήθηκε από <http://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/To-Politevma/Syntagmatiki-Istoria/>

Στασινόπουλος, Κωνσταντίνος Τσάτσος, Κωνσταντίνος Καραμανλής, Χρήστος Σαρτζετάκης, Κωστής Στεφανόπουλος, Κάρολος Παπούλιας, Προκόπης Παυλόπουλος και Κατερίνα Σακελλαροπούλου, η πρώτη γυναίκα Πρόεδρος. Σύμφωνα με το ισχύον Σύνταγμα η εκλογή του/της Προέδρου της Δημοκρατίας πραγματοποιείται μόνο από τη Βουλή των Ελλήνων, τους υποψήφιους δε, προτείνουν μόνο οι εκάστοτε κοινοβουλευτικές ομάδες. Το άρθρο 30 του Συντάγματος ορίζει ως χρονικό διάστημα της προεδρικής θητείας τα πέντε (5) έτη, καθώς και το ασυμβίβαστο του αξιώματος με οποιοδήποτε άλλο. Σύμφωνα με το ανωτέρω άρθρο, ο/η ΠτΔ θεωρείται ως ο *«ρυθμιστής του πολιτεύματος»*. Πρακτικά, ο συγκεκριμένος λεκτικός όρος δεν συνεπάγεται ότι ο/η ΠτΔ ρυθμίζει καθ' ολοκληρία και προσδιορίζει το πολίτευμα του κράτους. Ο Φ. Σπυρόπουλος (1990), υπογραμμίζει χαρακτηριστικά ότι ο/η ΠτΔ *«είναι το κρατικό εκείνο όργανο, το οποίο σε περίπτωση που ανακλύπτουν οποιεσδήποτε δυσλειτουργίες κατά την εφαρμογή και την εξέλιξη του πολιτεύματος, είναι κατ' εξοχήν αρμόδιο να παρέμβει ώστε να του προσδώσει πάλι το μέτρο, το ρυθμό και τη λειτουργική ισορροπία που του προσήκει²»*. Η περίοδος της προεδρίας έχει ως ορόσημο έναρξης την ημέρα διεξαγωγής της ορκωμοσίας του/της ΠτΔ, ενώ η προεδρική θητεία μπορεί να παραταθεί πέραν του χρονικού ορίζοντα των πέντε (5) ετών, σε περιπτώσεις πολεμικών συρράξεων. Ο/Η ΠτΔ έχει μόνο μία φορά δικαίωμα επανεκλογής στο αξίωμα.

Η παρούσα διπλωματική εργασία έχει ως στόχο να περιγράψει με τρόπο λεπτομερή, αφενός την Κανονιστική Αρμοδιότητα του/της Προέδρου της Δημοκρατίας και αφετέρου τη διαδικασία ελέγχου των κανονιστικών διαταγμάτων από το Συμβούλιο της Επικρατείας. Η εργασία αποτελείται από δύο (2) κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο προσεγγίζεται αρχικά το θέμα της διαδικασίας εκλογής Προέδρου Δημοκρατίας. Στη συνέχεια αναλύονται η νομοθετική του/της εξουσιοδότηση, ο θεσμικός του/της ρόλος και κάποιες γενικές του/της αρμοδιότητες. Τέλος προσεγγίζεται εννοιολογικά η κανονιστική του/της αρμοδιότητα, καθώς και ο ρόλος του/της Προέδρου ως φορέας της. Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται και αναλύεται ενδελεχώς η διαδικασία ελέγχου των κανονιστικών διαταγμάτων από το Συμβούλιο της Επικρατείας, ξεκινώντας από τις προπαρασκευαστικές διαδικασίες και εμβαθύνοντας σε όλα τα στάδια του ελέγχου.

---

² Σπυρόπουλος Φ, *«Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ως «ρυθμιστής του πολιτεύματος»*, Εκδόσεις Σάκκουλας, Αθηνά-Κομοτηνή, 1990, σ. 9.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Κανονιστική Αρμοδιότητα του/της Προέδρου της Δημοκρατίας

1.1 Διαδικασία Εκλογής Προέδρου της Δημοκρατίας

Ο/Η Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκλέγεται από τη Βουλή, η θητεία του/της διαρκεί πέντε έτη και το αξίωμά του/της είναι ασυμβίβαστο με οποιοδήποτε άλλη θέση, έργο ή αξίωμα. Η θητεία του/της ξεκινά από την ημέρα της ορκωμοσίας. Εάν κηρυχθεί πόλεμος, η προεδρική θητεία παρατείνεται έως τη λήξη του πολέμου. Η επανεκλογή του/της επιτρέπεται μόνο μία φορά. Πρόεδρος της Δημοκρατίας, μπορεί να εκλεγεί οποιοσδήποτε Έλληνας πολίτης, ο οποίος έχει συμπληρώσει το τεσσαρακοστό έτος της ηλικίας του, έχει το δικαίωμα του εκλέγειν και την ελληνική καταγωγή από τον πατέρα ή τη μητέρα του³. Σε ειδική συνεδρίαση, η οποία συγκαλείται από τον Πρόεδρο της Βουλής, τουλάχιστον ένα μήνα πριν τη λήξη της θητείας του/της εν ενεργεία ΠτΔ, πραγματοποιείται ονομαστική ψηφοφορία για την εκλογή του/της. Ωστόσο υπάρχουν έκτακτες περιπτώσεις, όπου συγκαλείται η συνεδρίαση της Βουλής μέσα σε δέκα ημέρες από την πρόωρη λήξη της θητείας του/της προηγούμενου/ης Προέδρου για την διαδικασία εκλογής του/της και αυτές είναι: να παραιτηθεί ο/η Πρόεδρος, να πεθάνει, ή να κηρυχθεί έκπτωτος/η σύμφωνα με τις διατάξεις του Συντάγματος, ή σε περίπτωση οριστικής αδυναμίας να εκπληρώσει τα καθήκοντά του/της⁴. Ωστόσο η διαδικασία εκλογής ΠτΔ, πραγματοποιείται για πλήρη θητεία και εκλέγεται εκείνος που συγκέντρωσε τα δύο τρίτα του συνολικού αριθμού των βουλευτών. Στην περίπτωση που δεν συγκεντρωθεί αυτή η πλειοψηφία, γίνεται επανάληψη της ψηφοφορίας μετά από πέντε ημέρες, αν δεν εκπληρωθεί η επιθυμητή πλειοψηφία και αυτή τη φορά, επαναλαμβάνεται η ψηφοφορία ξανά μετά από πέντε ημέρες, όπου απαιτείται η πλειοψηφία των τριών πέμπτων του συνολικού αριθμού των βουλευτών. Σε περίπτωση που ούτε κατά την τρίτη ψηφοφορία επιτευχθεί η πλειοψηφία, τότε διαλύεται η Βουλή μέσα σε δέκα ημέρες και προκηρύσσονται εκλογές για την ανάδειξη νέας Βουλής. Μετά την ανάδειξη νέας Βουλής και την συγκρότησή της σε σώμα, εκλέγεται με ονομαστική ψηφοφορία Πρόεδρος της Δημοκρατίας, με προαπαιτούμενο τα τρία πέμπτα του συνόλου των βουλευτών. Η μη επίτευξη της πλειοψηφίας, οδηγεί σε επανάληψη της ψηφοφορίας για ακόμη μία φορά, σε πέντε ημέρες με την εκλογή πλέον

---

³ Άρθρο 32 Σ

⁴ Άρθρο 34 παρ.2 Σ

ως Προέδρου της Δημοκρατίας, αυτού που συγκεντρώνει την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών. Εάν και πάλι δεν πλειοψηφίσει, τότε μετά από πέντε ημέρες πραγματοποιείται ψηφοφορία ανάμεσα στα δύο πρόσωπα που πλειοψήφισαν και το πρόσωπο που συγκέντρωσε σχετική πλειοψηφία, θεωρείται ότι έχει εκλεγεί⁵.

1.2 Νομοθετική Εξουσιοδότηση του/της Προέδρου της Δημοκρατίας

Σύμφωνα με τα προϊσχύσαντα Συντάγματα, την εκτελεστική εξουσία ασκεί ο Αρχηγός του Κράτους διά των υπευθύνων Υπουργών που διορίζει ο ίδιος. Επιπροσθέτως, ο Αρχηγός του Κράτους έχει την αρμοδιότητα να εκδίδει τα αναγκαία εκτελεστικά διατάγματα για την εφαρμογή των νόμων, με τη θέσπιση δευτερευόντων και μη αυτοτελών κανόνων δικαίου, προκειμένου να ρυθμιστούν και να αντιμετωπιστούν οι λεπτομέρειες για τη συμπλήρωση της αφηρημένης ρύθμισης του νόμου. Αυτή η κανονιστική αρμοδιότητα, πηγάζει απευθείας από το Σύνταγμα, είναι αυτόνομη, χωρίς την προϋπόθεση νομοθετικής εξουσιοδότησης.⁶

Ο θεσμός της νομοθετικής εξουσιοδότησης δεν είχε προβλεφθεί και ήταν άγνωστος στα Συντάγματα του 1844, 1864, 1911 και 1927. Επί σειρά δεκαετιών θεωρητικά δημιουργήθηκε μία μορφή συνταγματικού εθίμου, όπου παρείχε το αναγκαίο έρεισμα, στην πάγια πρακτική της έκδοσης εξουσιοδοτικών νόμων. Η εν λόγω πρακτική, οδήγησε στη διαμόρφωση συνείδησης δικαίου, σε συνδυασμό με το συνταγματικό έθιμο, όπου αναγνωρίστηκε έμμεσα τόσο από τον κοινό, όσο και από τον συντακτικό νομοθέτη. Ως απότοκο ο ν. 3713/1928⁷ περί του ΣτΕ, όπου προέβλεψε, ότι τα εκδιδόμενα κανονιστικά διατάγματα, τόσο τα εκτελεστικά των νόμων, όσο και τα «κατά νομοθετική εντολή», υπόκεινται σε επεξεργασία⁸. Σύμφωνα με τη θεωρία της εποχής η νομοθετική εξουσιοδότηση δεν εκχωρούσε στον νομοθέτη τη δική του εξουσία προς νομοθέτηση⁹. Επιτρεπτό συνταγματικά, είναι μόνον η χορήγηση ειδικής νομοθετικής εξουσιοδότησης, σε ορισμένο αντικείμενο, ούτως ώστε να θεσπισθεί ρύθμιση με την έκδοση κανονιστικής πράξης. Σαφώς εννοείται ότι τόσο η νομοθετική

---

⁵ Χριστίνα Μ. Ακριβοπούλου, Χαράλαμπος Ανθόπουλος, *Εισαγωγή στο Δίκαιο και στους Συνταγματικούς Θεσμούς*, Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών: Αθήνα, 2015 Σελ.162-164

⁶ Σπυρόπουλος Φ., *Σύνταγμα, Κατ' άρθρο Ερμηνεία*, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2017, σ.893

⁷ Παράρτημα «Γ»

⁸ Σπηλιωτόπουλος Π. Επαμεινώνδας, *Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου*, Τόμοι Ι-ΙΙ, εκδ. Σάκκουλα: Αθήνα, 2002, σ.103

⁹ Παπαλάμπρου Απ., *Η Έννοια της Αρχής Διάκρισης των Εξουσιών*, εκδ. Σύμμεικτα Σβώλου: Αθήνα, 1961, σελ. 359

εξουσιοδότηση, όσο και οι εκδοθείσες πράξεις δύνανται με νεότερο τυπικό νόμο, να καταργηθούν¹⁰. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο και προκειμένου να επιτευχθεί η προάσπιση του εθνικού συμφέροντος με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, κάποιες εκ των σημαντικότερων αρμοδιοτήτων του/της ΠτΔ, συγκλίνουν σε αυτόν τον στόχο¹¹.

1.3 Ο Θεσμικός Ρόλος του/της Προέδρου της Δημοκρατίας

Είναι αυτονόητο, ότι στα άλλα πολιτεύματα όπου ο Πρόεδρος έχει άμεση τη λαϊκή νομιμοποίηση, απολαμβάνει και διευρυμένες αρμοδιότητες. Ο συμβολικός και μη ουσιαστικός ρόλος του Προέδρου στο πολίτευμά μας μέσα από το ισχύον Σύνταγμα, διαρρυθμίζεται μέσα από μία σειρά διατάξεων και θεσμών, έναντι του αποφασιστικού και ουσιαστικού ρόλου της Κυβέρνησης. Η καθιέρωση του ανεύθυνου του ΠτΔ¹² προβλέπεται από το Σύνταγμα, ενώ τον καθιστά υπεύθυνο μόνο σε περίπτωση εσχάτης προδοσίας και εκ προθέσεως παραβίασης του Συντάγματος. Αυτή η ευθύνη μπορεί να αναζητηθεί στο Ειδικό Ποινικό Δικαστήριο του άρθρου 86 και μόνον κατόπιν κατάθεσης πρότασης για κατηγορία και παραπομπή του/της ΠτΔ, τουλάχιστον από το ένα τρίτο των μελών του Κοινοβουλίου και για να γίνει δεκτή η απόφαση απαιτείται πλειοψηφία των δύο τρίτων αυτού. Επιπλέον καθιερώνεται το αρνητικό τεκμήριο της αρμοδιότητας του/της ΠτΔ¹³, όπου τον/την καθιστά αναρμόδιο για μη προβλεπόμενες πράξεις σύμφωνα με τους νόμους και το Σύνταγμα, ενώ στη συνέχεια εντάσσεται και ο κανόνας της προσυπογραφής των πράξεων του/της ΠτΔ από τον αρμόδιο Υπουργό. Συγκεκριμένα και σύμφωνα με το άρθρο 35 παρ. 1 Σ, δεν ισχύει ούτε εκτελείται καμία πράξη του/της ΠτΔ, αν δεν προσυπογράψει ο αρμόδιος Υπουργός, που γίνεται υπεύθυνος με μόνη την υπογραφή του. Επιπροσθέτως οι Υπουργοί δεν απαλλάσσονται από την πολιτική τους ευθύνη εάν λάβουν προφορική ή και έγγραφη εντολή από τον/την ΠτΔ, ευθύνη την οποία αναλαμβάνουν με την προσυπογραφή¹⁴. Έχουμε μία αυστηρή τυποποίηση, αναφορικά με τις αρμοδιότητές του/της, στη διάλυση της Βουλής και στην ανάδειξη της Κυβέρνησης. Κατά το Σύνταγμα του 1975, κάποιες εκ των αρμοδιοτήτων που είχαν δοθεί στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, απείχαν παρασάγγας από τον ανεύθυνο και συμβολικό ρόλο του, με συνέπεια να

---

¹⁰ Μάνεσης Ι. Αριστόβουλος, *Συνταγματικόν Δίκαιον*, Τόμος Α', Σάκκουλα: Αθήνα, 1967:103, Ράικος Αθ., *Συνταγματικό Δίκαιο, Οργανωτικό Μέρος II*, εκδ. ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ : Αθήνα

¹¹ <http://www.presidency.gr/archiki/armodiothtes-proedrou/>

¹² Άρθρο 49 Σ

¹³ Άρθρο 50 Σ

¹⁴ Άρθρο 85 Σ

χαρακτηριστούν ως υπερεξουσίες, οι οποίες παρέπεμπαν σε ημι – προεδρικά και προεδρικά πολιτεύματα. Κύριο χαρακτηριστικό των τότε αρμοδιοτήτων, ήταν αφενός η εξασφάλιση του ΠτΔ της δυνατότητας ελέγχου της Κυβέρνησης, με τη διάσπαση της σχέσης εξάρτησης ανάμεσα στην Κυβέρνηση και τη Βουλή, ίδιον των κοινοβουλευτικών συστημάτων¹⁵. Ωστόσο με την αναθεώρηση του Συντάγματος του 1986, απαλείφθηκαν αυτές οι αρμοδιότητες και εξορθολογίστηκε ο ρόλος του Προέδρου της Δημοκρατίας. Κάποιες εκ των αρμοδιοτήτων που του αφαιρέθηκαν, αφορούσαν στην οιαδήποτε διακριτική ευχέρεια ανάδειξης αλλά και απαλλαγής της Κυβέρνησης από τα καθήκοντά της, στη δυνατότητά της να προκηρύσσει, για εθνικό θέμα, δημοψήφισμα χωρίς να έχει προηγηθεί η σύμφωνη γνώμη της Κυβέρνησης, στο να δύναται να συμπράττει ως συννομοθέτης με την Βουλή, αλλά και στη δυνατότητα να διαλύει τη Βουλή για λόγους δυσαρμονίας της με το λαϊκό αίσθημα¹⁶.

1.4 Οι Γενικότερες Αρμοδιότητες του/της Προέδρου της Δημοκρατίας

Ο/Η Πρόεδρος της Δημοκρατίας λειτουργεί ως «ρυθμιστής του πολιτεύματος», σύμφωνα με το άρθρο 30 Σ και είναι μονοπρόσωπο και άμεσο όργανο του Κράτους. Ο ρόλος του/της είναι συμβολικός, ουδέτερος, υπερκομματικός και πολιτικά ανεύθυνος, δεδομένου ότι την πολιτική ευθύνη, αναλαμβάνει η Κυβέρνηση. Η εκλογή του/της πραγματοποιείται έμμεσα από τη Βουλή και οι αρμοδιότητές του και ο ρόλος του/της καθορίζονται μέσα από τα άρθρα 30 – 50 Σ. Ωστόσο στο άρθρο 26 Σ, με την αρχή της διάκρισης των λειτουργιών, κατοχυρώνεται η συμμετοχή του/της στην νομοθετική και εκτελεστική λειτουργία¹⁷.

Σύμφωνα με το άρθρο 50 Σ, ο/η ΠτΔ έχει μόνο όσες αρμοδιότητες ρητά προβλέπονται από το Σύνταγμα και τους νόμους, δηλαδή διαθέτει το αρνητικό τεκμήριο αρμοδιότητας. Σύμφωνα με το άρθρο 26 Σ, όπως προαναφέρθηκε, ο/η ΠτΔ διαθέτει εκτελεστικές και νομοθετικές αρμοδιότητες τις οποίες ασκεί με τη Βουλή και την Κυβέρνηση. Ωστόσο λόγω της ιδιότητάς του ως ρυθμιστής του πολιτεύματος, διαθέτει δικαστικές και ρυθμιστικές αρμοδιότητες. Πιο συγκεκριμένα, οι νομοθετικές αρμοδιότητες συνίστανται στο ότι εκδίδει και δημοσιεύει τους νόμους¹⁸. Εκδίδει τα

¹⁵ Βλ. Ακριβοπούλου Χρ., όπ.π (υποσημ. 5) σελ.56,85,86

¹⁶ Δ. Τσάτσος, *Συνταγματικό Δίκαιο β', Οργάνωση και Λειτουργία της Πολιτείας, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή, 1993, σελ. 89*

¹⁷ Χριστίνα Μ. Ακριβοπούλου και Χαράλαμπος Ανθόπουλος, *Εισαγωγή στο Διοικητικό Δίκαιο, ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ: Αθήνα, 2015, σελ. 52*

¹⁸ Άρθρο 42 παρ. 1 Σ

εκτελεστικά Προεδρικά Διατάγματα, διαθέτοντας πέρα από τον νομοθετικό και εκτελεστικό χαρακτήρα¹⁹. Εκδίδει τα Κανονιστικά Π.Δ. ²⁰. Εκδίδει πράξεις νομοθετικού περιεχομένου και δημοσιεύει την απόφαση της Βουλής, σε περίπτωση που η χώρα κηρυχθεί σε κατάσταση πολιορκίας²¹. Επίσης δύναται να αναπέμψει πρόταση νόμου που έχει ψηφιστεί από τη Βουλή ή νομοσχέδιο εντός ενός μηνός από την ψήφισή τους²². Προκειμένου να γίνει η αναπομπή, επιβάλλεται στην Βουλή η επιψήφιση της πρότασης νόμου ή του νομοσχεδίου με μία ειδική διαδικασία²³, η οποία αφορά σε ζητήματα τυπικής συνταγματικότητας, αυτά δηλαδή τα ζητήματα, τα οποία άπτονται της διαδικασίας ψήφισης ενός νομοσχεδίου ή πρότασης νόμου, και όχι του περιεχομένου τους που συνιστά ουσιαστική συνταγματικότητα. Πιο λεπτομερώς, σύμφωνα με το άρθρο 42 Σ, *«αναπεμφθέν ψηφισμένο νομοσχέδιο ή πρόταση νόμου, συζητείται και ψηφίζεται από την Ολομέλεια της Βουλής, σε δύο διαφορετικές συνεδριάσεις και δύο φορές, οι οποίες απέχουν μεταξύ τους τουλάχιστον δύο ημέρες»*. Η πρώτη συζήτηση θα αφορά κατά αρχήν και κατά άρθρο, ενώ η δεύτερη κατά άρθρο και στο σύνολο. Η αναπομπή έχει αμιγώς αναβλητικό χαρακτήρα, παρόλο που σημαίνει άρνηση της έκδοσης του νόμου, διότι από τη στιγμή που το νομοσχέδιο ή η πρόταση νόμου επιψηφιστεί, όπως προβλέπεται, ο/η Πρόεδρος της Δημοκρατίας, έχει την υποχρέωση να το εκδώσει και να το δημοσιεύσει. Κατόπιν τούτων είναι μεν αρνησικυρία αλλά με χαρακτήρα αναβλητικό. Για κρίσιμα εθνικά θέματα ή για ψηφισμένα νομοσχέδια, ο/η ΠτΔ προκηρύσσει δημοψήφισμα, ωστόσο η συμμετοχή του σε αυτή τη διαδικασία, έχει συμβολικό χαρακτήρα, δεδομένου ότι το κατεξοχήν αρμόδιο όργανο για τη λήψη απόφασης στο δημοψήφισμα, είναι το Κοινοβούλιο, ενώ οι αρμοδιότητες του/της ΠτΔ είναι εκτελεστικές, δηλαδή διοικητικές. Εν κατακλείδι, ο/η ΠτΔ είναι αρμόδιος/α για τον διορισμό αλλά και την παύση των δημοσίων υπαλλήλων²⁴. Διορίζει τους Δικαστές. Αρχι των Ενόπλων Δυνάμεων, κατά την ειρηνική περίοδο, σαφώς συμβολικά αφού τη διοίκηση των Ε.Δ., ασκεί η Κυβέρνηση²⁵.

---

¹⁹ Άρθρο 43 παρ. 1 Σ

²⁰ Άρθρο 43 παρ. 2 και 4 Σ

²¹ Άρθρο 48 Σ

²² Άρθρο 42 παρ. 2 Σ

²³ Άρθρο 76 παρ. 2 Σ

²⁴ Άρθρο 46 παρ. 1 Σ

²⁵ Άρθρο 45

Είναι υπεύθυνος/η για την απονομή των προβλεπομένων από το νόμο παρασήμων, τα οποία απονέμονται μετά από εισήγηση του αρμοδίου Υπουργού Εξωτερικών²⁶.

Ο/Η ΠτΔ εκτός από τις εκτελεστικές και τις νομοθετικές του αρμοδιότητες, διαθέτει και δικαστικές. Δύναται να απονέμει χάρη σε εγκληματίες που έχουν διαπράξει ποινικό αδίκημα, μετριάζοντας, μετατρέποντας ή και χαρίζοντας την ποινή που τους έχει επιβληθεί. Θα πρέπει να αποσαφηνιστεί, ότι η αρμοδιότητα αυτή του/της ΠτΔ είναι αμιγώς συμβολική, αφού για την απονομή χάριτος απαιτείται τόσο η πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης, όσο και η γνωμοδότηση από το Συμβούλιο Χαρίτων, ένα Συμβούλιο που απαρτίζεται κυρίως από δικαστές²⁷. Επιπλέον δύναται να απονέμει χάρη σε Υπουργό, Υφυπουργό ή κάποιο άλλο μέλος της Κυβέρνησης, που έχει ποινική ευθύνη και έχει καταδικαστεί, με την προηγούμενη συγκατάθεση της Βουλής²⁸.

Ο χαρακτηρισμός του/της ΠτΔ ως ρυθμιστής του πολιτεύματος, του/της αποδίδεται λόγω των ρυθμιστικών αρμοδιοτήτων που διαθέτει, οι οποίες αναλύονται στις συνταγματικά και νομικά τυποποιημένες ρυθμιστικές αρμοδιότητές του, αλλά και στον άτυπο ρυθμιστικό του ρόλο, όπου επιτελεί στο πολίτευμα, ως αρχηγός του κράτους. Η ρυθμιστική αρμοδιότητα του/της ΠτΔ υφίσταται εκτός της διάκρισης των τριών λειτουργιών, της εκτελεστικής, δικαστικής και νομοθετικής. Οι συνταγματικά κατοχυρωμένες αρμοδιότητες ρυθμιστικού χαρακτήρα θα μπορούσαν να οριστούν ως οι αρμοδιότητες που αναφέρονται στις λειτουργικές σχέσεις του/της ΠτΔ με την Κυβέρνηση και τη Βουλή, καθώς επίσης και ως εργαλεία τα οποία το Σύνταγμα δίδει στον/στην Πρόεδρο, προσδίδοντάς του/της κάποια ευχέρεια σε σχέση με τη λειτουργία του πολιτεύματος. Σε συνέχεια των ανωτέρω, ως ρυθμιστικές αρμοδιότητες θεωρούνται αρχικά, αυτές που αναφέρονται στη σύγκληση της Βουλής²⁹, πρωτίστως στην λειτουργία της βουλευτικής περιόδου, την έναρξη και τη λήξη της, στην αναστολή των εργασιών της Βουλής και ιδίως στη διάλυσή της και αυτό σε περίπτωση που παραιτηθούν ή καταψηφιστούν δύο κυβερνήσεις και η σύνθεση της Βουλής δεν εξασφαλίζει κυβερνητική σταθερότητα. Στη συνέχεια, οι ρυθμιστικές αρμοδιότητες επικεντρώνονται σε αυτές που έχουν αναφορά στην Κυβέρνηση. Αρχικά, ο διορισμός του Πρωθυπουργού, ο οποίος πραγματοποιείται με την έκδοση σχετικού ρυθμιστικού Προεδρικού διατάγματος, υπογεγραμμένο από τον/την ίδιο/α τον/την Πρόεδρο και ο

²⁶ Βλ. Ακριβοπούλου Χρ., όπ.π (υποσημ. 16) σελ.53

²⁷ Βλ. Ακριβοπούλου Χρ., όπ.π (υποσημ. 16)σελ. 84

²⁸ Άρθρα 47 παρ. 2 και 86 Σ

²⁹ Άρθρο 40 παρ.1 Σ

διορισμός των μελών της Κυβέρνησης, όπου με ρυθμιστικό διάταγμα προσυπογράφει και ο Πρωθυπουργός. Κατά τη διαδικασία ανάδειξης της Κυβέρνησης ο ρόλος είναι ρυθμιστικός, τόσο κατά την χορήγηση διερευνητικών εντολών, όσο και κατά τη σύγκληση διάσκεψης υπό τον/την Πρόεδρο της Δημοκρατίας, ούτως ώστε να σχηματιστεί οικουμενική κυβέρνηση και στη συνέχεια υπηρεσιακή κυβέρνηση³⁰. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις δίδεται η δυνατότητα στον/στην ΠτΔ να απευθύνει διαγγέλματα στο λαό, πάντοτε με την «έγκριση» του Πρωθυπουργού και με διατάξεις που πραγματοποιήθηκαν με την αναθεώρηση του 1986, ώστε τα διαγγέλματα να τίθενται υπό την σύμφωνη γνώμη του Πρωθυπουργού³¹. Μία εκ των αρμοδιοτήτων, που θα μπορούσε να ενταχθεί και στις νομοθετικές αλλά και στις ρυθμιστικές αρμοδιότητες και παρόλο που ισχύει, δεν έχει ασκηθεί στην πράξη από το 1975 μέχρι και σήμερα, είναι η αναπομπή ψηφισμένου νομοσχεδίου από τη Βουλή ή πρότασης νόμου³².

Επιπροσθέτως στο άρθρο 35 Σ εμπεριέχονται μία σειρά πράξεων, που εκφεύγουν του κανόνα προσυπογραφής και που κατά την συνταγματική αναθεώρηση του 1986, τυποποιήθηκαν με αυστηρότητα. Πιο συγκεκριμένα: εάν η Κυβέρνηση παραιτηθεί, λόγω έλλειψης εμπιστοσύνης της Βουλής, ή επειδή υπερψηφίστηκε πρόταση μομφής, ή καταψηφίστηκε πρόταση εμπιστοσύνης που είχε υποβάλει η Κυβέρνηση, τότε ο/η Πρόεδρος δύναται να εκδώσει διάταγμα απαλλαγής των καθηκόντων της Κυβέρνησης, χωρίς να το προσυπογράφει ο Πρωθυπουργός³³. Επίσης προσυπογραφή δεν απαιτείται για το διορισμό του Πρωθυπουργού, για την ανάθεση διερευνητικών εντολών σύμφωνα με το άρθρο 37 παρ. 1-3. Λοιπές περιπτώσεις στις οποίες δεν απαιτείται προσυπογραφή, είναι όταν διαλύεται το Κοινοβούλιο λόγω λήξεως της θητείας του³⁴ και λόγω διάλυσης της Βουλής, είτε λόγω αδυναμίας εκλογής Προέδρου Δημοκρατίας κατά την τρίτη ψηφοφορία και την συνεπακόλουθη διάλυση της Βουλής, είτε επειδή έχουν παραιτηθεί ή καταψηφιστεί δύο Κυβερνήσεις και η σύνθεση της Βουλής δεν εξασφαλίζει κυβερνητική σταθερότητα³⁵. Όπως ήδη προαναφέρθηκε ο/η ΠτΔ έχει τη δυνατότητα να δημοσιεύσει και να εκδώσει νόμους, οι οποίοι έχουν ψηφιστεί από τη Βουλή και σε χρονικό διάστημα ενός μηνός από την ψήφισή τους. Για να αναπέμψει

---

³⁰ Άρθρο 37 παρ. 1 και 3 Σ

³¹ Άρθρο 44 παρ. 3 Σ

³² Βλ. Ακριβοπούλου Χρ., όπ.π (υποσημ. 16), σελ. 53,54

³³ Άρθρο 38 παρ. 1 Σ

³⁴ Άρθρο 53 παρ. 1 Σ

³⁵ Άρθρα 32 παρ. 4 και 41 παρ.1 Σ

νομοσχέδιο, το οποίο έχει ψηφιστεί από τη Βουλή, δύναται να το πράξει, στο ίδιο χρονικό διάστημα από την ψήφισή του, εκθέτοντας με σαφήνεια τους λόγους της αναπομπής. Το αναπεμφθέν, από τον/την ΠτΔ, νομοσχέδιο ή πρόταση νόμου, εισάγεται στην Ολομέλεια της Βουλής και στην περίπτωση που επιψηφιστεί από την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των βουλευτών, ο/η ΠτΔ, οφείλει να το εκδώσει και να το δημοσιεύσει εντός δέκα ημερών από την επιψήφισή του³⁶. Επίσης για την αναπομπή ψηφισμένου νομοσχεδίου ή πρότασης νόμου, δεν απαιτείται προσυπογραφή, αλλά ούτε και για το διορισμό του προσωπικού που ανήκει στις υπηρεσίες της Προεδρίας της Δημοκρατίας³⁷. Η προκήρυξη δημοψηφίσματος για ψηφισμένο νομοσχέδιο, το οποίο ρυθμίζει σοβαρό εθνικό ζήτημα προσυπογράφεται από το Υπουργικό Συμβούλιο, ενώ για κοινωνικό, από τον Πρόεδρο της Βουλής³⁸.

Στις αρμοδιότητες του/της Προέδρου, μπορούν επίσης να προστεθούν η εκπροσώπηση του Κράτους στο εξωτερικό, η κήρυξη πολέμου, η συνομολόγηση συνθηκών ειρήνης, συμμαχιών, οικονομικών συνεργασιών και η συμμετοχή σε διεθνείς ενώσεις και οργανισμούς τις οποίες ανακοινώνει με τις απαραίτητες διασαφηνίσεις στη Βουλή και σε συνθήκες που το επιτρέπουν η ασφάλεια και το συμφέρον του Κράτους, σύμφωνα με τα άρθρα 35 και 36 παρ. 1 Σ³⁹.

Ο/Η ΠτΔ διαθέτει παράλληλα και ένα άτυπο ρυθμιστικό ρόλο, που πηγάζει από τη δημόσια συμπεριφορά του/της και το δημόσιο λόγο του/της. Ως όργανο της Πολιτείας, υποχρεούται να λειτουργεί ουδέτερα, υπερκομματικά και να εγγυάται την ανάδειξη όλων των αναπτυσσομένων τάσεων της κοινωνίας, τις οποίες τάσεις θα προσπαθεί να εναρμονίσει. Ο ρόλος του/της λοιπόν, είναι εγγυητικός και στοχεύει στην εξεύρεση διαύλων και τρόπων επικοινωνίας, που θα γεφυρώνουν και θα εξισορροπούν τις αντίρροπες δυνάμεις του πολιτεύματος, τηρώντας ίσες αποστάσεις και δρώντας συνεκτικά και ενωτικά. Η στοχοπροσήλωσή του/της είναι στον συγκερασμό των συγκρούσεων και των αντιθέσεων της κοινωνίας, με έναν τρόπο διαλεκτικό. Αυτός ο εξαιρετικά απαιτητικός ρόλος είναι συνυφασμένος σε μεγάλο βαθμό με την προσωπικότητά του/της και θα πρέπει κατεξοχήν να αποτελεί κριτήριο της επιλογής του/της Προέδρου της Δημοκρατίας για το συγκεκριμένο αξίωμα⁴⁰.

---

³⁶ Άρθρο 76 παρ. 2 Σ

³⁷ Άρθρα 42 παρ.1 και 44 παρ. 2 Σ

³⁸ Βλ.Ακριβοπούλου Χρ., όπ.π (υποσημ. 5) σελ.162,163

³⁹ Βλ.Ακριβοπούλου Χρ., όπ.π (υποσημ. 5) σελ.164

⁴⁰ Βλ.Ακριβοπούλου Χρ., όπ.π (υποσημ. 16), σελ. 52

1.5 Εννοιολογικές Διευκρινίσεις Κανονιστικής Αρμοδιότητας ΠτΔ

Κατά τη νομολογία, η κανονιστική αρμοδιότητα ασκείται με τη θέσπιση γενικού και απρόσωπου κανόνα δικαίου, ο οποίος δύναται να εφαρμοστεί σε μη προσδιορισμένο εκ των προτέρων αλλά και αόριστο κατά ταυτότητα αλλά και αριθμό κύκλο προσώπων και περιπτώσεων. Δηλαδή δεν περιορίζεται σε μία και μόνη εφαρμογή, ενώ η ρύθμιση που θεσπίζεται με την ατομική πράξη, αφορά μία ατομική περίπτωση ή περισσότερες συγκεκριμένες ατομικές περιπτώσεις⁴¹. Λέγοντας περισσότερες περιπτώσεις, εννοούμε αυτές που μπορούν να προσδιοριστούν και αριθμητικά (ποσοτικά) και κατά τα γνωρίσματα (ποιοτικά). Αυτά συνδέονται μεταξύ τους με το κοινό γνώρισμα της ταυτότητας υποχρεώσεων ή δικαιωμάτων των οικείων προσώπων. Ουσιαστικά αποτελεί την απλή εφαρμογή του νόμου, χωρίς όμως να προσθέτει οποιοδήποτε στοιχείο στη ρύθμισή της⁴².

Δογματικά είναι πιο συνεπές να διαφοροποιείται η έννοια της ατομικής πράξης γενικής εφαρμογής από την έννοια της σώρευσης των διοικητικών πράξεων σε ένα έγγραφο ή της σωρευτικής διοικητικής πράξης, που συμπεριλαμβάνει περισσότερες του ενός ατομικές διοικητικές πράξεις, όπου κάθε μία έχει συγκεκριμένο και ρητά αναγραφόμενο αποδέκτη, σε εννιαίο κείμενο (πλείονα negotia σε ένα instrumentum) όπως για παράδειγμα οι αποφάσεις διορισμού δημοσίων υπαλλήλων, που αναφέρονται ονομαστικά⁴³. Ωστόσο για να γίνει αντιληπτή η διαφοροποίηση, μία απόφαση δημοτικού κοινοτικού συμβουλίου, όπου καθορίζονται οι κατηγορίες υπαλλήλων, που αναγκαιούν για την κάλυψη νευραλγικών θέσεων και απαιτήσεων στο δήμο, έχει κανονιστικό χαρακτήρα.

Ο νόμος διακρίνεται σε δύο βασικές κατηγορίες, τον ουσιαστικό και τον τυπικό νόμο. Κάθε δικαιοπραξία της πολιτείας, που περιέχει κανόνες δικαίου, ανεξαρτήτως του οργάνου που την εξέδωσε, αλλά και τη διαδικασία μέσα από την οποία αναδύθηκε, καλείται ουσιαστικός νόμος. Οι κανόνες δικαίου που διαθέτει ο ουσιαστικός νόμος εμπεριέχουν γενικό και αφηρημένο χαρακτήρα. Σε αντιδιαστολή, τυπικός είναι ο νόμος, ο οποίος ασχέτως του αν περιέχει κανόνες δικαίου, όμως εκδίδεται από τα όργανα, τα οποία σύμφωνα με το πολίτευμά μας έχουν νομοθετική αρμοδιότητα,

---

⁴¹ M. Duverger, *Institution Politiques, Les Grands Systèmes Politiques*, PUF: Παρίσι, 1980, σ. 172-173

⁴² Βλ. Σπυρόπουλος Φ., όπ.π (υποσημ. 6) σελ.889

⁴³ Βλ.Σπυρόπουλος φ., όπ.π (υποσημ. 6) σελ.892

δηλαδή ο/η Πρόεδρος της Δημοκρατίας και η Βουλή. Οπότε το κριτήριο προσδιορισμού του τυπικού νόμου είναι το εάν εκδίδεται από τη Βουλή ή όχι. Σε συνέχεια των ανωτέρω, ως τυπικοί μπορούν να χαρακτηριστούν και κάποιοι νόμοι, που δεν περιέχουν κατ' ακρίβεια ουσιαστικούς κανόνες δικαίου, για παράδειγμα οι νόμοι που αφορούν στον κρατικό προϋπολογισμό, όπως και οι νόμοι που αφορούν στην χορήγηση μεταβολής τμήματος της επικράτειας της χώρας ή της δυνατότητας διέλευσης ξένης δύναμης⁴⁴.

1.6 Τα Προεδρικά Διατάγματα και οι Κανονιστικές Πράξεις της Διοίκησης

Τόσο τα Π.Δ., όσο και οι κανονιστικές πράξεις της διοίκησης αποτελούν κανόνες δικαίου με ρυθμίσεις γενικές και αφηρημένες, δηλαδή είναι ουσιαστικοί νόμοι. Αυτές οι πράξεις της εκτελεστικής εξουσίας, δηλαδή ο/η ΠτΔ, η Κυβέρνηση, υπουργοί και από τη δημόσια διοίκηση κατώτερα όργανα, κατά παρέκκλιση της αρχής της διάκρισης των λειτουργιών που η νομοθετική αρμοδιότητα ανατίθεται στη Βουλή. Η κανονιστική αυτή αρμοδιότητα, μπορεί να λάβει δύο μορφές διαδικασίας: αυτή των προεδρικών διαταγμάτων, στην οποία συμμετέχει ο/η ΠτΔ και των κανονιστικών πράξεων, η έκδοση των οποίων πραγματοποιείται από άλλα όργανα της εκτελεστικής εξουσίας, όπου δεν συμμετέχει ο/η ΠτΔ.

Τα αυτοτελή εκτελεστικά διατάγματα είναι απαραίτητα για την εκτέλεση των νόμων⁴⁵. Όμως σύμφωνα με το Σύνταγμα, αυτά τα διατάγματα δε δύνανται ούτε να εξαιρέσουν κανέναν από την εφαρμογή των νόμων, αλλά ούτε να αναστείλουν την εφαρμογή τους. Η έκδοση αυτών των διαταγμάτων απορρέει απευθείας από το Σύνταγμα και αυτός είναι ο λόγος που ανήκουν στην αυτόνομη νομοθετική αρμοδιότητα του/της Προέδρου. Δεν εμπεριέχουν τον όρο κανονιστικά, διότι δεν περικλείουν κανόνες δικαίου, έχουν συμπληρωματικό χαρακτήρα και πάντοτε συνοδεύουν την έκδοση ενός νόμου⁴⁶.

Τα κανονιστικά π.δ. ειδικής νομοθετικής εξουσιοδότησης, όπως άλλωστε το δηλώνει ο όρος κανονιστικά, είναι ουσιαστικοί νόμοι, οι οποίοι εκδίδονται από τον/την Πρόεδρο της Δημοκρατίας, ενώ συνυπογράφει ο αρμόδιος Υπουργός⁴⁷. Ο Υπουργός είναι αυτός που αναλαμβάνει την ευθύνη για την έκδοση των διαταγμάτων. Εκ των ων

---

⁴⁴ Βλ. Ακριβοπούλου Χρ., όπ.π (υποσημ. 16)σελ. 32

⁴⁵ Προβλέπονται με το άρθρο 43 παρ.1 Σ

⁴⁶ Βλ. Ακριβοπούλου Χρ., όπ.π (υποσημ. 16)σελ. 35

⁴⁷ Ανάλογα με το ζήτημα που ρυθμίζει ο/η ΠτΔ

οικ άνευ, πριν την έκδοσή τους προηγείται η επεξεργασία των διαταγμάτων από το Συμβούλιο της Επικρατείας. Επιπροσθέτως, για να εκδοθούν προϋποτίθεται η προηγούμενη έκδοση τυπικού νόμου από τη Βουλή, όπου θα χορηγείται, σε διάταξή του, ειδική εξουσιοδότηση για την έκδοσή τους. Αυτή η ειδική εξουσιοδότηση οριοθετεί τη νομοθετική αρμοδιότητα, εντός των συγκεκριμένων ορίων των οποίων οφείλει να κινηθεί η εκτελεστική λειτουργία⁴⁸.

Με νόμους πλαίσιο που ψηφίζονται από την Ολομέλεια της Βουλής, υπάρχει η δυνατότητα να χορηγείται εξουσιοδότηση έκδοσης κανονιστικών διαταγμάτων για θέματα, τα οποία ρυθμίζονται σε αυτούς σε γενικό πλαίσιο. Αυτοί οι νόμοι είναι τα λεγόμενα Κανονιστικά Προεδρικά Διατάγματα γενικής νομοθετικής εξουσιοδότησης, που χαράσσουν τις κατευθύνσεις και τις γενικές αρχές της ρύθμισης που θα πρέπει να πραγματοποιηθεί, παράλληλα θέτουν χρονικά όρια στη χρήση της εν λόγω εξουσιοδότησης. Είναι ουσιαστικοί νόμοι, οι οποίοι εκδίδονται από τον/την ΠτΔ, ενώ συνυπογράφονται από τον αρμόδιο Υπουργό. Για ακόμη μία φορά επισημαίνεται ότι είναι απαραίτητη η επεξεργασία τους από το ΣτΕ και η έκδοσή τους και σε αυτήν την περίπτωση προϋποθέτει την προηγούμενη έκδοση τυπικού νόμου, μόνο εδώ που ο νόμος, είναι νόμος-πλαίσιο. Η εξουσιοδότηση η οποία παρέχεται στην περίπτωση της γενικής εξουσιοδότησης είναι ευρύτερη από αυτή που παρέχεται στην ειδική και αιτιολογείται δεδομένης της υποχρέωσης ψήφισης του νόμου από την Ολομέλεια της Βουλής⁴⁹.

Οι κανονιστικές πράξεις της διοίκησης εκδίδονται, όπως προελέχθη, από άλλα όργανα της διοίκησης, ενώ δεν συμμετέχει ο/η ΠτΔ. Αυτές οι πράξεις μπορεί να εκδίδονται από τον Περιφερειάρχη ή το Υπουργικό Συμβούλιο και λαμβάνουν την ονομασία τους από το όργανο που τις εκδίδει (π.χ. Υπουργική Απόφαση, Απόφαση Περιφερειάρχη, Πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου). Η νομοθετική τους αρμοδιότητα κινείται σε πιο στενό πλαίσιο, τόσο από την γενική, όσο και από την ειδική αρμοδιότητα και αφορούν στην ρύθμιση από τη διοίκηση, ειδικότερων ζητημάτων με χαρακτήρα λεπτομερειακό ή τεχνικό ή μόνο με τοπικό ενδιαφέρον⁵⁰.

Από το Σύνταγμα προβλέπονται συγκεκριμένες περιπτώσεις, με τις οποίες δύναται να εκδίδει κανονιστικά διατάγματα ο/η Πρόεδρος της Δημοκρατίας⁵¹.

⁴⁸ Η έκδοσή τους προβλέπεται από άρθρο 43 παρ.2 εδ.α' Σ

⁴⁹ Βλ. Ακριβοπούλου Χρ., όπ.π (υποσημ. 16)σελ. 35

⁵⁰ Βλ. Ακριβοπούλου Χρ., όπ.π (υποσημ.16)σελ. 35

⁵¹ Άρθο 43 του Συντάγματος

Ο/Η ΠτΔ εκδίδει διατάγματα, τα οποία θεσπίζουν λεπτομερειακούς κανόνες, που είναι αναγκαίοι για την εκτέλεση των νόμων. Το Σύνταγμα αναθέτει στον/στην ΠτΔ την εκτέλεση των νόμων, συμπράττοντας με τον αρμόδιο Υπουργό, ο οποίος προτείνει και προσυπογράφει. Η εξουσιοδότηση του κοινού νομοθέτη δεν είναι απαραίτητη για την εν λόγω αρμοδιότητα⁵². Ο/Η ΠτΔ εκδίδει κανονιστικά διατάγματα μετά από πρόταση του αρμοδίου Υπουργού και με ειδική εξουσιοδότηση νόμου⁵³. Ο/Η ΠτΔ, πάντοτε με τη σύμπραξη του αρμοδίου Υπουργού, εκδίδει κανονιστικά διατάγματα για ρύθμιση θεμάτων, τα οποία καθορίζονται σε νόμους-πλαίσιο⁵⁴. Ο/Η ΠτΔ εκδίδει πράξεις νομοθετικού περιεχομένου, οι οποίες αποτελούν νομοθετικές ρυθμίσεις, που εκδίδονται κατόπιν προτάσεως του Υπουργικού Συμβουλίου⁵⁵. Οι εν λόγω πράξεις εκδίδονται στις ακόλουθες περιπτώσεις: Σε περιπτώσεις επείγουσας και απρόβλεπτης ανάγκης⁵⁶ και σε περίπτωση επιστράτευσης λόγω εξωτερικών κινδύνων ή άμεσης απειλής της εξωτερικής ασφάλειας, πολέμου, ακόμη και αν εκδηλωθεί ένοπλο κίνημα με στόχο την ανατροπή του δημοκρατικού πολιτεύματος. Η Βουλή με απόφασή της κατόπιν πρότασης της Κυβέρνησης, θέτει σε εφαρμογή σε όλη την Επικράτεια ή ακόμη και σε τμήμα της, το νόμο περί καταστάσεως πολιορκίας. Ο/Η Πρόεδρος της Δημοκρατίας οφείλει να δημοσιεύσει την απόφαση της Βουλής⁵⁷.

Στα διοικητικά όργανα η κανονιστική αρμοδιότητα παρέχεται είτε με πράξη του νομοθετικού οργάνου, με νομοθετική εξουσιοδότηση, ή απευθείας, απορρέει από το Σύνταγμα (αυτόνομη κανονιστική αρμοδιότητα)⁵⁸.

Ο/Η Πρόεδρος μέσα από μία σειρά κανονιστικών διαταγμάτων ασκεί τη νομοθετική εξουσία. Η κανονιστική αρμοδιότητα του/της εκάστοτε Προέδρου της Δημοκρατίας, απορρέει απευθείας από το Σύνταγμα, σύμφωνα με το άρθρο 43 παρ. 1, και αφορά κυρίως στην έκδοση των διαταγμάτων που αναγκαιούν για την εκτέλεση των νόμων, των οποίων δε δύναται ποτέ να αναστείλει την εφαρμογή τους, αλλά ούτε και να εξαιρέσει από την εκτέλεσή τους κανέναν.

---

⁵² Άρθρο 43 του Σ παρ.1

⁵³ Άρθρο 43 του Σ παρ.2

⁵⁴ Άρθρο 43 του Σ παρ.4

⁵⁵ Άρθρο 44 του Σ <https://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/To-Politevma/Syntagma/article-50/>

⁵⁶ Άρθρο 44 του Σ παρ. 1

⁵⁷ Άρθρο 48 του Σ παρ. 5

⁵⁸ Σπυρόπουλος Φ., *Εισαγωγή στο Συνταγματικό Δίκαιο*, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα, 2006, σελ.792

Τα κανονιστικά διατάγματα εκδίδονται, κατόπιν πρότασης του αρμοδίου Υπουργού, με ειδική εξουσιοδότηση νόμου αλλά και μέσα στα όριά της. Για ρύθμιση ειδικότερων θεμάτων ή θεμάτων τοπικού ενδιαφέροντος ή χαρακτήρος τεχνικού ή λεπτομερειακού, επιτρέπεται η εξουσιοδότηση για έκδοση κανονιστικών πράξεων από άλλα όργανα της διοίκησης⁵⁹.

Επιπροσθέτως εξουσιοδότηση για έκδοση κανονιστικών διαταγμάτων δύναται να παρέχεται με νόμους που ψηφίζονται από την Ολομέλεια της Βουλής, για τη ρύθμιση θεμάτων που καθορίζονται σε αυτούς τους νόμους σε γενικότερο πλαίσιο. Επισημαίνεται ότι σε αυτούς τους νόμους χαράσσονται οι γενικές αρχές, οι κατευθύνσεις της ρύθμισης αλλά και τα χρονικά όρια που απαιτούνται για τη χρήση της εξουσιοδότησης⁶⁰.

Τα κανονιστικά διατάγματα, τα αποκαλούμενα εκτελεστικά, η έκδοση των οποίων προεικάζει τόσο την ύπαρξη νομοθετικής πράξης, όσο και την ανάγκη να θεσμοθετηθούν πιο λεπτομερείς κανόνες, οι οποίοι απαιτούνται για την εφαρμογή της εν λόγω πράξεως⁶¹. Σε καμία των περιπτώσεων δεν εκδίδονται πρωτεύοντες, νέοι κανόνες δικαίου, που ιδρύουν νέες επιπρόσθετες υποχρεώσεις στα πρόσωπα που απευθύνονται οι κανονιστικές πράξεις και που βασίζονται στην εν λόγω διάταξη. Αλλά μόνο δευτερεύοντες κανόνες δικαίου, οι οποίοι σχετίζονται με τους κανόνες της νομοθετικής πράξης προς εκτέλεση της οποίας εκδίδονται. Θα πρέπει να επισημανθεί ότι η τυπική ισχύς των θεσπιζομένων κανόνων βάσει των εκτελεστικών κανονιστικών διαταγμάτων είναι μικρότερης ισχύς εκείνης των κανονιστικών πράξεων ή των κανόνων των νομοθετικών πράξεων που εκδίδονται βάσει νομοθετικής εξουσιοδότησης. Η τροποποίηση ή ακόμη και κατάργηση τυπικού νόμου, δύναται να πραγματοποιηθεί μόνο με την έκδοση κανονιστικού διατάγματος βάσει του άρθρου 43 παρ. 2 Σ. Από τη στιγμή που καταργηθεί κάποιος νόμος, τα εκτελεστικά διατάγματα παύουν να ισχύουν⁶².

---

⁵⁹ M. Troper, *La Signature des Ordonnances. Fonctions d' une controverse*, in *Pouvoirs*, PUF: Παρίσι, 1987, σ. 75

⁶⁰ Βλ. Σπυρόπουλος Φ., όπ.π. (υποσημ. 6), σελ.887

⁶¹ <https://www.prevedourou.gr/%CE%BF%CE%B9-%CE%BA%CE%B1%CE%BD%CE%BF%CE%BD%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AD%CF%82-%CF%80%CF%81%CE%AC%CE%BE%CE%B5%CE%B9%CF%82-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B4%CE%B9%CE%BF%CE%AF%CE%BA%CE%B7%CF%83%CE%B7/>

⁶² Βλ. Σπυρόπουλος Φ., όπ.π. (υποσημ. 6), σελ.895

Στο πλαίσιο του ενωσιακού Δικαίου, ως νομοθετική χαρακτηρίζεται η πράξη, η έκδοση της οποίας προβλέπεται στη Συνθήκη νομοθετικής διαδικασίας. Σύμφωνα με το άρθρο 290 της ΣΛΕΕ⁶³ μπορεί να ανατεθεί στο εκτελεστικό όργανο της ΕΕ⁶⁴, δηλαδή στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή με νομοθετική πράξη, η εξουσία έκδοσης πράξεων γενικής ισχύος μη νομοθετικής φύσης, όπου τροποποιούν ή συμπληρώνουν ορισμένα μη ουσιώδη στοιχεία της εν λόγω νομοθετικής πράξης. Σύμφωνα με το άρθρο 43 παρ. 1 του Σ, ο φορέας της αυτόνομης κανονιστικής αρμοδιότητας και ως επικεφαλής της εκτελεστικής εξουσίας είναι ο/η Πρόεδρος της Δημοκρατίας, χωρίς να προβλέπεται η μορφή υπεξουσιοδότησης, δηλαδή δεν προβλέπεται η μεταβίβαση της εν λόγω δυνατότητας σε άλλα όργανα, όπως οι Υπουργοί. Ωστόσο αρμοδιότητα δίδεται στους Υπουργούς μόνο για την έκδοση κανονιστικών πράξεων για την εκτέλεση νόμου, δευτερευόντων κανόνων δικαίου και για τη ρύθμιση θεμάτων λεπτομερειακού χαρακτήρα⁶⁵.

1.7 Η Νομοθετική Εξουσιοδότηση-Αρμοδιότητα Πρότασης· ο/η Πρόεδρος της Δημοκρατίας ως Φορέας της Κανονιστικής Αρμοδιότητας

Στον/Στην Πρόεδρο της Δημοκρατίας, όπως έχει ήδη προαναφερθεί, παρέχεται η νομοθετική εξουσιοδότηση σύμφωνα με το άρθρο 43 παρ. 3 και 4 του Σ, ύστερα από πρόταση του αρμοδίου Υπουργού, ως αρχηγό της εκτελεστικής εξουσίας. Η αρμοδιότητα αυτή μεταβιβάζεται, με προεδρικά διατάγματα, είτε για θέματα που καθορίζονται σε γενικό πλαίσιο με νόμους-πλαίσιο, που ψηφίζονται από την Ολομέλεια της Βουλής υπό ορισμένους όρους, είτε για ειδικά θέματα, τα οποία προσδιορίζονται με συγκεκριμένο τρόπο, από την εξουσιοδοτική νομοθετική διάταξη.

Ειδικότερα, αναφορικά με την γενική εξουσιοδότηση νόμου – πλαισίου, αυτή χορηγείται υπό προϋποθέσεις πρόσθετες, τυπικές και ουσιαστικές. Επιπροσθέτως ακολουθείται δέσμη γενικών εξουσιοδοτήσεων για την έκδοση υπουργικών αποφάσεων αλλά και προεδρικών διαταγμάτων, ούτως ώστε να προσαρμοστεί η νομοθεσία στο κοινοτικό δίκαιο. Άλλωστε η εν λόγω εξουσιοδότηση παρατάθηκε έως το 2015 και μετά την κήρυξη της Συνθήκης της Λισσαβώνας με τον ν. 3862/2010, ΦΕΚ Α'113, προβλέπεται η ρύθμιση κάθε θέματος, όπου αναγκαίοι για την εφαρμογή της

---

⁶³ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Π»

⁶⁴ Jacques Salmon, *Le Conseil d'Etat*, Tome I, Bruylant: Bruxelles, 1994 σ. 97, M. Troper, *Pour une Théorie Juridique de l'État Léviathan*, PUF: Παρίσι, 1994, σ. 275

⁶⁵ Βλ. Σπυρόπουλος Φ., όπ.π. (υποσημ. 6), σελ.896

Συνθήκης, των Πρωτοκόλλων, των Δηλώσεων και των Παραρτημάτων της, αλλά και στην προσαρμογή της νομοθεσίας στις πράξεις των οργάνων της ΕΕ και στις διατάξεις της συνθήκης⁶⁶.

Η ειδική εξουσιοδότηση τυπικού νόμου αποτελεί το νόμιμο έρεισμα για μεγάλο όγκο κανονιστικών διαταγμάτων σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 43 παρ. 2 του Σ. Εξουσιοδότηση ρύθμισης ειδικών θεμάτων, παρέχεται και με Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου, η οποία υποβάλλεται στη Βουλή για κύρωση μέσα στις προβλεπόμενες προθεσμίες σύμφωνα με το άρθρο 44 παρ. 1 του Σ.

Για να είναι νόμιμη η νομοθετική εξουσιοδότηση θα πρέπει να είναι ορισμένη και ειδική. Δηλαδή να καθορίζει τα όρια αλλά και να προσδιορίζει το αντικείμενό της, όπου η Διοίκηση έχει την υποχρέωση να ασκήσει την κανονιστική της αρμοδιότητα. Η εξουσιοδοτική διάταξη δεν πρέπει να είναι γενική και αόριστη, ανεξαρτήτως του αν περιλαμβάνει μεγάλο ή μικρό όγκο θεμάτων, όπου βάσει της εξουσιοδότησης η διοίκηση δύναται να τα ρυθμίσει κανονιστικά, υπό την προϋπόθεση ότι το περιεχόμενό της δεν επηρεάζει το κύρος της⁶⁷.

Ωστόσο, όταν η εξουσιοδότηση με τυπικό νόμο αφορά στην άσκηση ατομικού δικαιώματος, όπως για παράδειγμα η άσκηση οιοδήποτε επαγγέλματος, θεωρείται μείζον ζήτημα, αναγόμενο στην οικονομική ελευθερία σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ.1 του Σ, οπότε προκειμένου να εκδοθεί διάταγμα, η εξουσιοδότηση δίδεται αποκλειστικά στον/στην ΠτΔ. Αυτός ο κανόνας ισχύει όταν για αντίστοιχα μείζονα ζητήματα, που απαιτείται χορήγηση νομοθετικής εξουσιοδότησης για μεταφορά κοινοτικών οδηγιών στο εσωτερικό δίκαιο. Όταν όμως το κανονιστικό διάταγμα στηρίζεται σε εξουσιοδότηση που χρονικά τοποθετείται μετά την κατάργηση ή την τροποποίηση διάταξης νόμου και δεδομένου ότι η δυνατότητα προκύπτει ή έπεται της εξουσιοδοτικής διάταξης, τότε επιτρέπεται η τροποποίηση διατάξεων νόμου. Ακόμη και η αναδρομική ισχύς του κανονιστικού διατάγματος, θα πρέπει να προβλέπεται ρητά από την εξουσιοδοτική διάταξη⁶⁸.

Όσον αφορά στην προθεσμία έκδοσης κανονιστικής πράξης μπορεί να είναι ενδεικτική, έχει όμως την έννοια της έντονης υπόδειξης, ούτως ώστε να εκδοθεί η

---

⁶⁶ Βασιλειάδης Δ., *Η Επεξεργασία των Κανονιστικών Διαταγμάτων από το Συμβούλιο της Επικρατείας*, Νομική Βιβλιοθήκη :Αθήνα, 2011, σελ.1066

⁶⁷ Βλ.Βασιλειάδης Δ., *όπ.π* (υποσημ. 64) σελ.1067

⁶⁸ Βλ.Βασιλειάδης Δ., *όπ.π* (υποσημ. 64) σελ.1067

πράξη ταχύτερο δυνατόν. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο και εντός εύλογης χρονικής προθεσμίας, προτείνεται νόμιμα για επεξεργασία σχέδιο π.δ.⁶⁹.

---

⁶⁹ Βλ.Βασιλειάδης Δ., όπ.π (υποσημ. 64) σελ.1069

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Έλεγχος Κανονιστικών Διαταγμάτων από το Συμβούλιο της Επικρατείας

2.1 Το Συμβούλιο της Επικρατείας

Το Συμβούλιο της Επικρατείας (ΣΤΕ), είναι το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο της Χώρας. Ιδρύθηκε το 1835 και σκοπός της λειτουργίας του ήταν να γνωμοδοτεί αναφορικά με την έκδοση διαταγμάτων και τις διαδικασίες της δικαιοσύνης. Το 1843 καταργήθηκε και οι αρμοδιότητές του μεταφέρθηκαν, καθώς θεωρήθηκε μοναρχικός θεσμός και ανασυντάχθηκε το 1864. Το 1865 καταργήθηκε για ακόμη μια φορά. Προσπάθεια επαναλειτουργίας του έγινε το 1911, χωρίς όμως επιτυχία καθώς η Ελλάδα βρισκόταν σε πολεμικό αναβρασμό που μετουσιώθηκε σε συρράξεις με τους Βαλκανικούς πολέμους και τον Α΄ Παγκόσμιο. Στην αρχική του ίδρυση προβλεπόταν η ουσιαστική εμπλοκή του στην άσκηση του νομοθετικού έργου. Σχετικά με τις διοικητικές του αρμοδιότητες προβλεπόταν ότι, *«πρόκειται για τη διαδικασία που προβλέπεται από το Σύνταγμα και κατά την οποία όλα τα διατάγματα που έχουν κανονιστικό χαρακτήρα υπόκεινται σε προληπτικό έλεγχο νομιμότητας από το Συμβούλιο της Επικρατείας. Η παραπομπή των διαταγμάτων προς γνωμοδότηση είναι υποχρεωτική για τον οικείο Υπουργό, ο οποίος μπορεί να τάξει και προθεσμία, ανάλογη με τη σπουδαιότητα και το τυχόν κατεπείγον του διατάγματος. Η γνώμη του Συμβουλίου της Επικρατείας δεν δεσμεύει τη δημόσια διοίκηση, διότι έχει χαρακτήρα συμβουλευτικό. Η έλλειψη, όμως, γνωμοδότησης συνεπάγεται αυστηρότητα του κανονιστικού Διατάγματος, λόγω μη τήρησης ουσιώδους τύπου της διαδικασίας»*⁷⁰. Το ΣτΕ έλαβε τη σημερινή του μορφή με βάση τα συνταγματικά άρθρα 102 – 114 του 1927. Το ΣτΕ είναι όργανο δισυπόστατο καθώς αφενός λειτουργεί ως όργανο διοίκησης με συμβουλευτικές αρμοδιότητες και αφετέρου λειτουργεί ως διοικητικό δικαστήριο.

2.2 Προπαρασκευαστική Διαδικασία

2.2.1 Το Νομοπαρασκευαστικό Έργο της Διοίκησης

Κατά κανόνα, η κατάρτιση των κανονιστικών διαταγμάτων πραγματοποιείται από τις υπηρεσίες του αρμοδίου υπουργείου σύμφωνα με τη νομοθετική εξουσιοδότηση.

---

⁷⁰ Κοϊμτζόγλου Ι..(2005), *Στοιχεία Δημοσίου Δικαίου, Γ΄ Έκδοση*. Εκδόσεις Σάκκουλα.: Αθήνα

Δεν είναι σπάνιες οι φορές, όταν προβλέπεται από το νόμο, που η κατάρτιση των σχεδίων των διαταγμάτων, γίνεται από τα όργανα ή τις υπηρεσίες Ν.Π.Δ.Δ., ή και σε ειδικές περιπτώσεις, ιδιαίτερα όταν πρόκειται για προσαρμογή της νομοθεσίας στο ενωσιακό δίκαιο, η κατάρτιση των σχεδίων διαταγμάτων γίνεται από ειδικές νομοπαρασκευαστικές επιτροπές. Βεβαίως σε όλες τις άνω περιπτώσεις, την πρωτοβουλία λαμβάνει ο αρμόδιος υπουργός.

Με μία πρώτη ματιά, το νομοπαρασκευαστικό έργο της διοίκησης φαίνεται απλοϊκό, δεδομένου ότι η σχετική εξουσιοδότηση του νόμου θέτει τα όρια ως προς το αντικείμενο και το εύρος του αντικειμένου. Ωστόσο, στην πράξη, η κατάρτιση σχεδίων διαταγμάτων είναι ιδιαίτερα δυσχερές και σύνθετο έργο, το οποίο απαιτεί πλήρη γνώση της νομολογίας και της νομοθεσίας σε συνάφεια με το ρυθμιζόμενο θέμα. Αλλά και το γεγονός ότι αυτή η γνώση πρέπει να συνδυάζεται με την άρτια επιστημονική κατάρτιση του κλάδου, του αντικειμένου του οποίου πρόκειται να ρυθμίσουν οι κανόνες δικαίου στο προτεινόμενο διάταγμα. Ούτως ή άλλως για να υλοποιηθεί το νομοπαρασκευαστικό έργο, απαιτείται γνώση τόσο της οργανωτικής δομής, όσο και των δυνατοτήτων της διοίκησης με αντίστοιχη εμπειρία στην κατάρτιση νομοθετικών κειμένων για να επιτυγχάνεται η πρόβλεψη των δυσχερειών κατά την εφαρμογή των κανόνων δικαίου. Το τελευταίο διάστημα, κατά τη σύνταξη των σχεδίων διαταγμάτων, καταβάλλονται προσπάθειες βελτίωσης της νομοθεσίας, για να τηρηθούν στην πράξη ενιαίοι νομοτεχνικοί κανόνες αλλά και συγκεκριμένη μεθοδολογία⁷¹.

2.2.2 Αποστολή του Σχεδίου στο ΣτΕ- Η Προκαταρκτική Διαδικασία Ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας-

Στο ΣτΕ αποστέλλονται τα διατάγματα με τη μορφή σχεδίου. Η Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης ελέγχει τη νομιμότητά τους πριν την αποστολή των διαταγμάτων για επεξεργασία. Η όλη διαδικασία είναι συνοπτική, δεδομένου ότι δεν εμπεριέχεται στην αποστολή της Γενικής Γραμματείας της Κυβέρνησης η σύνταξη πρωτογενώς σχεδίων διαταγμάτων, αλλά ούτε η τροποποίηση ουσιαστικών ρυθμίσεων, ή η άρση εγγενών αδυναμιών νομικής φύσης που εμπεριέχονται στα διατάγματα⁷².

---

⁷¹ Βλ. Βασιλειάδης Δ., όπ.π (υποσημ. 64) σελ.1067,1072,1073

⁷² Βλ. Βασιλειάδης Δ., όπ.π (υποσημ. 64) σελ.1073

2.2.3 Διατάγματα με Επείγοντα Χαρακτήρα

Ο μόνος που είναι εξουσιοδοτημένος να κινήσει διαδικασία του κατεπείγοντος επεξεργασίας του διατάγματος και κατά προτεραιότητα σε ορισμένη προθεσμία, που ξεκινά από την παράδοση του σχεδίου στο Συμβούλιο, είναι ο κυρίως αρμόδιος Υπουργός π.χ. τα διατάγματα που αφορούν στις προαγωγές και αποστρατείες των αξιωματικών στις Ένοπλες Δυνάμεις και τις Δυνάμεις Ασφαλείας κατά τη διεξαγωγή των κρίσεων⁷³.

2.2.4 Αρμόδιος Σχηματισμός Επεξεργασίας των Διαταγμάτων

Οι σχηματισμοί που είναι αρμόδιοι για την επεξεργασία των διαταγμάτων είναι το Ε' Τμήμα του ΣτΕ κατά το δικαστικό έτος, κατά το διάστημα των δικαστικών διακοπών είναι το Τμήμα Διακοπών και βεβαίως η Ολομέλεια, που αποτελείται από τον Πρόεδρο του ΣτΕ ή τον αναπληρωτή του, έξι συμβούλους και δύο παρέδρους. Από τα μέλη των ως άνω σχηματισμών καταβάλλεται κάθε προσπάθεια ελέγχου της νομιμότητας του κάθε σχεδίου διατάγματος ξεχωριστά. Το δαιδαλώδες και ογκώδες έργο της επεξεργασίας των διαταγμάτων κατά τη διάρκεια του δικαστικού έτους αναλαμβάνει και διευθύνει ο Πρόεδρος του Ε' Τμήματος, ο οποίος ανάλογα με την υπόθεση, αποφασίζει εάν η επεξεργασία του διατάγματος, θα πραγματοποιηθεί από τριμελή (η οποία είναι και η πιο συνήθης σύνθεση), ή πενταμελή σύνθεση. Επίσης ορίζει την ημερομηνία της επεξεργασίας, τον εισηγητή, σύμβουλο ή πάρεδρο. Αν το Τμήμα στην πορεία της επεξεργασίας σχεδίου διατάγματος, κρίνει ότι απαιτείται πιο διευρυμένη σύνθεση λόγω της σημαντικότητας των νομικών ζητημάτων, δύναται να παραπέμψει τα θέματα με πρακτικό στο σχηματισμό της Ολομέλειας. Ο Πρόεδρος του ΣτΕ, έχει ούτως ή άλλως αυτή τη δυνατότητα⁷⁴.

2.2.5 Η Διαδικασία της Επεξεργασίας του Σχεδίου Διατάγματος

Το σχέδιο με όλα τα συνημμένα αποστέλλονται από τη Γραμματεία του Ε' Τμήματος ή της Ολομέλειας στον ορισθέντα εισηγητή. Ο εισηγητής, ως οφείλει, μελετά το σχέδιο σε συγκερασμό με την σχετική νομολογία και νομοθεσία και πολλές φορές συνεργάζεται με τη διοίκηση για οποιαδήποτε αποσαφήνιση απαιτηθεί πάνω στο σχέδιο ή στη συμπλήρωση του φακέλου. Δεν είναι σπάνιες οι φορές, όπου ο κυρίως αρμόδιος Υπουργός ζητά να παρίστανται εκπρόσωποι της Διοίκησης κατά την

⁷³ Βλ. Βασιλειάδης Δ., όπ.π (υποσημ. 64) σελ. 1073

⁷⁴ Βλ. Βασιλειάδης Δ., όπ.π (υποσημ. 64) σελ. 1074

επεξεργασία, για θέματα που δεν άπτονται νομικού χαρακτήρα, και μετά να αποχωρήσουν⁷⁵. Πολλές φορές αυτές οι διευκρινίσεις μνημονεύονται στο πρακτικό. Το σχέδιο του διατάγματος εισάγεται για επεξεργασία την ημέρα και ώρα που έχει ορισθεί, αν δεν είναι δυνατόν, τότε την ημέρα και ώρα που έχει ορίσει ο Πρόεδρος του Ε' Τμήματος ή του Δικαστηρίου. Αυτά τα οποία εξετάζονται κατά την επεξεργασία του σχεδίου, είναι οι ρυθμίσεις και το αντικείμενο του διατάγματος, ερμηνεύονται και αναλύονται οι εξουσιοδοτικές διατάξεις, όμως αναλύεται και το νομοθετικό πλαίσιο που καθορίζει το εν λόγω αντικείμενο. Επιπλέον και πάντοτε υπό το πρίσμα της νομολογίας, εντοπίζονται οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Δικαστηρίου της ΕΕ, τα τιθέντα νομικά ζητήματα αλλά και οι γνωμοδοτήσεις που ελήφθησαν στα ζητήματα αυτά και ακολουθεί ενδελεχής νομοτεχνικός έλεγχος του διατάγματος.

2.2.6 Επεξεργασία σε Συμβούλιο του Σχεδίου Διατάγματος

Κατά την επεξεργασία του σχεδίου παρίστανται μόνο τα μέλη της σύνθεσης, όπως ετέθη ρητά σε πρακτικό επεξεργασίας διαταγμάτων της Ολομέλειας, όταν είχε διατυπωθεί σχετικό αίτημα για παράσταση των νομικών των ενδιαφερομένων. Το υπόμνημα είχε απορριφθεί με το σκεπτικό ότι «από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 93 παρ.2 και 3 και 95 παρ. 2 του Συντάγματος και των άρθρων 15 και 16 του π.δ. 18/1989»⁷⁶. Εν ολίγοις με τις ανωτέρω διατάξεις δύναται να παραστεί εκπρόσωπος της Διοίκησης, μόνο εάν κριθεί αναγκαίο από το Τμήμα ή την Ολομέλεια για επεξήγηση θεμάτων ή παροχή πληροφοριών, μη νομικής φύσεως⁷⁷.

2.2.7 Τροποποίηση Σχεδίου Διατάγματος

Ο αρμόδιος Υπουργός ή οι αρμόδιοι Υπουργοί δύνανται να τροποποιήσουν διατάξεις του σχεδίου, με έγγραφο το οποίο θα περιλαμβάνει τις επερχόμενες τροποποιήσεις προς το Συμβούλιο της Επικρατείας και μέχρι την ολοκλήρωση της επεξεργασίας του σχεδίου⁷⁸.

---

⁷⁵ Πρόδρομος Δαγτόγλου, *Γενικό Διοικητικό Δίκαιο*, Σάκκουλα : Αθήνα, 2015 σ. 69,97, Βολουδάκης Ευ., *Επικαιρικά Συνταγματικά Ζητήματα 1983-1994*, εκδ. Σάκκουλα : Αθήνα, 1994, σελ. 452,453, Παπαχατζή Γ., *Σύστημα του Ισχύοντος στην Ελλάδα Διοικητικού Δικαίου*, Νομική Βιβλιοθήκη : Αθήνα, 1983, σελ.330

⁷⁶ Ως ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «III»

⁷⁷ Βλ.Βασιλειάδης Δ., όπ.π (υποσημ. 64) σελ.1076

⁷⁸ Βλ.Βασιλειάδης Δ., όπ.π (υποσημ. 64) σελ.1075

2.2.8 Υιοθεσία Σχεδίου Διατάγματος

Σε περίπτωση που το σχέδιο διατάγματος βρίσκεται στο ΣτΕ για επεξεργασία, αλλά ο αρμόδιος Υπουργός παύει πλέον να φέρει την αρμοδιότητα για την υπογραφή του σχεδίου κατά τον χρόνο έκδοσής του, λόγω ανασχηματισμού ή παραίτησής του ή λόγω μεταβίβασης αρμοδιότητας σε άλλον Υπουργό, ή λόγω ανακατανομής αρμοδιοτήτων μεταξύ των Υπουργείων, η νομοθεσία προβλέπει τη δυνατότητα της υιοθεσίας του περιεχομένου του σχεδίου από τον νέο ή αρμόδιο Υπουργό με έγγραφό του προς το Συμβούλιο⁷⁹.

2.2.9 Απόσυρση Σχεδίου Διατάγματος

Ο αρμόδιος Υπουργός ή Υπουργοί δύνανται μέχρι την ολοκλήρωση της επεξεργασίας του σχεδίου, να αποσύρουν το σχέδιο διατάγματος με έγγραφό τους. Τότε καθυστερεί και η γνωμοδότηση του Συμβουλίου της Επικρατείας, οπότε το διάταγμα δεν είναι δυνατόν να εκδοθεί έγκυρα. Συνελόντι ειπείν, το Συμβούλιο απέχει της επεξεργασίας του σχεδίου⁸⁰.

2.3 Αντικείμενο και Εύρος της Επεξεργασίας

2.3.1 Αρμοδιότητα Πρότασης Σχεδίου Κανονιστικού Διατάγματος

Όπως προαναφέρθηκε, με την χορηγηθείσα εξουσιοδότηση, με διάταξη τυπικού νόμου, εκδίδονται κανονιστικά διατάγματα, ύστερα από πρόταση του αρμοδίου Υπουργού ή των αρμοδίων, ατομικών ή συλλογικών, οργάνων της Κυβέρνησης. Σύμφωνα με τον ν. 1558/1985, ΦΕΚ Α' 137 «Κυβέρνηση και κυβερνητικά όργανα», προβλέπεται, ιδίως σε περιπτώσεις που αφορούν στον καθορισμό των αρμοδιοτήτων των Υπουργείων αλλά και στην οργάνωση των υπηρεσιών που υπάγονται στον Πρωθυπουργό, το προεδρικό διάταγμα να εκδίδεται μόνο με πρόταση του Πρωθυπουργού. Σαφώς ο Πρωθυπουργός δύναται κατά εξουσιοδότηση του νόμου να προτείνει διάταγμα μαζί με τους αρμόδιους υπουργούς. Κατά το Σύνταγμα, τις αρμοδιότητες των Υπουργών άνευ χαρτοφυλακίου τις ορίζει ο Πρωθυπουργός με απόφασή του, ενώ των Υπουργών με χαρτοφυλάκιο ο νόμος. Στη συνέχεια η ανάθεση αρμοδιοτήτων των Υφυπουργών, γίνεται από κοινού από τον Πρωθυπουργό και τον

---

⁷⁹ Δημήτριος Κόρσος, *Διοικητικό Δίκαιο*, Σάκκουλας: Αθήνα, 2013 σ. 57

⁸⁰ Βλ. Βασιλειάδης Δ., *όπ.π* (υποσημ. 64) σελ. 1076

αρμόδιο Υπουργό, ενώ των αναπληρωτών Υπουργών είναι αμιγώς απόφαση του Πρωθυπουργού⁸¹.

Τα σχέδια των κανονιστικών διαταγμάτων, ανάλογα με το αν αποτελούν προϊόν πρότασης ενός αρμοδίου ή συναρμοδίων Υπουργών, υπογράφονται από τους εμπλεκόμενους. Σε περίπτωση που το σχέδιο υπογράφεται από τον αρμόδιο Υπουργό, αλλά και από Υπουργό χωρίς να είναι ο καθ' ύλην αρμόδιος, αναφέρεται στο πρακτικό επεξεργασίας για να απαλειφθεί η υπογραφή του. Αν η πρόταση του σχεδίου γίνεται από Υφυπουργό αρμοδίως, τότε μνημονεύεται η πρόταση του σχεδίου από τον Υφυπουργό. Αποτελεί *sine qua non*⁸², να τηρείται ο κανόνας της αρμοδιότητας του οργάνου που ορίζει η εξουσιοδότηση. Οπότε, σε περίπτωση που η εξουσιοδοτική διάταξη του νόμου τάσσει ως ειδικότερο τύπο την υπουργική απόφαση, δεν δύναται να θεσπισθεί η κανονιστική ρύθμιση από άλλο τύπο, έστω και ανώτερο από αυτόν που έχει ορισθεί, όπως με προεδρικό διάταγμα. Άλλωστε για την πρόταση του κανονιστικού διατάγματος από τον αρμόδιο υπουργό, πρέπει να συντρέχει και κατά τον χρόνο της επεξεργασίας του σχεδίου από το ΣτΕ και κατά τον χρόνο δημοσίευσης του εν λόγω διατάγματος⁸³.

2.4 Δομή Σχεδίου Διατάγματος

Τα μέρη που απαρτίζουν το σχέδιο διατάγματος είναι το προοίμιο, η ρήτρα από τους αρμόδιους Υπουργούς της πρότασης του διατάγματος, οι προτεινόμενες ρυθμίσεις, το ακροτελεύτιο άρθρο έναρξης της ισχύος του, η ρήτρα ανάθεσης δημοσίευσης και εκτέλεσης του διατάγματος, τα παραρτήματα, η ημερομηνία και οι υπογραφές των Υπουργών που φέρουν την πρόταση.

2.4.1 Προοίμιο

Η αρίθμηση των στοιχείων του προοιμίου πραγματοποιείται με αραβικούς αριθμούς και με μικρά ελληνικά γράμματα οι υποδιαίρέσεις των στοιχείων.

Οι εξουσιοδοτικές διατάξεις αποτελούν το πρώτο στοιχείο του προοιμίου, σύμφωνα με τις οποίες προτείνεται το διάταγμα. Επίσης θα πρέπει να αναγράφονται οι διατάξεις νόμων καθώς και οι γνωμοδοτήσεις ή προτάσεις που απαιτούνται για την έκδοσή τους. Είναι επίσης δυνατόν να γίνεται συνδυασμός των εξουσιοδοτικών διατάξεων σε

---

⁸¹ Βλ. Βασιλειάδης Δ., *όπ.π* (υποσημ. 64) σελ. 1070

⁸² *Εκ των ών ουκ άνευ*

⁸³ Βλ. Βασιλειάδης Δ., *όπ.π* (υποσημ. 64) σελ. 1071

περισσότερους τυπικούς νόμους, ούτως ώστε να κριθεί αν το σχέδιο απαντάται σε νόμιμο εξουσιοδοτικό έρεισμα. Στο προοίμιο μνημονεύονται και άλλες διατάξεις όπως οι διαγραπτές⁸⁴.

Στην περίπτωση που το σχέδιο προτείνεται από αναπληρωτή υπουργό ή υφυπουργό, στο προοίμιο μνημονεύεται η σχετική απόφαση του Πρωθυπουργού ή η κοινή απόφασή του με τον αρμόδιο υπουργό, σύμφωνα με τις οποίες έχει μεταβιβαστεί η αρμοδιότητα για τη συγκεκριμένη πρόταση κανονιστικών διαταγμάτων για το συγκεκριμένο αντικείμενο.

Σύμφωνα με το διοικητικό δίκαιο, οι γνωμοδοτήσεις που προβλέπονται για την έκδοση διοικητικής πράξης, στοχεύουν στη διαφώτιση του αποφασίζοντος οργάνου, αναφορικά με την νομική και πραγματική κατάσταση που επικρατεί κατά το χρόνο που λαμβάνεται η απόφαση. Θα πρέπει να είναι επίκαιρες, δηλαδή να υπάρχει ένα εύλογο χρονικό διάστημα από την τελικά εκδιδόμενη διοικητική πράξη, διαφορετικά το διάταγμα δεν προτείνεται νομίμως. Συνεπώς κρίνεται διαγραπτέα η αόριστη αναφορά στο προοίμιο, άνευ αριθμού πρωτοκόλλου και ημερομηνία του σχετικού εγγράφου. Σε περίπτωση που όντως υφίσταται γνωμοδότηση, τότε θα πρέπει να σταλεί με το ίδιο σχέδιο για νέα επεξεργασία⁸⁵.

Σύμφωνα με το άρθρο 90 του Κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα Κυβερνητικά Όργανα (άρθρο πρώτο του π.δ. 63/2005, ΦΕΚ Α' 98), όπως διατηρήθηκε σε ισχύ με το άρθρο 119 παρ. 22 του ν.4622/2019 (ΦΕΚ Α' 133), καθορίζεται ότι στα κείμενα των κανονιστικών πράξεων και σε ακροτελεύτιο άρθρο ή στο προοίμιο, αναφέρεται το μέγεθος της δαπάνης που απορρέει από την έκδοση της πράξης, η κατανομή σε οικονομικά έτη, η αντιμετώπιση της δαπάνης για πέντε έτη το έλαττον, επίσης το αρμόδιο όργανο υποχρεούται να αναφέρει τον ειδικό φορέα του προϋπολογισμού και τον ΚΑΕ, της εγγεγραμμένης πίστωσης που θα καλυφθεί η δαπάνη.

Τέλος η μνεία του πρακτικού επεξεργασίας του Συμβουλίου της Επικρατείας στο προοίμιο, κρίνεται επιβεβλημένη. Σε περίπτωση που έχουν εκδοθεί περισσότερα του ενός πρακτικά επεξεργασίας, μνημονεύονται όλα τα σχετικά πρακτικά⁸⁶.

---

⁸⁴ Χρυσόγονος Κ. (2014). Συνταγματικό Δίκαιο (με τη συνδρομή Κουτνατζή, Σ.-Ι. Γ.), Εκδόσεις Σάκκουλας: Αθήνα, σελ.812

⁸⁵ Βλ. Βασιλειάδης Δ., όπ.π (υποσημ. 64) σελ. 1080,1081

⁸⁶ Βλ. Βασιλειάδης Δ., όπ.π (υποσημ. 64) σελ.1083

2.4.2 Πρόταση του Αρμοδίου ή Αρμοδίων Υπουργών

Η ρήτρα που ακολουθεί το προοίμιο είναι «ύστερα από πρόταση του Υπουργού...». Εδώ αναφέρονται όλοι οι Υπουργοί, Αναπληρωτές Υπουργοί και Υφυπουργοί, που προτείνουν και υπογράφουν το σχέδιο⁸⁷.

2.4.3 Προτεινόμενες Διατάξεις Σχεδίου

Οι κανονιστικές ρυθμίσεις, οι οποίες εισάγονται με το σχέδιο του διατάγματος ακολουθούν την πρόταση του αρμοδίου υπουργού ή υπουργών και περιλαμβάνονται σε αριθμημένα άρθρα⁸⁸.

2.4.4 Έναρξη Ισχύος Διατάγματος

Ο τίτλος «Έναρξη Ισχύος», καθορίζει την έναρξη ισχύος του διατάγματος και περιλαμβάνεται στο ακροτελεύτιο άρθρο του, εκτός εάν υπάρχουν διατάξεις που ορίζουν διαφορετικό χρόνο ισχύος του διατάγματος από αυτόν του ακροτελεύτιου άρθρου. Χρησιμοποιείται συνήθως η διατύπωση «Η ισχύς του παρόντος αρχίζει από..., εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις επιμέρους διατάξεις του»⁸⁹.

2.4.5 Ρήτρα Δημοσίευσης και Εκτέλεσης Διατάγματος

Κατ' ουσίαν μετά το ακροτελεύτιο άρθρο, τίθεται σε εφαρμογή ο μηχανισμός, όπου ο/η Πρόεδρος της Δημοκρατίας, αναθέτει τη δημοσίευση αλλά και εκτέλεση του διατάγματος στον αρμόδιο Υπουργό. Η ρήτρα απευθύνεται πάντοτε στον Υπουργό που έλαβε την πρωτοβουλία σύνταξης και έκδοσης του διατάγματος, ακόμη και όταν το σχέδιο υπογράφεται από Υφυπουργό ή συνυπογράφουν περισσότεροι του ενός⁹⁰.

2.4.6 Παραρτήματα Σχεδίων

Στην περίπτωση που το σχέδιο έχει συνημμένα Παραρτήματα (π.χ. προσαρμογή της νομοθεσίας σε οδηγίες της ΕΕ), θα πρέπει να προβάλλονται πριν από τις υπογραφές των Υπουργών που κάνουν την πρόταση⁹¹.

2.4.7 Ημερομηνία και Υπογραφή Σχεδίων Προεδρικών Διαταγμάτων

Τέλος τα δημόσια έγγραφα, έτσι και τα σχέδια προεδρικών διαταγμάτων, οφείλουν να φέρουν τις υπογραφές των υπουργών που τα προτείνουν καθώς και την ημερομηνία

---

⁸⁷ Βλ.Βασιλειάδης Δ., όπ.π (υποσημ. 64) σελ.1083, Μιχαήλ Στασινόπουλος, *Μαθήματα Διοικητικού Δικαίου*, Αθήνα 1957 σ. 205

⁸⁸ Βλ.Βασιλειάδης Δ., όπ.π (υποσημ. 64) σελ.1083

⁸⁹ Βλ.Βασιλειάδης Δ., όπ.π (υποσημ. 64) σελ.1083

⁹⁰ Βλ.Βασιλειάδης Δ., όπ.π (υποσημ. 64) σελ.1084

⁹¹ Βλ.Βασιλειάδης Δ., όπ.π (υποσημ. 64) σελ.1084

υπογραφής. Οι υπογραφές των γενικών γραμματέων των υπουργείων είναι περιττό να τίθενται στο σχέδιο του διατάγματος⁹².

2.5 Νομοτεχνικές Αρχές

2.5.1 Λογική Διάρθρωση και Ειδίκευση Περιεχομένου

Τα σχέδια διαταγμάτων πρέπει να διέπονται από βασικές νομοτεχνικές αρχές, οι οποίες συνιστούν την ειδίκευση του περιεχομένου τους, την εννοιολογική κατάστροψη των προτεινομένων ρυθμίσεων σε άρθρα, κεφάλαια, παραγράφους και περιπτώσεις και την λογική διάρθρωση του κειμένου⁹³.

2.5.2 Ομοιογένεια Σχεδίου Διατάγματος

Στο σχέδιο διατάγματος δε θα πρέπει να περιλαμβάνονται διαφορετικά αντικείμενα, με αυτόν τον τρόπο «επιβάλλεται» η ομοιογένεια⁹⁴.

2.5.3 Διατύπωση Κειμένου

Ο τρόπος που διατυπώνονται οι διατάξεις πρέπει να διέπονται από σαφήνεια, ακρίβεια, λιτότητα και λογική πληρότητα⁹⁵.

2.5.4 Διαιρέσεις και Υποδιαιρέσεις Κανονιστικού Κειμένου

Οι βασικές διαιρέσεις του κειμένου ενός άρθρου είναι οι παράγραφοι που αριθμούνται με αραβικούς αριθμούς (1,2,3...) διαιρούμενες σε υποπαραγράφους, στη συνέχεια οι περιπτώσεις, διαιρούμενες σε υποπεριπτώσεις, όπου οι μεν αριθμούνται με μικρά ελληνικά γράμματα, ενώ οι δε με διπλά μικρά ελληνικά γράμματα⁹⁶.

2.5.5 Ενδεικτική Ρύθμιση

Για να εισαχθεί ενδεικτική ρύθμιση στα κανονιστικά κείμενα ή ακόμη και να γίνει αποσαφήνιση η έννοια κάποιου όρου, δεν ενδείκνυται να μπαίνουν σε παρένθεση φράση σε συντομογραφία όπως π.χ. ή κ.λπ., αλλά θα πρέπει στην αρχή της ρύθμισης και χωρίς παρένθεση να χρησιμοποιούνται αντίστοιχα τα επιρρήματα όπως ή ιδίως⁹⁷.

2.5.6 Συντακτική και Γραμματική Ορθότητα του Κειμένου- Ξενόγλωσσοι Όροι

Είναι αυτονόητο ότι η συντακτική και γραμματική ορθότητα του κανονιστικού κειμένου επιβάλλεται. Παράλληλα θα πρέπει να χρησιμοποιείται η οριστική έγκλιση

⁹² Βλ.Βασιλειάδης Δ., όπ.π (υποσημ. 64) σελ.1084

⁹³ Βλ.Βασιλειάδης Δ., όπ.π (υποσημ. 64) σελ.1084

⁹⁴ Βλ.Βασιλειάδης Δ., όπ.π (υποσημ. 64) σελ.1084

⁹⁵ Βλ.Βασιλειάδης Δ., όπ.π (υποσημ. 64) σελ.1084

⁹⁶ Βλ.Βασιλειάδης Δ., όπ.π (υποσημ. 64) σελ.1084

⁹⁷ Βλ.Βασιλειάδης Δ., όπ.π (υποσημ. 64) σελ.1085

του ενεστώτα και να αποφεύγονται οι ξενόγλωσσοι όροι. Σε περίπτωση που δεν μπορεί να αποφευχθεί η μνημόνευση των ξενόγλωσσων όρων, τότε θα χρησιμοποιείται στην ελληνική γλώσσα ο δόκιμος όρος και σε παρένθεση ο αντίστοιχος σε άλλη γλώσσα⁹⁸.

2.5.7 Παραπομπή σε ΦΕΚ-Συντομογραφίες

Όταν χρησιμοποιούνται όροι που αποδίδονται σε αρκτικόλεξα, την πρώτη φορά που συναντώνται στο κείμενο θα πρέπει να αναφέρονται ολογράφως. Η χρήση μικρού ελληνικού χαρακτήρα κρίνεται ενδεδειγμένη για τις συντομογραφίες των νομοθετημάτων (π.δ. ή ν.), όσον αφορά στον προσδιορισμό του ΦΕΚ δημοσίευσης των νομοθετημάτων που αναφέρονται είτε στο προοίμιο είτε μέσα στο κείμενο του σχεδίου, η μνεία του τεύχους και του αριθμού του ΦΕΚ, θα πρέπει να γίνεται μέσα σε παρένθεση και ομοιόμορφα. Το ίδιο ισχύει όταν στο σχέδιο μνημονεύονται νομοθετήματα για πρώτη φορά. Πάλι σε παρένθεση θα παρατίθεται ο αριθμός του φύλλου δημοσίευσης στην εφημερίδα της Κυβέρνησης και το τεύχος⁹⁹.

2.5.8 Προσθήκες Χειρόγραφα

Μόνο κατ' εξαίρεση και όταν είναι απολύτως αναγκαίο, μπορούν τα σχέδια π.δ. που αποστέλλονται για επεξεργασία στο ΣτΕ να φέρουν χειρόγραφες προσθήκες, διαγραφές ή διορθώσεις. Σε αυτές τις μόνες περιπτώσεις, οι οποιοσδήποτε χειρόγραφες τροποποιήσεις που αφορούν στο υπό ρύθμιση περιεχόμενο ή σε ουσιώδεις τύπους, που καθορίζονται από το νόμο προκειμένου να εκδοθούν προεδρικά διατάγματα, τότε πρέπει να φέρουν μονογραφή ή υπογραφή και χρονολογία. Αυτό αποδεικνύει ότι η οποιαδήποτε μεταβολή πραγματοποιείται είτε στο κείμενο είτε στο προοίμιο των σχεδίων, «εγκρίνεται» με τις υπογραφές των προτεινόντων Υπουργών¹⁰⁰.

2.5.9 Ο Τρόπος με τον οποίον Εντάσσονται οι Ρυθμίσεις στο Υφιστάμενο

Δίκαιο

Ο τρόπος με τον οποίον εντάσσονται οι οιοσδήποτε ρυθμίσεις στο υφιστάμενο δίκαιο, επιτυγχάνεται είτε με την προσθήκη, είτε την παρεμβολή, είτε με την αντικατάσταση παραγράφων, άρθρων ή και κεφαλαίου όταν είναι εκτεταμένες οι τροποποιήσεις. Άλλωστε όταν καταργούνται αριθμημένες παράγραφοι και περιπτώσεις ή άρθρα, οι λοιπές διατάξεις που δεν θίγονται κατά το περιεχόμενό τους δεν αναριθμούνται. Ο λόγος είναι αμιγώς ασφαλείας του δικαίου, δεδομένου ότι είναι

⁹⁸ Βλ.Βασιλειάδης Δ., όπ.π (υποσημ. 64) σελ.1085

⁹⁹ Βλ.Βασιλειάδης Δ., όπ.π (υποσημ. 64) σελ.1085

¹⁰⁰ Βλ.Βασιλειάδης Δ., όπ.π (υποσημ. 64) σελ.1086

πολύ πιθανό να έχει γίνει παραπομπή με άλλο νομοθέτημα στην αναριθμούμενη διάταξη, με απότοκο να δημιουργείται σύγχυση και να γεννώνται ζητήματα ερμηνείας. Είναι σαφές ότι οι διατάξεις των κανονιστικών πράξεων των οποίων η ισχύς παύει να υφίσταται, πρέπει να καταργούνται ρητά¹⁰¹.

2.5.10 Αναφορικά με την Επανάληψη Διατάξεων Νόμου

Οι κανόνες δικαίου πρέπει να θεσπίζονται με το εκδιδόμενο διάταγμα κατ' εξουσιοδότηση νόμου και στο κείμενο του διατάγματος δεν είναι επιτρεπτή η επανάληψη, εκτός αν αφορά σε λόγους πληρότητας της επιχειρούμενης ρύθμισης με το διάταγμα. Μόνο σε αυτήν την περίπτωση πρέπει να επαναλαμβάνεται κατά λέξη η ρύθμιση του νόμου, ενώ η σχετική διάταξη θα αναφέρεται εντός παρενθέσεως, ούτως ώστε να αποφευχθεί οποιαδήποτε παρερμηνεία ως προς τον πραγματικό ισχύοντα κανόνα δικαίου¹⁰².

2.5.11 Ο Τελικός Έλεγχος του Σχεδίου Διατάγματος

Μεταξύ των υποχρεώσεων της Διοίκησης είναι ο τελικός έλεγχος του κειμένου του σχεδίου διατάγματος, πριν να αποσταλεί στον/στην Πρόεδρο της Δημοκρατίας

2.6 Νομιμότητα Ρυθμίσεων-Αιτιολογία

Τα σχέδια των διαταγμάτων ελέγχονται για διαφόρους λόγους, εκ των οποίων, για την αρμοδιότητα του υποβάλλοντα την πρόταση Υπουργού, τη φύση του σχεδίου, τη συμφωνία των εξουσιοδοτικών ρυθμίσεων και διατάξεων του τυπικού νόμου ως προς το Σύνταγμα, ως προς το αν τηρούνται τα όρια εξουσιοδότησης αλλά και αν συμφωνούν οι προτεινόμενες ρυθμίσεις με υπέρτερους κανόνες δικαίου. Τυχόν αποκλίσεις διατάξεων τυπικών νόμων δεν είναι δυνατόν να θεσπίζονται με διάταγμα, παρά μόνον εάν παρέχεται από την εξουσιοδοτική διάταξη, δυνατότητα¹⁰³. Στην περίπτωση που το Ε' Τμήμα του Δικαστηρίου, οδηγείται σε γνώμη περί αντισυνταγματικότητας διάταξης τυπικού νόμου, τότε έχει την υποχρέωση να παραπέμψει το ζήτημα στην Ολομέλεια¹⁰⁴. Επίσης στην Ολομέλεια άγεται η επεξεργασία του σχεδίου που εγείρει ζητήματα λόγω σπουδαιότητας των νομικών θεμάτων του.

---

¹⁰¹ Βλ. Βασιλειάδης Δ., όπ.π (υποσημ. 64) σελ. 1086

¹⁰² Βλ. Βασιλειάδης Δ., όπ.π (υποσημ. 64) σελ. 1086

¹⁰³ ΠΕ Ολ 229/2008, 160/2007 πενταμ., 205/2007

¹⁰⁴ Άρθρο 100 παρα. 5 τελευταίο εδάφιο του Σ

Ως πράξεις του/της Προέδρου της Δημοκρατίας, τα κανονιστικά διατάγματα τυπικά αποτελούν διοικητικές πράξεις. Γι αυτό το λόγο, είναι δυνατόν να προσβληθούν ευθέως με αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας¹⁰⁵. Τα εν λόγω διατάγματα θέτουν κανόνες δικαίου, ουσιαστικά αποτελούν τυπικούς νόμους, ούτως ώστε κατά πάγια νομολογία οι επιμέρους ρυθμίσεις τους δεν απαιτούν αιτιολόγηση, όμως ελέγχονται ακυρωτικά μόνο ως προς την τυχόν υπέρβαση των ορίων της εξουσιοδοτικής διάταξης που ερείδονται και την τήρηση των προϋποθέσεων της¹⁰⁶.

2.7 Η Προσαρμογή στο Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Με την ένταξη της χώρας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, καλείτο να αντιμετωπίσει διεξοδικά τόσο τα νομικά όσο και τις συναφείς υποχρεώσεις που απέρρεαν¹⁰⁷. Σήμερα έχουν θεσπιστεί κάποιοι πάγιοι κανόνες τήρησης στα σχέδια διαταγμάτων, όπου επιχειρείται η προσαρμογή της νομοθεσίας σε οδηγίες σύμφωνα με την εξουσιοδότηση πλαίσιο του Ν. 1338/1983¹⁰⁸ και το δεύτερο άρθρο του Ν 3671/2008. Οι εν λόγω οδηγίες αφορούν στην προσαρμογή της νομοθεσίας στο δίκαιο της ΕΕ, καθώς και σε διατάξεις κανονισμών, μέτρα των οποίων οφείλουν να εκτελέσουν ή να εφαρμόσουν τα κράτη-μέλη και διέπεται από αυτοτελείς νομοτεχνικές αρχές, που επιβάλλεται να ακολουθεί η διοίκηση. Κάποιες από τις αρχές αυτές, εμπεριέχουν την αυτούσια αποδοχή της διατύπωσης του ελληνικού κειμένου της οδηγίας, τα αναγκαία μέτρα εφαρμογής της, τη διασφάλιση και αναζήτηση της εφαρμογής του ειδικού σκοπού της οδηγίας, τη σύνταξη πίνακα αντιστοιχίας των άρθρων της οδηγίας προς τα άρθρα του σχεδίου και αντίστροφα, την αναγραφή υπότιτλων των άρθρων του σχεδίου με εκείνα της οδηγίας και την αποφυγή επανάληψης διατάξεων της οδηγίας που υποχρεώνουν άλλα όργανα της ΕΕ και όχι κράτη-μέλη, ώστε να ελέγχεται η πληρότητα και η ορθότητα της προσαρμογής¹⁰⁹.

2.8 Η Γνωμοδότηση

Τόσο η γνωμοδότηση όσο και το αποτέλεσμα της επεξεργασίας εγγράφονται στο πρακτικό επεξεργασίας. Έχει ήδη επισημανθεί, ότι τα σχέδια διαταγμάτων

---

¹⁰⁵ Ευθέως, όταν προσβάλλεται το διάταγμα, παρεμπιπτόντως όταν προσβάλλεται ατομική διοικητική πράξη με νόμιμο έρεισμα διάταξη κανονιστικού διατάγματος. ΣτΕ Ολ 3839/2009, ως ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «IV»

¹⁰⁶ Βλ. Βασιλειάδης Δ., όπ.π (υποσημ. 64) σελ.1087

¹⁰⁷ Με το υπ' αριθμ 406/1980 πρακτικό επεξεργασίας αντιμετωπίστηκαν οι εν λόγω προκλήσεις

¹⁰⁸ Ως ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «V»

¹⁰⁹ Βλ. Βασιλειάδης Δ., όπ.π (υποσημ. 64) σελ.1089

επεξεργάζονται στο Ε΄ Τμήμα από σύνθεση τριμελή ή πενταμελή ή και στον σχεδιασμό διαταγμάτων της Ολομέλειας με την δέσμευση κατά τον νόμο, ο αριθμός των συμμετεχόντων να είναι περιττός. Άλλωστε κατά το Σύνταγμα, αποτελεί ουσιώδη τύπο η επεξεργασία των κανονιστικών διαταγμάτων από το Συμβούλιο της Επικρατείας, ούτως ώστε να ενημερωθούν για τη νομιμότητα της υφιστάμενης ρύθμισης, ο/η Πρόεδρος της Δημοκρατίας και οι Υπουργοί που πρότειναν τη ρύθμιση. Πρωτίστως σημασίας καθίσταται η επεξεργασία του διατάγματος να καταλήγει σε ορισμένο συμπέρασμα παρόλο που μπορεί να υπάρχουν περισσότερες της μίας γνώμες. Το ορισμένο αυτό συμπέρασμα, θα πρέπει να διατυπώνεται σύμφωνα με την πλειοψηφία¹¹⁰.

Σε περίπτωση που το Συμβούλιο κατά την επεξεργασία του σχεδίου διατάγματος διαπιστώσει ότι απαιτούνται επιπλέον στοιχεία ή και διευκρινίσεις από τη διοίκηση, δύναται είτε να αναβάλει την επεξεργασία, είτε να απόσχει μέχρι να λάβει τα στοιχεία ή τις αναγκαίες διευκρινίσεις. Όταν πληρούνται οι ανωτέρω προϋποθέσεις, το συμπέρασμα της γνωμοδότησης έχει πλήρη εξάρτηση από την έκταση, τη φύση αλλά και τις συνέπειες των παρατηρήσεων αναφορικά με τη νομιμότητα της πρότασης του σχεδίου αλλά και τις επιμέρους διατάξεις του σχεδίου. Για να γίνει πιο κατανοητό, όταν κατά την επεξεργασία του σχεδίου δεν ανακύπτουν νομοτεχνικές παρατηρήσεις, δηλαδή ζητήματα νομιμότητας, τότε στο πρακτικό επεξεργασίας αναγράφεται η γνώμη ότι *«το σχέδιο δεν προκαλεί παρατηρήσεις»*, ή *«το σχέδιο προτείνεται νομίμως»*. Κατ' αντιδιαστολή, σε περίπτωση που κατά την επεξεργασία του σχεδίου διατάγματος δεν πληροί τις προϋποθέσεις το σχέδιο για να προχωρήσει η επεξεργασία του, τότε αναγράφεται ρητά στο τέλος του πρακτικού η γνώμη *«δεν προτείνεται νομίμως»*. Βεβαίως υπάρχει και η περίπτωση κάποιες διατάξεις του σχεδίου να είναι διαγραπτές ως μη νόμιμες, αλλά οι υπόλοιπες να μην εγείρουν νομοτεχνικές παρατηρήσεις και να προτείνονται νομίμως. Θα πρέπει επιπλέον, να επισημανθεί ότι η γνωμοδότηση του ΣτΕ, αποτελεί πράξη δικαστικού οργάνου και όχι πράξη διοικητικής αρχής και δεν προσβάλλεται παραδεκτώς με αίτηση ακυρώσεως¹¹¹.

---

¹¹⁰ Π.Δ. 18/1989 άρθρο 16 παρ. 4 ως ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Γ»

¹¹¹ Βλ. Βασιλειάδης Δ., όπ.π (υποσημ. 64) σελ.1090

2.9 Η Έκδοση του Διατάγματος

Το πρακτικό επεξεργασίας, με το σχέδιο διατάγματος και τα στοιχεία που το συνοδεύουν στη συνέχεια επιστρέφονται στη Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης. Υπ' ευθύνη του αρμοδίου υπουργείου ενσωματώνονται οι παρατηρήσεις του πρακτικού επεξεργασίας στο σχέδιο και διαβιβάζεται στη Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης, ούτως ώστε να ελεγχθεί από το Νομικό Γραφείο και στη συνέχεια να εκδοθεί από τον/την Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Αποτελεί κανόνα ότι στον/στην Πρόεδρο της Δημοκρατίας χορηγείται η νομοθετική εξουσιοδότηση για την έκδοση κανονιστικών διαταγμάτων, κατόπιν προτάσεως του αρμοδίου ή των συναρμοδίων Υπουργών και πάντοτε προηγείται η επεξεργασία του σχεδίου από το ΣτΕ. Σε συνέχεια των ανωτέρω η υπογραφή του/της ΠτΔ στο διάταγμα, κατά το Σύνταγμα, δεν αποτελεί άνευ σημασίας και απλό διαδικαστικό τύπο, όπως έχει υποστηριχθεί. Τυπικά φορέας της εξουσιοδότησης είναι το ίδιο το πρόσωπο του/της ΠτΔ και ανεξαρτήτως του γεγονότος ότι η πρόταση για το διάταγμα πραγματοποιείται από τον αρμόδιο Υπουργό, όταν η γνωμοδότηση του ΣτΕ δεν προβαίνει υπέρ της νομιμότητας του σχεδίου, τότε ο/η ΠτΔ δεν υποχρεούται να προβεί στην έκδοση του εν λόγω διατάγματος¹¹². Η γνωμοδότηση του ΣτΕ αποτελεί ουσιώδη τύπο, προκειμένου να εκδοθούν κανονιστικά διατάγματα κατ' ουσίαν πληροί όλες τις άλλες εγγυήσεις που ορίζουν το Σύνταγμα, ο νόμος για την θέσπιση κανόνων δικαίου από τη Βουλή και ο Κανονισμός της Βουλής. Εν κατακλείδι ο/η ΠτΔ με την πρακτική που ακολουθεί, διαφυλάσσει την έννομη τάξη, από την θέσπιση και εφαρμογή παράνομων, ενδεχομένως, κανόνων δικαίου¹¹³.

---

¹¹² Παραράς Π., *ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ (Το Σ) 2/1995, Η Δεσμεικτικότητα των Πρακτικών Επεξεργασίας Διαταγμάτων*, εκδ. Σάκκουλα : ΑΘΗΝΑ, 1995, σελ.301

¹¹³ Βλ. Βασιλειάδης Δ., όπ.π (υποσημ. 64) σελ.1092,1093

Επίλογος

Στο πρώτο μέρος της παρούσας εργασίας έγινε αναφορά στο θεσμό του/της Προέδρου της Δημοκρατίας, με έμφαση στην κανονιστική του/της αρμοδιότητα. Είναι δεδομένο ότι σε πολιτεύματα στα οποία ο θεσμός λαμβάνει άμεσα τη λαϊκή νομιμοποίηση, το αξίωμα διαθέτει και αρμοδιότητες διευρυμένες. Στο ισχύον πολιτεύμα της χώρας μας ο ρόλος του/της Προέδρου είναι περισσότερο συμβολικός, από ότι ουσιαστικός, πολιτικά ουδέτερος και απαλλαγμένος από την πολιτική ευθύνη. Τούτο ρυθμίζεται στο ισχύον Σύνταγμα, από μία σειρά θεσμικών διατάξεων, έναντι του ουσιαστικού και κομβικού ρόλου της Κυβέρνησης. Παρόλα αυτά, η ιδιότητά του ως *«ρυθμιστή του πολιτεύματος»* του υπαγορεύει την ανάληψη αρμοδιοτήτων, τόσο δικαστικών όσο και ρυθμιστικών. Στην παρούσα μελέτη έγινε αναφορά στη νομοθετική αρμοδιότητα του/της Προέδρου, ήτοι την έκδοση και δημοσίευση των νόμων, με έμφαση στην έκδοση των εκτελεστικών Προεδρικών διαταγμάτων και Κανονιστικών Προεδρικών διαταγμάτων. Επιπρόσθετα έγινε αναφορά στην έκδοση πράξεων νομοθετικού περιεχομένου, όπως και στη δημοσίευση αποφάσεων της Βουλής των Ελλήνων. Πέραν της παραδοχής ότι ο ρυθμιστικός του/της ρόλος ο οποίος είναι προϊόν της δημόσιας συμπεριφοράς και του λόγου του/της, η ουδέτερη και υπερκομματική παρουσία του/της αποτελούν εχέγγυα της υποδειγματικής λειτουργίας της κοινωνίας. Έτσι ο ρόλος του/της Προέδρου ως θεματοφύλακα των αρχών και αξιών του πολιτεύματος εγγυάται τη γεφύρωση και το αντιστάθμισμα των πολιτικών διαφορών που προκύπτουν, ενεργώντας με τρόπο συνεκτικό και ενωτικό. Οι παραπάνω ιδιότητές του/της συνδέονται άρρηκτα με την προσωπικότητα και τη συμπεριφορά του/της. Συμπερασματικά, ο θεσμός του/της Προέδρου της Δημοκρατίας συνεχίζει και σήμερα να συντηρεί την αίγλη του παρελθόντος, μη έχοντας όμως λειτουργικό και πρακτικό περιεχόμενο. Αναφερόμαστε πάντα στον/στην κατέχοντα το αξίωμα ως *«αρχηγό του κράτους»*, ουσιαστικά όμως ο θεσμός στερείται ουσίας. Ίσως οι αρμοδιότητες του αρχηγού του κράτους όπως διαμορφώνονται στις μέρες μας να αποτελούν απειλή απέναντι στη θεσμική ισορροπία μεταξύ Βουλής, Κυβέρνησης και Προέδρου αφού ο Πρωθυπουργός αποτελεί ουσιαστικά την αφετηρία κάθε εξουσίας. Εντούτοις, το αξίωμα του/της Προέδρου της Δημοκρατίας συνεχίζει να διατηρεί το κύρος του παρελθόντος και έχει βαρύνουσα σημασία για τον καθορισμό του προεδρικού πολιτεύματος.

Στο δεύτερο μέρος της μελέτης έγινε αναφορά στο ρόλο του Συμβουλίου της Επικρατείας, όσον αφορά τον έλεγχο των κανονιστικών διαταγμάτων. Η συνοχή και η ενότητα της έννομης τάξης πλήττεται πολλές φορές από την ανατροπή τόσο των νομικών όσο και των πραγματικών καταστάσεων με βάση τους κανόνες δικαίου, που είτε ακυρώνονται είτε κρίνονται ανίσχυροι από τα Δικαστήρια, καθιστώντας την επίλυση των αναδυόμενων προβλημάτων από αυτήν την εξέλιξη, ιδιαιτέρως δυσχερή¹¹⁴.

Τα προεδρικά διατάγματα ενσωματώνουν τον μεγάλο όγκο των κανόνων δικαίου, οι οποίοι προστίθενται κάθε χρόνο στην έννομη τάξη, μαζί με τις κανονιστικές πράξεις των υπολοίπων οργάνων της διοίκησης. Η πρακτική που ακολουθούν όλοι οι Πρόεδροι της Δημοκρατίας, και σε συγκερασμό με την επεξεργασία των διαταγμάτων από το ΣτΕ, να μην εκδίδουν προεδρικά διατάγματα, σε περίπτωση που έχει γνωμοδοτήσει αρνητικά το Συμβούλιο της Επικρατείας, αποτελεί τη μεγαλύτερη εγγύηση για την τήρηση της αρχής της νομιμότητας¹¹⁵. Εχέγγυα για την υλοποίηση της αποστολής του Συμβουλίου της Επικρατείας αποτελούν η ένδοξη ιστορική παράδοση και η υψηλή επιστημονική κατάρτιση των μελών του από την ίδρυσή του μέχρι σήμερα, στην ουσία όμως, η αταλάντευτη διάθεση των δικαστών που απαρτίζουν το συμβούλιο και έχει να κάνει με την υπεράσπιση των συνταγματικών δικαιωμάτων. Αν και το νομοπαρασκευαστικό έργο της διοίκησης φαντάζει απλό και εύκολο, καθώς τα όρια τίθενται από τις νομικές εξουσιοδοτήσεις ως προς τα αντικείμενα και το εύρος τους, εντούτοις πρακτικά, η εκπόνηση και κατάρτιση σχεδίων διαταγμάτων είναι ένα ιδιαίτερα επίπονο και πολυσύνθετο έργο, που απαιτεί πλήρη γνώση της νομολογίας και της νομοθεσίας σε συνάφεια με το ρυθμιζόμενα θέματα σε συνδυασμό με την άρτια επιστημονική κατάρτιση του κλάδου, των αντικειμένων που πρόκειται να ρυθμιστούν.

---

¹¹⁴ Harold Laski, *Le Gouvernement Parlementaire en Angleterre*, PUF: Παρίσι 1950 σ. 167

¹¹⁵ Βλ. Βασιλειάδης Δ., όπ.π (υποσημ. 64) σελ.109

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

Έν Αθήναις τῆ 24 Δεκεμβρίου 1928

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Αριθμός φύλλου 273

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νόμοι

Κόμος 3713. Περί Συμβουλίου Ἐκτελεστικῆς..... 1

Διατάγματα

Περί ἐκτέλεσης τοῦ νόμου 3713 τῆς 24 Δεκεμβρίου 1928 περὶ Συμβουλίου Ἐκτελεστικῆς..... 2

ΝΟΜΟΙ

Περί Συμβουλίου Ἐκτελεστικῆς..... (1)

Νόμος 3713

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Ἐχόντες ἐν ὄψει τῶ ἀρθρου 75 τοῦ Συντάγματος, ἐκδίδομεν τὸν ἑπόμενον Νόμον, φερθεῖντος ἐπὶ τῆς Νομοθετικῆς ἐπιτροπῆς κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 22 Δεκεμβρίου τοῦ 1928.

Α΄). Προσόντα, διεκρίσεις, μισθὸς καὶ κέρεις τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐκτελεστικῆς καὶ τοῦ βοηθητικοῦ αὐτοῦ προσωπικοῦ.

Ἄρθρον 1.

Ἡ ἀριθμὸς τῶν Συμβούλων τῆς Ἐκτελεστικῆς ὁρίζεται εἰς δεκάπεντα. Δύνανται δὲ ν' ἀληθῆ ἑνὸς τοῦ ὅριου τοῦ ἀρθρου 103 τοῦ Συντάγματος διὰ Διατάγματος ἐπιδικασμένου προσαυτοῦ τοῦ Ἐπιφυλακτικοῦ Συμβουλίου μετὰ σύμφωνον γνώμησιν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐκτελεστικῆς.

Ἄρθρον 2.

Οἱ Σύμβουλοι τῆς Ἐκτελεστικῆς, διορίζονται κατὰ τὸν ἐν τούτῳ ἀρθρῳ 104 καὶ 120 τοῦ Συντάγματος ἀναγραφόμενον τρόπον, ὅπου τὸν ὅρον τῆς ὑπηρεσίας ἐνώπιον τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατικῆς, συμπαρατεταμένον τοῖς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ἐπιφυλακτικῆς. Οἱ κατὰ τὸ ἀρθρον 101 τοῦ Συντάγματος διορισμοὶ γίνονται μετὰ σύμφωνον γνώμησιν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐκτελεστικῆς.

Ἄρθρον 3.

Δύνανται νὰ διορισθῶσι σύμβουλοι τῆς Ἐκτελεστικῆς οἱ κατωτέρωι ποσῶν τῆς Νομοθετικῆς Σχολῆς τοῦ ἑμαίρου Πανεπιστημίου ἢ ἀλλοδαποῦ ὁμογενεῶς καὶ συνόλου διατελέσαντες ἐν τινι τῶν ἐρατικῶν δημοσίων λειτουργημάτων 1) Ἐπιφυλακτικῆ ἢ Προεδρικῆ ἐπὶ δικασίῳ, 2) τακτικοὶ καθηγηταὶ Πανεπιστημίου, ἢ νομικῶν καὶ οἰκονομικῶν ἐπιστημῶν Ἀνωτάτων Ἰσοτήμων Σχολῶν, 3) ἑκτακτοὶ τοιοῦτοι διδάξαντες τοὺς ἀλλοτρίους ἐπὶ τριετίαν, 4) Δικασταὶ καὶ Εἰσαγγελεῖς ἀπὸ τῆς ὁμογενεῆς τοῦ Προέδρου ἢ Εἰσαγγελεῖς Ἐρετῶν καὶ ἄνω ἢ ἰσοβάθμιοι σύμβουλοι τῆς στρατιωτικῆς Δικαιοσύνης προ-

ερχόμενοι ἐκ τῆς δικαιοσύνης ἱεραρχίας, 5) Νομικοὶ Σύμβουλοι ἐπὶ τριετίαν, 6) μέλη τοῦ Ἐλαστικικοῦ Συνεδρίου τακτικὰ ἐπὶ βαθμῶν συμβούλου ἢ ἀνωτέρω ἐπὶ τριετίαν, 7) διοικητικοὶ ὑπάλληλοι εἰς θέσιν μόνιμον ἐπὶ βαθμῶ α' τάξεως Διοικητικοῦ Ἐπιφυλακτικοῦ ἐπὶ τριετίαν, ἐὰν ἔχουν ἐν συνόλῳ δεκαπενταετη ὑπηρεσίαν δημοσίου ὑπαλλήλου, 8) Παράδροι τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐκτελεστικῆς ἐπὶ πανταετίαν, 9) Δικηγόροι παρὰ πολυμελεῖ δικαστηρίῳ ἐπὶ δεκαετίαν, ἔρπον πάντας οὗτοι δὲν ἐπιπέθων τῶν ὑπηρεσιῶν τούτων ὁριστικῶς λόγῳ ποινικῆς καταδίκης ἢ ποινικοῦ παραπτώματος.

Ἄντικειν νὰ διορισθῶσιν εἶναι οἱ καταδικασθέντες ἐπὶ τ.ν. τῶν ἐν ἀρθρῳ 21-24 τοῦ Ποινικοῦ Νόμου ἀναφερομένων ἀδικημάτων, εἰδήσονται καὶ ἐν εἰναι ἢ ἐποδελήσιστα ποινῆ, καὶ ἐν εἰ ἐπὶ ἑπὶ ἄλλων ἀποκατάστασις.

Μετὰ πέρασον πενταετίας ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος ἢ πλεονεξίας τῶν ἐπιπέθοντων κενουμένων θέσεων Συμβούλων θὰ γίνονται ὑποχρεωτικῶς διὰ προαγωγῆς τῶν Παρέδρων, κατόπιν συμφωνοῦ ἐκάστοτε γνώμης τῆς ὁλοκληρίας τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐκτελεστικῆς περὶ τῆς ἰκαιοτήτος των, μέχρι τοῦ σημείου ὅπου τὰ 3/4 τοὺλάχιστον τῶν ὅλων ἐκάστοτε θέσεων Συμβούλων νὰ κατέχονται: ὑπὸ προαχθέντων Παρέδρων. Τὸ δὲ ἄλλο 1/4 δύναται νὰ συμπληρωθῆ καὶ διὰ διορισμοῦ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρου 2 τοῦ παρόντος ἐκ προσώπων ἑχόντων τὰ ἐν ἀρθρ. 1 τοῦ παρόντος ἀρθρου ἀναγραφόμενα προσόντα. Τοιοῦτος διορισμὸς δύναται νὰ γίνῃ καὶ εἰς θέσιν πέραν τοῦ 1/4 τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν Συμβούλων, ἐν ἣ περιπτώσει τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐκτελεστικῆς ἔθελε γνωματεύσει: ὅτι οἱ παρ' αὐτοῦ Παράδροι δὲν εἶναι ἀξιοὶ προαγωγῆς.

Ἄρθρον 4.

Ἐκ τῶν Συμβούλων τῆς Ἐκτελεστικῆς εἰς διορίζεται πρόεδρος καὶ δύο ἀντιπρόεδροι διὰ Διατάγματος προσαυτοῦ τοῦ Ἐπιφυλακτικοῦ Συμβουλίου.

Ἡ Πρόεδρος προέξεται: τῆς ὁλοκληρίας, ἐκάτερος δὲ τῶν ἀντιπρόεδρων τοῦ ἑτέρου τῶν ταχθέντων τοῦ Συμβουλίου.

Ἡ Πρόεδρος δύναται νὰ προεδρεύῃ καὶ εἰσδησεται τὸν πρυτανίον.

Ἄρθρον 5.

Ἡ Πρόεδρος ἔχει τὴν γενικὴν διεύθυνσιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συμβουλίου καὶ ἀπερσοποιεῖ αὐτὸ εἰς τὰς μετὰ τὸν δημοσίων ὁρίων ἀξίους. Τὸν Πρόεδρον καλοῦμενον ἀνακληροῦσιν οἱ ἀντιπρόεδροι κατὰ σειράν ἀρχιότητος, τοιοῦτος δὲ οἱ ἀρχιότεροι τῶν Συμβούλων.

Ἐπὶ ταυτοχρόνῳ διορισμῷ ἀρχιότερος θεωρεῖται ὁ οὗ προετέχθη κατὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ Διατάγματος ἢ τὸ ὅμοιον ἐν τῷ Διατάγματι.

Ἄρθρον 6.

Οἱ Σύμβουλοι τῆς Ἐκτελεστικῆς ἀποχωροῦσι: τῆς ὑπηρεσίας?

α) Ἐνικα ὅριον ἡλικίας, μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ 70οῦ ἔτους. Ὡς πρὸς τὴν ἐκδίκεισιν τῆς ἡλικίας ἀραρυζόνται ἀναλόγως τὰ ἐπὶ ἰσοθίῳ δικαιοσύνης κρατοῦντα.

β) Ἐνικα ποινικῆς καταδίκης ἐπὶ κενουμένων: ἢ τιν:

των πληρωμάτων των άρθρων 22—24 του Πον. Νόμου και εν ό χρόνος της ποινής είναι ελάττων του έτους.

γ) Ένεκα νόσου ή παθητικών παραπομπών, ή άνεπαρκείας, ήρ' εως έτους και οι ισόβιοι δικαστικοί λειτουργοί, δι' άποφάσεως της έλεμελείας του Συμβουλίου της Έπικρατείας, τερματίζονται άναλόγως της επί ίσοβίων δικαστών διαδικασίας.

Η ένεκα των παθητικών παραπομπών ή άνεπαρκείας άποχώρησης προκαλείται επί προτάσει του Υπουργού της Δικαιοσύνης τελεσίγραφη εις άπόρριψιν του Υπουργικού Συμβουλίου.

Άρθρον 7.

Οι Σύμβουλοι της Έπικρατείας κατέχουσι την άνωτάτην βαθμίδα άντι έλληνηκήν ιεραρχία προηγούμενοι πάντων των πολιτικών υπαλλήλων. Ο Πρόεδρος και ο Εισαγγελέας του Άρείου Πάγου, έχοντες συμφώνως προς τώ άρθρον 222 του έργονομού των Δικαστηρίων, εως τούτου έτροποποιήθη διά τώ νόμου 1454 του 1918 βαθμόν Συμβούλων Έπικρατείας, προεδρίζουν τούτων, πλην τού προέδρου και των αντιπροέδρων του Συμβουλίου.

Άρθρον 8.

Τά μέλη του Συμβουλίου της Έπικρατείας λαμβάνουσι αεσθόν ή μόν Πρόεδρος έρ. δέκα πάντα χρονιάς, οι αντιπρόεδροι έρ. δέκα τρείς και κρισταίον χρονιάς και οι σύμβουλοι έρ. δώδεκα χρονιάς. Καθηγείται της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου ή Νομικών και Οικονομικών Επιστημών Άνωτέρων Ισοτήτων Σχολών διερχόμενοι Σύμβουλοι της Έπικρατείας και εξαιρουμένοις την έν τή καθηγητική έξρη διδακτικόν αίστων, λαμβάνουσι τούς μισθούς του Συμβουλίου και τώ καθήκοντι.

Άρθρον 9.

Αι ώς προς τώ μέλη του Άρείου Πάγου ισχύουσαι διατάξεις περί αδείσεως μισθών, άδειών άπουσίας κανονικών ή άναρρωτικών, συντάξεων και βοηθητικής έσφαρδίζονται άναλόγως και επί των Συμβούλων της Έπικρατείας.

Αι αδείσεις άδειών υποβάλλονται προς τώ Υπουργείον της Δικαιοσύνης διά τού Προέδρου του Συμβουλίου, όστις έπιστημει και την έαυτού γνώμη περί τε της χορηγήσεως της άδείας και της χρονικής αύτης διάρκειας.

Άρθρον 10.

Τώ βοηθητικόν προσωπικόν του Συμβουλίου άποστέλλεται έν δέκα παρέδρων, ισριθμόν εισηγητών, ένός γραμματέως, δύο υπογραμματέων, πάντα γραφέων, πάντα δακτυλογράφων και τεσσάρων κλητήρων.

Διά Διατάγματος, προτάσει του Υπουργικού Συμβουλίου, μετά γνώμη του Συμβουλίου της Έπικρατείας δύναται ν' αξιόγηθ ή έρηθμός των παρέδρων και εισηγητών μέχρι δεκαπέντε, των γραφέων και δακτυλογράφων μέχρι δέκα, των δέ κλητήρων μέχρις έξ.

Άρθρον 11.

Οι παρέδροι εκτελοῦσιν έργα ίδίως εισηγήσεως παρά τώ Συμβουλίω της Έπικρατείας και μετέχουσι των συνεδριάσεων αύτου μετά φήρου συμβουλευτικής, άποδοσι δέ και τή έν τώ άρθρω 39 αναγραφόμενα καθήκοντα.

Άρθρον 12.

Οι παρέδροι έχουσι βαθμόν και άποδοχάς Έφέντου. Μετά πανταπή δέ ύπηρεσίαν δύναται επί τή βάση συμφώνου γνώμης του Συμβουλίου της Έπικρατείας νά προαχθών διά Διατάγματος εις βαθμόν και άποδοχάς Άρσεναγίτου.

Εις παρέδρους προάγονται οι παρά τώ Συμβουλίω της Έπικρατείας Εισηγηταί μετά πανταπή ύπηρεσίαν διά Διατάγματος προτάσει του επί της Δικαιοσύνης Υπουργού και

μετά συμφώνου γνώμης της έλεμελείας του Συμβουλίου Έπικρατείας.

Κατά την πρόσθη από της ισχύος του παρόντος νόμου πανταπίαν παρέδροι διορίζονται διά Διατάγματος προτάσει του Υπουργικού Συμβουλίου μετά συμφώνου γνώμης του Συμβουλίου της Έπικρατείας, α) έκτακτοι καθηγηταί της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου ή Νομικών και Οικονομικών Επιστημών Άνωτέρων Ισοτήτων Σχολών ή σύμβουλοι του Έλεγκτικού Συνεδρίου ή νομικοί σύμβουλοι μη έχοντες συμπληρώσει τριεσίαν, β) εισηγηταί των αύτων Σχολών και Επιστημών, διδύξαντες επί τριεσίαν, γ) πτυχιούχοι της Νομικής Σχολής, ηλικίας ώχι μείζονος των τεσσαράκοντα πάντε (45) έτών, διατελούσαντες επί πανταπίαν δικαστικοί λειτουργοί από της θέσεως του πρωτοδικου ή άνωτατογυλλεως Πρωτοδικών και άνω ή ισόβιοι σύμβουλοι της στρατιωτικής δικαιοσύνης προερχόμενοι έν της δικαστικής ιεραρχίας ή δικαστικοί έν γένει υπάλληλοι έν βαθμώ τούλάχιστον πταρχατέρου επί πανταπίαν ή δικηγόροι παρά πόλιναι Δικαστηρίω έχοντες έξιατή ύπηρεσίαν ή τριετή δικηγορίαν και τριετή τούλάχιστον σπουδής Διπλώσει Δικαίου έν Εύρώπη.

Μετά την πρόσθη πανταπίαν μέχρι δύο των θέσεων Παρέδρων δύναται νά πληρωθών επί τή βάση των ώς άνω προόντων και κατά τον αύτον τρόπον, έρ' όσον κατά την γνώμη του Συμβουλίου της Έπικρατείας έν άνδύκονται ή διά προαγωγής εισηγητού πλήρωσι.

Άρθρον 13.

Οι Εισηγηταί βοηθούσι τούς Σύμβουλους της Έπικρατείας και τούς Παρέδρους εις την παρασκευή και διαφύωσιν των υπόθέσεων.

Άρθρον 14.

Εισηγηταί διορίζονται επί βαθμώ και άποδοχάς έμπίσθου Παρέδρου Πρωτοδικών διά Διατάγματος κατά πρόστασιν του επί της Δικαιοσύνης Υπουργού πτυχιούχοι της Νομικής έχοντες ηλικίαν ώχι άνωτέραν των τριάντων πάντε (35) έτών και εύδοκιμάσαντες έν δικηγορίω, ώς τώ καθέκαστα όρισθόνται διά Διατάγματος, ένόμιμον Έμπροσθ έν τριών Συμβούλων της Έπικρατείας, ών ό εις δύναται ν' αναπληρωθ ή διά Παρέδρου.

Μετά διετή ύπηρεσίαν ή Εισηγητής δύναται επί τή βάση συμφώνου γνώμης του Συμβουλίου της Έπικρατείας νά προαχθ ή διά Διατάγματος εις βαθμόν και άποδοχάς Πρωτοδικου. Απ' τούς μετά παρέλευσιν έτους από της λειτουργίας του Συμβουλίου διαγωνισμούς Εισηγητών προαπαιτείται ένιαύτος παρακολούθησι των έργων του Συμβουλίου από των ύποφθρίων μετά την άπόκτησιν του πτυχίου του Πανεπιστημίου, και ηλικία κατωτέρα των 30 έτών.

Μετά πανταπή ύπηρεσίαν έκάστου εισηγητού, είτε ύπάρχει είτε μη κενή θέσις παρέδρου, τώ Συμβούλιον άποφαίνεται έν έλεμελεία περί της έν γένει ικανότητας και έπαρκείας αύτου. Και οι μόν κρινόμενοι ικανοί προάγονται ύποχρεωτικώς, εάν άν έχων ήδη προαχθ ή εις βαθμόν πρωτοδικου, οι δέ κρινόμενοι άνεπαρκείας άπολύονται ύποχρεωτικώς.

Άρθρον 15.

Γραμματέως του Συμβουλίου της Έπικρατείας διορίζεται διά Διατάγματος προτάσει του επί της Δικαιοσύνης Υπουργού ή έχων τή προσόντα και τερματίζων έν γένει των άπαιτούμενων όρων προς διερισμόν Γραμματέως του Άρείου Πάγου, προς έν έπιστάσει κατά βαθμόν και άποδοχάς.

Υπογραμματεΐς διορίζονται κατά τον αύτον τρόπον με τή προσόντα και έρ' εως έτους οι Γραμματεΐς Πρωτοδικών, άν έχουσι τον βαθμόν και τής άποδοχάς.

Ο Γραμματεΐς διορίζεται τή γραφέα του Συμβουλίου, προσυγγράφει τή έξερχόμενα έν τώ Συμβουλίω έγγραφα, έπικυροί τή εκδιδόμενα άντιγράφα και άποσπάματα και έκτελεί

βίωσι καθήκοντα Γραμματέως των συνεδριάσεων της ολομελείας, εν κωλύματι δε ή κατ' εντολήν αυτού ανακληροῦνται εἰς τὰ καθήκοντά του ὑπὸ τινος τῶν ὑπογραμματέων. Ὁ Γραμματεὺς ἀσκήσῃ πρὸς αὐτὸν ἀνατολὴν ἐπιπέταιν ἐπὶ παντὸς τοῦ προσωπικοῦ τῶν γραφείων καὶ τῶν κλητῶρων καὶ ἔχει τὴν ἐπιμέλειαν τῆς συντήρησης τοῦ καταστήματος καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἔργαζομένων, βιβλίων καὶ ἐπιπέλων.

Ἄρθρον 16.

Γραφεῖς καὶ βιβλιογράφοι διορίζονται καὶ προάγονται ἐπὶ τῆς β' εἰς τὴν α' τάξιν διὰ πρῆξιν τοῦ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ὑπουργοῦ, μὲ τὰ αὐτὰ προσόντα καὶ ὑπ' οὗς ὄρους οἱ γραφεῖς καὶ βιβλιογράφοι τοῦ Ὑπουργείου φέρουσι τὸν ὑποῖον λαμβάνουσι τὸν βαθμὸν καὶ ἀποδοχάς.

Οἱ κλητῆρες διορίζονται κατὰ τοὺς ὄρους τοῦ ἄρθρου 15 τοῦ νόμου 1866 (1920), ὡς ἀρροποποιήθη μεταγενεστέρως, διὰ πρῆξιν τοῦ Προέδρου τοῦ Συμβουλίου, λαμβάνουσι δὲ μισθὸν κλητῆρος α' τάξεως Ὑπουργείου καὶ δύο στολὰς κατ' ἔτος, ἐνεργούντες, πρὸς τῇ ἄλλῃ ὑπηρεσίᾳ αὐτῶν, καὶ τὰς κατὰ τὸν παρόντα νόμον ἐπιδόσεις ἐν τῇ ἔθρῃ τοῦ Συμβουλίου, ὅπου ἰδίως πληρωμῆς.

Ἄρθρον 17.

Οἱ Πάρεδροι, οἱ Εἰσαγγελεῖς, ὁ Γραμματεὺς καὶ οἱ Ὑπογραμματεῖς θίβουσι τὸν ὄρον τῆς ὑπηρεσίας ἀνώπιον τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, τὸ δὲ κατώτερον προσωπικὸν ἀνώπιον τοῦ Προέδρου τοῦ Συμβουλίου.

Τὰ ἀφορῶντα εἰς τὰς ἀξίσεις τῶν μισθῶν, ἰδίαις καὶ συντάξις, τὰ τῆς καταστάσεως ἐν γένει τοῦ βιοθητικῆς προσωπικοῦ, τὰ τῆς δεσφικῆς ρυθμίζονται ἀραρροποποιήτως ἀναλόγως τῶν διατάξεων, αἵτινες κρατοῦν ἐπὶ τῶν ὡς ἀνω ἀνωτατοῦτων αὐτοῖς δημοσίων ὑπαλλήλων.

Ἄρθρον 18.

Πάντες οἱ εἰς τὸ βιοθητικὸν προσωπικὸν ἀνήκοντες εἰσι μόνως, τρωμένως τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 14 ἔξ. δ' ὡς πρὸς τοὺς εἰσαγγελεῖς, διακαλοῦνται ὑπὸ τὴν πειθαρχικὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας διὰ πᾶσαν αὐτῶν παρεκτροπὴν, ἣτοι παράβαση τῶν ἐπιτάλλομένων αὐτοῖς καθήκοντων, ρυθμίαν ἢ κοροφίαν, ἀνεκτὴν ὑπηρεσίας ἢ διαγωγὴν ἀνεπιεικῆ.

Ἡ δικαιοδοσία αὕτη ἀσκεῖται ὑπὸ τοῦ πρώτου τμήματος τοῦ Συμβουλίου, καλεῖται δὲ ὁ πειθαρχικῶς διακόμενος εἰς ἀπολογία ἐπὶ τοῦ Προέδρου δι' ἀγγράφου ἐπιτιμομένου αὐτοῦ διὰ κλητῆρος καὶ τῶσοντος προθεσμίαν οὐχὶ ἑλάσσονα τῶν 15 ἡμερῶν, τρωμένως κατὰ τὰ λοιπὰ τῆς ἐν τῷ α' τμήματι ἐπὶ πειθαρχικῶν ὑποθέσεων διαδικασίας.

Αἱ ἐπιτάλλομεναι ποιναὶ εἰσὶν ἐπιπέλιξ, πρόστιμον μᾶλλον τοῦ ἡμίσεος τῶν μηνιαίων ἀποδοχῶν, προσωρινὴ κώσις ὅκτω ἡμερῶν ἕως ἑξή μηνῶν.

Ὅριστικὴ ἀποχώρησις ἐπέρχεται λόγῳ ὄριου ἡλικίας μετὰ συμπλήρωσιν τοῦ ὅρου ἔτους καὶ κατὰ τὰς περιστάσεις τῶν ἐθαρ. β' καὶ γ' τοῦ ἄρθρου 6 κατὰ τὴν αὐτῆς διαδικασίαν, διαξαγομένην παρὰ τῷ α' τμήματι τοῦ Συμβουλίου.

Ἄρθρον 19.

Πρὸς τοὺς ἐν ἄρθρῳ 104 τοῦ Συντάγματος ἀναγραφόμενοι, τὰ καθήκοντα συμβούλου τῆς Ἐπικρατείας εἰσὶν ἀσυμπίδαστα πρὸς τὰ ἔργα Διεσθοντοῦ ἢ ἄλλου ἀντιπροσώπου, διοικητικοῦ, νομικοῦ ἢ τεχνικοῦ συμβούλου καὶ ὑπαλλήλου δημοσίων Ἐπιχειρήσεων ἢ ἀποκαθάρσεων, ἐν γένει, καὶ τὴν ἀσκῆσιν οὐδεθῆποτε τέχνης ἢ ἐμπορίας ὡς καὶ πρὸς τὸ ἔργον τοῦ δικηγῶρου.

Τὰ αὐτὰ ἀσυμπίδαστα ἰσχύουσι καὶ διὰ τὸ βιοθητικὸν προσωπικὸν τοῦ Συμβουλίου.

Οἱ Καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου διορίζονται Σύμβουλοι τῆς Ἐπικρατείας ἐν κωλύματι δὲ ἢ κατ' ἐντολήν αὐτοῦ ἀνακληροῦνται εἰς τὰ καθήκοντά του ὑπὸ τινος τῶν ὑπογραμματέων. Ὁ Γραμματεὺς ἀσκήσῃ πρὸς αὐτὸν ἀνατολὴν ἐπιπέταιν ἐπὶ παντὸς τοῦ προσωπικοῦ τῶν γραφείων καὶ τῶν κλητῶρων καὶ ἔχει τὴν ἐπιμέλειαν τῆς συντήρησης τοῦ καταστήματος καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἔργαζομένων, βιβλίων καὶ ἐπιπέλων.

λοι τῆς Ἐπικρατείας ἐν δύνανται: νὰ ὄσι τινάκα μέλη τῶν Διοικητικῶν Συμβουλίων τῶν Ὑπουργείων ἄλλὰ ἀντικαθίστανται παρ' αὐτοῖς διὰ τῶν νομίμων ἀνακληροῦνται.

Σύμβουλοι τῆς Ἐπικρατείας, μετέχοντες ὑπηρετικῶν Καθηνήσεων, διακαροῦν τὴν ἐν τῷ Συμβουλίῳ τῆς Ἐπικρατείας θέσιν των, ἐν δύνανται ὅμως νὰ ἀσκῶν τὰ ἐν τούτῳ καθήκοντά των, ἐν ὅσον εἶνε Ὑπουργοί.

Ἄρθρον 20.

Τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας ἰδρύεται ἐν Ἀθήναις, τὸ δὲ κατῆσταμα αὐτοῦ ὄρεῖται δι' ἀποφάσεως τοῦ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ὑπουργοῦ δημοσιευομένης ἐν τῇ Ἐφημερίδῃ τῆς Κυβερνήσεως.

Β'. Ὁργάνωσις τοῦ Συμβουλίου εἰς Τμήματα.

Ἄρθρον 21.

Τὸ Συμβούλιον Ἐπικρατείας διακρίνεται εἰς δύο Τμήματα. Ἡ συγκρότησις τῶν Τμημάτων γίνεται κατ' ἔτος διὰ τοῦ ἐσωτερικοῦ κανονικοῦ τοῦ Σώματος. Κατὰ πᾶσαν δὲ περίπτωσιν ἐλλείψεως ἢ κωλύματος τὰ μέλη τοῦ ἐνὸς Τμήματος ἀνακληροῦνται διὰ τῶν τοῦ ἑτέρου, προσκαλομένου ἐπὶ τούτῳ ἐπὶ τοῦ Προέδρου ἢ τοῦ νομίμου αὐτοῦ ἀνακληροῦτοῦ.

Ἄρθρον 22.

Εἰς τὸ πρῶτον Τμήμα ὑπάγονται: α') ἡ ἐπιθερησία τῶν σχεθίων τῶν κανονιστικῶν Διαταγμάτων καὶ β') ἡ ἐκδικασίς τῶν κατὰ τὸ ἄρθρον 114 τοῦ Συντάγματος προσηγῶν κατ' ἀποφάσεως παρὶ ἀπολύσεως ἢ ὑποθέσεως διοικητικῶν ὑπαλλήλων.

Εἰς τὸ δεύτερον Τμήμα ὑπάγονται ἡ ἐκδικασίς τῶν διαφορῶν τοῦ ἀρροποποιημένου διοικητικοῦ, εἴτε ἐν πρώτῳ καὶ τελευταίῳ βαθμῷ, εἴτε κατ' ἔρσιν ἢ ἀνὰ ἔρσιν.

Ἐν ὀλομελείᾳ τὸ Συμβούλιον ἀπορροποιεῖται: α') ἐπὶ αἰτήσεων ἀνερώσεως δι' ὑπέρβασην ἔξουσίας ἢ παράβασην νόμου πρῆξιν τῶν διοικητικῶν ὄρων, κατὰ τὰ ἐν ἄρθρῳ 15 καὶ ἐθαρ. β') ἐπὶ πάσης ὑποθέσεως τῆς ἀρροποποιητικῆς τοῦ Α' καὶ Β' Τμήματος, ἣτοι ἤθελεν εἰσαχθῆ εἰς αὐτὴν ὑπὸ τοῦ Προέδρου λόγῳ μεζίνου αὐτῆς ἀρροποποιητικῆς, ἰδίως ἐπὶ θεμάτων γενικωτέρως σημασίας, ἢ ἤθελε παραμειρῆθ ὑπὸ τοῦ ἀρροποποιημένου Τμήματος.

Διὰ τοῦ Κανονικοῦ τοῦ Συμβουλίου δύνανται ἐπίσης νὰ ὑπαχθῶν ἐκ τοῦ ἐνὸς Τμήματος εἰς τὸ ἕτερον μία ἢ πλείονες κατηγορίαι ὑποθέσεων. Ἐν τούτῳ περιπτώσει παρὰ τῷ Τμήματι τῆς παραπομπῆς τηρεῖται ἡ ἀναγραφομένη ἐπὶ τῶν παραμειρῆσιων ὑποθέσεων παρὰ τῷ οἰκίῳ Τμήματι διαδικασία.

Ἄρθρον 23.

Ὅσακις πρόκειται παρὶ γνωμοδοτήσεως ἢ ἀποφάσεως τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας ἀναγομένης εἰς τὴν συγκρότησιν ἢ τὴν ἐσωτερικὴν ὑπηρεσίαν αὐτοῦ (ἄρθρον 104 τοῦ Συντάγματος, ἄρθρα 1, 2, 6, 10, 12, 14, 21, 25, 43, 55 καὶ λοιπὰ τοῦ παρόντος) συνέρχονται ἐν ὀλομελείᾳ κατὰ πρόσκλησιν τοῦ Προέδρου πάντες οἱ Σύμβουλοι: πλην τῶν δεδικαιολογημένως κωλυομένων, περιστακίμως ὅμως πάντως κατ' ἐλάχιστον ἔρσιν τοῦ ἡμίσεος πλείον ἐνὸς τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν συμβούλων.

Κατὰ τὰς περιστάσεις δὲ, ἀνερωμένως ὑπὸ τοῦ Προέδρου ἐκείσεως, δύνανται νὰ κληθῶν ὅπως συμπροσέχουσι: τισὶ τῆς συνεδριάσεως καὶ οἱ Πάρεδροι μετὰ γνώμης συμβουλευτικῆς.

Ἄρθρον 24.

Αἱ ἀποφάσεις τοῦ Συμβουλίου, τῆς τε ὀλομελείας καὶ τῶν Τμημάτων, λαμβάνονται κατὰ πλειοψηφίαν ἀπόλυτον τῶν ἐχόντων δικαίωμα ἀπορροποποιητικῆς φέρου συμβούλων, ἐν διχοφύρῃ δὲ ὑπεριπέρη ἢ γνώμη, πρὸς ἢν ἐπάρχη ὁ πρόεδρος.

Η γνώμη των μετεφερόμενων καταχωρίζεται εν τούτοις πρακτικώς, πλην των υποθέσεων του άρθρου 28 εφ' όν δέον κατά κανόνα να περιλαμβάνονται εν τη έκθεσι και οι λόγοι των τυχόν διαφωνιών.

Άρθρον 25.

Οι Πάρεδροι και οι Εισηγηταί κενανόμονται εις άρμότερα τμήματα δια το άνωτερόν Κανονισμόν.

Εις έκαστον των τμημάτων τοποθετείται άνα εις υπογραμματείς, συνάμενος έν κωλύσει ν' ανακληθώη και δια κρίσεως, μερίμνη του Γραμματέως.

Άρθρον 26.

Από της 15ης Ιουλίου μέχρι της 15ης Σεπτεμβρίου έκάστου έτους αϊ τακτικά έργασια του Συμβουλίου διακόπτονται, καθίσταται δέ τμήμα δικαστών προς έπιμερησίαν των έπισημόνων δικηγόρων και έκδικαται των υποθέσεων, αίτινες ήθελον κριθή καταπέμψασαι δια προκαταρκτική άποφάσις του ίδιου τμήματος, έφαρμοζόμενον άναλόγως των περι δικαστικών δικασμών κωμικών διατάξεων. Τών δικαστών μετέχουσι, πλην των συμβούλων και οι Πάρεδροι και οι Εισηγηταί.

Άρθρον 27.

Εις την άνωσιν του Συμβουλίου της Επικρατείας διακρίσιν οι ίδιαι διαδίκαι περισταται δια δικηγόρου έν των παρ' Αρείω Πάγιω διασημένων ή διατελούστων καθηγητών ή άρχηγών της Νομικής Σχολής ή ισούστων άνωτέρων Σχολών, είτε έν άκαμπαίξει μετά τοούτου, έφαρμοζόμενον έν γένει των διατάξεων του περι δικηγόρων νόμου ως και των περι άλλων έπιτελεσμάτων των παρ' Αρείω Πάγιω δικηγόρων. Άλλ' επί πεθεργακών υποθέσεων οι προσφύοντες ή πάλληλοι δικαιούται να παρασθών αυτοπροσώπως και άνα δικηγόρου.

Οι άπογορευόντες Σύμβουλοι και Πάρεδροι δέν θύναται να δικηγόρων άνωσιν του Συμβουλίου κατά την πρώτην από της άποχωρήσεως των διατίαν.

Γ. Διαδικασία των υποθέσεων του Α' Τμήματος.

Άρθρον 28.

Ανατιθέμενη ή παραπεμπόμενη εις το Συμβούλιον της Επικρατείας της έπιμερησίας κανονιστικού Διατάγματος, ο Πρόεδρος έπιμαλείται ένα άνωσιν του Διατάγματος σταλή έγκρίσεως προς πάντα τα μέλη του Τμήματος, ήτοι δέ ένα έκ των Συμβούλων ή Παρέδρων εισηγητήν και την ήμεραν της συνεδριάσεως, προς ήν και καλούνται τα μέλη του Τμήματος. Έίνα μετέχουσι πάντα της συνεδριάσεως, εξίρηται των άνεκα κωλύματος δεικνυομένων άπολειπομένων. Κατ' άλλωσιν, δέ δρον δέον να περισταται πάντα συμβούλοι και δύο πάρεδροι.

Τών συνεδριάσεων τούτων τηρούνται πρακτικά λεπτομερή υπό του Γραμματέως.

Ο Υπουργός, εις ού την άρμοδιότητα άνήκει το Διατάγμα, δύναται, έν θέλη, να παραστή κατά την συζήτησιν, είτε να άντιπροσωπεύη δια του προϊσταμένου της σχετικής υπηρεσίας ή έκθεσις του Συμβουλίου, συστασόμενη υπό του εισηγητού, συζητείται και έγκρίνεται υπό του Τμήματος έν τη αύτη ή άλλη συνεδριάσει.

Άρθρον 29.

Πάντα τα κανονιστικά διατάγματα, τα κατά νομοθετικήν έντολήν ή ένούμιον του άρθρου 76 του Συντάγματος έκδιδόμενα (πλην των άρμόστων άπώδω χρόνον άνάρτησε της ισχύος του νόμου) παραπέμπονται προς το Συμβούλιον της Επικρατείας έν σχεσίον υπό του άρμόδιου Υπουργού, συνάμενον να τάξη και προθεσμίαν άνάλογον προς την σπουδαιότητα και το τυχόν

καταπέμψιν του Διατάγματος. Το αύτό ισχύει και δια πάντων προποσέων ή κατάργησιν τούτων διατάξεων.

Εν τούτοις κανονιστικού Διατάγματος δέον να γίνεται ρητή μείξι περί της λήψεως γνωμοδοτήσεως του Συμβουλίου της Επικρατείας ή της άπράκτου παραθέσεως της επί τάτη ταχθείσης προθεσμίας.

Η γνώμη του Συμβουλίου ήτοι χαρακτηρη συμβουλευτικήν.

Άρθρον 30.

Προς έκδικαται των κατά το άρθρον 114 του Συντάγματος προσφυγών, ως και των κατά το άρθρον 18 του παρόντος πεθεργακών υποθέσεων το πρώτον Τμήμα συνίσταται έν πάντα Συμβούλων και δύο Παρέδρων.

Άρθρον 31.

Αι κατά το άρθρον 114 του Συντάγματος προσφυγών των δικηγοτικών ύπαλλήλων έκδίδονται έντός δύο ή τριών ήμερών από της κοινοποιήσεως της προσβαλλόμενης άποφάσεως του οικείου Συμβουλίου, παρακατασθέντες εις ένα μήνα δια τούτο έν τη άλλωσιν υπηρεσίαν.

Διαρκούσης της προθεσμίας της προσφυγής και της έκδικασσεως αύτης ο ύπαλληλος διακαταμένους υπό του προϊσταμένου του, ήτοι να συστασώη προσφώνοντα προς την άπόφασιν του οικείου Συμβουλίου.

Εις προσφυγήν ύποκεινται και άποφάσις περί άπολέσεως ή ύποδικασμού ύπαλλήλου έκδίδεται μετά την 3 Ιουλίου 1928, της διακαινοήμερου προθεσμίας άρχομένης εις την περίστασιν τούτην από της ισχύος του παρόντος νόμου.

Ο Πρόεδρος δια διατάξεως επί της αίτησεως προσφυγής γνωμοδίνουσι έπισημη έντα των Συμβούλων του Τμήματος και ήμεραν προς συζήτησιν. Εν περιπτώσει κωλύματος του εισηγητού, ο Πρόεδρος δύναται να άντικαταστήσ ηύτον και προσφώνοντα έν' άλλου.

Άρθρον 32.

Ο ύπαλληλος καλείται έντολή του Προέδρου δια κλήσεως έκδιδόμενης αύτω δια κλητήρας του Συμβουλίου ή δια δικαστικού κλητήρας, διακαπώντε τούλάχιστον ήμερας πρό της δικαστικής Είδοποιήσεως δέ περί της ήμερας τούτης διακαπώντε το Υπουργείον, εις ο άνήκει το έκδόν την προσβαλλόμενην άπόφασιν Συμβούλιον, έντα πρώην των σχετικών έγγραφων, άποδίδει ήν ή πληροφορίαν.

Ο ύπαλληλος δικαιούται να παραστή κατά την συζήτησιν αυτοπροσώπως ή δια πληρεξούσιου κατά τα έν άρθρω 27, ή προϊσταμένη δέ αύτου άρχή ήτοι να χορηγήσ την επί τούτω αίτουμένην άδειαν και να μεριμνήσ περί της άνακληρήσεως.

Κατά πάντων περιπτώσεων και άπολειπομένων αύτου έκδίδεται ή άπόφασις, ήτις έπιμαλείσ του Προέδρου γνωστοποιείται εις το άρμόδιον Υπουργείον.

Απορριπτόμενης της προσφυγής ο ύπαλληλος δέν δικαιούται εις τας άποδοχάς του χρόνου της ληρθείσης ως άνω άδειας.

Άρθρον 33.

Ο Υπουργός δικαιούται έπίσης εις προσφυγήν κατ' άποφάσει του παρ' αύτω Συμβουλίου περί άπολέσεως ή ύποδικασμού ύπαλλήλου έντός προθεσμίας 15 ήμερών από της έκδόσεως της άποφάσεως τούτης. Ως προς την άσκησιν δέ και έκδικαται της τούτης προσφυγής τηρείται ή αύτη ως άνω διαδικασία, κλητευσόμενος του ύπαλλήλου και δικαιουμένου εις παράστασιν.

Άρθρον 34.

Το Συμβούλιον της Επικρατείας επί των τούτων προσφυγών έκδίδει ως άνωτέρω έλεγμα διακαπώντε κατά τα έν νόμω και την άδειαν, συνάμενον και έντός άποδείξεως να δια-

τάξη ή ζήτησης δικαστικών πληροφοριών, μη αποκλεισμένου δὲ καὶ τοῦ δικαστάτος τοῦ ὑπαλλήλου ὅπως ἀποκαταστήσῃ εὐθέτως ἀποδεδεικτικὰ στοιχεία.

Ἡ συζήτηση ἀρχαίται ἐν ἀναλυτικῇ ἐκθέσει τοῦ εἰσηγητοῦ, ἀρραβάζονται δὲ κατὰ τὰ λοιπὰ ἐν τῇ διαδικασίᾳ ταῦτα ἀναλόγως εἰ διατάξῃ τῆς παρ' Ἀρείῳ Πάγιω διαδικασίας ἐπὶ ποινικῶν ὑποθέσεων καὶ δὲ ὡς πρὸς τὴν τάξιν τῆς συζήτησεως (πλὴν τῆς ἀγορεύσεως τοῦ Εἰσαγγελλοῦ, μὴ ὑπάρχοντος ἐπιθέτου), τὴν εὐταξίαν τοῦ ἀφροατηρίου, τὴν κατάρτισιν τῶν ἀφροατῶν καὶ τῶν πρακτικῶν, τοὺς λόγους καὶ τὴν διαδικασίαν ἀφροατῶν δικαστῶν, ὡς καὶ τὰ ἐξόδια καὶ τὰ ἐκκαθαρισθῆναι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον εἰς βῆρος τοῦ ὑπαλλήλου ἐν περιπτώσει ἤτις αὐτοῦ.

Αἱ ἀνωτέρω διατάξεις ἀρραβάζονται κατ' ἀναλογία καὶ ἐπὶ τῶν ὑπαλλήλων τῶν Βουλῶν.

Δ'. Διαδικασία ὑποθέσεων Β' τμήματος.

Ἄρθρον 35.

Τὸ δεύτερον τμήμα συνεδριάζει συνθεμένον ἐκ πάντεσιν ἀφροατῶν καὶ δύο παρόντων. Διὰ τοῦ Κανονισμοῦ τοῦ Συμβουλίου ὁρίζονται τακτικαὶ ἡμέραι συνεδριάσεων τοῦ τμήματος τούτου.

Ἄρθρον 36.

Ἡ εἰσαγωγή τῶν εἰς τὸ δεύτερον τμήμα ὑπαγομένων ὑποθέσεων γίνεται ἐν αἰτήσεως διακληρονομήσεως καὶ τοὺς νομίμους λόγους, ἐφ' ὧν στηρίζεται, παραβιβαζόμενος ἐν πρωτοτάτῳ πρὸς τὴν γραμματεῖαν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, παρ' οὗ καταχωρίζονται αἱ αἰτήσεις ἐν ἰδίῳ βιβλίῳ (πινακίῳ) κατὰ τὴν χρονολογίαν καὶ τὴν σειράν τῆς ἀγγειοστάσεως αὐτῶν.

Ἄρθρον 37.

Διὰ πρῶτους γραφεύμους ἐπὶ τῆς αἰτήσεως ταύτης ὁ πρῶτος τοῦ τμήματος ἀφροατὴρ ἢ ὁ νόμιμος αὐτοῦ ἀνεμπληρωτὴ ὄρεται εἰσηγητὴν ἐν τῶν μετῶν αὐτοῦ, συμβούλων ἢ παρόντων, διατάσσων τὴν πρὸς αὐτὸν ἀνακοίνωσιν τῆς δικαγωγίας. Ὅριζαι δὲ καὶ τὴν ἐκθέσειν, ἥτις σφραγίζεται ἐν τῷ κατὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον βιβλίῳ.

Ἐντολὴ τοῦ πρῶτου ἀφροατῆρος ἀντίγραφον τῆς αἰτήσεως κατ' ἀποφασιστικῶς τοῦ γραμματεῖως περὶ τῆς ἐπιθετικῆς διαδικασίας κεννοποιεῖται διὰ κλητήρας πρὸς τὸν ἑαυτοῦ διδόνον εἰκοσι τοὺς ἑκατὸν ἡμέρας πρὸ τῆς δικαστικῆς ἀνακοίνουσαι δὲ δικαστικῶς πρὸς τὴν ἐκθέσειν τὴν προεπιλεγόμενον πρῶτον ἀρχὴν (ὁποῦς δὲ εἶναι καὶ διδόνος).

Τὴν ὡς ἄνω εἰρησάμενον προθεσίαν ὁ Πρόεδρος δικαιοῦται ν' ἀξίση κατὰ λόγον τῆς ἀποβιβαζόμενης τῆς ὑποθέσεως, νὰ συντομασθῇ δὲ μόνον ἐν περιπτώσει καταπέμψοντος.

Ἐν περιπτώσει κολλητάτος τοῦ εἰσηγητοῦ, ὁ Πρόεδρος δικαιοῦται νὰ ἀνακαταστήσῃ αὐτὸν καὶ προσωρικῶς κατὰ πᾶσαν ταύτην τῆς διαδικασίας.

Ἄρθρον 38.

Ὁ κατὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον ὁρισθεὶς εἰσηγητὴς συντάσσει ἐκπεριστωμένην ἐκθέσειν, διακληρονομούσων τὸ ἑαυτοῦ τῆς δικαστικῆς, τὰ ἐκ τῶν ἀντιγράφων βεβαιούμενα στοιχεία, τὰ προκύπτοντα ζητήματα καὶ τὴν ἐν αὐτῶν ἐπιλογισμένην γνώμην αὐτοῦ.

Ἀντίγραφον τῶν ζητημάτων ἐντολὴ τοῦ εἰσηγητοῦ καὶ ἐρωτητῆ τοῦ γραμματεῖως κεννοποιεῖται πρὸς τοὺς δικαστὰς πρὸ ταυτέρων πλείων ἡμερῶν ἐφ' ὧν ἐστὶν κατακομένη ἐν τῇ ἐξῆς τοῦ Συμβουλίου ἢ θύραισιν αὐτοῦ ἀντίκλητον.

Δόταται ὁποῦς ὁ εἰσηγητὴς νὰ ὑποδείξῃ τοὺς διαδικασίους τὴν παρ' αὐτῶν προσαρτηθῆναι ἐλλειπούσων ἢ ἀποβιβαζόμενων αἰετῶν στοιχεία.

Ἄρθρον 39.

Ἡ ἐκθέσειν τὴν προεπιλεγόμενον πρῶτον ἀρχὴν δόταται ν' ἀ-

ποβιβαθῆναι κατὰ τὴν συζήτησιν διὰ Νομικῶν Συμβούλων ἢ ἀνωτέρων ὑπαλλήλων ἢ διὰ τῶν τῶν παρόντων, ὁρισμένου κατ' αἴτησιν αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Προέδρου τοῦ Συμβουλίου.

Ὁ ὡς ἄνω ὁρισθεὶς πλείων διατρεφῆναι πλὴρην τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐκείνου γνώσεως, ἢν καλεῖται νὰ ὑποστηρίξῃ ἰδιώτικον τοῦ Συμβουλίου, μὴ μεταξὺ τῆς συνθέσεως τοῦ δικαζόμενου τμήματος.

Ἄρθρον 40.

Ἡ συζήτηση ἀρχαίται διὰ τῆς ἀναγνωσεως καὶ προσωρικῆς ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ ἀνακοίνουσεως τῆς ἐκθέσεως αὐτοῦ. Ἡ συζήτηση γίνεται ἀποκλειστικῶς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀντιγράφων τῆς διαδικασίας καὶ τῶν κατὰ τὴν προεπιβεβῆναι προακτικῶν ἀντιγράφων. Ὅχι ἤτις τὸ Συμβούλιον δόταται, κατὰ τὴν κρίσιν αὐτοῦ, νὰ διατάξῃ καὶ πᾶσαν συμπληρωματικὴν ἀποβιβαθῆναι καὶ νὰ ὑποχρεώσῃ εὐθέτως ὁποῦς αἰετῶν ἀρχῆν εἰς τὴν παροχὴν σχετικῶν πρὸς τὴν δικαζόμενον ὑπόθεσιν ἀντιγράφων ἢ πληροφοριῶν.

Κατὰ τὰ λοιπὰ, καὶ δὲ ὅσον ἀφορᾷ τὴν διεξίτησιν τῶν συζητήσεων, τὴν εὐταξίαν τοῦ ἀφροατηρίου, τὴν κατάρτισιν τῶν πρακτικῶν καὶ ἀφροατῶν, τὴν ἐνέργειαν τῶν δικαστικῶν ὑποχρῶν ἀποβιβαθῆναι καὶ τὴν κατάρτισιν τῶν δικαστικῶν ἐξόδων, ἀρραβάζονται ἀναλόγως εἰ διατάξῃ εἰ ἐπὶ τῆς ἐκθέσεως τοῦ πρώτου τμήματος τοῦ Ἀρείου Πάγου διαδικασίας ἐπιχρῶται, ὡς ἐπίσης καὶ οἱ λόγοι τῆς ἀφροατῶν δικαστῶν καὶ ἢ ἐπὶ ταύτῃ διαδικασίᾳ.

Ἄρθρον 41.

Ἡ κατὰ τὸ ἄρθρον 36 ἐπιθετικῶς ἐν πρωτοτάτῳ αἰτήσις γράφεται ἐπὶ χαρτοπέλας βραχυῶν τριώνων, τῆς ἐπὶ αὐτῆς πρῶτικῆς πρῶτος μὴ ὑποκρινόμενος εἰς τέλος.

Τὰ λοιπὰ εἰ ἀντιγράφα τῆς διαδικασίας, ἀντίγραφα, ἐπιθέσεις, ἀντιγράφα ἐν τῷ πινακίῳ, πρακτικὰ καὶ ἀφροατῶν ὑποβιβλίου εἰς τὰ αὐτὰ τέλος τῶν τοῦ Ἀρείου Πάγου.

ὑπὸ τοῦ αἰτιώμενος ἰδιώτικῳ προκαταβιβλίου τὴν τῇ ἐπιθέσει τῆς αἰτήσεως καὶ ἐπὶ ποινῇ ἀπαράβικτου ταύτης τὰ κατ' ὑπολογισμῶν τέλος, προεπιβεβῆναι ὑπὸ τοῦ γραμματεῖως καὶ ἐν ἀρραβιζόμενος ἀπορριπτόμενος τοῦ Προέδρου.

Ἄρθρον 42.

Αἱ αἰτήσεις ἀναρίσεως κατ' ἀφροατῶν τῶν δικαστικῶν δικαστηρίων, κατ' ὅσον περιπτώσει τὸ ἑαυτοῦ τοῦ μίτον παρέχεται ἐκ τῆς ἐπιθετικῆς ἐπιθετικῆς, εἰσάγονται καὶ τοξοῦνται ἰδιώτικον τοῦ δεύτερου Τμήματος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, εἰς ὃ μεταβιβαζόμενος καὶ εἰ ταυτὸν μᾶλλον ἐν ἀνάγκῃ τῆς ἀφροατῆρος τοῦ παρόντος νόμου ἐκπαιθεῖται τοιαῦτα ὑποθέσεις, συναρτίζονται ἐφ' οὗ σημείον εἰρησεται ἐκπαιθεῖται. Ἐπὶ αἰτήσεων ἀναρίσεως ἰδίῳ νὰ καταβιβαθῆται ὑπὸ τοῦ ἀφροατῶν τῶν τῇ ἐπιθέσει τῆς αἰτήσεως καὶ ἐπὶ ποινῇ ἀπαράβικτου ταύτης παρόδων βραχυῶν πιντακίων, ἀποβιβαζόμενος ἐν περιπτώσει παραδοχῆς τῆς αἰτήσεως, καταπίπτει δὲ ὑπὲρ τοῦ Ἀφροατῆρος ἐν ἀπορρίψει ταύτης.

Ἐν περιπτώσει παραδοχῆς τῆς ἀναρίσεως τὸ Συμβούλιον ἀπορριπτεῖ καὶ περαιτέρω ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως.

Ἄρθρον 43.

Ἄρα τῇ ἐνάρξει τῆς λειτουργίας τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας εἰσάγονται ἰδιώτικον τοῦ Β' Τμήματος αὐτοῦ καὶ ἀνακαθίζονται κατὰ τὴν ὡς ἄνω διαδικασίαν πᾶσαι αἱ ὑποθέσεις, ὅς εἰ ἰσχύοντες νόμοι ὑπάρχον εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, καὶ μᾶλλον τῆς συστάσεως αὐτοῦ ὑπάρχοντων προσωρικῶς εἰς ἄλλο δικαστήριον, ἢ εἰς ἄλλο Ἄρχον.

Ἡ προσωρικῆ ἀναίτη εἰς τὰς προθεσίαις, ὅς οἱ νόμοι αὐτοῦ ἀναρτίζονται, ἀλλὰ κατὰ τὸν τοῦτον τῶν ἄρθρων 36 καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος νόμου. Δὲν ἔχει δὲ κατὰ κανὸνα ἀνακατασκευῶν ἀποβιβαθῆναι, ἐφ' ὧν δὲν ἀπαιτῶνται τοιαῦτα ὑπὸ τοῦ

σχετικῶς νόμου. Ἄλλ' ὁ ἀρμόδιος Ὑπουργὸς δύναται πάντοτε νὰ διατάξῃ τὴν ἀνεπίθεσιν.

Αἱ ἀκαρμίας εἴδη τοιαύται ὑποθέσεις μεταβιβάζονται ἀποδοτικῶς εἰς τὸ Συμβούλιον, ἐφ' οὗ τερμαίσι διατάσσεται, ἐὰν συζητηθῶσι ὅμως εἰρηά μετὰ προηγουμένην κλήσειν, κατὰ τὸ ἀρθρ. 37.

Διὰ Διατάγματα προέβη τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου καὶ κατόπιν νόμου τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατίας δύναται νὰ ὑπαχθῶσι εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατίας καὶ ἕτεραι ὑποθέσεις τοῦ ἀριστοκρατικῶν δικητικῶν ἐκ τῶν κατὰ τοὺς ἰσχύοντες νόμους διακρίσεων ἀνεκλήσεως ἢ εἰς δεύτερον βαθμὸν ὑπὸ δικητικῶν ἀρχῶν, ἢ ἐπιτροπῶν, ὧν μετέχουσι ἑκατόμι ὑπάλληλοι. Τὸ Συμβούλιον τῆς πρώτης μὲν τῶν ὑποθέσεων τοῦτων δικάζει εἰς πρῶτον καὶ τελευταῖον βαθμὸν τὰ δεύτερος δὲ κατ' ἔρπον, ἀντικαθιστῶν τὴν δευτεροβάθμιον ἀρχὴν ἢ Ἐπιτροπὴν. Κατ' οὐσίαν δ' ἐφαρμόζει τὰς κανόνιας ἐπὶ ἐκείτου ὅρουτος διατάξεις.

Ἄρθρον 41.

Ὅσους τὸ δεύτερον τμήμα δικάζει κατὰ πρῶτον καὶ τελευταῖον βαθμὸν ἢ κατ' ἔρπον, τυγχάνεται ἀνεπίθετον τῶν ἀνεπίθετων αὐτοῦ τὸ ἐνδεῖον μέρος τῆς ἐπακλήσεως τῆς δικητικῆς, ἀποδοτικῶν ἀνεπίθετων τοῦ αὐτοῦ τμήματος δὲ τὸς ἐν ἀρθρῳ 785 Π.δ.λ. ἀκαρμίας ἀναγραφόμενος λόγους καὶ τερμαίνουσι ἀνεκλήσεως τῆς δικητικῆς τῶν ἀρθρῶν 36 καὶ 37α, τὸ παρὸντος.

Σὺν τῇ ἐπιθέσει τῆς ἐπιναλήσεως αἰτήσεως εἶναι ἐπι ποσῇ ἀπαράδεικτου νὰ κατατίθεται ὑπὸ τοῦ αἰτούντος ἰδίωτου παρόντων ἀρχῶν πεντακτίσιον, ἀποδιδόμενον ἐν περιπτώσει ἐπιτυχίας, καταπίπτον δὲ ἐν ἀπορρήσει τῆς αἰτήσεως.

Ε') Ἀρραβιότης καὶ διαδικασία ὑποθέσεων ἑλαφύσεως

Ἄρθρον 45.

Ἡ ἑλαφύσει τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατίας, δικάζοντος ὡς ἀκαρμίας, συγκατατίθεται εἰς νόμιμον συνεδρίσιον δὲ ἐπὶ κατ' ἐλάχιστον ὅσον συμβούλων καὶ δύο παρόντων (μετὰ φέρου συμβουλευτικῆς). Προτερηταῖον πλείονων τῶν ἐπι τοῦ Συμβουλίου ὁ ἀρμόδιος αὐτοῦ εἶναι νὰ διατηρηθῇ περιπέσει, ἐπὶ τοῦτου δὲ ἀποφαρῆ ὁ νεώτερος ἢ, ἐν οὐσίαι εἶναι καὶ αἰτηγῆ τῆς τῆς διακρίσεως ὑποθέσεως, ὁ ἀρμόδιος πρὸ αὐτοῦ.

Ἄρθρον 46.

Ἡ αἰτήσι ἀκαρμίας δὲ ὑπέρβησι ἔξουσίαι ἢ δὲ παρὰ τὸν νόμον χωρεῖ μόνον κατὰ τῶν ἐκτελεστικῶν πράξεων τῶν δικητικῶν ἀρχῶν καὶ τῶν δικητικῶν ἀκαρμίας νομικῶν προσώπων, τῶν μὴ ὑποκαθιμένων εἰς ἕτερον τι ἐνδεῖον μέρος διὰ τῆς δικητικῆς ἢ δικαστικῆς οὐσίαι.

Ὡς τοιαῦται ὅμως ἐνδεῖον μέρος εἶναι θεωρεῖται ἡ ἀπλή αἰτήσι θερμοπίας δὲ ἀναρρῶσι πρὸς τὴν προϊσταμένην ἀρχήν, ἐφ' ἧσιν εἶναι ἀποταλεῖ μέρος τῆς σχετικῆς δικητικῆς δικητικῆς, οὔτε ἢ ἀγωγή περὶ ἀποζημιώσεως κατὰ τοῦ ἀδικησαντος ὑπαλλήλου, ἀνελεγεμένως δὲ καὶ τοῦ Ἀρχισίου, ὡς συναπιθῶσι, ἢ καταλείπουσι ἐν ἰσχύϊ τῆς δικητικῆς πράξεων.

Ἐξαιροῦνται ἐπιπέσει αἱ κυβερνητικαὶ πράξεις καὶ διαταγῆ, αἱ ἀναγόμεναι εἰς τὴν διακρίσει τῆς πολιτικῆς ἔξουσίαι.

Ἄρθρον 47.

- Αἶμα θεμελιώσεως τῆν περὶ ἀκαρμίας αἰτησιν εἶσι :
- 1) Ἀναρρῶσι τῆς ἐκδούσεως τῆν πράξεων δικητικῆς ἀρχῆς.
  - 2) Παρόβησι οὐκὸς τῶσι διαταγόμεναι περὶ τῆν ἐνεργειῶν τῆς πράξεως.
  - 3) Παρόβησι κατ' οὐσίαι διατάξεως τῶσι τοῦ νόμου.
  - 4) Κατάχρησι ἔξουσίαι, ἐκείναι πράξει τῆς τῆς δικητικῆς

σεως εἶμαι μὲν καθ' αὐτὴν πάντα τὰ στοιχεῖα τῆς νομοπίας, γίνεται ὅμως πρὸς σκοπὸν καταθέσεως ἄλλων παρὰ τῶν δὲ ἐν ἀνεκαρμίας.

Προτερητῆ ἀνεπίθετων τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατίας εἶσι τοῦσι ὡς ἀρθρ. 3 καὶ 4 λόγους εἶναι δικητῆ καὶ ἐπὶ παραλείψεως ἀρχῆς τῶσι ἕπεια πρὸς εἰς ἐφαρμογήν νόμων ἐνεργειῶν. Θεωρεῖται ἀνεπιθῆσι ἢ ἀρχῆ τῶν τοιαῦτων ἐνεργειῶν, ἐφ' ἧσιν εἶναι εἰσάγεται ὑπὸ τοῦ νόμου ἰδίαι προθεραῖα μετὰ παρόντων τμημάτων ἀπὸ τῆς ἐπιθέσεως τῆς σχετικῆς αἰτήσεως τοῦ δικαιοῦτος.

Ἄρθρον 48.

Εἰς δικησιν τοῦ ἐνδεῖου τοῦτου μέρους δικαιοῦται ὁ ἰδιώτης ἢ τὸ νομικὸν πρόσωπον, ἐν ἧ ὁ ἀρρῶσι ἢ δικητικῆς πράξει ἢ οὐσίαι προδιδόμεναι : εἰς αὐτῆς ἔνομα συμφορέντα, ἔστω καὶ μὴ χρεατικαῖα.

Δικαιοῦται εἰς αἰτησιν ἀκαρμίας καὶ ὁ ἀποταλῶν μέρος δικητικῶν ἀκαρμίας ἢ νομικῶν προσώπων τοῦ θεμοπίας δικησιν, ἔστω κατὰ τῆν κατάρσει τῶν ἀπορρῶσι αὐτῶν παρρῶσι τῶν κατὰ νόμον δικαιοῦται τοῦ μέρους ὡς τοιαῦτου.

Ἄρθρον 49.

Ἡ αἰτήσι αὐτῆς ἀκαρμίας ἐνέσει εἰρήνεσι ἑλαφῶν λογησιμῶν ἀπὸ τῆς κοινοπίας ἢ θεμοπίας (ὡσείαι τοιαῦται νομῶσι ἐπιδιδόμεναι) τῆς προδιδόμεναι πράξεως, ἢ ἄλλως ὡς ἢ εἰλαε τῶσι τῶσι ὁ αἰτῶν, ἐπὶ δὲ παραλείψεων ἀπὸ τῆς παραλείψεως τῆς ἐν ἀρθρῳ 47 προδιδόμεναι προθεραῖαι, δικησῆσι δὲ τοῦσι νομικῶν λόγους ὡς ὡν συζητῆται καὶ ἐπιθέται εἰς τὴν γραμματεῖα τοῦ Συμβουλίου.

Σὺν τῇ ἐπιθέσει τῆς αἰτήσεως καὶ ἐπὶ ποσῇ ἀπαράδεικτου τοιαῦται κατατίθεται ὑπὸ τοῦ αἰτούντος παρόντων ἀρχῶν πεντακτίσιον, ἕπει γνησιμῶν μὲν δικητῆ τῆς αἰτήσεως, ἀποδιδόμενον τῶ αἰτῶντι, ἀπορρῶσιμῶν δὲ, καταπίπτει ὑπὸ τοῦ Ἀρχισίου.

Ἡ αἰτήσι κοινοπίας παρρῶσι τοῦ Προέδρου ἐν ἀνεπιθῆσι μετὰ σχεσιμῶσι τῆς ἐπιθέσεως δικαιοῦται πρὸς τὴν ἀρρῶσι Ὑπουργῶν, ἐπιγόμεναι ὅσον διαδίκου, ἀντικαθιστῶνται τῶν καὶ τῶν ἐκδούσεων τῆν προδιδόμεναι πράξεων ἐνεργειῶν τυχῶν ἀρχῆν, περιπέσει δὲ κατὰ τῆν συζητησιν διὰ τῶσι τῶν Νομικῶν Συμβούλων.

Κατὰ τὰ λοιπὰ ἐφαρρῶσι αἱ διατάξει τῶν ἀρθρῶν 36 ὡς 41.

Ἄρθρον 50.

Ἡ δεχομένη τῆν αἰτησιν ἀκαρμίας ἀπαρρῶσι τῆν ἀκαρμίας τῆς προδιδόμεναι πράξεως, ἀπαρρῶσι τῶν νόμων αὐτῆς κατάρσει ἐναντι πάντων, καὶ θεμοπίας δὲ τῆς Ἐφαρμοπίας τῆς Κυβερνήσεως. Τρίτος ὅμως, βακτηόμενος ἐκ τῆς ἀκαρμίας, δικαιοῦται ν' ἀνεκλήσῃ αὐτήν.

Ἡ ἀπορρῶσι τῆς αἰτήσεως εἶναι ἀποκλείσει τῆν δικησιν τοῦ ἐνδεῖου τοῦτου μέρους κατὰ τῆς αὐτῆς πράξεως παρ' ἑτέρου δικαιοῦμένου πρὸς τοῦτο.

Ἐπὶ παραλείψεων τοῦ Συμβουλίου, δεχομένου τῆν αἰτησιν, παραπίπτει τῆν ὑπὸ τῆν εἰς τὴν ἀρρῶσι ἀρχῆν πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἐφαρμοπίας ἐνεργειῶν.

Αἱ δικητικαὶ ἀρχαὶ εἶναι κατὰ τῆς ἐκείτου περιπέσει νὰ συμφορένται διὰ θετικῆς ἐνεργειῶν πρὸς τὸν περιεχόμενον τῆς ἀκαρμίας τοῦ Συμβουλίου ἢ ἀπύχου. ἀπὸ πῶσι ἐνεργειῶν ἀντικαθιστῶν πρὸς τὰ ὡς αὐτοῦ κριθῶντα. Ὁ παρρῶσι πλὴν τῆς κατὰ τὸ ἀρρῶσι 487 τοῦ Π.δ.λ. νόμου εἰσάξεως, ὑπέρβησι καὶ προτερητικῶν εὐθύνων πρὸς ἀκαρμίας.

Ἄρθρον 51.

Ἡ αἰτήσι ἀκαρμίας, κατὰ τοῦσι ὅσιαι τῶν ἀρθρῶν 46 καὶ 47, ἐφαρρῶσι καὶ ἐπὶ πράξεων προγενετέρων, ὧν ἢ θεμοπίας ἢ κοινοπίας λογησιμῶν χῶσι μετὰ τῆν ἰσχύϊ τοῦ παρὸντος νόμου.

Άρθρον 52.

Όταντις ο Πρόεδρος λόγω της απουσιότητος υποβιβάσει τους δικαστάς εις την αρμοδιότητα του άλλου των τριών των θύλων κρίνει ταύτην εισακτικήν ενώπιον της ολοκληθείας, τριτάτου ή συγκρότησης του άρθρου 45 και ή εισήγησις ανατίθεται εις ένα των Συμβούλων.

Κατά τα λοιπά δι' ακολουθείται αναλόγως ή παρά τω οικείω τμήματι αναγραφόμενη διαδικασία.

Άρθρον 53.

Επί παραπομπής υποβιβάσεως τους παρά τμήματος εις την ολοκλήσειν έπιχει θέτει εισήγησις αυτού το τμήμα υποβάλλων έγγραφον έκθεσιν, ήν αναπτύσσει και προσφορικώς δια τους των μελών αυτού, ισχύοντι δέ κατά τα λοιπά οι όροι τού προηγούμενου άρθρου.

Άρθρον 54.

Εις τών προϋπολογισμών του τρέχοντος οικονομικού έτους των εφόδων του Υπουργείου Δικαιοσύνης αναγράφεται μετά των λοιπών δια την λειτουργίαν του Συμβουλίου της Επικρατείας απαιτούμενων δαπανών και πίστώσις δραχμίων έκαστον πενήντα χιλιάδων δια την κατάρτησιν διδασθεΐας, έτησίως δέ πίστώσις δραχμίων δέκα χιλιάδων δια την κατ' έτος προμήθειαν βιβλίων.

Αι όριστικά αποφάσεις του Συμβουλίου και αι κατά το άρθρον 28 έκθέσεις δημοσιούνται κατ' έτος εις βίον τεύχος έπιμελησις του γραμματέως.

Άρθρον 55.

Ο παρών νόμος τίθεται εν ισχύι ως προς μόν τους διατάξεις των άρθρων 1-25 μετά δέκα ημέρας από της δημοσίευσής αυτού, κατά δέ τους λοιπάς διατάξεις από της ημέρας ήν θέλει όρισει το σχετικόν Διάταγμα, από της οποίας άρχεται και ή ισχύς των νόμων 400 περί δικαστηρίου συγκροτήσεως καθυπότακτων, 407 περί ειδικού δικαστηρίου πρὸς έκδίκασιν άγωνων κηδεύσεως και 408 περί παιδαγωγικού συμβουλίου μετά των επιανεμένων εις αυτούς τροποποιήσεων εν τών άρθρων 105, 115 και 116 του ισχύοντος Συντάγματος και του παρόντος νόμου.

Άρθρον 56.

Αι λεπτομέρειαι της έκτελέσεως του νόμου τούτου καθορίζονται δια Διάταγματος προέσει του Υπουργικού Συμβουλίου έκδοθημένου εντός της ως άνω διακεμήρου προθεσμίας.

Μεταγενέστεραι τροποποιήσεις ή προσθήκαι τοιούτων κανονιστικών διατάξεων γίνονται δι' όμοίου Διατάγματος μετά σύμφωνον γνώμη του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Άρθρον 57.

Ο νόμος 290 του 1914 περί Συμβουλίου Επικρατείας καθώς και το άρθρον 2 του άρθρου 447 της Πεν. Δικονομίας καταργούνται.

Ο παρών νόμος δημοσιείται υπό της Βουλής δημοσιουήτως δια της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως.

Εν Αθήναις τη 24 Δεκεμβρίου 1928.

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας
ΠΑΥΛΟΣ ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗΣ

Το Υπουργικόν Συμβούλιον
Ο Πρόεδρος
ΕΛ. Βενιζέλος
Τά Μέλη

Α. Καραπάνος, Π. Πετριδης, Κ. Ζαβιτσιάνης, Κ. Γιάννης, Γ. Μαρής, Η. Βουρλεμάκης, Α. Χρηστομάνος, Ι. Κωνσταντίδης, Ε. Εμμανουηλίδης, Θ. Σαρδούλης, Η. Αργυρόπουλος.

Επιμαρτυρή και έπίθεσις ή μεγάλη του Κράτους αρχηγίς.

Εν Αθήναις τη 24 Δεκεμβρίου 1928.

Ο επί της Δικαιοσύνης Υπουργός
Π. Πετριδης

ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ

(2)

Περί έκτελέσεως του Νόμου 3713 της 24 Δεκεμβρίου 1928 περί Συμβουλίου Επικρατείας.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Έχοντας υπό όψει το άρθρον 56 του Νόμου 3713 περί Συμβουλίου Επικρατείας, προέσει του Υπουργικού Συμβουλίου, άπαρτίσεσμεν και διατάσμεν.

Α' Σύμβουλοι της Επικρατείας.

Άρθρον 1.

1. Οι Σύμβουλοι της Επικρατείας διορίζονται μετ' αὐτοπλήρωτον παρά του Υπουργικού Συμβουλίου έρευναν περί της υπάρξεως των νεώτερων όρων και της ικανότητος των διαριστιών, άνω υποβιβάσει εκ μέρους τούτων τοπικής εισήγησεως δίν αποκλειστικαί όμοια, ίνα και ούτοι υποβάλλωσι δι' έθιας άναφοράς ή υπομνήματος πάσαν άρρέσειαν αύτους πληροφορίων.

2. Διά τους μετά την πρώτην συγκρότησιν διοριστέους Συμβούλους ο Υπουργός της Δικαιοσύνης, συγκεντρών πάσης της σχετικής πληροφορίας και τά τυχόν υπάρχοντα έγγραφα, διαβιβάζει ταύτα προς τόν Πρόεδρον του Συμβουλίου, όπως προκάλεση την κατά το άρθρον 104 του Συντάγματος και άρθρα 2 και 3 του νόμου γνωμοδοτήσων του Συμβουλίου περί του γενησομένου διορισμού.

3. Το Συμβούλιον άποφάσσει εν ολοκληθεί δι' έκθέσεως κατά το άρθρον 23 του νόμου εντός δέκα πέντε ημερών από της λήψεως του Υπουργικού εγγράφου.

4. Η έκθεσις αύτη μετ' όλων των σχετικών υποβάλλεται δια του Προέδρου πρὸς το Υπουργείον δια την περαιτέρω νόμον ένεργείαν.

Άρθρον 2.

1. Ο διορισμός του Συμβουλίου τελειούται δια της δόσεως του κατά το άρθρον 2 του νόμου όρκου της ύπηρεσίας, δι' το και μόνου δηλοῦται ή παρ' αυτού άποδοχή.

2. Δύνεται δέ πρὸς ταύτην και να ταχθῆ αύτη δια της πρόθεσις της κοινοποιήσεως του διορισμού προθεσμία ούχι βραχύτερα των είκοσι ημερών από της κοινοποιήσεως, ής παρελθούσης, δύναται να άνακληθῆ ο διορισμός.

Β' Πάρεδροι.

Άρθρον 3.

1. Πρὸς διας τών παρέδρων του Συμβουλίου Επικρατείας κατά τας διατάξεις του άρθρου 12 του νόμου, οι δια την θέσιν ταύτην υποψήφιοι υποβάλλουσι δι' αίτήσεως προς το Υπουργείον της Δικαιοσύνης α') το πτυχίον αύτων εν πρωτοβάθμῳ ή κεντροβάθμῳ άντιγράφῳ ή πιστοποιητικῳ διαλαμβάνων και τόν βαθμόν, και έπίσημα άποδεικτικῶν των ειδών προσόντων των καθιερωμένων υπό του ως άνω άρθρου 12, ότι δέ πάσαν χρησίμον πληροφορίων περί της προκηθηθείσης δικαιοσύνης, δικαιοσύνης ή δικηγορικής ή άλλης σχετικής ύπηρεσίας των γνώσεων και έργων εν γένει των αϊτούντων, β') άντίγραφον της ληΐταρχικής πράξεως ή εν βεβαιωμένη έλλείψει τοιούτης άπόσπασμα του μητρώου των άρρέων, έπίσει δέ κατά τεκμήριον οι εν τῷ μητρώῳ των άρρέων έγγεγραμμένοι θεωροῦνται γεννηθέντες την 1ην Ιανουαρίου, δύναται ή άρρέθῃς ήμερομηνία της γεννήσεως, εντός πάντοτε του έτους, να προσδιορισθῆ δι' ύπευθύνου βεβαιώσεως του οικείου Ληξιαρχου ή Προέδρου κοινοήσεως, γ') το άτομικόν του στρατού βελλίτριον ή πιστοποιητικόν του άρμόδιου στρατολογικῶν γραφείων έμφανῶν, ότι ο αϊτών δέν ύπέχει καθυστερημένον στρατιωτικῶν ύποχρέων ή ότι άπλήλῳ νομίμως, δ') πιστοποιητικόν του άρμόδιου γραφείου ποινικού μητρώου έμφανῶν, ότι ο υποψήφιος δέν κα-

ταξινόησι επί των των δικαστηρίων των άρθρων 21, 22 και 24 του παρ. νόμου, μετανοούν δε και πάσαν άλλην τυχόν υπέρχουσαν κατά κατωτέρω άρθρα.

2. Επὶ ἀπόδειξιν τῶν ἐν Εὐρώπῃ ποσῶν δύνει νὰ προσάγῃται ἀποδεικτικὰ τῶν εὐκρίτων ἀλλοδαπῶν Πανεπιστημίων ἢ νομικῶν Σχολῶν διαλαβόμενα τὰ διδασκόμενα μαθήματα καὶ τὴν χρονικὴν περίοδον, ἐφ' ἣν ἐκτελέσται αὐτῶν ὁ ἀποδείξιμος.

3. Διὰ τὴν πρώτην κατάστησιν τοῦ Σώματος αἱ αἰτήσεις πρὸς θεωρητῶν εἰς θέσεις παρέδρων ἀποβάλλονται εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Δικαιοσύνης ἐντὺς 15 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς σχετικῆς προεκλήσεως τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης δημοσιευμένης ἐν τῇ Εφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως καὶ εἰς δύο ἡμερήσια φύλλα τῆς πρωτοτύπου.

4. Κανονισμὸς θέσεως τῶν παρέδρων ἐντὺς τῆς ἀπὸ τῆς ἐσχέσεως τοῦ νόμου πρώτης πενταετίας, ὁ Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης δὲ ἀποδείξῃ αὐτοὺς δημοσιευμένης ὡς ἄνω προεκλήσει τῆς ἀποδείξεως καὶ ἔχοντες τὰ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἀποβάλλονται αἰτήσεις ἐντὺς προθεσμίας τοῦλάχιστον μηνός.

Ἄρθρον 4.

1. Τὰς εἰς ἄνω ἀποβαλλόμενας αἰτήσεις εἰσάγει τὸ Ὑπουργεῖον νομικῶς καὶ οὐσιαστικῶς, συγκυνητῶν καὶ πάσαν χρῆσιν πληροφάνειαν περὶ τῶν ἀποδείξεων. Θεωροῦνται δὲ ἐντὺς ἐκείνου ἡμερῶν ἀπὸ τῆς παραλεύσεως τῆς εἰς ἄνω προθεσμίας μετὰ τῶν σχετικῶν ἐγγράφων καὶ πληροφάνειαν πρὸς τὸν Πρόεδρον τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, ὅπου ἐν ἐκείναις συνεστασμένη κατὰ τὰ ἄρθρα 12 καὶ 23 τοῦ νόμου, διατυπῶν τὴν γνώμην αὐτοῦ περὶ τῶν εἰς τὰς κενὰς θέσεις διαριστῶν παρέδρων ἐντὺς 25 ἡμερῶν, ἢ ἐσχέσει δὲ αὐτὴ διαβιβάζεται ἀπὸ τοῦ Προέδρου μετὰ τοῦ ὅλου φακέλου πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης.

2. Ὁ Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης προκαλεῖ τὴν σχετικὴν πρόστασιν τοῦ Ὑπουργοῦ τοῦ Συμβουλίου περὶ τοῦ θεωρητῶν τῶν παρέδρων.

Ἄρθρον 5.

Κανονισμὸς θέσεως παρέδρων μετὰ τὴν περίοδον τῆς πρώτης πενταετίας, τὸ Συμβούλιον συνεργημένον προεκλήσει τὸν πρόεδρον γνωματεύσει περὶ τοῦ προεκλήσει ἐκ τῶν ἀποδείξεων αἰτησῶν, ἢ δὲ κατὰ τὴν γνώμην αὐτοῦ δύνει ἀδεικνύεται ἢ δὲ αἰτησῶν πλείωσι. Διαβιβάζεται δὲ τὴν σχετικὴν αὐτοῦ ἐκθεσιν πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον, ὅπου, κατὰ τὴν πρώτην περίστασιν, προκαλεῖ Διάταγμα περὶ προαγωγῆς τοῦ προτεθέντος αἰτησῶν, κατὰ δὲ τὴν δεύτεραν, τηροῦνται τὰ ἐν παραγρ. 3 καὶ 4 τοῦ άρθρου 12 τοῦ νόμου καὶ ἐν ἄρθροις 3 καὶ 4 τοῦ παρόντος ἄρ. τῆμα.

Ἄρθρον 6.

Ὁ θεωρητῶν τοῦ παρέδρου τελειοῦται διὰ τῆς κατὰ τὸ ἄρθρον 17 τοῦ νόμου ἐρωτησίου. Δύνεται δὲ νὰ ταχῆθῃ καὶ προθεσμία ἐπὶ τούτῳ κατὰ τοὺς ὅρους τῆς δευτέρας παραγρ. τοῦ άρθρου 2 τοῦ παρόντος.

Γ'. Εἰρηγηταί.

Ἄρθρον 7.

1. Διὰ τὴν θεωρητῶν τῶν Εἰρηγητῶν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας προκηρύσσεται διαγωνισμὸς διὰ πρῆξιν τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης, κατόπιν προτάσεως τοῦ προέδρου τοῦ Συμβουλίου, μετὰ τῶν ἔχοντων τὰ κατὰ τὸ ἄρθρον 14 τοῦ νόμου προσόντα.

2. Ἡ σχετικὴ προκήρυξις, διαλαβόμενα τὸν ἀριθμὸν τῶν πρὸς πληρωσιν θέσεων καὶ τὴν ἡμέραν τῆς ἐκτέλεσεως τοῦ διαγωνισμοῦ, δημοσιεύεται διὰ τῆς Εφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως καὶ εἰς δύο ἡμερήσια φύλλα τῆς πρωτοτύπου εἰς τοῦλάχιστον μηνὸς πρὸ τῆς ἐκτέλεσεως ἡμέρας.

Β. Ὁ διαγωνισμὸς ἐνεργεῖται ἐν τῷ Καταστήματι τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας.

Ἄρθρον 8.

1. Ἡ κατὰ τὸ ἄρθρον 14 τοῦ νόμου ἐπιλεχθεὶς ἀποδεικτικὴ συγκροτεῖται ἀπὸ τοῦ Προέδρου τοῦ Συμβουλίου διὰ πρῆξιν αὐτοῦ κοινοποιουμένης πρὸς τὰ μέλη καὶ τελεσκοπούμενης ἐν τῷ Καταστήματι τοῦ Συμβουλίου τὴν προτεραιὴν τῆς διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ διαγωνισμοῦ ὁρισμένης ἡμέρας.

2. Ὁ Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου δικαιούται νὰ ἀντικαθίστῃ τὰ τυχόν κολούμενα μέλη τῆς ἀποδεικτικῆς.

3. Ἄδων κολούμενος δύναται ν' ἀποπέσει συγγενεῖς πρὸς ἀποδείξεων μέχρι 2', ἄλλοι συμπαραλαμβάνονται ἢ ἀποδείξεως φύλλα, ἐχθρότης ἢ ἐξάρτησις, κατὰ τὴν περὶ τούτων ἐξέθεσιν τοῦ ἐξεταστοῦ.

4. Ἔργα γραμματικῶς περὶ τῆς Ἐπιτροπῆς ἐκτελεῖται εἰς τὸν ὑπογραμμιστῶν.

5. Ἡ Ἐπιτροπὴ, πρὸς ἀποδεικτικῶν ἀπὸ τοῦ ἀρχαιότερου τῶν μελῶν αὐτῆς, ἀπορροῖται κατὰ πλειοψηφίαν ἐπὶ πάντων τῶν ἀπορροῦντων τῆς διαβιβασθῆναι τοῦ διαγωνισμοῦ.

Ἄρθρον 9.

1. Οἱ ἀποδείξεσι δὲ αἰτήσεως τῶν ἀποδεικτικῶν πρὸς τὸν Πρόεδρον τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας καὶ παραβιβαζόμενης εἰς τὸν γραμματικῶν αὐτοῦ πρὸς πλείωσις τοῦλάχιστον ἡμέρας πρὸ τῆς ὁρισμένης διὰ τὸν διαγωνισμὸν, ἀποβάλλονται : α') τὰ πτυχία τῆς νομικῆς ἐν πρωτοτύπῳ ἢ κειρομάνῳ ἀποδείξεως, β') τὰ ἐν ἄρθρῳ 3 τοῦ παρόντος ἀπὸ στοιχείῳ β', γ' καὶ δ' ἐπιλεχόμενα ἀποδεικτικῶν ἐγγράφων, γ') ἐπὶ τῶν κατὰ παράθεσιν ἐτους ἀπὸ τῆς ἐκτέλεσεως τῆς λειτουργίας τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας ἐνεργουμένων διαγωνισμῶν, πιστοποιητῶν τοῦ Προέδρου περὶ παρακολούθησεως τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συμβουλίου, συμπρόσως πρὸς τὰ ἐν τῷ κατωτέρῳ άρθρῳ 22 ἐπιλεχόμενα.

2. Ἡ ἀποδεικτικὴ ἐξελίγησιν τῆς αἰτήσεως καὶ τὰ ἀποδεικτικῶν ἐγγράφα καταρτίζει ἀνεξαρτήτων πίνακα τῶν ἔχοντων τὰ νόμιμα διὰ τὸν διαγωνισμὸν προσόντα καὶ τὸ πρόγραμμα τῆς διαβιβασθῆναι τούτου, ὅπου τελεσκοπύλλεται ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Συμβουλίου τοῦλάχιστον 24 ὡραὶ πρὸ τῆς ἐκτέλεσεως τοῦ διαγωνισμοῦ.

Ἄρθρον 10.

Ἡ δοκιμασία τῶν διαγωνισθησῶν, διατεταλλομένη εἰς δύο σταθμοὺς, ἐν προκιρητικῶν καὶ ἐν ἐρωτησίων, γίνεται ἐπὶ θεμελίωσιν τῆς νομικῆς ἀποδείξεως καὶ τῆς ἐσχέσεως νομοθεσίας, ἀναγομένων εἰς τοὺς ἀκολουθοῦσι κλάδους τοῦ δικαίου, κατὰ τὸ εἰς τὸ ἐπιμέλλον ἄρθρον μαρκετώτερον πρόγραμμα :

- Α') Συνταγματικῶν καὶ θεμάτων ἐν γένει δικαίου,
- Β') Ὄργανισμὸς τῶν Δικαστηρίων,
- Γ') Διοικητικῶν ὀργανώσεως, Θεσμῶν καὶ ἀποδείξεων Διοικητικῆς φύσεως,
- Δ') Στοιχεῖα ἀστικῶν καὶ ἐμπορικῶν δικαίου,
- Ε') Γενικαὶ ἀρχαὶ διεθνέως ἐκείνου δικαίου,
- ΣΤ') Στοιχεῖα Πολιτικῆς Οἰκονομίας.

Ἡ προκιρητικὴ ἐξέθεσις γίνεται καὶ ἐπὶ τῆς γαλλικῆς γλώσσῃ.

Ἄρθρον 11.

Τὸ πρόγραμμα τῶν ἐξεταστέων θεμάτων περιλαμβάνει τὰ ἐξῆς θέματα :

- Α') Συνταγματικῶν καὶ θεμάτων ἐν γένει δικαίου.
- 1. Ἱστορία τῶν ἀλλολεξιασθῶν πολιτευμάτων καὶ συνταγμάτων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους καὶ γενικαὶ περὶ αὐτῶν γνώσεσις.
- 2. Συντακτικὴ ἐξέθεσις, ἀναθεωρησῆς τοῦ Συντάγματος, Νομοθετικὴ ἐξέθεσις (Βουλῆ, Γερουσία). Τρόπος συγκροτήσεως αὐτῶν, Ἀρμοδιότης, Κανονιστικὴ διαδικασία, Σχέσις τῶν εἰς Νομοθετικῶν Σωμάτων.

Εκδόσεις δημοσιεύσεως και εκτέλεσις των νόμων.
Δικαστική εξουσία. Διοίκησης Δικαιοσύνης.
Εκπαιδευτική εξουσία. Πρόεδρος Δημοκρατίας. Υπουργοί.
Σχίστος Νομοθετικής και Εκτελεστικής εξουσίας.
Καθολική φροντιστήρια. Εκδόσεις και εκδόσεις. Εκδόσεις.
Αποδομική Εκδοτική. Δικαιώματα του κράτους. Τύπος. Δι-
καστικά του συντάξου και συνταξίσεως.

Β'. Οργανισμός των Δικαστηρίων.

2. Δικαστήρια πολιτικά και ποινικά. Σύστημα. Αρμόδιους.
Δικαστικοί λειτουργοί, καθήκοντα αυτών.
Επιμορφωτική υπαλληλία (δικηγόροι, συμβολαιογράφοι και
κλητήρες).

Γραφεία καταγραφών και υποθηκών.
Υπάλληλοι της δικαστικής λειτουργίας.
Στρατοδικαίαι και Ναυτοδικαίαι.

Εκτετακτα δικαστήρια εν καταστάσει πολέμου.

Γ'. Διοικητική Οργάνωσις. Θεσμοί και άσκούμενα διοικη-
τική εξουσία.

3. Οργάνωσις, καθήκοντα και τρόπος λειτουργίας της διο-
κήσεως ταχισμένη επί της επιμέλειαν των γενικών κρατικών
υπαρξουσών.

Όργανα (υπάλληλοι και συμβούλια) αποτελούσα την διο-
κητική ιεραρχίαν.

Γενικά καθήκοντα υπαλλήλων. Ίκοντες, πειθαρχία και εū-
θύνη κ.λπ. (νόμος 2191 του 1920 περί του προσωπικού των
πολιτικών Υπουργείων).

Συμβούλιον επικρατείας. Οργάνωσις αυτού.

Ελεγκτικόν Συμβούλιον.

Γενικά Διοικήσεις.

Αποδομική και αποκέντρωσις.

Ενέργεια των υπαλλήλων και συμβουλίων της τοπικής
διοικήσεως εις τας νομαίς, δήμοις και κοινότητες. Σχίστος
τύπος προς την κεντρικήν υπηρεσίαν.

Αρρεθιστούμενοι διοικητικοί. Διόφοροι αυτού κλάδοι.

Συνεργήσεις, καθήκοντα και διαδικασία των διαφόρων διο-
κητικών δικαιοδοσιών. Εκτέλεσις των άποφάσεων αυτών.

Άρχη του χωρισμού των εξουσιών. Όθλος της ανεξαρτησίας
της διοικητικής εξουσίας από της δικαστικής. Σύγκρουσις κα-
θόλου, καταστατική και άποστατική.

4. Προβουλευτικός του Κράτους. Πώς καταρτίζεται, φε-
ρίζεται, τροποποιείται και εκτελείται. Έλεγχος της εκτελέ-
σεως αυτού.

Γενικά όργανα του Δημοσίου. Αποδομική. Δικαστικά.

Υπόλοιποι. Εκκαθάρσεις και πληρωμή των όφελών του Δε-
μοσίου. Είσοδοις των άποφάσεων αυτών.

Δημόσιος θησαυρός. Τμήματα παρακαταθηκών και έκενου.

Αεροπορική Άμυνα. Περιουσία και διοίκησις.

Οικονομικοί πόροι του Δημοσίου. Άμεσοι φόροι. Άντικατα-
νον. Έάνος, έπιβολή αυτών και είσπραξις.

Έμμεσοι φόροι (γενική γνώσις περί του αντικειμένου και
τρόπου έπιβολής αυτών). Τελωνία, χαρτόσημον, Μονοπώλια.

Διαχείρισις και πρόδοσις της περιουσίας του Δημοσίου.

Κληροδοτήματα όπισ του Δημοσίου και νομικών προσώπων
Δημοσίου δικαίου και κοινωτικών τύπων. Διοίκησης και διαχει-
ρήσεως αυτών.

Νόμος 1337 του 1918 περί του εφ' άποφάσει κληρονομικού
δικαιώματος του Δημοσίου και διαχειρήσεως των προαχθέντων
κληρονομίων.

Νόμος 1613 του 1919 περί διοικήσεως των εις τό Κράτος
παραχρησθέντων κληρονομίων κ.λπ.

Δημόσιον χρέος. Διαθνής Οικονομική Έπιτροπή.

Προμήθειαι όπί του Κράτους και κρατικών όργανισμών.

Παραχωρήσεις δημοσίων γαδιών και οικοπέδων.

Συντάξεις πολιτικών υπαλλήλων. Συντάξεις στρατού της
εξοχής και της θάλασσας. Μεταχικά Τμήματα. Τμήματα προνοίας

δημοσίων υπαλλήλων και στρατιωτικών.

Πάρε και πόροι των νομίων.

Πάρε και πόροι των δήμων και των κοινότητων. Κοινω-
τικό κτήματα, υπηρεσίαι και καταστάματα.

5. Σχίστος του Κράτους προς τας διάφορα θρησκείματα.

Διοίκησης της άποφάσεως Έκκλησίας. Πάρε Σύνοδοι. Μητρο-
πόλις των νόων χωρών. Καθολικός Άγιος Όρος.

Εκκλησιαστικόν Ταμείον. Μοναστηριακά κτήματα.

Διαδομικά εκπαιδεύσεως. Άνωτέρα, μέση και στοιχειώδες εκ-
παίδευσις.

Εκπαιδευτικά συμβούλια. Δαπάναι άποφάσεως του Κράτους,
τους νομαίς και τας κοινότητας διά την εκπαιδεύσειν εις τας
διαφορούς τάξας έδαφούς.

6. Θεσμοί κοινωτικής προνοίας. Ταμειακήρια. Άλληλεξο-
θητικά ταμειαία. Τμήματα συντάξεως έργατών. Είδικά Τμήματα
άποφάσεως συγγροσιών, κενωρησιών, άμαξηλασιών, λαμ-
βούλων και άρτοποιών.

Άρμοσις άντιλήψεως. Υποχρεωτική (παιδεία, παράφρονες, νε-
πύνη, γέροντες, άνάπηροι). Δαπάναι άποφάσεως εις τό
Κράτος, τους νομαίς και τας κοινότητας. Δικαιώματα των
προς τας παρέχεται ή άντιλήψεως.

Προκαταρκτική άντιλήψεως. Φιλοφρονικαίαι Σωματειαία. Κατα-
στάματα δημοσίων όφελείας.

Άρμοσις υγιεινής και άσπινομίας υγιείας.

Τμηματικά όβιατα. Προστασία και άποφάσεως αυτών.

7. Αγορευτικός νόμος περί άποφάσεως προς άποκατά-
στασιν άποφάσεως γαδιών και άποφάσεως.

Άποφάσεως άποφάσεως άποφάσεως και άποφάσεως άποφάσεως
άποφάσεως άποφάσεως.

8. Κανόνες περί του τρόπου εκτελέσεως των δημοσίων έρ-
γων.

Συμβούλιον. Έπιμορφήσις. Παραχωρήσεις δημοσίων έργων.
Άποφάσεως έκενου άποφάσεως διά της εκτελέσεως δε-
μοσίων έργων.

Άποφάσεως διά δημοσίων όφελείας.

Όθλος έθνικαί, έπαρχιακαί και δημοτικά (έθνικαί και έπαρ-
χιακαί). Σύστασις αυτών. Είδική έρεος προοριζόμενης δι' αυ-
τάς Τμήματα έδαφούς.

Υποχρεώσεως και δικαιώματα των παραθών. Ρευστομίας και
άποφάσεως έδαφούς. Μεταχικά. Άποφάσεως των συγγο-
νομικών όδών και της κοινωτικής.

Δημόσια υπηρεσίαι άντικεινώνται.

Συνεργήσεις και προχρήσεις. Διάφορα συστήματα διοικη-
τικά και οικονομικά. Δικαιώματα και άποφάσεως της παρα-
χωρησεως άρχης και των έδαφών.

Εκτέλεσις των έργων και έδαφώσεως. Παρακαταμιαίαι
έπισημιαίαι.

Ταχυδρομεία, τηλεγραφοί και τηλεόνομα.

9. Αποφάσεως, έρεος, διοικήσεως και άποφάσεως του έδαφού.

Παραχωρήσεις σχετικαί προς τους έδαφούς.

Ειδικά έδαφά. Έκκατάστασις και έγκαταστάσεις. Άπο-
φάσεως.

Άποφάσεως Τμήματα.

Εκκατάστασις Ζώνης Ομοσπολιτικής.

Ρέοντα όβιατα. Ηστομιαίαι κληρομιαία. Δικαιώματα και άποφάσε-
σεως των παρεθών. Παραχωρήσεις και άποφάσεως έδαφών
της κληρομιαίας έρευστομίας και της έδαφούς. Αποφάσεως των
κληρομιαίων έδαφών και της κοινωτικής.

Ρέοντα όβιατα μη κληρομιαία. Δικαιώματα των παρεθών, προ-
χρήματα, καθήκοντα, παράφροντα.

Άποφάσεως έδαφών.

Άποφάσεως. Δικαιώματα του κράτους και των έδαφών. Άπο-
φάσεως.

Μεταλλεία, έργαία και λειτουργία. Άποφάσεως. Άποφάσεως.

Άρθρον 16.

1. Οι κριταί βαθμολογούν κατ' είδωσ έκαστην έκθεσιν, αρμοδίως δ' ο βαθμός επί του χάρτου του θέματος. Μεθ' ο άνοίγεται ο ράβδαλλος και αναγράφεται παρά τόν βαθμόν τό σωμα του υποψήφιου.

2. Αν ο βαθμός δει έκάτερον των θεμάτων της προκριματικής εξέτασεως είναι 2 ή άνωτατος, ο υποψήφιος γίνεται δικτός προς όριστικήν εξέτασιν, αναγραφόμενον των θεμάτων των άπιτυχόντων εις επί τούτω πίνακα κατ' αλφαβητικήν τάξιν (άνω κριταί του βαθμού). Οι μη άπιτυγχόντες του βαθμού 2 άναρτούν εις τό έν ή εις τό έτερον των θεμάτων αποκλείονται του διαγωνισμού.

3. Οι δύο βαθμοί έκάστου των άπιτυχόντων άθροίζονται και τό άθροισμα διακρίνεται διά δύο, εξαγομένου του μέσου όρου, όστις αποτελεί τόν βαθμόν της προκριματικής εξέτασεως.

Άρθρον 17.

1. Η όριστική εξέτασις συνίσταται εις δύο γραπτά θέματα επί τη βάσει των έν άρθρ. 10 και 11 προγράμματος, και εις προφορικήν δοκιμασίαν.

2. Τα θέματα της έγγραφου δοκιμασίας, κοινά δει όλους τους υποψηφίους, εκλέγονται και διατυπώνονται υπό της Επιτροπής συνδράζοντα γενικάς γνώσεις εκ πλειόνων μερών του προγράμματος, τό έτερον δ' αυτών πάντως επί τούτων δοκιματικής ύλης.

3. Έκάτερον των θεμάτων δίδεται εις είδωσ κάρταν.

4. Αι διατάξεις των άρθρων 13 παρ. 3, 1 και 5, άρθρ. 15 και 16 παρ. 1 του παρόντος άναρμόζονται και επί της γραπτής όριστικής εξέτασεως.

5. Ο μέσος όρος της βαθμολογίας των δύο θεμάτων αποτελεί τόν βαθμόν της έγγραφου δοκιμασίας.

Άρθρον 18.

Ο μη προσλήθων κατά την όριστικήν εξέτασιν από της άνάρξεως της πρώτης συνεδριάσεως αποκλείεται του διαγωνισμού. Ο μη προσερχόμενος κατά την δεύτεραν συνεδρίαν, θεωρείται μηδέν άπαντήσας επί του σχετικού θέματος και βαθμολογείται ούτως.

Άρθρον 19.

1. Εις την προφορικήν εξέτασιν καλούνται οι υποψήφιοι διά κλήρου, έν δημόσιη συνεδρίαση. Εξετάζονται δέ λεπτομερώς επί ζητημάτων λαμβανόμενων μεταξύ πάντων των έν άρθρ. 10 και 11 του παρόντος θεμάτων και τοθεμένων παρά των κριτών της Επιτροπής άνελλιπή, της δοκιμασίας διαρκούσης τουλάχιστον ημίσειαν ώραν δι' έκαστον υποψήφιον.

2. Της εξέτασιν έκάστου υποψήφιου ακολουθεί παραχρημά κοστική βαθμολογία αύτου υπό των τριών κριτών της Επιτροπής και εξαγωγή του μέσου όρου, άναρτώντος την έν τη προφορική εξέτασει βαθμολογίαν.

Άρθρον 20.

1. Οι βεβήτες εις έκαστον υποψήφιον βαθμοί : α') κατά την προκριματικήν δοκιμασίαν (άρθρ. 16 παρ. 3, 5') την έγγραφου όριστικήν δοκιμασίαν (άρθρ. 17) και γ') την προφορικήν δοκιμασίαν του προηγούμενου άρθρου άθροίζονται, διακρίνονται δέ διά 3 παράγοντι τόν τελειόν βαθμόν, όστις δέον να είναι τουλάχιστον 2, ίνα ο υποψήφιος θεωρηθῃ άπιτυχίον έν τω διαγωνισμό. Εκ του αύτου δέ βαθμού κινουόσεται και ή τάξις της άπιτυχίας μεταξύ των υποψηφίων.

2. Εν ύποψηφία άπορσείζει ο κλήρου.

3. Ο πίναξ των άπιτυχόντων, αποστέλλεται υπό του πρώτου του Συμβουλίου της Έπικρατείας εις τό Υπουργείον της

Δικαιοσύνης, δημοσιεύεται εις την Έφημερίδα της Κυβερνήσεως και ίσχυει επί έν έτος.

Άρθρον 21.

1. Ο διαρισμός των Εισηγητών γίνεται κατά σειράν άπιτυχίας αυτών έν τω διαγωνισμό επί τη βάσει του πίνακος, τελειούται δέ διά της κατά νόμον όρκομοσίας, προς ην δύνανται να ταχθῃ και προθεσμία υπό του επί της Δικαιοσύνης Υπουργού και κατά τους λοιπούς όρους της παρ. 2 του άρθρου 2 του παρόντος.

2. Κατωθέτως θέσεως εισηγητού, έντός έτους, από της δημοσιεύσεως του πίνακος, πληροίται αύτη διά του κατά σειράν πρώτου διά διατάγματος προκαλούμένου παρά του Υπουργείου της Δικαιοσύνης.

Άρθρον 22.

1. Εις τούς μετά παραλειπών έτους από της λειτουργίας του Συμβουλίου της Έπικρατείας διαγωνισμούς εισηγητών, προκηρύσσεται ή μετά την λήσιν του πτυχίου της νομικής παρακολούθησις υπό του υποψηφίου των έργασιών του Συμβουλίου της Έπικρατείας επί έν έτος.

2. Προς τούτο ο προεπιθέμενος να προσλήθῃ εις διαγωνισμόν άποθόντις αίτησιν προς τόν πρόεδρον του Συμβουλίου άποσυνάπτων και τό πτυχίον αύτου. Η αίτησις αύτη παραδίδομένη εις τόν γραμματέα, καταχωρίζεται εις ειδικόν βιβλίον, εις ο σημειούται τό δημοκατανομόν του αίτούντος, ή ήμερα της άποκρίσεως του πτυχίου της νομικής και ή ήμερα της άποκρίσεως της αίτήσεως.

3. Ο άνωτέρω διακρίμενος εις πάσα της διατάξεις περί παθηχρίας του προσωπικού και λειτουργίας έν γένει του Συμβουλίου, άγροίεται εις άποσπασμένη καθήκοντων εισηγητού υπό την καθοδήγησιν και επίβλεψιν τούτων των κριτών, δύνανται δέ να άποβλήθῃ δι' άπορσείσεως του Συμβουλίου, κατά τό άρθρον 18 του νόμου, άν κατά τό άνωτέρω εϊσότημα επέδειξεν άνάστην ή διαγωγήν άνάστητον.

4. Παραλειπόντος του έτους, ο πρόεδρος χορηγεί βεβαίωσιν περί της παρακολούθησεως των έργασιών του Συμβουλίου άποσπασμένου εις την κατά τό άρθρον 2 του παρόντος αίτησιν.

Δ'. Προσωπικόν Γραφείων.

Άρθρον 23.

1. Ο Υπουργός της Δικαιοσύνης, συμφώνως προς της διατάξεις του άρθρου 15 του νόμου, προκηλαί τόν διαρισμόν του γραμματέως και των λειτουργών του Συμβουλίου της Έπικρατείας εκ των φερόντων τό νόημα πρόσόντων, μετά γνωμοδότησιν του παρά του Υπουργείου της Δικαιοσύνης ύπερτακτου Συμβουλίου.

2. Ο αύτός Υπουργός προκηρύσσει τόν κατά νόμον διαγωνισμόν διά την πλήρωσιν των θέσων των γραφείων και διατυπογράφων και προδίδει εις τόν διαρισμόν αυτών.

3. Ο διαρισμός των άνωτέρω τελειούται διά της κατά τό άρθρον 17 του νόμου όρκομοσίας, δι' ην είνε δυνατόν να ταχθῃ και προθεσμία, ανρωμένον των διατάξεων της 2 παρ. 1 του άρθρου 2 του παρόντος.

4. Η προκηρογή των γραφείων και διατυπογράφων από 3' τάξεως εις α' άναρμόζονται άποσυνάπτων των νομίμων στοιχείων, κατόπιν βεβαίωσεως του Προέδρου του Συμβουλίου περί της άπαιτούσης εκπληρωσεως των καθήκοντων και άναπλήρτου σημεριωτέρας αυτών.

Άρθρον 24.

Ο Γραμματέας προϊστάται των γραφείων όργαίου, διακρίνωσεως, άντιγραφής κλπ., έν άποθόντος διά την καλήν λειτουργίαν αυτών.

Ασκή άματον άποσείζει επί των υπογραμμώντων, γραφείων,

δρακτελογράφων και κλητήρων. Έχει την άποψήν ότι η συντήρηση και άσκηση του καταστήματος, των επίπλων και λοιπών κινήσων. Υπάρχει κατὰ νόμον βιβλία. Συντάσσεται της μισθολογικής καταστάσεως και τα λοιπά σχετικά προς την οικονομική διαχείριση του Συμβουλίου έγγραφα.

Ε'. Κλητήρες.

Άρθρον 25.

Οι κλητήρες του Συμβουλίου διορίζονται διά πράξεως του Προέδρου του Συμβουλίου δημοσιευμένης εις την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, τυχόντων των όρων του άρθρου 16 του Νόμου, τελευτώντας δε ή διαγραφόμενοι αμέσως διά της κατά το άρθρον 17 του Νόμου άρραγματίας.

ΣΤ'. Γενικοί διατάξεις.

Άρθρον 26.

Αι διατάξεις του Ν. Δ. της 11 Νοεμβρίου 1922 περί μισθών των εις το Υπουργείον Δικαιοσύνης διατεταμένων υπαλλήλων και τού εις έκτακτον τίτλον εκδιθόντος Β. Δικαστηρίου της 11ης Νοεμβρίου 1922 ισχύουσιν επί του Συμβουλίου και τού βοηθητικού προσωπικού, ενοσίτερον και κατωτέρω, του Συμβουλίου Επικρατείας.

Ζ'. Κανονισμός εσωτερικής διακρίσεως.

Άρθρον 27.

1. Άλλα τή νόμοιο καταρτίζεται του Σώματος, το Συμβούλιον Επικρατείας και δε' άποφάσεως αὐτοῦ ἐν δημοσίαις συνετάσει τόν εσωτερικόν κανονισμόν αὐτοῦ, ἐν ᾧ καθορίζονται ή συγκροτήσις τῶν τμημάτων, ή εἰς αὐτὰ κατανομή τῶν παρόντων και εἰρηγίων, αἱ τακτικαὶ ήμέραι, συνεδρίων, τού β' τμήματος (άρθρ. 21, 25, 35 του νόμου), αἱ λειτουργίαι της διαπραγμάτης τῶν τῶν άρθρου 22 του παρόντος, πρὸς δε ή κατανομή τῶν ὑπαρξουσῶν και γραφείων, οἱ προϊστάμενοι αὐτῶν, αἱ ἐργασίαι ὅσαι τῶν γραφείων και πᾶσα ἐν τῶν λειτουργίαις σχετικῆ πρὸς την διαπραγμάτη τῶν ἐργασιῶν του Συμβουλίου.

2. Ο κανονισμός αὐτός υπογράφεται ἐπὶ πάντων τῶν μελῶν της δημοκρατίας, δημοσιεύεται διά της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως, ἀπόδοσιν δε τῶν κορυφῶν διατάξεων αὐτοῦ ἀναρτῆται εἰς ἑαυτῆς θέσιν του καταστήματος του Συμβουλίου και τῶ ἀρραγῶν αὐτοῦ.

Άρθρον 28.

1. Διὰ τῶ κανονισμοῦ ἀναρτῆται εἰς ἑνα τῶν Συμβουλίου

ή παρόντων βιβλίων και ἐπὶ αὐτῶν ή δε εἰρηγίων, ή Εφημερίδα της βιβλιοθήκης, εἰς ἕτερον δε παρόντων ή εἰρηγίων ή ἐπίβλητος της δημοσιεύσεως τῶν ἀποφάσεων και ἀποφάσεων του Συμβουλίου της Επικρατείας.

2. Ο ἄρραγος της βιβλιοθήκης δίδεται ἐν ἀπονομῆς ἰσοτάτων κανονισμῶν τούτου, ὅσοις ὑπογράφονται πρὸς τῶ πρόεδρο, ἀναρτῆται εἰς τήν εἰρηγήν αὐτοῦ της βιβλιοθήκης.

Άρθρον 29.

1. Ο κανονισμός του Συμβουλίου της Επικρατείας ἀναρτῆται ἐπ' αὐτοῦ κατὰ Δικαστήριον ἐκδοτος ὅπως, τῶν ἀποφάσεων μετακλήσων ή και ἐκκαλήσων του κανονισμοῦ κατακλήσεως ή ἀποκαταστάσεως μετὰ της τροποποιήσεως, δημοσιευόμενων κατὰ τῶν τῶν τῶν άρθρου 27 κανονισμῶν τῶν τῶν, ισχύει δε ἐπὶ της 1ης ἰσοπέρας ἰσοκαρτίου.

2. Καὶ κατὰ τήν διάρκειαν δε τῶ ὅπως δίδεται ἐν ἀπονομῆς, ἀναρτῆται τυχόν κινήματα, τροποποιήσεις, αἰτήσεις ἰσχύουσιν ἐπὶ της εἰς τήν Εφημερίδα της Κυβερνήσεως δημοσιεύσεως.

Άρθρον 30.

Ο Πρόεδρος του Συμβουλίου ἀναρτῆται τήν κατανομή τῶν θέσεων και γραφείων του καταστήματος του Συμβουλίου Επικρατείας και τῶν κανονισμῶν της τοποθετήσεως τῶν διαφόρων γραφείων.

Εἰς τῶν ἐπὶ της Δικαιοσύνης Υπουργίου ἀναρτῆται ή δημοσιεύσεως και ἐκτελέσεως του παρόντος.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 21 Δεκεμβρίου 1928.

Ὁ Πρόεδρος της Δημοκρατίας
ΠΑΥΛΟΣ ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗΣ

Τὸ Ὑπουργικόν Συμβούλιον

Ὁ Πρόεδρος

ΕΛΕΥΘ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ

Τὰ Μέλη

- A. Καραπάνος, Β. Πατριδης, Κ. Ζαβιτζάνος, Κ. Πόντικας, Γ. Μαρής, Η. Βουρλιώτης, Α. Νικητοπούλος, Ι. Κωνσταντίνου, Ε. Τρακουσανίδης, Θ. Σαρδελής, Η. Αργυροπούλος.

Έκ τῶ Ἐθνικοῦ Τυπογραφείου

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Π»

290 ΣΛΕΕ

Η κατά νομοθετική εξουσιοδότηση κανονιστική αρμοδιότητα της Επιτροπής. Διάκριση μεταξύ «τροποποίησης» και «συμπλήρωσης» νομοθετικής πράξης (ΔΕΕ της 17^{ης} Μαρτίου 2016, C-286/14, Κοινοβούλιο κατά Επιτροπής)

1. Με την απόφαση της 17^{ης} Μαρτίου 2016, C-286/14, Κοινοβούλιο κατά Επιτροπής, το Δικαστήριο ερμήνευσε διεξοδικά την έννοια και το ακριβές περιεχόμενο των δύο κατηγοριών κανονιστικών αρμοδιοτήτων που ασκεί κατ' εξουσιοδότηση η Επιτροπή, σύμφωνα με το άρθρο 290 παρ. 1 ΣΛΕΕ, δηλαδή κατόπιν σχετικής ανάθεσης με νομοθετική πράξη, και συνίστανται στη «συμπλήρωση» ή στην «τροποποίηση» μη ουσιαδών σημείων της οικείας νομοθετικής πράξης. Εκτός από την εν λόγω κατ' εξουσιοδότηση κανονιστική αρμοδιότητα, η Επιτροπή διαθέτει και εκτελεστική αρμοδιότητα, σύμφωνα με το άρθρο 291 παρ. 2 ΣΛΕΕ, δηλαδή κανονιστική αρμοδιότητα προς έκδοση εκτελεστικών μέτρων αναγκαίων για την εφαρμογή των νομοθετικών πράξεων της Ένωσης. Θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι πρόκειται για διάκριση αντίστοιχη προς αυτή που αποτυπώνεται στο άρθρο 43 παρ. 1 και 2 του ελληνικού Συντάγματος. Πράγματι, ο πρόεδρος της Δημοκρατίας, ως επικεφαλής της εκτελεστικής εξουσίας εκδίδει τα αναγκαία διατάγματα προς εκτέλεση των νόμων, με τα οποία θεσπίζονται δευτερεύοντες και μόνο κανόνες δικαίου (άρθρο 43 παρ. 1), ασκώντας έτσι αυτόνομη κανονιστική εξουσία, ενώ κατόπιν (ειδικής και ορισμένης) νομοθετικής εξουσιοδότησης εκδίδει κανονιστικά διατάγματα προς ρύθμιση των θεμάτων που ορίζει η εξουσιοδοτική διάταξη με τη θέσπιση πρωτευόντων κανόνων δικαίου (άρθρο 43 παρ. 2). Θα πρέπει, πάντως, να τονισθεί εκ προοιμίου ότι ο έλεγχος από το Δικαστήριο του σεβασμού των ορίων μεταξύ «του ουσιάδου» (μη μεταβιβάσιμη νομοθέτηση) και «του μη ουσιάδου» (ρύθμιση με κατ' εξουσιοδότηση πράξεις της Επιτροπής) είναι περιορισμένος και ότι η κρίση του Δικαστηρίου δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να υποκαταστήσει αυτή του νομοθέτη. Κατά την ίδια έννοια, περιορισμένος πρέπει να είναι και ο έλεγχος που διενεργεί το Δικαστήριο ως προς τον σεβασμό των ορίων μεταξύ των ζητημάτων που μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο της κανονιστικής αρμοδιότητας κατά το άρθρο 290 ΣΛΕΕ και αυτών που πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο των εκδιδόμενων από την Επιτροπή εκτελεστικών πράξεων κατά το άρθρο 291 παρ. 2 ΣΛΕΕ (αναλυτικά για το θέμα της οριοθέτησης των αντίστοιχων πεδίων της κανονιστικής δραστηριότητας που προβλέπεται στα άρθρα 290 ΣΛΕΕ και 291 ΣΛΕΕ βλ. τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα *P. Cruz Villalón* στην υπόθεση C-427/12, Επιτροπή κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου, σημεία 65-79· *F. Berrod/C. Mestre*, *L'incidence des considérations organiques sur la distinction entre les actes délégués et les actes d'exécution*, RTDE, 2015, σ. 89· *D. Reitling*, *L'identification de la fonction exécutive dans l'Union*, in *J. Dutheil de la Rochère* (επιμ.), *L'exécution du Droit de l'Union, entre mécanismes communautaires et Droits nationaux*, Bruylant, Βρυξέλλες, 2009, σ. 27.

Διάκριση μεταξύ κατ' εξουσιοδότηση πράξεων και εκτελεστικών πράξεων

2. Στο πλαίσιο του δικαίου της Ένωσης, ως νομοθετική πράξη χαρακτηρίζεται η πράξη που εκδίδεται βάσει της προβλεπόμενης στη Συνθήκη νομοθετικής διαδικασίας (άρθρα 293 επ. ΣΛΕΕ), αντιστοιχεί δε στον όρο «τυπικός νόμος» της εθνικής έννομης τάξης. Επιβάλλεται να διευκρινιστεί, στο σημείο αυτό, ότι με τον όρο «νόμος» μπορεί, από τη σκοπιά του συνταγματικού δικαίου, να υποδηλώνεται τόσο ο τυπικός όσο και ο ουσιαστικός νόμος. Ανεξαρτήτως του περιεχομένου του, ένας τυπικός νόμος αποτελεί πράξη εκδοθείσα από τον νομοθέτη στο πλαίσιο της νομοθετικής διαδικασίας. Αντιθέτως, με τον όρο ουσιαστικός νόμος νοούνται γενικές και αφηρημένες διατάξεις του θετικού δικαίου (*règles de droit positif générales et abstraites*, *allgemeine und abstrakte Rechtsvorschriften des positiven Rechts*), ανεξάρτητα από τη θέση που κατέχει στην ιεραρχία των κανόνων δικαίου η πράξη στην οποία αυτές περιλαμβάνονται. Όπως προαναφέρθηκε, στο πλαίσιο του δικαίου της Ένωσης, ως νομοθετική πράξη χαρακτηρίζεται η πράξη που εκδίδεται βάσει της προβλεπόμενης στη Συνθήκη νομοθετικής διαδικασίας. Κατά το άρθρο 290 ΣΛΕΕ, μπορεί με νομοθετική πράξη να ανατίθεται στην Επιτροπή, δηλαδή στο εκτελεστικό όργανο της Ένωσης, η εξουσία έκδοσης μη νομοθετικής φύσης πράξεων γενικής ισχύος που συμπληρώνουν ή τροποποιούν ορισμένα μη ουσιάδη στοιχεία της νομοθετικής πράξης. Οι στόχοι, το περιεχόμενο, η έκταση και η διάρκεια της εξουσιοδότησης (δηλαδή οι προϋποθέσεις στις οποίες υπόκειται η εξουσιοδότηση) πρέπει να οριοθετούνται σαφώς από τη νομοθετική πράξη που την παρέχει (άρθρο 290 παρ. 2 ΣΛΕΕ). Βάσει της διάταξης αυτής, είναι δυνατό να προβλέπεται η δυνατότητα του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου να ανακαλέσουν την εξουσιοδότηση ή να ορίσουν ότι η κατ' εξουσιοδότηση πράξη μπορεί να τεθεί σε ισχύ μόνο εφόσον το Κοινοβούλιο ή Συμβούλιο δεν εκφράσουν αντιρρήσεις.

3. Η κατ' εξουσιοδότηση άσκηση κανονιστικής αρμοδιότητας από την Επιτροπή, κατά την έννοια του άρθρου 290 ΣΛΕΕ, διαφέρει από την εκτελεστική αρμοδιότητα που διαθέτει η Επιτροπή δυνάμει του άρθρου 291 ΣΛΕΕ. Στο πλαίσιο της άσκησης της εκτελεστικής αρμοδιότητας που του ανατίθεται, το οικείο θεσμικό όργανο καλείται να διευκρινίσει το περιεχόμενο νομοθετικής πράξης, προκειμένου να διασφαλισθεί η εφαρμογή της υπό ενιαίες προϋποθέσεις σε όλα τα κράτη μέλη, με την έκδοση εκτελεστικών πράξεων (ΔΕΕ, Επιτροπή κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου, C-427/12, EU:C:2014:170, σκέψη 39). Μια νομοθετική πράξη δεν μπορεί ούτε να συμπληρωθεί ούτε να

τροποποιηθεί από εκτελεστική πράξη, ούτε και ως προς τα μη ουσιώδη στοιχεία της (Κοινοβούλιο κατά Επιτροπής, C-65/13, EU:C:2014:2289, σκέψη 45, και Επιτροπή κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου, C-88/14, EU:C:2015:499, σκέψη 31).

4. Πριν από τη θέση σε ισχύ της Συνθήκης της Λισσαβόνας, η έκφραση «εκτελεστικές αρμοδιότητες» που περιεγόταν στο άρθρο 202, τρίτο εδάφιο, ΕΚ κάλυπτε την αρμοδιότητα θέσης σε εφαρμογή, στο επίπεδο της Ένωσης, μιας νομοθετικής πράξης της Ένωσης ή ορισμένων διατάξεών της, αφενός, καθώς και, υπό ορισμένες περιστάσεις, την αρμοδιότητα έκδοσης κανονιστικών πράξεων που συμπληρώνουν ή τροποποιούν μη ουσιώδη στοιχεία νομοθετικής πράξης, αφετέρου. Η Ευρωπαϊκή Συνέλευση πρότεινε μια διάκριση μεταξύ των δύο αυτών ειδών αρμοδιότητας, η οποία εμφανίζεται στα άρθρα I-35 και I-36 του σχεδίου Συνθήκης για τη θέσπιση Συντάγματος για την Ευρώπη. Η τροποποίηση αυτή περιελήφθη τελικά στη Συνθήκη της Λισσαβόνας, στα άρθρα 290 ΣΛΕΕ και 291 ΣΛΕΕ. Η διάκριση μεταξύ εξουσιοδότησης και εκτελεστικών αρμοδιοτήτων επελέγη ως λύση για τον λόγο ότι στο δίκαιο της Ένωσης δεν ήταν δυνατή μέχρι τότε η σαφής οριοθέτηση των ζητημάτων τα οποία ρυθμίζονται από τη νομοθετική εξουσία από τα ζητήματα τα οποία ρυθμίζονται από την εκτελεστική εξουσία. Ως εκ τούτου, η σημαντικότερη οριοθέτηση, η οποία προτάθηκε στο πλαίσιο των προπαρασκευαστικών εργασιών της Συνταγματικής Συνθήκης σε σχέση με τις πράξεις της εκτελεστικής εξουσίας, συνίστατο στη διάκριση μεταξύ πράξεων με τις οποίες μια νομοθετική πράξη εξειδικεύεται, ήτοι κατ' εξουσιοδότηση πράξεων, και απλών εκτελεστικών πράξεων. Με απόφαση της μείζονος σύνθεσης, το Δικαστήριο έκρινε ότι ο νομοθέτης της Ένωσης διαθέτει εξουσία εκτίμησης όταν αποφασίζει να αναθέσει στην Επιτροπή κατ' εξουσιοδότηση αρμοδιότητα δυνάμει του άρθρου 290 παρ. 1 ΣΛΕΕ ή εκτελεστική εξουσία δυνάμει του άρθρου 291 παρ. 2 ΣΛΕΕ. Επομένως, ο δικαστικός έλεγχος περιορίζεται στα πρόδηλα σφάλματα εκτίμησης όσον αφορά το αν ο νομοθέτης ευλόγως θεώρησε, αφενός, ότι το νομικό πλαίσιο που καθόρισε όσον αφορά συγκεκριμένο ρυθμιστικό αντικείμενο γρήζει, για την εφαρμογή του, μόνον διευκρινίσεων, χωρίς να πρέπει να τροποποιηθεί ή να συμπληρωθεί ως προς μη ουσιώδη στοιχεία του και, αφετέρου, ότι οι διατάξεις της σχετικής νομοθετικής πράξης σχετικά με το καθεστώς αυτό απαιτούν ενιαίες προϋποθέσεις εκτέλεσης (ΔΕΕ της 18^{ης} Μαρτίου 2014, C-427/12, Επιτροπή κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου, σκέψη 40). Για να καθοριστεί αν η πράξη που πρέπει να εκδοθεί επί τη βάση σχετικής πρόβλεψης στη νομοθετική πράξη με την οποία συνδέεται εμπίπτει στο άρθρο 290 ΣΛΕΕ ή στο άρθρο 291 ΣΛΕΕ σημασία δεν έχουν ούτε η ύπαρξη ούτε η έκταση της εξουσίας εκτίμησης που παρέχει στην Επιτροπή η οικεία νομοθετική πράξη. Από το γράμμα του άρθρου 290 παρ. 1 ΣΛΕΕ προκύπτει ότι η νομιμότητα της επιλογής του νομοθέτη της Ένωσης να αναθέσει κατ' εξουσιοδότηση αρμοδιότητα στην Επιτροπή εξαρτάται αποκλειστικά από το αν οι πράξεις που το θεσμικό αυτό όργανο καλείται να εκδώσει βάσει της ανάθεσης αυτής είναι γενικής ισχύος και αν συμπληρώνουν ή τροποποιούν μη ουσιώδη στοιχεία της νομοθετικής πράξης.

Διάκριση μεταξύ συμπληρωματικών και τροποποιητικών πράξεων της Επιτροπής

5. Αντίθετα το Δικαστήριο δεν φαίνεται να έχει εξετάσει ακόμη το ζήτημα της επιβεβλημένης οριοθέτησης εντός της νέας κατηγορίας κατ' εξουσιοδότηση πράξεων του άρθρου 290 παρ. 1 ΣΛΕΕ μεταξύ των πράξεων που συμπληρώνουν και των πράξεων που τροποποιούν τη βασική πράξη, πλην της διαπίστωσης ότι μέσω των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων θα μπορούν να ρυθμίζονται τεχνικά ή λεπτομερειακά ζητήματα διά των οποίων εξειδικεύεται μια νομοθετική πράξη ή να τροποποιούνται εν συνεχεία ορισμένα μέρη της. Με την απόφαση της 17^{ης} Μαρτίου 2016, C-286/14, Κοινοβούλιο κατά Επιτροπής, το Δικαστήριο ερμήνευσε διεξοδικά την έννοια και το ακριβές περιεχόμενο των δύο κατηγοριών ανατιθέμενων εξουσιών (της τροποποίησης και της συμπλήρωσης).

6. Εφόσον είναι σαφές ότι η νομοθετική πράξη παρέχει στην Επιτροπή εξουσία έκδοσης πράξης γενικής ισχύος που υπάγεται στο ρυθμιστικό πεδίο του άρθρου 290 (και όχι απλάς εκτελεστική αρμοδιότητα προς έκδοση εκτελεστικής πράξης κατά το άρθρο 291 ΣΛΕΕ), ανακύπτει το ερώτημα αν αντικείμενο της εξουσιοδότησης είναι η συμπλήρωση ή η τροποποίηση της νομοθετικής πράξης προς την οποία συναρτάται. Πράγματι, στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 17^{ης} Μαρτίου 2016, η διάσταση απόψεων μεταξύ των θεσμικών οργάνων αφορούσε κατ' ουσίαν το ζήτημα αν η εξουσιοδότηση, στο πλαίσιο της οποίας εξουσιοδοτείται η Επιτροπή ως εκπρόσωπος της εκτελεστικής εξουσίας να τροποποιεί νομοθετικές πράξεις, πρέπει να απορρέει ρητώς από το γράμμα της εκδοθείσας από τον νομοθέτη εξουσιοδοτικής πράξης. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ως νομοθέτες της Ένωσης, επιθυμούσαν προφανώς να υπερισχύσει μια τέτοια περιοριστική ερμηνεία της εξουσιοδότησης.

7. Ειδικότερα, η Επιτροπή εξέδωσε τον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό 275/2014 (δηλαδή τον προσβαλλόμενο κανονισμό) επί τη βάση του άρθρου 21 παρ. 3 του κανονισμού 1316/2013, για τη σύσταση του μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη», δηλαδή του βασικού κανονισμού, που αποτελεί την εξουσιοδοτική διάταξη. Στο σύστημα του άρθρου 290 ΣΛΕΕ, ο βασικός κανονισμός αποτελεί τη βασική πράξη και ο προσβαλλόμενος κανονισμός την κατ' εξουσιοδότηση πράξη. Στο πλαίσιο της εξουσιοδοτικής διάταξης παρέχεται στην Επιτροπή η εξουσία να εκδίδει κατ' εξουσιοδότηση πράξεις

στις οποίες να «*διευκρινίζονται*» [οι] *γρηματοδοτικές προτεραιότητες*». Η ασκηθείσα από το Κοινοβούλιο προσφυγή ακύρωσης στηρίζεται στο γεγονός ότι η Επιτροπή διευκρίνισε τις γρηματοδοτικές προτεραιότητες δια της προσθήκης ενός νέου μέρους VI στο παράρτημα I του βασικού κανονισμού αντί να εκδόσει χωριστό κανονισμό με το ίδιο περιεχόμενο προς συμπλήρωση του βασικού κανονισμού. Κατά την εκτίμηση του Κοινοβουλίου, τυχόν εξουσία προς τροποποίηση της βασικής πράξης, περιλαμβανομένης επίσης της περίπτωσης προσθήκης ενός νέου μέρους στο παράρτημά της, προϋποθέτει ότι η Επιτροπή έχει σαφώς και ρητώς εξουσιοδοτηθεί προς τούτο με την εξουσιοδοτική διάταξη. Εντούτοις, εάν η Επιτροπή έχει λάβει την εξουσία μόνο να συμπληρώσει τη βασική πράξη, πράγμα το οποίο συμβαίνει σε κάθε περίπτωση όταν δεν παρέχεται ρητώς η εξουσία προς τροποποίηση της βασικής πράξης, η Επιτροπή δεν μπορεί να τροποποιήσει τη βασική πράξη, αλλά, αντιθέτως, για την άσκηση της εξουσιοδότησης, προς συμπλήρωση της βασικής πράξης απαιτείται η έκδοση *χωριστής κανονιστικής πράξης*. Η διχοστασία μεταξύ Κοινοβουλίου και Επιτροπής οφείλεται στο γεγονός ότι στην εξουσιοδοτική διάταξη του βασικού κανονισμού δεν γίνεται *χρήση των χρησιμοποιούμενων στο άρθρο 290 ΣΛΕΕ εκφράσεων «συμπληρώνουν» και «τροποποιούν»*. Επομένως, εν προκειμένω πρέπει πρωτίστως να εξεταστεί ποια είναι η ορθή ερμηνεία της περιλαμβανόμενης στον βασικό κανονισμό διάταξης με την οποία εξουσιοδοτείται η Επιτροπή να «*διευκρινίζ[ει]* τις γρηματοδοτικές προτεραιότητες».

8. Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, όπως προκύπτει από το άρθρο 290 ΣΛΕΕ, ιδίως δε από την παράγραφο 2 αυτού, κατά την οποία, οι στόχοι, το περιεχόμενο, η έκταση και η διάρκεια της εξουσιοδότησης πρέπει να οριοθετούνται σαφώς από τη νομοθετική πράξη που παρέχει την εξουσιοδότηση αυτή, η εξουσιοδότηση αποσκοπεί στη θέσπιση κανόνων που εντάσσονται στο κανονιστικό πλαίσιο όπως αυτό ορίζεται από τη βασική νομοθετική πράξη (αποφάσεις Επιτροπή κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου, C-427/12, EU:C:2014:170, σκέψη 38, καθώς και Επιτροπή κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου, C-88/14, EU:C:2015:499, σκέψη 29). Όπως προαναφέρθηκε, το άρθρο 290 παρ. 1 ΣΛΕΕ προβλέπει δύο κατηγορίες κατ' εξουσιοδότηση αρμοδιοτήτων, ήτοι την εξουσία προς «*συμπλήρωση*» και την εξουσία προς «*τροποποίηση*» νομοθετικής πράξης. Με άλλα λόγια, η ως άνω διάταξη διακρίνει σαφώς μεταξύ των δύο κατηγοριών ανατιθέμενων εξουσιών τις οποίες προβλέπει. Τουναντίον, το συγκεκριμένο άρθρο δεν προβλέπει τη δυνατότητα «*διευκρινίσεως*» ορισμένων μη ουσιαδών στοιχείων νομοθετικής πράξης, όρος που χρησιμοποιείται στην εξουσιοδότηση την οποία παρέχει το άρθρο 21 παρ. 3 του κανονισμού 1316/2013 στην Επιτροπή.

9. Αν και, όπως προαναφέρθηκε, το Δικαστήριο δεν είχε μέχρι τώρα διατυπώσει με σαφήνεια τις διαφορές μεταξύ των όρων «*συμπληρώνουν*» και «*τροποποιούν*» του άρθρου 290 ΣΛΕΕ, ο γενικός εισαγγελέας P. Mengozzi στις προτάσεις του για την υπόθεση Επιτροπή κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου (C-88/14, EU:C:2015:304, σημείο 43) διαπίστωσε ότι, δεδομένης της συστηματικότητας που επιδιώχθηκε από τους συντάκτες της Συνθήκης της Λισσαβόνας κατά την αναθεώρηση του μηχανισμού της νομοθετικής εξουσιοδότησης εντός της Ένωσης, είναι εύλογο να θεωρηθεί ότι η διάκριση μεταξύ πράξεων οι οποίες «*τροποποιούν*» τη βασική πράξη και πράξεων που την «*συμπληρώνουν*» ανταποκρίνεται στη βούληση να καθοριστούν δύο κατηγορίες λειτουργικά διαφορετικών κατ' εξουσιοδότηση πράξεων. Κατά την εκτίμηση του γενικού εισαγγελέα, η κατηγορία των πράξεων που τροποποιούν περιλαμβάνει τα μέτρα που έχουν ως σκοπό να επιφέρουν *τροποποιήσεις στο ίδιο το κείμενο* της νομοθετικής πράξης, ενώ η δεύτερη τα μέτρα που συμπληρώνουν το κανονιστικό περιεχόμενο της *άνευ παρεμβάσεων στο κείμενο*. Υπό το πρίσμα αυτό, αναλόγως της επιλεγόμενης τεχνικής, η προσθήκη στην ίδια τη βασική πράξη νέων μη ουσιαδών στοιχείων συνιστά, για τους σκοπούς του άρθρου 290 ΣΛΕΕ, «*τροποποίηση*» οσάκις τα στοιχεία αυτά εισάγονται *στο κείμενο* της εν λόγω πράξης (στο κυρίως σώμα της ή σε παράρτημα) και «*συμπλήρωση*» οσάκις, αντιθέτως, τα στοιχεία αυτά δεν προορίζονται προς ενσωμάτωση στη βασική πράξη, αλλά ρυθμίζονται με *χωριστή κανονιστική πράξη*. Η ερμηνεία αυτή αντιστοιχεί στην ερμηνεία που εκτίθεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 290 ΣΛΕΕ και στις κατευθυντήριες γραμμές για τις υπηρεσίες της Επιτροπής του 2011. Το Δικαστήριο διαπίστωσε, με την προαναφερθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου, ότι η προσθήκη υποσημείωσης στο παράρτημα μιας βασικής πράξης, ήτοι η προσθήκη της κατ' εξουσιοδότηση πράξεως απευθείας στο κείμενο της πράξης αυτής αποτελεί τροποποίηση του κανονιστικού περιεχομένου νομοθετικής πράξης κατά την έννοια του άρθρου 290 παρ. 1 ΣΛΕΕ. Στην εν λόγω υπόθεση συναγόταν από την εξουσιοδοτική διάταξη της βασικής πράξης ότι πρόθεση του νομοθέτη ήταν να περιληφθεί απευθείας στο κείμενο του βασικού κανονισμού η εκδοθείσα επί τη βάση αυτής της διάταξης πράξη. Το Δικαστήριο δέχθηκε ότι η «*τροποποίηση*» μιας πράξης κατά την έννοια του άρθρου 290 παρ. 1 ΣΛΕΕ περιλαμβάνει εν γένει κάθε τροποποίηση του ίδιου του γράμματος της πράξης ή παραρτήματός της, η οποία μπορεί να συνίσταται σε κατάργηση, προσθήκη ή αντικατάσταση διάταξης. Έτσι, όμως, φαίνεται ότι η έκφραση «*συμπληρώνουν*» του άρθρου 290 ΣΛΕΕ είναι τεχνικής φύσης. Επομένως, μολονότι π.χ. στην καθομιλουμένη θα μπορούσε κάλλιστα να θεωρηθεί ως συμπλήρωση της βασικής πράξης η

προσθήκη μιας νέας υποσημείωσης στη βασική πράξη ή ενός νέου μέρους στο παράρτημά της, εντούτοις κατά το άρθρο 290 ΣΛΕΕ τούτο αποτελεί τροποποίηση της βασικής πράξης. Ένα παραστατικό παράδειγμα αυτής της ορολογικής δυσγένειας είναι μια δήλωση της Επιτροπής κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση κατά την οποία αυτή «τροποποίησε διά συμπληρώσεως τη βασική πράξη». Επομένως, κατά το άρθρο 290 ΣΛΕΕ πρέπει να θεωρείται τροποποίηση του βασικού κανονισμού η προσθήκη ενός εντελώς νέου μέρους στο παράρτημα I του κανονισμού αυτού χωρίς να τροποποιείται στην πραγματικότητα η διατύπωση του βασικού κανονισμού ή του παραρτήματός του.

10. Με την απόφαση της 17^{ης} Μαρτίου 2016, Κοινοβούλιο και Συμβούλιο κατά Επιτροπής, το Δικαστήριο προέβη σε σαφή και αυστηρή οριοθέτηση των δύο εννοιών του άρθρου 290 ΣΛΕΕ. Δεδομένου ότι οι έννοιες «συμπληρώνουν» και «τροποποιούν» του άρθρου 290 ΣΛΕΕ υποδηλώνουν δύο κατηγορίες κατ' εξουσιοδότηση πράξεων με διαφορετικές λειτουργίες, πρέπει όλες οι εκδιδόμενες κατά το άρθρο 290 ΣΛΕΕ κατ' εξουσιοδότηση πράξεις της Επιτροπής να εμπίπτουν σε μια από αυτές τις δύο κατηγορίες. Επομένως, το ζήτημα που τίθεται αφορά πρωτίστως τη νομική φύση της κατ' εξουσιοδότηση πράξης την οποία ο νομοθέτης μπορεί να προσδιορίσει στο πλαίσιο άσκησης της διακριτικής του εξουσίας. Εναπόκειται στον νομοθέτη να προσδιορίσει το περιεχόμενο της εξουσιοδότησης, σε αυτό δε περιλαμβάνεται η νομική φύση της κατ' εξουσιοδότηση πράξης ως πράξης συμπληρωματικής ή τροποποιητικής της βασικής πράξης. Εντούτοις, στην υπό κρίση υπόθεση είναι προφανές ότι ο νομοθέτης δεν προσδιόρισε τη νομική φύση της κατ' εξουσιοδότηση πράξης ή ότι τουλάχιστον δεν προέβη σε μια σαφή επιλογή μεταξύ των όρων συμπλήρωση και τροποποίηση. Τον ρόλο αυτό αναλαμβάνει εν προκειμένω το Δικαστήριο ερμηνεύοντας, αφενός, τους όρους του άρθρου 290 ΣΛΕΕ και, αφετέρου, υπό το πρίσμα της ερμηνείας του πρωτογενούς δικαίου, και την οικεία νομοθετική διάταξη.

11. Κατά το Δικαστήριο, με την παροχή στην Επιτροπή εξουσιοδότησης προς «συμπλήρωση» νομοθετικής πράξης σκοπείται η παροχή σε αυτήν της ευγένειας να συγκεκριμενοποιήσει την εν λόγω πράξη. Κατά την άσκηση της συγκεκριμένης εξουσίας, η αποστολή της Επιτροπής περιορίζεται στη λεπτομερέστερη ανάπτυξη, συμφώνως πάντοτε προς το σύνολο των οριζόμενων στη θεσπισθείσα από τον νομοθέτη πράξη, των μη ουσιωδών στοιχείων του νομοθετικού κειμένου τα οποία δεν θέσπισε ο νομοθέτης (σκέψη 41). Θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι η εξουσιοδότηση αυτή προσομοιάζει προς την ειδικότερη εξουσιοδότηση του άρθρου 43 παρ. 2 δεύτερο εδάφιο του ελληνικού Συντάγματος, προς ρύθμιση με κανονιστική απόφαση άλλου δικαστικού οργάνου πλην του Προέδρου της Δημοκρατίας, ειδικότερου θέματος, δηλαδή μερικότερη περίπτωση θέματος που ρυθμίζει ο εξουσιοδοτικός νόμος. Αντιθέτως, με την παροχή στην Επιτροπή εξουσιοδότησης προς «τροποποίηση» νομοθετικής πράξης σκοπείται η παροχή σε αυτήν της ευγένειας να επιφέρει αλλαγές ή να καταργήσει μη ουσιώδη στοιχεία που θέσπισε με την πράξη αυτή ο νομοθέτης. Κατά την άσκηση της συγκεκριμένης εξουσίας, η Επιτροπή δεν υποχρεούται να ενεργεί σεβόμενη τα στοιχεία στην «τροποποίηση» των οποίων αποβλέπει ακριβώς η παρασχεθείσα σε αυτήν εξουσιοδότηση (σκέψη 42). Μια κατ' εξουσιοδότηση πράξη η οποία τροποποιεί τη βασική πράξη υποκαθιστά, βάσει των αρχών της *lex posterior* και της *lex specialis*, τις οικείες διατάξεις της βασικής πράξης, μολονότι πρόκειται για πράξη εκδοθείσα από την Επιτροπή.

12. Η ερμηνεία αυτή ενισχύεται από το ιστορικό θέσπισης του άρθρου 290 ΣΛΕΕ, από το οποίο μπορούν να συναχθούν χρήσιμα στοιχεία για την ερμηνεία διάταξης της ΣΛΕΕ (βλ. απόφαση *Inuit Tapiriit Kanatami* κ.λπ. κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου, C-583/11P, EU:C:2013:625, σκέψη 50). Το εν λόγω άρθρο αναπαράγει, κατ' ουσίαν, το γράμμα του άρθρου I-36 του σχεδίου Συνθήκης για τη θέσπιση Συντάγματος για την Ευρώπη (EE 2004, C 310, σ.1). Όπως προκύπτει από τις προπαρασκευαστικές εργασίες της διάταξης αυτής (ιδίως από τη σελ. 9 της τελικής έκθεσης της Ομάδας IX «Απλούστευση» της Ευρωπαϊκής Συνελεύσεως (CONV 424/02), οι κατ' εξουσιοδότηση πράξεις ορίζονται σε αυτό ως οι πράξεις «που αναπτύσσουν λεπτομερώς ή τροποποιούν ορισμένα στοιχεία μιας νομοθετικής πράξης». Η ως άνω ερμηνεία ενισχύεται και από τις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής για τις κατ' εξουσιοδότηση πράξεις, οι οποίες, μολονότι δεν δεσμεύουν το Δικαστήριο, μπορούν να αποτελέσουν χρήσιμη πηγή έμπνευσης (βλ., κατ' αναλογία, αποφάσεις *Ιταλία κατά Επιτροπής*, C-310/99, EU:C:2002:143, σκέψη 52, και *T-Mobile Czech Republic και Vodafone Czech Republic*, C-508/14, EU:C:2015:657, σκέψη 42). Η Επιτροπή διευκρινίζει, στο σημείο 40 αυτών, ότι, όταν ο νομοθέτης εξουσιοδοτεί την Επιτροπή να «συμπληρώσει» νομοθετική πράξη, δεν νομοθετεί κατά τρόπο εξαντλητικό, αλλά θεσπίζει απλώς τα ουσιώδη στοιχεία, αναθέτοντας ταυτοχρόνως στην Επιτροπή το καθήκον συγκεκριμενοποίησής τους. Αντιθέτως, συμφώνως προς το σημείο 34 των εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών, κατά την άσκηση της εξουσίας «τροποποίησης» νομοθετικής πράξης, η Επιτροπή εισάγει επίσημες τροποποιήσεις στο κείμενο της πράξης αυτό καθαυτό, με την κατάργηση μη ουσιωδών στοιχείων, την παρεμβολή τους σε άλλο σημείο ή την προσθήκη τους. Αντιθέτως, μια κατ' εξουσιοδότηση πράξη, η οποία «συμπληρώνει» τη βασική πράξη, αποτελεί χωριστή πράξη με την οποία δεν τροποποιείται αυτή καθαυτή η βασική πράξη.

13. Υπό το πρίσμα των ανωτέρω διαφορών μεταξύ των δύο κατηγοριών κατ' εξουσιοδότηση αρμοδιότητων του άρθρου 290 παρ. 1 ΣΛΑΕΕ, το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή έχει την ευχέρεια να προσδιορίσει η ίδια τη φύση της εξουσίας που της έχει ανατεθεί. Προς διασφάλιση της διαφάνειας της νομοθετικής διαδικασίας, η προαναφερθείσα διάταξη επιβάλλει στον νομοθέτη την υποχρέωση να προσδιορίζει τη φύση της εξουσίας που προτίθεται να αναθέσει στην Επιτροπή.

Εφαρμογή στην υπό κρίση υπόθεση

14. Όσον αφορά την εξουσιοδότηση που παρέχει στην Επιτροπή το άρθρο 21 παρ. 3 του κανονισμού 1316/2013, το Δικαστήριο έκρινε ότι, αναθέτοντας στην Επιτροπή την εξουσία έκδοσης κατ' εξουσιοδότηση πράξεων οι οποίες «διευκρινίζουν» τις χρηματοδοτικές προτεραιότητες, η συγκεκριμένη διάταξη επιτρέπει στην Επιτροπή να «συμπληρώσει» τον εν λόγω κανονισμό υπό την έννοια του άρθρου 290 ΣΛΑΕΕ. Ειδικότερα, στα μέρη I, III, IV και V του παραρτήματος I του κανονισμού, ο ίδιος ο νομοθέτης θέσπισε κατάλογο προκαθορισμένων έργων του κεντρικού δικτύου στον τομέα μεταφορών σιδηρών, τους όρους, τις προϋποθέσεις και τις διαδικασίες χρηματοδοτικών μέσων στο πλαίσιο της ΔΣΕ, ενδεικτικά ποσοστά για ειδικούς στόχους μεταφορών καθώς και κατάλογο των γενικών προσανατολισμών που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όταν καθορίζονται κριτήρια ανάθεσης, εξουσιοδοτώντας ταυτόχρονα ρητώς την Επιτροπή, στο άρθρο 21 παρ. 1, 2, 5 και 6 του εν λόγω κανονισμού, να «τροποποιεί» τα εν λόγω στοιχεία. Αντιθέτως, ο νομοθέτης δεν προσδιόρισε στον συγκεκριμένο κανονισμό τις χρηματοδοτικές προτεραιότητες που πρέπει να αποτυπώνονται στα προγράμματα εργασιών τα οποία προβλέπει το άρθρο 17 του κανονισμού 1316/2013. Αφήνοντας ανοικτό το ζήτημα αυτό στον εν λόγω κανονισμό, ο νομοθέτης ανέθεσε στην Επιτροπή το καθήκον να «διευκρινίσει» τις προτεραιότητες αυτές με κατ' εξουσιοδότηση πράξη, η οποία έπρεπε, κατά το άρθρο 21 παρ. 3 του εν λόγω κανονισμού, να θεσπισθεί το αργότερο έως τις 22 Δεκεμβρίου 2014. Επομένως, εξουσιοδοτώντας την Επιτροπή να «διευκρινίσει» τις χρηματοδοτικές προτεραιότητες που πρέπει να αποτυπώνονται στα προγράμματα εργασιών τα οποία προβλέπει το άρθρο 17 του κανονισμού 1316/2013, το άρθρο 21 παρ. 3 του εν λόγω κανονισμού της επιτρέπει, όχι να τροποποιήσει τα ήδη θεσπισθέντα με τον κανονισμό αυτό στοιχεία, αλλά να τον αναπτύξει, ρυθμίζοντας με λεπτομερή τρόπο τα στοιχεία που δεν προέβλεψε ο νομοθέτης (σκέψη 50). Η ερμηνεία αυτή επιβεβαιώνεται από την αιτιολογική σκέψη 59 του κανονισμού 1316/2013, στην οποία γίνεται σαφής διάκριση μεταξύ της εξουσίας προς «τροποποίηση» και της εξουσίας προς «διευκρίνιση» ορισμένων στοιχείων του κανονισμού αυτού, καθόσον επισημαίνεται ότι η Επιτροπή έχει την εξουσία να εκδίδει πράξεις συμφώνως προς το άρθρο 290 ΣΛΑΕΕ προς τον σκοπό τροποποίησης του μέρους I του παραρτήματος I του εν λόγω κανονισμού και να διευκρινίζει τις χρηματοδοτικές προτεραιότητες για τις επιλέξιμες κατά το άρθρο 7 παρ. 2 του ίδιου κανονισμού δράσεις οι οποίες πρέπει να αποτυπώνονται στα προγράμματα εργασιών.

Έκδοση χωριστής συμπληρωματικής πράξης από την Επιτροπή

14. Περαιτέρω, το Δικαστήριο έκρινε ότι η άσκηση της εξουσίας την οποία προβλέπει το άρθρο 21 παρ. 3 του κανονισμού 1316/2013 επιτάσσει την έκδοση χωριστής σε σχέση με τον εν λόγω κανονισμό πράξης. Για λόγους σαφήνειας των κανονιστικών πράξεων και διαφάνειας της νομοθετικής διαδικασίας, η Επιτροπή δεν μπορεί, κατά την άσκηση της εξουσίας προς «συμπλήρωση» νομοθετικής πράξης, να προσθέτει στοιχεία στο κείμενο της πράξης αυτής. Πράγματι, ενδεχόμενες προσθήκες θα προκαλούσαν σύγχυση όσον αφορά τη νομική βάση των επίμαχων στοιχείων, καθόσον το ίδιο το κείμενο της νομοθετικής πράξης θα περιείγε στοιχεία προεργαμένα από την άσκηση κατ' εξουσιοδότηση αρμοδιότητας εκ μέρους της Επιτροπής στο πλαίσιο της οποίας δεν επιτρέπεται η τροποποίηση ή κατάργηση από αυτήν της νομοθετικής πράξης (σκέψη 53). Στη συνέχεια, το Δικαστήριο υπέμνησε ότι η προβλεπόμενη στο άρθρο 290 ΣΛΑΕΕ δυνατότητα να ανατεθεί στην Επιτροπή η εξουσία να εκδίδει μη νομοθετικές πράξεις αποβλέπει στο να μπορεί ο νομοθέτης να επικεντρώνεται στα ουσιαστά στοιχεία ενός νομοθετικού κειμένου καθώς και στα μη ουσιαστά στοιχεία ως προς τα οποία θεωρεί ότι είναι σκόπιμο να νομοθετήσει, αναθέτοντας ταυτόχρονα στην Επιτροπή το καθήκον να «συμπληρώσει» ορισμένα μη ουσιαστά στοιχεία της νομοθετικής πράξης ή ακόμη και να «τροποποιήσει» τέτοιου είδους στοιχεία στο πλαίσιο της παρεχόμενης σε αυτήν εξουσιοδότησης. Με σχολαστικότητα και ακρίβεια το Δικαστήριο διευκρινίζει, στη συνέχεια, ότι στοιχείο που προσέθεσε η Επιτροπή κατά την άσκηση της εξουσίας προς «συμπλήρωση» νομοθετικής πράξης, το οποίο, ωστόσο, αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της πράξης αυτής, δεν μπορεί ακολούθως να αντικατασταθεί ή να καταργηθεί στο πλαίσιο άσκησης της εξουσίας βάσει της οποίας προστέθηκε, καθόσον αυτού του είδους οι παρεμβάσεις προϋποθέτουν εξουσία προς «τροποποίηση» της νομοθετικής πράξης. Κατά συνέπεια, οσάκις παρίσταται η ανάγκη να αντικατασταθεί ή να καταργηθεί το στοιχείο που προστέθηκε, απαιτείται παρέμβαση του νομοθέτη, είτε με τη θέσπιση νομοθετικής πράξης από τον ίδιο είτε με την παροχή στην Επιτροπή της εξουσίας να «τροποποιήσει» τη νομοθετική πράξη. Ως εκ τούτου, η προσθήκη, στο πλαίσιο άσκησης της εξουσίας προς «συμπλήρωση» νομοθετικής πράξης, ενός στοιχείου στο ίδιο το κείμενο της πράξης, δεν συνάδει

με την ορθή άσκηση της εξουσίας αυτής. Αντιθέτως, όταν η Επιτροπή «συμπληρώνει» νομοθετική πράξη εκδίδοντας χωριστή πράξη, μπορεί, στο μέτρο του δυνατού, να τροποποιήσει τη δεύτερη πράξη, χωρίς να παρίσταται ανάγκη τροποποίησης της νομοθετικής πράξης αυτής καθεαυτήν. Ως εκ τούτου, η άσκηση της εξουσίας προς «συμπλήρωση» νομοθετικής πράξης υπό την έννοια του άρθρου 290 ΣΛΕΕ προϋποθέτει την έκδοση από την Επιτροπή χωριστής πράξης.

15. Εφόσον, όπως προαναφέρθηκε, με τον όρο «διευκρίνιση» το άρθρο 21 παρ. 3 του εν λόγω κανονισμού επιτρέπει στην Επιτροπή να «συμπληρώσει» τον κανονισμό υπό την έννοια του άρθρου 290 ΣΛΕΕ, κατά την άσκηση της ως άνω εξουσίας, η Επιτροπή όφειλε να εκδώσει χωριστή σε σχέση με τον εν λόγω κανονισμό πράξη. Προσθέτοντας, με το άρθρο 1 του προσβαλλόμενου κανονισμού, το μέρος VI στο παράρτημα I του κανονισμού 1316/2013, η Επιτροπή παρέβη την υποχρέωση αυτή, παραγνωρίζοντας τη διαφορά των δύο κατηγοριών κατ' εξουσιοδότηση αρμοδιοτήτων που προβλέπει το άρθρο 290 παρ. 1 ΣΛΕΕ. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή παρέβη το άρθρο 21 παρ. 3 του εν λόγω κανονισμού. Η εν λόγω παράβαση των κανόνων περί αρμοδιότητας του άρθρου 290 ΣΛΕΕ συνεπάγεται την ακυρότητα του προσβαλλόμενου κανονισμού.

Η ευέλκτικη και ρεαλιστική προσέγγιση του γενικού εισαγγελέα

16. Πολύ πιο ευέλκτικη και ρεαλιστική ήταν η προσέγγιση του γενικού εισαγγελέα Jääskinen, κατά τον οποίο η «τροποποίηση» δεν συνιστά δραστηρότερη επέμβαση στο κείμενο της νομοθετικής πράξης από τη «συμπλήρωσή» του, οπότε η εξουσία τροποποίησης δεν χρειάζεται να παρέγεται ρητώς με το εξουσιοδοτικό κείμενο (τον βασικό κανονισμό). Η προβλεπόμενη στο άρθρο 290 ΣΛΕΕ τυπική διάκριση μεταξύ τροποποίησης και συμπλήρωσης της βασικής πράξης παρέχει τη δυνατότητα της εκ των υστέρων διάκρισης μεταξύ κατ' εξουσιοδότηση πράξεων που συμπληρώνουν τη βασική πράξη και πράξεων που την τροποποιούν, αναλόγως του περιεχομένου το οποίο έχει η εκδιδόμενη από την Επιτροπή πράξη. Εντούτοις, η διάκριση στο άρθρο 290 ΣΛΕΕ δεν προβλέπει κάποια νομικά κριτήρια βάσει των οποίων θα έπρεπε ο νομοθέτης να επιλέξει μεταξύ αυτών των δύο τυπικών εναλλακτικών. Ούτε επίσης μπορεί να καθοριστεί βάσει του άρθρου 290 ΣΛΕΕ αν η Επιτροπή υποχρεούται να συμπληρώσει ή να τροποποιήσει τη βασική πράξη, όταν η διατύπωση της εξουσιοδοτικής διάταξης που περιλαμβάνεται στη βασική πράξη είναι ασαφής σε σχέση με το ζήτημα αυτό, όπως εν προκειμένω που χρησιμοποιήθηκε ο όρος «διευκρινίζει» αντί του «συμπληρώνει» ή «τροποποιεί». Για τον λόγο αυτόν δεν μπορεί ούτε να θεωρείται ότι οι όποιες εκφράσεις χρησιμοποιεί ο νομοθέτης πρέπει να ερμηνεύονται είτε αποκλειστικώς ως «τροποποίηση» είτε αποκλειστικώς ως «συμπλήρωση». Λόγω της ανομοιογένειας που χαρακτηρίζει από την άποψη αυτήν τη νομοθετική πρακτική, η αντίθετη ερμηνεία (αυτή δηλαδή που τελικώς δέχθηκε το Δικαστήριο) θα προξενούσε μεγάλη αβεβαιότητα σε σχέση με το ποια εξουσία παραχωρείται όντως στην Επιτροπή. Πράγματι, δεν θα μπορούσε κατ' αρχήν από καμία άλλη έκφραση πέραν των εκφράσεων «συμπληρώνουν» ή «τροποποιούν» να συναχθεί απευθείας εάν πρόκειται για συμπλήρωση ή για τροποποίηση, αλλά το νόημα θα εξηρτάτο από τα συμφραζόμενα. Μια τέτοια ερμηνεία θα αύξανε τον κίνδυνο εμπλοκής του Δικαστηρίου στο μέλλον σε σημαντικό αριθμό απλών από νομικής απόψεως υποθέσεων με αντικείμενο την ερμηνεία μιας ασαφούς εξουσιοδοτικής διάταξης. Δεν νοείται να μπορεί ο νομοθέτης, οποτεδήποτε το επιθυμεί, να προσβάλει μια κατ' εξουσιοδότηση πράξη, με την αιτιολογία ότι η βασική πράξη συμπληρώθηκε ή τροποποιήθηκε πλημμελώς, όταν η προσβαλλόμενη πλημμέλεια στηρίζεται στην ερμηνεία μιας ευθύς εξαρχής ασαφούς έκφρασης που χρησιμοποίησε ο ίδιος ο νομοθέτης. Κατά τον γενικό εισαγγελέα, είναι απίθανο να υπάρχουν στην πράξη πολλές περιπτώσεις στις οποίες να είναι δυνατό, με τη βοήθεια των παραδοσιακών ερμηνευτικών μεθόδων του δικαίου της Ένωσης, να υποστηριχθεί με ασφάλεια ότι ένα συγκεκριμένο ρήμα το οποίο χρησιμοποιείται από τον νομοθέτη σε εξουσιοδοτική διάταξη —όπως «καθορίζω», «διευκρινίζω», «προσδιορίζω», «ορίζω»— υποδηλώνει σαφώς «συμπλήρωση» ή «τροποποίηση», όχι όμως και τα δύο. Με τον τρόπο αυτόν θα υποχρεωνόταν η Επιτροπή με τεχνικό τρόπο να αναζητά την από νομικής απόψεως «ορθή» απάντηση σε ένα ερώτημα το οποίο αφορά κατά βάση την κατάλληλη νομοθετική τεχνική.

17. Βάσει της ως άνω πρακτικής και πραγματιστικής θεώρησης, ο γενικός εισαγγελέας κατ' αλήθεια ότι το άρθρο 290 ΣΛΕΕ πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ο νομοθέτης μπορεί, μέσω της επιλογής κάποιων άλλων εκφράσεων πέραν αυτών που χρησιμοποιούνται στην εν λόγω διάταξη, να αφήσει στη διακριτική εξουσία της Επιτροπής τη συμπλήρωση ή την τροποποίηση της βασικής πράξης, εφόσον κατά τα λοιπά καθορίζονται οι σκοποί, το περιεχόμενο, το πεδίο ισχύος και η διάρκεια της εξουσιοδότησης κατά το άρθρο 290 ΣΛΕΕ και εφόσον η εξουσιοδότηση δεν αφορά ουσιαστικά στοιχεία της βασικής πράξης. Στην εν προκειμένω επίμαχη βασική πράξη δεν καθίσταται σαφές εάν με την έκφραση «διευκρινίζοντας» του άρθρου 21 παρ. 3 του εξουσιοδοτικού κανονισμού νοείται η συμπλήρωση ή η τροποποίηση. Εντούτοις, η διαφορά μεταξύ αυτών των δύο μέτρων είναι μόνον τυπική και χωρίς σημασία από απόψεως συναγματικού δικαίου, οπότε η Επιτροπή, κατά την έκδοση του προσβαλλόμενου κανονισμού, δεν υπερέβη τις εξουσίες της σε σχέση με την έκταση της εξουσιοδότησης. Αφού ο νομοθέτης εξουσιοδότησε την Επιτροπή με το άρθρο 21 παρ. 3 του βασικού κανονισμού να «διευκρινί[σει] τις χρηματοδοτικές προτεραιότητες», χωρίς να καταστήσει σαφές εάν

αυτή η διευκρίνιση πρέπει να γίνει με συμπλήρωση ή με τροποποίηση της βασικής πράξης κατά την έννοια του άρθρου 290 ΣΛΕΕ, νομίμως η Επιτροπή μπορούσε να διευκρινίσει τις χρηματοδοτικές προτεραιότητες διά της προσθήκης ενός νέου μέρους στο παράρτημα Ι του βασικού κανονισμού.

Περιορισμός των διαγνωστικών αποτελεσμάτων της ακύρωσης

18. Ενδιαφέρον παρουσιάζει και η συλλογιστική του Δικαστηρίου για τον προσδιορισμό του χρόνου έναρξης του ακυρωτικού αποτελέσματος της απόφασης, με αξιοποίηση των δυνατοτήτων του άρθρου 264 ΣΛΕΕ. Από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι, για λόγους που άπτονται της ασφάλειας δικαίου, τα αποτελέσματα τέτοιου είδους πράξης πρέπει να διατηρηθούν σε περίπτωση που η ακύρωση θα συνεπαγόταν κατά τρόπο άμεσο σοβαρές αρνητικές συνέπειες για τα πρόσωπα που αφορά η πράξη, η δε νομιμότητα της προσβαλλόμενης πράξης δεν αμφισβητείται λόγω του σκοπού της ή του αντικείμενου της αλλά λόγω της αναρμοδιότητας του εκδόντος οργάνου ή παράβασης ουσιώδους τύπου (απόφαση Κοινοβούλιο και Επιτροπή κατά Συμβουλίου, C-103/12 και C-165/12, EU:C:2014:2400, σκέψη 90). Εν προκειμένω, ο κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός της Επιτροπής, για την τροποποίηση του παραρτήματος Ι του κανονισμού 1316/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη σύσταση της διευκολύνσεως «Συνδέοντας την Ευρώπη») μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως νομική βάση για τα προγράμματα εργασιών που προβλέπει το άρθρο 17 του εξουσιοδοτικού κανονισμού 1316/2013, τα οποία, με τη σειρά τους, μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως βάση για την επιλογή των σχεδίων κοινού ενδιαφέροντος που θα χρηματοδοτηθούν στο πλαίσιο της ΔΣΕ (δηλαδή του μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη»). Η απλή ακύρωση του προσβαλλόμενου κανονισμού θα έθετε εν αμφιβόλω τόσο τα ετήσια και τα πολυετή προγράμματα εργασιών που βασίζονται στον εν λόγω κανονισμό όσο και τις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων για την επιλογή σχεδίων κοινού ενδιαφέροντος που βασίζονται στα προγράμματα αυτά, τα οποία, με τη σειρά τους, θα καθίσταντο αυτομάτως άκυρα, δηλαδή θα διακύβευε την εκτέλεση της ΔΣΕ και θα ζημίωνε σοβαρά το σύνολο των εμπλεκόμενων φορέων. Υπό τις συνθήκες αυτές, συντρέγουν σοβαροί λόγοι ασφάλειας δικαίου προκειμένου να δεχθεί το Δικαστήριο το αίτημα περί διατήρησης σε ισχύ των αποτελεσμάτων του προσβαλλόμενου κανονισμού. Κατά συνέπεια, πρέπει να διατηρηθούν τα αποτελέσματα του προσβαλλόμενου κανονισμού έως τη θέση σε ισχύ, εντός εύλογης προθεσμίας, η οποία δεν πρέπει να υπερβαίνει τους έξι μήνες από την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης του Δικαστηρίου, νέας πράξης που θα εκδοθεί προς αντικατάστασή του.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΑΘΗΝΑ 9 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1989	ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ 8
----------------------------	--------------	---------------------

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 18

Κωδικοποίηση διατάξεων νόμων για το Συμβούλιο της Επικρατείας.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:

1. Τη διάταξη του άρθρου 35 του ν.702/1977 (ΦΕΚ Α' 268), όπως έχει αντικατασταθεί με το άρθρο 8 παρ. 1 του ν.1470/1984 (ΦΕΚ Α' 112).

2. Την 8-10, 13, 15/1988 γνωμοδότηση της Ολομέλειας σε συμβούλιο του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Με πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης, αποφασίζουμε:

Άρθρο μόνο

Κωδικοποιούνται σε ενιαίο κείμενο, διατυπωμένες στη δημοτική, οι διατάξεις νόμων για το Συμβούλιο της Επικρατείας που αναφέρονται στο παράρτημα του παρόντος, ως εξής:

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ-ΟΡΓΑΝΩΣΗ-ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ

Άρθρο 1

(άρθρα 1 ν.δ.170/1973, 1 παρ. 1, περ. α' και β' ν.691/1977, 9 παρ. 1 και 2 ν. 1183/1981, 1 παρ. 1 ν. 1470/1984).

Μέλη του Συμβουλίου της Επικρατείας

Μέλη του Συμβουλίου είναι ο Πρόεδρος, οι Αντιπρόεδροι και οι Σύμβουλοι της Επικρατείας. Ο αριθμός των Αντιπροέδρων ορίζεται σε τέσσερις (4) και των Συμβούλων σε τριάντα πέντε (35).

Άρθρο 2

(άρθρο 2 ν.δ. 170/1973)

Αρμοδότητες και αναπλήρωση
Προέδρου και Αντιπροέδρων

1. Ο Πρόεδρος έχει τη γενική διεύθυνση των εργασιών του Συμβουλίου και το εκπροσωπεί στις σχέσεις του με τις δημόσιες αρχές.

2. Ο Πρόεδρος προσιτάται της Ολομέλειας. Κάθε Αντιπρόεδρος προσιτάται ενός από τα Τμήματα του Συμβουλίου. Ο Πρόεδρος μπορεί να προεδρεύει και σε οποιοδήποτε Τμήμα.

3. Τον Πρόεδρο, όταν ελλείπει, απουσιάζει ή κωλύεται, αναπληρώνουν οι Αντιπρόεδροι κατά σειρά αρχαιότητας και αυτούς οι Σύμβουλοι κατά σειρά αρχαιότητας.

4. Τον Αντιπρόεδρο, όταν ελλείπει, απουσιάζει ή κωλύεται, αναπληρώνουν στο οικείο Τμήμα κατά σειρά αρχαιότητας οι Σύμβουλοι που μετέχουν σε αυτό.

Άρθρο 3

(άρθρα 3, ν.δ. 170/1973, 9 παρ. 3 ν.1183/1981, 1 παρ. 2, εδ. πρώτο, ν. 1470/1984)

Πάρεδροι και Εισηγητές

1. Ο αριθμός των Παρέδρων ορίζεται σε σαράντα (40) και των Εισηγητών σε σαράντα (40).

2. Οι Πάρεδροι ασκούν ιδίως έργα εισήγησης και μετέχουν στις συνεδριάσεις του Δικαστηρίου με ψήφο συμβουλευτική.

3. Οι Εισηγητές βοηθούν τους Συμβούλους και τους Παρέδρους στην προπαρασκευή και διάγνωση των υποθέσεων.

Άρθρο 4

(άρθρο 4, παρ. 1, 3, 4 και 5 ν.δ. 170/1973, άρθρο 9 ν. 702/1977)

Γραμματεία

1. Το προσωπικό της Γραμματείας απαρτίζουν ο Προϊστάμενος της Γραμματείας, οι Προϊστάμενοι των Τμημάτων της Γραμματείας και οι λοιποί δικαστικοί υπάλληλοι.

2. Ο Προϊστάμενος της Γραμματείας διευθύνει τις εργασίες της και εκτελεί καθήκοντα Γραμματέα της Ολομέλειας. Ασκεί επίσης άμεση εποπτεία στο προσωπικό της Γραμματείας και στις καθαρίστριες.

3. Τον Προϊστάμενο της Γραμματείας, όταν ελλείπει, απουσιάζει ή κωλύεται, αναπληρώνει στα καθήκοντά του ένας από τους Προϊσταμένους Τμημάτων της Γραμματείας, κατά σειρά αρχαιότητας και αυτούς ο αρχαιότερος των λοιπών υπαλλήλων.

4. Ο Προϊστάμενος Τμήματος της Γραμματείας ασκεί καθήκοντα γραμματέα του οικείου Τμήματος του Δικαστηρίου. Όταν ελλείπει, απουσιάζει ή κωλύεται, τον αναπληρώνουν στα καθήκοντά του κατά σειρά αρχαιότητας οι υπάλληλοι που υπηρετούν στο Τμήμα.

5. Οι επιμελητές δικαστηρίου, εκτός από τα άλλα καθήκοντά τους, ενεργούν και τις προβλεπόμενες από το παρόν επιδόσεις στην έδρα του Συμβουλίου.

Άρθρο 5

(άρθρο 5 ν.δ. 170/1973)

Έδρα

Το Συμβούλιο της Επικρατείας εδρεύει στην Αθήνα. Το κατάστημά του ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης που εκδίδεται ύστερα από σύμφωνη γνώμη της Ολομέλειας και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Άρθρο 6

(άρθρο 6 ν.δ. 170/1973)

Τήβεννος

Τα μέλη του Συμβουλίου, οι Πάρεδροι και οι Γραμματείς στις δημόσιες συνεδριάσεις φορούν τήβεννο, η οποία καθορίζεται με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης μετά από σύμφωνη γνώμη της Ολομέλειας.

Άρθρο 7
(άρθρα 10 ν. 702/1977, 7 ν. 1183/1981)

Ολομέλεια - Τμήματα

1. Οι αρμοδιότητες του Συμβουλίου ασκούνται από την Ολομέλεια και τα Τμήματα.
2. Τα Τμήματα είναι πέντε (Α', Β', Γ', Δ' και Ε').

Άρθρο 8
(άρθρο 11 ν. 702/1977)

Σύνθεση Ολομελείας

1. Η ολομέλεια του Συμβουλίου, όταν συνεδριάζει δημόσια, συντίθεται από τον Πρόεδρο, δέκα τουλάχιστον Συμβούλους, δύο Παρέδρους και από το Γραμματέα. Αν προσέλθουν περισσότερα από έντεκα μέλη αποχωρεί ο νεότερος Σύμβουλος ή, αν αυτός είναι και εισηγητής στη δικαζόμενη υπόθεση, ο αμέσως αρχαιότερος του για να διατηρηθεί ο αριθμός περιττός.
2. Η Ολομέλεια συνέρχεται εν συμβουλίο μετά από πρόσκληση του Προέδρου και συντίθεται από όλα τα μέλη του Συμβουλίου, εκτός από εκείνα που κωλύονται. Πρέπει, πάντως, να παρίσταται οι μισοί συν ένας από το συνολικό αριθμό τους. Ο αριθμός των μελών του Συμβουλίου που μετέχουν πρέπει να διατηρείται περιττός κατ' εφαρμογή του τελευταίου εδαφίου της προηγούμενης παραγράφου. Ανάλογα με τις περιστάσεις, που εκτιμώνται από τον Πρόεδρο, μπορεί να κληθούν να μετάσχουν στη συνεδρίαση και Παρέδρου με γνώμη συμβουλευτική, καθώς και ο Γραμματέας. Αν δεν παρίσταται ο Γραμματέας, τα πρακτικά τηρεί εκείνος που τυχόν έχει οριστεί εισηγητής, διαφορετικά ο νεότερος από τους Συμβούλους ή Παρέδρους που μετέχουν.

Άρθρο 9
(άρθρα 9 ν.δ. 170/1973, 12 ν. 702/1977, 1 παρ. 3 ν. 1470/1984)

Συγκρότηση Τμημάτων

1. Με απόφαση της Ολομελείας εν συμβουλίο, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, γίνεται η συγκρότηση των Τμημάτων με την κατανομή σε αυτά των μελών του Συμβουλίου και των Παρέδρων. Σε κάθε περίπτωση, τους Συμβούλους και Παρέδρους κάθε Τμήματος, που ελλείπουν, απουσιάζουν ή κωλύονται, αναπληρώνουν ομοιοβάθμιοι του άλλου Τμήματος, οι οποίοι προσκαλούνται για το σκοπό αυτό από τον Πρόεδρο του Συμβουλίου. Η Ολομέλεια μπορεί, αν το επιβάλλουν οι περιστάσεις, να τοποθετεί, μετά από σχετική πρόταση του Προέδρου, Συμβούλους και Παρέδρους σε περισσότερα από ένα Τμήματα συγχρόνως, για ορισμένο ή αόριστο χρόνο. Επίσης, μπορεί, όταν καταστεί το δικαστικό προσωπικό στα Τμήματα, να τοποθετεί, αν συντρέχουν κατά την κρίση της σπουδαίοι λόγοι, αποκλειστικά στο Ε' Τμήμα έως έξι Παρέδρους για δύο το πολύ χρόνια.
2. Με όμοια απόφαση μπορεί κατά τη λήξη κάθε δικαστικού έτους να γίνεται ανασυγκρότηση των Τμημάτων με την τοποθέτηση σε άλλο Τμήμα τουλάχιστον ενός Συμβούλου και δύο Παρέδρων.
3. Η Ολομέλεια μπορεί να αποφασίζει και την κατανομή των Εισηγητών στα Τμήματα.

Άρθρο 10
(άρθρα 13 ν. 702/1977, 1 παρ. 4 ν. 1470/1984)

Σύνθεση Τμημάτων

1. Τα Τμήματα δικαστικών αρμοδιοτήτων του Συμβουλίου της Επικρατείας (Α', Β', Γ' και Δ') συνεδριάζουν δημόσια και συντίθενται από τον Πρόεδρό τους, δύο Συμβούλους, δύο Παρέδρους και το Γραμματέα (πενταμελής σύνθεση). Κάθε Τμήμα συντίθεται από τον Πρόεδρό του, τέσσερις Συμβούλους, δύο Παρέδρους και το Γραμματέα (επταμελής σύνθεση) μόνο στην περίπτωση που εκδικάζει υποθέσεις, οι οποίες εισάγονται σε επταμελή σύνθεση από τον Πρόεδρό του ή παραπέμπονται από την πενταμελή σύνθεση.
2. Όταν στην κείμενη νομοθεσία γίνεται λόγος για τριμελή ή πενταμελή σύνθεση νοείται αντίστοιχα η πενταμελής ή επταμελής.
3. Το Ε' Τμήμα, αρμόδιο για την επεξεργασία των διατάγματος, την άσκηση πειθαρχικής εξουσίας και την έγκριση της δαπάνης για τη γραφική ύλη, συντίθεται από τον προεδρεύοντα, ένα τουλάχιστον Σύμβουλο, ένα τουλάχιστον Πρόεδρο, ο οποίος κατά την άσκηση των καθηκόντων του σε αυτό έχει αποφασιστική ψήφο και το Γραμματέα. Καθήκοντα προεδρεύοντος στο Τμήμα αυτό ασκεί ένας από τους αρχαιότερους Συμβούλους, οριζόμενος με απόφαση της Ολομελείας για δύο έτη, που μπορεί να παραταθούν. Όταν ο προεδρεύων του Τμήματος ελλείπει, κωλύεται ή απουσιάζει, τον αναπληρώνει ο αρχαιότερος από τους Συμβούλους που μετέχουν στη συνεδρίαση. Σε κάθε περίπτωση ο αριθμός των μετεχόντων διατηρείται περιττός.
- Το Ε' Τμήμα μπορεί να λειτουργεί και να ασκεί τις αρμοδιότητές του και χωρίς να έχει τοποθετηθεί σε αυτό μόνιμα και αποκλειστικά δικαστικό προσωπικό, εκτός από τον προεδρεύοντα. Για τη συγκρότηση του τμήματος μετέχουν με τη προτεραιότητα οι νεότεροι του προεδρεύοντος Σύμβουλοι και οι Πά-

ρέδρου, άσχετα από την τοποθέτησή τους σε ένα ή περισσότερες από τους δικαστικούς σχηματισμούς (Α', Β', Γ' και Δ' Τμήματα), με την επιφύλαξη της παραγράφου 1 του άρθρου 9 του παρόντος.

Η συμμετοχή γίνεται μετά από σχετική πρόσκληση του προεδρεύοντος Συμβούλου, ο οποίος, εκτός από την κατάσταση των πινάκων συμμετοχής των τακτικών και αναπληρωματικών Συμβούλων και Παρέδρων στις συνεδριάσεις του Τμήματος κάθε εβδομάδας, καθορίζει κάθε φορά τους εισηγητές Συμβούλους ή Παρέδρους για τη διατύπωση των γνωμοδοτήσεων.

4. Όταν ένα Τμήμα καλείται, κατά τις κείμενες διατάξεις, να αποφανθεί ή να γνωμοδοτήσει εν συμβουλίο συντίθεται από τον Πρόεδρό του και τέσσερις Συμβούλους, που ορίζονται μαζί με ισάριθμους αναπληρωτές, το Δεκέμβριο κάθε δεύτερου έτους με πράξη του Προέδρου του. Η ήτεια των μελών αυτών αρχίζει την 1η Ιανουαρίου του αμέσως επόμενου έτους. Ανάλογα με τις περιστάσεις, που εκτιμώνται από τον Πρόεδρο του Τμήματος, μπορεί να κληθεί να μετάσχει στη συνεδρίαση και ο Γραμματέας του Τμήματος. Αν δεν παρίσταται ο Γραμματέας, τα πρακτικά τηρούνται κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 8 παρ. 2.

Άρθρο 11
(άρθρο 14 ν. 702/1977)

Δικαστικές Διακοπές

1. Από την 1η Ιουλίου έως και την 15η Σεπτεμβρίου κάθε έτους διακόπτονται οι τακτικές εργασίες του Συμβουλίου. Κατά το διάστημα αυτό λειτουργεί Τμήμα Διακοπών, το οποίο επεξεργάζεται τα διατάγματα, αποφαιίνεται επί των αιτήσεων αναστολής και εκδικάζει τις υποθέσεις, που τυχόν κρινονται ως κατεπείγουσες με πράξη του Προέδρου του ίδιου Τμήματος. Στις διακοπές μετέχουν, εκτός από τα μέλη του Συμβουλίου, οι Παρέδρου και οι Εισηγητές.
2. Αν ο αριθμός των Συμβούλων που υπηρετούν στο Τμήμα Διακοπών δεν επαρκεί για να συγκροτηθεί ο αρμόδιος για την εκδίκαση της κατεπείγουσας υποθέσεως σχηματισμός του Συμβουλίου της Επικρατείας, ο Πρόεδρος του Τμήματος καλεί αδιακρίτως τα λοιπά μέλη του Συμβουλίου για να συμπληρωθεί ο νόμιμος αριθμός.
3. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι κείμενες διατάξεις για τις δικαστικές διακοπές.

Άρθρο 12
(άρθρο 12, παρ. 1, 2, 3 ν.δ. 170/1973)

Γραφείο νομολογίας και έρευνας

1. Στο Συμβούλιο λειτουργεί Γραφείο νομολογίας και έρευνας που υπάγεται στον Πρόεδρο του Δικαστηρίου.
2. Το Γραφείο αυτό διευθύνει ένας Πρόεδρος με τη βοήθεια δύο τουλάχιστον Εισηγητών. Οι παραπάνω ορίζονται από τον Πρόεδρο και υπηρετούν στο Γραφείο, μπορεί να απαλλάσσονται ολικώς ή μερικώς από τα λοιπά καθήκοντά τους για χρονικό διάστημα έως δύο έτη και πάντως εναλλάσσονται εκ περιτροπής κάθε έτος.
3. Το Γραφείο λειτουργεί με προσωπικό της Γραμματείας που προβλέπεται και τοποθετείται σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 71.

Άρθρο 13
(άρθρο 12, παρ. 4 ν.δ. 170/1973)

Έργα του Γραφείου νομολογίας και έρευνας

- Στο γραφείο νομολογίας και έρευνας ανήκει ιδίως:
- α) Η συλλογή, ταξινόμηση και ευρετηρίαση του νομολογιακού υλικού καθώς και η σύνταξη δελτίου της νομολογίας.
  - β) Η οργάνωση και λειτουργία της βιβλιοθήκης του Συμβουλίου.
  - γ) Η επιμέλεια για την εκτύπωση των αποφάσεων και των ευρετηρίων τους, καθώς και κάθε άλλης συναφούς έκδοσης.

Άρθρο 14
(άρθρα 16 ν. 702/1977, 1 παρ. 6 και 7 ν. 1470/1984)

Αρμοδιότητα Ολομελείας και Τμημάτων

1. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης μετά από σύμφωνη γνώμη της Ολομελείας του Συμβουλίου, καθορίζονται οι κατηγορίες υποθέσεων που υπάγονται στην αρμοδιότητα καθενός από τα Τμήματα Α', Β', Γ' και Δ'.
2. Η Ολομέλεια είναι αρμόδια:
  - α) Για κάθε υπόθεση, την οποία ο Πρόεδρος του Συμβουλίου εισάγει ενώπιόν της λόγω μεγαλύτερης σπουδαιότητας, ιδίως όταν πρόκειται για θέματα γενικότερης σημασίας, ακόμη και αν η υπόθεση έχει εισαχθεί σε Τμήμα. Εισηγητής στην Ολομέλεια ορίζεται Σύμβουλος.
  - β) Για ζήτημα ή υπόθεση που παραπέμπεται ενώπιόν της με απόφαση

Τμήματος, πενταμελούς ή επταμελούς σύνθεσης, για τους λόγους του προηγούμενου εδαφίου. Η παραπεμπτική απόφαση επέχει θέση εισήγησης, την οποία αναπτύσσει ο Σύμβουλος που ορίζεται εισηγητής με την ίδια απόφαση.

γ) Για υπόθεση που παραπέμπεται ενώπιόν της κατά την παράγραφο 6 του παρόντος.

3. Η Ολομέλεια, όταν επιλαμβάνεται κατ' εφαρμογή του εδαφίου β' της προηγούμενης παραγράφου, μπορεί, αφού επιλύσει τα θέματα γενικότερης σημασίας, να εκδικάζει εξ ολοκλήρου την υπόθεση ή να την παραπέμψει για εκδίκαση στο αρμόδιο Τμήμα.

4. Όταν ένα Τμήμα του Δικαστηρίου φέρεται προς λήψη αποφάσεως διαφορετικής από απόφαση του Αρείου Πάγου ή του Ελεγκτικού Συνεδρίου ως προς την ουσιαστική συνταγματικότητα ή την έννοια τυπικού νόμου, παραπέμπει την υπόθεση στην Ολομέλεια, η οποία μπορεί να αποφανθεί περαιτέρω κατά την προηγούμενη παράγραφο, εφόσον δεν συντρέχει περίπτωση παραπομπής στο κατά το άρθρο 10 του Συντάγματος Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο.

5. Ο Πρόεδρος του Τμήματος μπορεί λόγω της σπουδαιότητάς της να εισαγάγει υπόθεση στην επιταμειή σύνθεση του Τμήματος. Και η πενταμελής σύνθεση μπορεί για τους ίδιους λόγους να παραπέμψει την υπόθεση στην επιταμειή, ορίζοντας ως εισηγητή και Πάρεδρο. Σε καμία περίπτωση δεν επιτρέπεται η αναπομπή της υπόθεσης στην πενταμελή σύνθεση. Το Τμήμα με πενταμελή ή επιταμειή σύνθεση μπορεί σε κάθε περίπτωση να παραπέμψει την υπόθεση στην Ολομέλεια.

6. Όταν ένα Τμήμα κρίνει ότι είναι αναρμόδιο, παραπέμπει την υπόθεση στο αρμόδιο κατά την κρίση του Τμήμα. Εφόσον αυτό διαφωσεί, παραπέμπει το ζήτημα για επίλυση στην Ολομέλεια, ορίζεται δε ως εισηγητής Σύμβουλος.

Κατά τα λοιπά εφαρμόζεται η διάταξη της παραγράφου 3.

7. Αν με το ίδιο δικόγραφο προσβάλλονται πράξεις που ανήκουν στην αρμοδιότητα περισσότερων Τμημάτων, η υπόθεση εισάγεται στο Τμήμα που είναι αρμόδιο για τη χρονολογικά προηγούμενη πράξη και εκδικάζεται από αυτό. Οι διατάξεις για το απαράδεκτο λόγω έλλειψης συνάφειας εφαρμόζονται και την περίπτωση αυτή.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΩΝ

Άρθρο 15

(άρθρα 15 παρ. 2 και 3, ν.δ. 170/1973, 17 ν. 702/1977)

1. Όλα τα κανονιστικά διατάγματα (εκτός από εκείνα που ορίζουν απλώς το χρόνο έναρξης της ισχύος του νόμου) αποστέλλονται στο Συμβούλιο από τον αρμόδιο Υπουργό σε σχέδιο για να γίνει η κατά το Σύνταγμα επεξεργασία τους. Ο Υπουργός μπορεί να τάξει και προθεσμία, ανάλογη με τη σπουδαιότητα και το τυχόν κατεπείγον του διατάγματος, η οποία αρχίζει από την περιλεύση του σχεδίου στο Συμβούλιο.

2. Στο προίμιο των σχεδίων διαταγμάτων που αποστέλλονται κατά τα ανωτέρω στο Συμβούλιο πρέπει να αναγράφονται οι διατάξεις των νόμων, στις οποίες βασίζεται ειδικά η έκδοσή τους, καθώς και οι προτάσεις ή γνωμοδοτήσεις που απαιτούνται κατά νόμο για την έκδοσή τους. Στο προίμιο των διαταγμάτων που δημοσιεύονται πρέπει να αναγράφεται ο αριθμός και η χρονολογία της γνωμοδότησης του Συμβουλίου. Στο προίμιο των διαταγμάτων, τα οποία δημοσιεύονται μετά την άπρακτη πάροδο της προθεσμίας που είχε ταχθεί για τη γνωμοδότηση, γίνεται σχετική μεία.

3. Η γνώμη του Συμβουλίου έχει χαρακτήρα συμβουλευτικό.

Άρθρο 16

(άρθρο 16 ν.δ. 170/1973, άρθρο 1, παρ. 4 ν. 1470/1984)

1. Για την επεξεργασία των κατά το προηγούμενο άρθρο σχεδίων διαταγμάτων ο προεδρεύων του Τμήματος ορίζει ως εισηγητή Σύμβουλο ή Πάρεδρο. Επίσης, ορίζει την ημέρα της συνεδρίασης και δίνει εντολή για την αποστολή αντιγράφου του σχεδίου σε όσους μετέχουν στη συνεδρίαση.

2. Ο Γραμματέας του Τμήματος τηρεί πρακτικά των συνεδριάσεων.

3. Ο αρμόδιος υπουργός μπορεί να παραστεί κατά τη συζήτηση ή να αντιπροσωπευθεί από τον προϊστάμενο της οικείας υπηρεσίας ή και από άλλο ανώτερο υπάλληλο.

4. Η γνωμοδότηση του Τμήματος, η οποία συντάσσεται από τον εισηγητή, περιλαμβάνει την εισήγησή του και τις γνώμες που διατυπώθηκαν και υπογράφεται από τον προεδρεύοντα και από τον Γραμματέα. Θεωρείται ότι επικράτησε η γνώμη με την οποία έχει ταχθεί η πλειοψηφία των μετεχόντων στη συνεδρίαση.

5. Τα παραπάνω εφαρμόζονται αναλόγως και στην περίπτωση που η επεξεργασία διατάγματος ανατίθεται στην Ολομέλεια.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

ΕΝΔΙΚΑ ΜΕΣΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Γενικοί δικονομικοί κανόνες

Άρθρο 17

(άρθρα 17, ν.δ. 170/1973, 10, παρ. 1, ν. 221/1975, 1 παρ. 8 ν. 1470/1984)

Άσκηση ενδίκων μέσων

1. Τα ένδικα μέσα ενώπιον του Συμβουλίου ασκούνται δια καταθέσεως δικόγραφο.

2. Το δικόγραφο πρέπει να περιέχει το όνομα εκείνου που ασκεί το ένδικο μέσο, τη διεύθυνση της κατοικίας του, την προσβαλλόμενη πράξη ή απόφαση, τους συγκεκριμένους λόγους στους οποίους στηρίζεται το ένδικο μέσο, χρονολογία και υπογραφή.

Το δικόγραφο της προσφυγής που στρέφεται κατά υπάλληλο και αίτησης αναρρέσεως που στρέφεται κατά ιδιώτη πρέπει να περιέχει ακόμη το όνομα και τη διεύθυνση της κατοικίας τους.

3. Η αίτηση μεία στα δικόγραφα ως προσβαλλόμενης και κάθε συναφούς πράξης ή απόφασης δεν υποχρεώνει το Δικαστήριο να ερευνησει από την άποψη αυτή την υπόθεση.

4. Τα δικόγραφα των ενδίκων μέσων της αίτησης ακυρώσεως και αίτησης αναρρέσεως που ασκούνται από ιδιώτη υπογράφονται μόνο από δικηγόρο. Τα δικόγραφα των ενδίκων αυτών μέσων, όταν ασκούνται από το Δημόσιο ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, υπογράφονται από τον οικείο νομικό σύμβουλο, πάρεδρο, δικαστικό αντιπρόσωπο ή δικηγόρο. Τα ίδια ισχύουν και για τους πρόσθετους λόγους, την παρέμβαση, την τριτακοπή, την αίτηση εμνημείας ή διόρθωσης αποφάσεως και την αίτηση αναστολής εκτελέσεως.

Αίτηση ακυρώσεως που υπογράφεται μόνο από τον αιτούντα θεωρείται ότι έχει νομίμως ασκηθεί εφόσον παρίσταται δικηγόρος κατά τη συζήτηση της ενώπιον του Συμβουλίου.

5. Το δικόγραφο προσφυγής που ασκείται από τον υπάλληλο μπορεί να υπογράφεται και από τον ίδιο. Όταν η προσφυγή ασκείται από το Δημόσιο ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, το δικόγραφο υπογράφεται σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο. Τα ίδια ισχύουν και για τους πρόσθετους λόγους, την παρέμβαση, την τριτακοπή και την αίτηση εμνημείας ή διόρθωσης αποφάσεως.

Άρθρο 18

(άρθρα 18 παρ. 1, 2, 3, 4, 5, 6 και 8 ν.δ. 170/1973, 18 ν. 702/1977)

Αντικλήτος

1. Αντικλήτος εκείνου που ασκεί το ένδικο μέσο είναι αυτοδικαίως ο δικηγόρος που το υπογράφει, εφόσον είναι διορισμένος στο Πρωτοδικείο Αθηνών.

2. Εκείνος που ασκεί το ένδικο μέσο μπορεί με το δικόγραφο ή με δήλωση που κατατίθεται στη Γραμματεία να διορίζει έναν αντικλήτο, ο οποίος πρέπει να κατοικεί στην Αθήνα και του οποίου πρέπει να αναφέρεται η διεύθυνση.

3. Αν το δικόγραφο υπογράφεται από δικηγόρο που δεν είναι διορισμένος στο Πρωτοδικείο Αθηνών, πρέπει να διορίζεται αντικλήτος που κατοικεί στην Αθήνα και να αναφέρεται η διεύθυνσή του. Το ίδιο ισχύει και για προσφυγή που υπογράφεται από υπάλληλο.

4. Ο δικηγόρος που παρέστη κατά τη συζήτηση στο ακροατήριο καθίσταται επίσης αυτοδικαίως αντικλήτος για όλες τις επεξής κοινοποιήσεις έως την έκδοση οριστικής απόφασης.

5. Όλες οι κοινοποιήσεις προς το διάδικο που προβλέπονται από το παρόν γίνονται είτε προς τον ίδιο, είτε προς τον αντικλήτο του.

6. Κάθε μεταβολή της διεύθυνσης της κατοικίας στην Αθήνα εκείνου που ασκεί το ένδικο μέσο ή του αντικλήτου που πρέπει να γνωστοποιείται με έγγραφη δήλωση, η οποία κατατίθεται στην Γραμματεία, εκτός αν ο αντικλήτος είναι δικηγόρος στο Πρωτοδικείο Αθηνών.

7. Αν εκείνος που άσκησε το ένδικο μέσο και ο αντικλήτός του δεν κατοικούν στη διεύθυνση κατοικίας Αθηνών που δηλώθηκε αρχικά ή μεταγενέστερα, το ένδικο μέσο εκδικάζεται χωρίς να γίνουν προς αυτούς οι κοινοποιήσεις που προβλέπονται από τις διατάξεις του άρθρου 21 παρ. 3 εδ. γ' και 5 και του άρθρου 49 παρ. 2 του παρόντος. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση που δεν έγινε διορισμός αντικλήτου, αν και υπήρχε σχετική υποχρέωση, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου.

8. Αν υπάρχουν περισσότεροι αντικλήτοι, οι κοινοποιήσεις γίνονται εγκύριως σε οποιονδήποτε από αυτούς.

Άρθρο 19

(άρθρα 5 παρ. 5 ν. 702/1977, 2 παρ. 1, ν. 1470/1984)

Κατάθεση δικογράφου

1. Η κατάθεση του δικογράφου γίνεται με την παράδοση του πρωτοτύπου στη Γραμματεία και την άμεση καταχώριση, κατά τη χρονολογία και τη σειρά που παραδίδεται, σε ειδικό βιβλίο στο οποίο υπογράφει ο καταθέτης.

2. Η κατάθεση του δικογράφου μπορεί να γίνει και σε οποιαδήποτε δημόσια αρχή. Όταν ασκείται το ένδικο μέσο από δημόσια αρχή, η κατάθεση του δικογράφου μπορεί να γίνει σε οποιαδήποτε άλλη αρχή, όχι όμως στην ίδια.

Το δικόγραφο όμως καταχωρίζεται στο πρωτόκολλο της αρχής. Για την κατάθεση συντάσσεται στο σώμα του δικογράφου πράξη με τον αριθμό του πρωτοκόλλου και τη χρονολογία, την οποία υπογράφουν ο υπάλληλος που παρέλαβε το δικόγραφο και ο καταθέτης.

3. Το δικόγραφο αποστέλλεται χωρίς καθυστέρηση στο Συμβούλιο της Επικρατείας και καταχωρίζεται στο παραπάνω βιβλίο, όπου και αναφέρονται τα στοιχεία του διαβιβαστικού εγγράφου στη θέση της υπογραφής του καταθέτη.

4. Με το πρωτότυπο του δικογράφου υποβάλλονται δύο αντίγραφα του και αντίγραφο της προσβαλλόμενης ατομικής διοικητικής πράξης ή της δικαστικής απόφασης, εφόσον έχουν κοινοποιηθεί. Μέχρις ότου υποβληθεί το αντίγραφο μπορεί να αναβληθεί ο ορισμός της δικάσιμου.

5. Η έφεση ασκείται δια καταθέσεως του δικογράφου στη Γραμματεία του δικαστηρίου το οποίο έχει εκδώσει την εκκαλουμένη απόφαση. Για την κατάθεση συντάσσεται έκθεση σε ιδιαίτερο βιβλίο, την οποία υπογράφει και αυτός που καταθέτει. Η έφεση μαζί με τον οικείο φάκελο διαβιβάζεται στο Συμβούλιο της Επικρατείας αμελλητί με φροντίδα του Γραμματέα.

6. Ειδικά οι αιτήσεις αναίρεσης και αποφάσεων διοικητικών δικαστηρίων κατατίθενται στη Γραμματεία του δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση, η οποία συντάσσεται στο πρωτότυπο του δικογράφου σχετική πράξη κατάθεσης και στη συνέχεια διαβιβάζεται σε δέκα ημέρες το πολύ στο Συμβούλιο της Επικρατείας το δικόγραφο με το φάκελο της υπόθεσης.

Άρθρο 20

(άρθρο 20 ν.δ. 170/1975)

Ορισμός εισηγητή και δικασίμου

Μετά την κατάθεση ενδίκου μέσου ο Πρόεδρος με πράξη του ορίζει εισηγητή ένα Συμβούλο ή Πάρεδρο, καθώς και τη δικάσιμη η οποία σημειώνεται στο πινακίο και δίνει εντολή να ανακοινωθεί η δικογραφία στον εισηγητή.

Με την ίδια πράξη ορίζεται επίσης ο βοηθός Εισηγητής του Συμβούλου και, αν συντρέχει περίπτωση και του Πάρεδρου. Ο Πρόεδρος μπορεί οποτεδήποτε, ακόμη και προφορικά, να αντικαταστήσει με άλλον τον εισηγητή σε περίπτωση κωλύματος.

Άρθρο 21

(άρθρα 21 παρ. 1, 2, 3, 5 και 6 ν.δ. 170/1973, 20 παρ. 1, ν. 702/1977, 4 παρ. 1, ν. 1470/1984)

Κοινοποίηση δικογράφου

1. Με εντολή του Προέδρου κοινοποιούνται, σύμφωνα με όσα ορίζονται στις επόμενες παραγράφους, αντίγραφο του δικογράφου του ενδίκου μέσου με μνεία της χρονολογίας κατάθεσης και αντίγραφο της πράξης που προβλέπεται στο προηγούμενο άρθρο. Η κοινοποίηση γίνεται με επιμέλεια της Γραμματείας εικοσι τουλάχιστον ημέρες πριν από τη δικάσιμη. Ο Πρόεδρος έχει δικαίωμα να κάνει σύντμηση της προθεσμίας σε περίπτωση κατεπείγοντος.

2. α) Σε περίπτωση αίτησης ακυρώσεως κατά πράξης διοικητικής αρχής, η κοινοποίηση γίνεται προς τον αρμόδιο υπουργό, ο οποίος επέχει θέση διαδικίου είτε η πράξη εκδόθηκε από τον ίδιο, είτε από αρχή που υπόκειται σε αυτόν.

β) Σε περίπτωση αίτησης ακυρώσεως κατά πράξης νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, η κοινοποίηση γίνεται προς αυτό, το οποίο καθίσταται κύριος διάδικος. Κοινοποιείται επίσης στον υπουργό που το εποπτεύει, ο οποίος μπορεί να παρέμβει στο ακροατήριο και χωρίς να καταθέσει δικόγραφο παρέμβασης, είτε υπέρ είτε κατά του κύριου της προσβαλλόμενης πράξης.

γ) Σε περίπτωση αίτησης ακυρώσεως κατά πράξης νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, η οποία εγκρίθηκε με πράξη του οργάνου που ασκεί εποπτεία, η κοινοποίηση γίνεται και προς το νομικό πρόσωπο και προς τον αρμόδιο κατά το εδάφιο α' υπουργό. Κύριοι διάδικοι καθίστανται και οι δύο.

δ) Σε περίπτωση αίτησης ακυρώσεως κατά πράξης υπηρεσιακού συμβουλίου κρίσης υπαλλήλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, που είναι όργανο της κρατικής διοίκησης, η κοινοποίηση γίνεται προς τον υπουργό στην

αρμοδιότητα του οποίου υπάγεται το συμβούλιο αυτό καθώς και προς το νομικό πρόσωπο στο οποίο υπηρετεί ο υπάλληλος που άσκησε την αίτηση.

3. α) Σε περίπτωση προσφυγής που ασκείται από υπάλληλο, η κοινοποίηση γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου.

β) Σε περίπτωση προσφυγής που ασκείται από όργανο της κρατικής διοίκησης, η κοινοποίηση γίνεται προς τον υπάλληλο.

γ) Σε περίπτωση προσφυγής που ασκείται από νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, η κοινοποίηση γίνεται προς τον υπάλληλο. Αν συντρέχει η περίπτωση του εδαφίου δ' της προηγούμενης παραγράφου, η κοινοποίηση γίνεται και προς τον υπουργό.

δ) Αντίγραφο της πράξης του προέδρου η οποία προβλέπεται στο άρθρο 20 του παρόντος κοινοποιείται προς τον κατά τα προηγούμενα εδάφια προσαρμόζοντα δέκα τουλάχιστον ημέρες πριν από τη δικάσιμη.

4. Όταν το ασκούμενο ένδικο μέσο έχει τη χαρακτηριστική αναίρεσης, η Γραμματεία του οικείου σχηματισμού φροντίζει να κοινοποιηθεί, εφ' όσον (60) τουλάχιστον ημέρες πριν από τη δικάσιμη, πράξη του Προέδρου μαζί με ένα επικυρωμένο αντίγραφο σε απλό χαρτί της αίτησης στο δικηγόρο ή τον εκπρόσωπο του Δημοσίου ή του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου που υπογράφει, κατά το άρθρο 17 παρ. 4, το δικόγραφο, έστω και αν δεν είναι ορισμένος στο Πρωτοδικείο Αθηνών. Ο δικηγόρος ή ο εκπρόσωπος του Δημοσίου ή του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου είναι υποχρεωμένος να κοινοποιήσει αντίγραφο της πράξης του Προέδρου και της αίτησης αναίρεσης στον αναρριβλήτο εικοσι (20) τουλάχιστον ημέρες πριν από τη δικάσιμη. Η κοινοποίηση γίνεται στην κατοικία που αναγράφει το σχετικό δικόγραφο του αναρριβλήτου ενώπιον του διοικητικού δικαστηρίου, σύμφωνα με τα άρθρα 53 και 54 του Κ.Φ.Δ. (ν. 4125/1960) ή, σε περίπτωση καταβολής της, στην κατοικία την οποία είχε υποχρέωση ο αναρριβλήτος να δηλώσει στη γραμματεία του διοικητικού δικαστηρίου και την έχει δηλώσει. Αν ο αναρριβλήτος παραλείψει την υποχρέωση του αυτή ή η κοινοποίηση γίνει εκπροθέσμως και ο αναρριβλήτος απουσιάζει στη δίκη, η αίτηση αναίρεσης απορρίπτεται ως απαράδεκτη.

5. Αν συντρέχει νόμιμη περίπτωση να γίνει νέα συζήτηση της υπόθεσης ή περαιτέρω συζήτησή της, η πράξη του Προέδρου ή η απόφαση του δικαστηρίου, με την οποία ορίζεται η δικάσιμη, κοινοποιείται σύμφωνα με όσα ορίζονται στις προηγούμενες παραγράφους του παρόντος άρθρου. Κοινοποιείται επίσης προς εκείνον που άσκησε το ένδικο μέσο και προς εκείνον που τυχόν έχει ασκήσει παρέμβαση.

6. Κατά τη συζήτηση στο ακροατήριο, αν οι διάδικοι παρίστανται και δεν ανατιλούν, το δικαστήριο χωρίς στη συζήτηση της υπόθεσης ακόμη και αν δεν έχουν τηρηθεί ως προς αυτούς οι διατάξεις του παρόντος άρθρου για τις κοινοποιήσεις.

Άρθρο 22

(άρθρο 22 ν.δ. 170/1973)

Καθήκοντα εισηγητή

1. Εκείνος που ορίσθηκε εισηγητής φροντίζει για τη συγκέντρωση κάθε στοιχείου χρήσιμου για τη διερεύνηση της υπόθεσης και συντάσσει εμπειροστατωμένη έκθεση, η οποία διαλαμβάνει το ιστορικό της διαφοράς, τα στοιχεία που βεβαιώνονται από τα έγγραφα, τα ζητήματα που προκύπτουν και την αιτιολογημένη γνώμη του για τα ζητήματα αυτά. Η έκθεση επισυνάπτεται στο φάκελο το αργότερο τρεις ημέρες πριν από τη συζήτηση για να λάβουν γνώση οι διάδικοι.

2. Ο εισηγητής μπορεί να ζητεί από τους διαδίκους να προσκομίσουν στοιχεία που λείπουν ή είναι οπωσδήποτε χρήσιμα.

3. Οι αρχές, προς τις οποίες απευθύνεται ο εισηγητής για τη συγκέντρωση στοιχείων και πληροφοριών χρησιμών για τη διερεύνηση της υπόθεσης, έχουν την υποχρέωση να αποστέλλουν τα στοιχεία και πληροφορίες που τους ζητεί.

Άρθρο 23

(άρθρο 23 ν.δ. 170/1973)

Απόψεις της Διοίκησης

1. Το Δημοσίο ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, κατά το οποίο στρέφεται η αίτηση ακυρώσεως ή η προσφυγή, έχει την υποχρέωση να εκθέσει τις απόψεις του για καθένα από τους προβαλλόμενους λόγους, διευκρινίζοντας σαφώς το συναφές με κάθε λόγο πραγματικό μέρος.

2. Η έκθεση αυτή με το σχετικό φάκελο πρέπει να αποστέλλεται στον εισηγητή τριάντα τουλάχιστον ημέρες πριν από τη δικάσιμη που έχει οριστεί εφόσον το δικόγραφο της αίτησης ακυρώσεως ή της προσφυγής έχει επιδοθεί στη Διοίκηση δύο τουλάχιστον μήνες πριν από τη δικάσιμη, διαφορετικά σε εύλογο χρόνο πριν από τη δικάσιμη.

3. Την έκθεση προσυπογράφουν ο νομικός σύμβουλος του Δημοσίου ή του νομικού προσώπου που έχει εντολή να υποστηρίζει τα συμφέροντά τους καθώς και οι καθ' ύλην αρμόδιοι υπάλληλοι, σύμφωνα με τους κανόνες που δέχονται τις διοικητικές πράξεις και με την ευθύνη που καθιερώνουν οι κανόνες αυτοί.

Άρθρο 24
(άρθρο 24 ν.δ. 170/1973)

Συνέπειες μη αποστολής φακέλου

1. Η παράλειψη της έγκαιρης αποστολής προς το Συμβούλιο των στοιχείων και πληροφοριών που προβλέπονται από τα προηγούμενα άρθρα, καθώς και της έκθεσης, συνιστά ιδιαίτερο πειθαρχικό αδίκημα των αρμοδίων για την ενέργεια αυτή υπαλλήλων.

2. Η πειθαρχική δίωξη ασκείται σύμφωνα με τις διατάξεις για το πειθαρχικό δίκαιο κάθε κατηγορίας υπαλλήλων. Την άσκηση της πειθαρχικής δίωξης μπορεί να προκαλέσει και ο Πρόεδρος του Συμβουλίου με έγγραφο του προς τον αρμόδιο υπουργό ή τη διοίκηση του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου. Στην περίπτωση αυτή καθίσταται υποχρεωτική η άσκηση της δίωξης. Η πειθαρχική απόφαση εκδίδεται το αργότερο μέσα σε δύο μήνες από τη λήξη του εγγράφου για την άσκηση της πειθαρχικής δίωξης. Η απόφαση που εκδίδεται κοινοποιείται αμελλητί και στον Πρόεδρο του Συμβουλίου.

Άρθρο 25
(άρθρα 25 παρ. 2, ν.δ. 170/1973, 21 ν. 702/1977, 2 παρ. 2 ν. 1470/1984)

Πρόσθετοι λόγοι, υπομνήματα

1. Επιτρέπεται η υποβολή πρόσθετων λόγων με δικόγραφο που κατατίθεται σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 19 παρ. 1 και κοινοποιείται, επί ποινή απαραδέκτου, δεκαπέντε τουλάχιστον πλήρεις ημέρες πριν από τη συζήτηση, με επιμύλια εκείνου που άσκησε το ένδικο μέσο. Η κοινοποίηση γίνεται με επίδοση κυρωμένου αντιγράφου σε όσους κοινοποιείται το ένδικο μέσον κατά το άρθρο 21 και σε εκείνους που ήδη έχουν ασκήσει παρέμβαση. Η παράγραφος 6 του άρθρου 21 έχει εφαρμογή και στην περίπτωση αυτή.

Οι πρόσθετοι λόγοι είναι απαραδέκτοι αν υποβληθούν μετά από αναβολή της συζήτησης και ο φάκελος της υπόθεσης είχε περιέλθει στο δικαστήριο εφ'όσον (60) ημέρες πριν από τη δικάσιμο της αναβολής.

2. Υπομνήματα των διαδικών κατατίθενται στη Γραμματεία έξι πλήρεις ημέρες πριν από τη συζήτηση. Ο Πρόεδρος μπορεί να επιστρέφει την υποβολή υπομνημάτων από τους διαδικούς μέσα σε προθεσμία που τάσσεται από αυτόν για την ανάπτυξη όσων έχουν εκτεθεί στο ακροατήριο.

Άρθρο 26
(άρθρο 26 ν.δ. 170/1973)

Παράσταση στο ακροατήριο

1. Κατά τη συζήτηση στο ακροατήριο οι ιδιώτες διαδικοί δεν μπορούν να παρίστανται αυτοπροσώπως για να αναπτύξουν την υπόθεση αλλά μόνο με δικηγόρο ο οποίος είναι διορισμένος στον Άρειο Πάγο ή είναι καθηγητής ή υφηγητής νομικής σχολής ημεδαπού πανεπιστημίου. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις του νόμου για τους δικηγόρους.

2. Σε περίπτωση προσαγωγής ο προσεγγών υπάλληλος έχει δικαίωμα να παραστεί αυτοπροσώπως και χωρίς δικηγόρο, η δε προϊσταμένη του αρχή σφειλάει να χορηγήσει την άδεια που ζητεί για το σκοπό αυτό.

3. Η Διοίκηση παρίσταται σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις για τη δικαστική εκπροσώπηση της.

Άρθρο 27
(άρθρο 27 ν.δ. 170/1973, 2 παρ. 3 ν. 1470/1984)

Πληρεξουσιότητα

1. Η πληρεξουσιότητα σε δικηγόρο παρέχεται με συμβολαιογραφική πράξη ή με προφορική δήλωση στο ακροατήριο. Για τη Διοίκηση εφαρμόζονται οι κείμενες γι' αυτήν διατάξεις.

Στα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου η πληρεξουσιότητα παρέχεται από το νόμιμο εκπρόσωπό τους με προφορική δήλωσή του στο ακροατήριο ή με ειδικό συμβολαιογραφικό πληρεξούσιο. Όταν ο νόμος ή το καταστατικό απαιτεί για να ασκηθεί ένδικο μέσο προηγούμενη άδεια άλλου οργάνου, ο νόμιμος εκπρόσωπος του νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου τεκμαίρεται ότι ενεργεί με την άδεια του άλλου οργάνου. Η τυχόν έλλειψη της άδειας δεν επηρεάζει το κύρος της δίχης και δημιουργεί αποκλειστικό ευθύνη του εκπροσώπου απέναντι στο νομικό πρόσωπο.

2. Για την υπογραφή του ενδίκου μέσου και την ενέργεια των πράξεων της διαδικασίας από δικηγόρο, η πληρεξουσιότητα τεκμαίρεται ότι υπάρχει αν κατά τη συζήτηση στο ακροατήριο ο διαδικός παραστεί δια πληρεξουσίου δικηγόρου ή δηλώσει αυτοπροσώπως ότι εγκρίνει την άσκηση του ενδίκου μέσου ή προσαχθεί συμβολαιογραφικό πληρεξούσιο. Διαφορετικά, το ένδικο μέσο απορρίπτεται ως απαραδέκτο και εκείνος που το άσκησε καταδικάζεται στη δικαστική δαπάνη.

3. Με αίτηση του δικηγόρου που παρίσταται κατά τη συζήτηση μπορεί να δοθεί σύντομη προθεσμία για την υποβολή του πληρεξουσίου δια της Γραμματείας. Αν η προθεσμία αυτή παρέλθει άπρακτη ο δικηγόρος λογίζεται ότι δεν έχει παραστεί.

4. Αν πεθάνει ο δικηγόρος που υπέγραψε το δικόγραφο, η δική αναβάλλεται αυτεπαγγέλτως εφάπαξ και για εύλογο διάστημα, όχι μεγαλύτερο από έξι μήνες, αφού εκτιμηθεί η φύση της υπόθεσης, εκτός αν ο εντολέας του ζητήσει στο ακροατήριο αυτοπροσώπως ή με πληρεξούσιο τη συνέχιση της δίχης.

Άρθρο 28
(άρθρο 28 ν.δ. 170/1973)

Αποκλεισμός ερημοδικίας

Σε κάθε περίπτωση, εφόσον έγιναν οι κατά το παρόν κοινοποιήσεις, η υπόθεση συζητείται και εκδίδεται απόφαση ακόμη και αν δεν παρίστανται οι διάδικοι.

Άρθρο 29
(άρθρο 29 ν.δ. 170/1973)

Αποδοχή προσβαλλόμενης πράξης ή απόφασης

Το ένδικο μέσο είναι απαραδέκτο σε περίπτωση αποδοχής της προσβαλλόμενης πράξης. Σε περίπτωση δικαστικής απόφασης η αποδοχή γίνεται εγγράφως.

Άρθρο 30
(άρθρα 22, ν. 702/1977, 2 παρ. 4 ν. 1470/1984)

Παραίτηση

1. Η παραίτηση από το δικόγραφο ενδίκου μέσου που έχει ασκηθεί, η οποία έχει ως αποτέλεσμα την κατάργηση της δίχης, επιτρέπεται έως τη συζήτηση της υπόθεσης. Η παραίτηση γίνεται με δήλωση που κατατίθεται στη Γραμματεία ή προφορικά στο ακροατήριο είτε από πληρεξούσιο δικηγόρο, ο οποίος έχει γενικό ή ειδικό πληρεξούσιο, είτε και από αυτόν τον ίδιο που άσκησε το ένδικο μέσο. Παραίτηση γίνεται επίσης και με δήλωση ενώπιον συμβολαιογράφου εκείνου που άσκησε το ένδικο μέσο, αν αντίγραφο της συμβολαιογραφικής πράξης περιέλθει στο Συμβούλιο έως τη συζήτηση στο ακροατήριο.

2. Παραίτηση με έγγραφη δήλωση στη Γραμματεία ή με συμβολαιογραφικό έγγραφο, η οποία υποβάλλεται ή περιέρχεται στο Συμβούλιο πριν από τον καθορισμό δικάσιμου, γίνεται δεκτή με πράξη του Προέδρου ή του Προέδρου του οικείου Τμήματος, ο οποίος, σε περίπτωση οποιασδήποτε αμφιβολίας για το έγκυρο της δήλωσης, μπορεί να την εισαγάγει ενώπιον του Δικαστηρίου.

3. Παραίτηση που περιέχει όρους ή αιρέσεις θεωρείται ότι δεν έγινε.

4. Ανάκληση παραίτησης δεν επιτρέπεται.

5. Αίτηση, από το δικόγραφο της οποίας έγινε παραίτηση, θεωρείται ότι δεν ασκήθηκε.

6. Για την παραίτηση του Δημοσίου από τις προφανώς απαραδέκτες ή αβάσιμες αιτήσεις αναίρεσης σε φορολογικές ή δασμολογικές υποθέσεις, συγχροτούνται μια ή περισσότερες τριμελείς επιτροπές απαρτιζόμενες από α) έναν πάρεδρο της Διοίκησης, β) έναν υπάλληλο του εφοριακού ή του τελωνειακού κλάδου ανάλογα με το αντικείμενο της διαφοράς και γ) τον εισηγητή της υπόθεσης στο Συμβούλιο της Επικρατείας, ο οποίος, σε περιπτώσεις ιδίως κατάθεσης μεγάλου αριθμού όμοιων αιτήσεων αναίρεσης, μπορεί να οριστεί με πράξη του Προέδρου του που δεν περιέχει προσδιορισμό δικάσιμου και δεν κοινοποιείται.

Ο πάρεδρος της Διοίκησης και ο υπάλληλος ορίζονται από τον Υπουργό Οικονομικών. Για τη γραμματειακή εξυπηρέτηση της επιτροπής μεριμνά το Συμβούλιο της Επικρατείας.

Η επιτροπή γνωμοδοτεί για το προφανώς απαραδέκτο ή αβάσιμο της αίτησης. Η γνωμοδότηση της περιέχει συνοπτική παράθεση της νομολογίας του Συμβουλίου της Επικρατείας στα ζητήματα παραδεκτού ή τους προσβαλλόμενους λόγους αναίρεσης και αφού υπογραφεί και από τα τρία μέλη της διαβιβάζεται στον Υπουργό Οικονομικών ή το εξουσιοδοτημένο από αυτόν όργανο.

Αποτελεί πλραίτηση από το ένδικο μέσο η έγγραφη αποδοχή από τον Υπουργό Οικονομικών ή το εξουσιοδοτημένο από αυτόν όργανο της γνωμοδότησης της επιτροπής που θεωρεί επιβεβλημένη την παραίτηση. Αν ο Υπουργός Οικονομικών ή το εξουσιοδοτημένο από αυτόν όργανο δεν διαφωνήσει μέσα σε τρεις μήνες από την περιέλευση σε αυτόν ή στο εξουσιοδοτημένο από αυτόν όργανο της γνωμοδότησης της επιτροπής, η γνωμοδότηση αυτή αποτελεί την παραίτηση από το ένδικο μέσο η οποία γνωστοποιείται στον οικείο δικαστικό σχηματισμό του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Οι διατάξεις των προηγούμενων εδαφίων της παραγράφου αυτής μπορεί να επεκταθούν προσαρμοζόμενες και σε άλλες κλητήριες αιτήσεις αναίρε-

σεως του Δημοσίου ή νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου με προεδρικά διατάγματα εκδιδόμενα με πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης και του αρμόδιου ή του υποπεριούχου του νομικού πρόσωπου δημοσίου δικαίου υπουργού, μετά από γνώμη της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Άρθρο 31
(άρθρο 31 ν.δ. 170/1973)

Θάνατος διαδικών

1. Αν πεθάνει ο ιδιώτης που άσκησε το ένδικο μέσω ή διαλυθεί το νομικό πρόσωπο, η δίκη καταργείται, εκτός αν έως τη συζήτηση οποιοδήποτε του νομιμοποιείται ζητήσει τη συνέχιση της δίκης με δήλωσή του που κατατίθεται στη Γραμματεία, ή και προφορικά στο ακροατήριο.
2. Αν δεν ζητηθεί, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην προηγούμενη παράγραφο, η συνέχιση της δίκης, η συζήτηση αναβάλλεται αυτεπαγγέλτως και για εύλογο χρονικό διάστημα, αφού εκτιμηθεί η φύση της υπόθεσης.
3. Αν πεθάνει εκείνος κατά του οποίου στρέφεται η προσφυγή ή η αίτηση αναίρεσης, μετά από αυτεπάγγελτη και για εύλογο χρόνο αναβολή της συζήτησης η δίκη συνεχίζεται αν συντρέχει νόμιμη περίπτωση, ακόμη και αν απουσιάζουν οι διάδοχοι εκείνου που πέθανε. Στην περίπτωση αυτή δεν απαιτείται νέα κοινοποίηση.
4. Η προηγούμενη παράγραφος έχει εφαρμογή και σε περίπτωση θανάτου εκείνου που έχει ασκήσει παρέμβαση.

Άρθρο 32
(άρθρα 32 παρ. 1 ν.δ. 170/973, 3 παρ. 1 ν. 1470/1984)

Ανάκληση, ακύρωση, λήξη ισχύος προσβαλλόμενης πράξης ή απόφασης

1. Η δίκη καταργείται αν μετά την άσκηση του ένδικου μέσου η προσβαλλόμενη πράξη ή δικαστική απόφαση ανακληθεί, ακυρώθηκε ή εξαφανίστηκε.
2. Καταργείται ομοίως η δίκη αν μετά την άσκηση της αίτησης ακύρωσης και έως την πρώτη συζήτηση της υπόθεσης η προσβαλλόμενη πράξη έπαισε για οποιοδήποτε λόγο να ισχύει, εκτός αν ο αϊτών επικαλείται ιδιαίτερο έννομο συμφέρον που δικαιολογεί τη συνέχιση της δίκης. Η παράγραφος αυτή δεν εφαρμόζεται όταν πρόκειται για διαιτητικές αποφάσεις ή πράξεις που χηρύνουν εκτελεστές συλλογικές συμβάσεις εργασίας.

Άρθρο 33
(άρθρο 33 ν.δ. 170/1973)

Συζήτηση στο ακροατήριο

Η συζήτηση αρχίζει με την ανάγνωση και την προφορική ανάπτυξη από τον εισαγγεστή της έκθεσής του. Η συζήτηση γίνεται αποκλειστικά βάσει των δικηγόρων και των εγγράφων που έχουν προσαχθεί προαποδεικτικώς. Το Συμβούλιο πάντως μπορεί κατά την κρίση του να διατάξει και κάθε συμπληρωματική απόδειξη και να υποχρεώσει οποιαδήποτε δημόσια αρχή να παράσχει έγγραφα ή πληροφορίες σχετικά με την υπόθεση που δικάζεται.

Άρθρο 34
(άρθρα 34 παρ. 1, 3, 4, 6 ν.δ. 170/1973, 23 παρ. 2 ν. 702/1977, 2 παρ. 5 ν. 1470/1984)

Απόφαση

1. Οι αποφάσεις του Συμβουλίου, Ολομέλειας και Τμημάτων, λαμβάνονται κατά πλειοψηφία των μελών του, μετά από διάσκεψη.
2. Αν κατά την ψηφοφορία σχηματισθούν περισσότερες από δύο γνώμες, εκείνοι που αποτελούν την ασθενέστερη μειοψηφία οφείλουν να προσχωρήσουν σε μία από τις επικρατέστερες γνώμες.
3. Αν περισσότερες από τις ασθενέστερες γνώμες συγκεντρώσουν ίσο αριθμό ψήφων, καθορίζεται με ψηφοφορία ο αποκλεισμός της μιας από αυτές και εκείνοι που την ακολούθησαν οφείλουν να προσχωρήσουν σε μία από τις άλλες γνώμες μέχρι να σχηματισθεί πλειοψηφία.
4. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων εφαρμόζονται αναλόγως και κάθε φορά που η Ολομέλεια ή τα Τμήματα αποφασίζουν ή γνωμοδοτούν εν συμβούλιο.
5. Οι κατά την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου αποφάσεις του Συμβουλίου κοινοποιούνται σε αντίγραφο στη διάδικο διοικητική αρχή με επιμέλεια της Γραμματείας.
6. Τα ουσιαστά περιστατικά της συζήτησης στο ακροατήριο καταχωρίζονται στην απόφαση του Δικαστηρίου, εκτός αν, κατά την κρίση του προεδρεύοντος, συντρέχει λόγος να συνταχθεί ιδιαίτερο πρακτικό συζήτησης. Πρακτικό διάσκεψης συντάσσεται μόνο αν διατυπωθεί μειοψηφία. Στη γνώμη της μειοψηφίας που καταχωρίζεται στην απόφαση μνημονεύεται και η γνώμη των Περιέδρων.
7. Η δημοσίευση των αποφάσεων της Ολομέλειας και των Τμημάτων

μπορεί να γίνει με οποιαδήποτε νόμιμη σύνθεση ανεξάρτητα από τον αριθμό των δικαστών που έχουν συμμετάσχει στην έκδοση της απόφασης, την τυχόν προαγωγή, αποχώρηση ή θάνατο ενός από αυτούς, χωρίς, στις τελευταίες αυτές περιπτώσεις, να ανασυζητείται η υπόθεση.

Η σύνθεση και η χρονολογία δημοσίευσης των αποφάσεων αναγράφονται στο βιβλίο δημοσίευσης των αποφάσεων. Από το βιβλίο αυτό η Γραμματεία εκδίδει πιστοποιητικό της δημοσίευσης, αν ζητηθεί.

Άρθρο 35
(άρθρο 35 ν.δ. 170/1973)

Τέλη

1. Κατά τη διαδικασία γενικώς ενώπιον του Συμβουλίου εφαρμόζονται οι διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά για τα τέλη χαρτοσήμου καθώς και τα ειδικά τέλη και τα ένημα.
2. Δεν υπόκεινται σε τέλη οι αποφάσεις για την παρακοπή της υπόθεσης από Τμήμα στην Ολομέλεια και αντίστροφα ή σε άλλο Τμήμα, οι προδικαστικές αποφάσεις, καθώς και η κατά το άρθρο 20 πράξη του Προέδρου.
3. Συγχρόνως με την κατάθεση του εισαγωγικού δικηγόρου της δίκης με τα νόμιμα τέλη, καταβάλλονται και τα τέλη εγγραφής στο πινάκιο, των πρακτικών και της απόφασης. Αν το εισαγωγικό δικόγραφο της δίκης κατατίθεται σε δημόσια αρχή, τα τέλη μπορεί να κατατίθενται ή να αποτίλλονται με ταχυδρομική επιταγή το αργότερο μέσα σε ένα μήνα από την περίληψη του δικηγόρου στο Συμβούλιο.
4. Αν δεν προκαταβληθούν ή δεν αποσταλούν τα τέλη, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην προηγούμενη παράγραφο, το ένδικο μέσω εισάγεται για συζήτηση με πράξη του Προέδρου, στην οποία γίνεται ειδική μείνεια γι' αυτό, χωρίς να γίνει καμία κοινοποίηση και απορρίπτεται ως απαράδεκτο με απόφαση του Συμβουλίου, η οποία γράφεται σε απλό χαρτί. Στην περίπτωση αυτή τα τέλη εισπράττονται με βάση την απόφαση του Συμβουλίου, σύμφωνα με τις διατάξεις για την εισπράξη των δημόσιων εσόδων.
5. Αν τα τέλη αναβολής δεν καταβληθούν έως τη συζήτηση μετά την αναβολή, το ένδικο μέσω απορρίπτεται ως απαράδεκτο.
6. Σε περίπτωση αίτησης αναστολής τα νόμιμα τέλη χαρτοσήμου της απόφασης προκαταβάλλονται επί ποινή απαράδεκτου.

Άρθρο 36
(άρθρα 36 παρ. 3, 4, ν.δ. 170/1973, 2 παρ. 6 ν. 1470/1984)

Παράβολο

1. Το ένδικο μέσω που ασκείται στο Συμβούλιο της Επικρατείας απορρίπτεται ως απαράδεκτο, αν κατά την κατάθεση του εισαγωγικού δικηγόρου της δίκης δεν καταβληθεί παράβολο. Το παράβολο ορίζεται, όταν πρόκειται για αίτηση ακύρωσης, έφεση, υπαλληλική προσφυγή, τριτανάκοπη ή αίτηση αναίρεσης σε διαφορές κοινωνικής ασφάλισης σε 1.500 δραχμές, όταν πρόκειται για αίτηση αναστολής εκτελέσεως σε 1.000 δραχμές και όταν πρόκειται για αίτηση αναίρεσης σε 2.000 δραχμές. Το παράβολο στις αιτήσεις ερμηνείας ή διορθώσεως ορίζεται σε 1.000 δραχμές. Από την υποχρέωση καταβολής παραβόλου απαλλάσσονται το Δημόσιο και οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης.
2. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται μετά από πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης και γνώμη της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας, μπορεί να αναπροσαρμόζονται τα ποσά των παραβόλων.
3. Οι διατάξεις των παραγράφων 3 και 4 του προηγούμενου άρθρου εφαρμόζονται αναλόγως και ως προς το παράβολο.
4. Αν το ένδικο μέσω γίνει δεκτό ή υποβληθεί παραιτήση ή καταργηθεί η δίκη για οποιοδήποτε άλλο λόγο, το παράβολο αποδίδεται. Αν το ένδικο μέσω απορριφθεί, το παράβολο καταπίπτει υπέρ του Δημοσίου. Το Συμβούλιο, εκτιμώντας τις περιστάσεις, μπορεί να διατάξει την απόδοση του παραβόλου ακόμη και όταν απορρίπτεται το ένδικο μέσω. Μπορεί επίσης να απαγγείλει και το διπλασιασμό του παραβόλου σε περίπτωση προφανούς απαράδεκτου ή αστήρικτου ένδικου μέσου. Στην περίπτωση αυτή το πρόσθετο ποσό που επιβάλλεται εισπράττεται βάσει της απόφασης, σύμφωνα με τις διατάξεις για την εισπράξη των δημόσιων εσόδων.

Άρθρο 37
(άρθρο 25 ν. 702/1977)

Απαλλαγή από τέλη και παράβολο

Ο Πρόεδρος του Συμβουλίου ή του οικείου Τμήματος μπορεί να απαλλάξει εκείνον που ασκεί το ένδικο μέσω από την υποχρέωση να καταβάλει τέλη και παράβολο, αν κατά την κρίση του πιθανολογείται ένδεια. Για το σκοπό αυτό με το δικόγραφο συνοψιβάλλεται από εκείνον που ασκεί το ένδικο μέσω ιδιαίτερη αίτηση και το δικόγραφο γίνεται δεκτό για κατάθεση χωρίς να καταβάλλονται τα τέλη και το παράβολο. Ο Πρόεδρος αποφασίζει επί της αιτήσεως και αν την απορρίψει, ο αϊτών οφείλει να καταβάλει τα τέλη και το παράβολο, που δεν έχουν καταβληθεί, μέσα σε 30 ημέρες από την έκδοση

της σχετικής απορριπτικής πράξης, διαφορετικά το ένδικο μέσο απορρίπτεται και εφαρμόζονται οι διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 35 του παρόντος.

Άρθρο 38
(άρθρο 38 ν.δ. 170/1973)

Έξοδα της διαδικασίας

1. Τα τυχόν λοιπά έξοδα της διαδικασίας προκαταβάλλονται από τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Δικαιοσύνης και, αφού εκκαθαρισθούν από τον εισηγητή της υπόθεσης, με την οριστική απόφαση καταψηφίζονται σε βάρος του διαδίκου που νικήθηκε.

2. Το συμβούλιο, με την απόφαση που εκδίδεται μετά τη διεξαγωγή της πραγματογνωμοσύνης, εκκαθαρίζει την αμοιβή που πρέπει να καταβληθεί σε πραγματογνώμονες τους οποίους το ίδιο διορίζει.

Άρθρο 39
(άρθρο 39 ν.δ. 170/1973, 2 παρ. 8 ν. 1470/1984)

Δικαστική δαπάνη

1. Ο ηττημένος διάδικος καταδικάζεται με την απόφαση να καταβάλει τη δικαστική δαπάνη του διαδίκου που νίκησε. Το δικαστήριο, εκτιμώντας τις περιστάσεις, μπορεί να απαλλάξει, ολικά ή μερικώς, από τη δικαστική δαπάνη, τον ηττημένο διάδικο.

Η δικαστική δαπάνη περιλαμβάνει, ανεξάρτητα από την ιδιότητα του διαδίκου, την αμοιβή του δικηγόρου για τη σύνταξη του κυρίου δικογράφου ή της παρέμβασης και για την παράσταση σε κάθε συζήτηση, όπως η αμοιβή αυτή ορίζεται από την ισχύουσα διατίμηση. Κάθε άλλη διάταξη που προβλέπει επιδίκαση μειωμένης αμοιβής καταργείται.

2. Σε περίπτωση κατάργησης δίκης για οποιοδήποτε λόγο δεν επιδικάζεται δικαστική δαπάνη.

Άρθρο 40
(άρθρα 26 ν. 702/1977, 2 παρ. 9 ν. 1470/1984)

Ανάλογη εφαρμογή διατάξεων

Κατά τα λοιπά και ιδίως ως προς τις κοινοποιήσεις, τους λόγους εξαίρεσης των δικαστών και των υπαλλήλων της Γραμματείας και τη διαδικασία της εξαίρεσης, τη συγγνώμη συγγενείας, τη διεξαγωγή των συζητήσεων, την υπαίτια του ακροατηρίου και την ενέργεια των αποδείξεων που τυχόν διατάσσονται, εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και του Οργανισμού των Δικαστηρίων που ισχύουν για τη διαδικασία πολιτικών δικών ενώπιον του Αρείου Πάγου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Προσφυγές

Άρθρο 41
(άρθρο 41 ν.δ. 170/1973)

Προθεσμίες

1. Οι κατά το άρθρο 103 του Συντάγματος προσφυγές υπαλλήλων ασκούνται μέσα σε εξήντα ημέρες από την κοινοποίηση σε αυτούς της προσβαλλόμενης απόφασης.

2. Όλες οι λοιπές προσφυγές, εκτός από αυτές που προβλέπονται στην προηγούμενη παράγραφο, ασκούνται, εφόσον ειδική διάταξη δεν ορίζει διαφορετικά, από μεν τον υπάλληλο μέσα σε εξήντα ημέρες από την κοινοποίηση σε αυτόν της προσβαλλόμενης απόφασης, από δε το διοικητικό όργανο που έχει το δικαίωμα να ασκήσει προσφυγή μέσα σε εξήντα ημέρες από την περιέλευση της απόφασης σε αυτό.

3. Οι κατά τις προηγούμενες παραγράφους προθεσμίες των εξήντα ημερών παρεκτείνονται για τριάντα ημέρες για τους υπαλλήλους που διαμένουν στην αλλοδαπή.

Άρθρο 42
(άρθρο 42 ν.δ. 170/1973)

Ανασταλτικό αποτέλεσμα

1. Κατά τη διάρκεια της προθεσμίας για την άσκηση της προσφυγής της παραγράφου 1 του προηγούμενου άρθρου και μέχρι να εκδικασθεί αυτή αναστέλλεται η εκτέλεση της απόφασης που έχει προσβληθεί, με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων που ρυθμίζουν την κατάσταση του υπαλλήλου κατά τον παραπάνω χρόνο.

2. Η προηγούμενη παράγραφος έχει εφαρμογή και στις προσφυγές της παρ. 2 του προηγούμενου άρθρου, εφόσον προσβάλλονται πράξεις απόλυσης ή υποβιβασμού υπαλλήλων και δεν έχει εφαρμογή σε καμιά άλλη προσφυγή.

3. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου δεν έχουν εφαρμογή στις

περιπτώσεις που ειδικές διατάξεις ορίζουν διαφορετικά.

Άρθρο 43
(άρθρο 43 ν.δ. 170/1973)

Έκταση ελέγχου, διαδικασία

1. Στην περίπτωση των παραπάνω προσφυγών το Συμβούλιο δικάζει και κατά νόμο και κατ' ουσίαν και μπορεί να διατάξει και νέες αποδείξεις ή να ζητήσει διοικητικές πληροφορίες, χωρίς να αποκλείεται και το δικαίωμα του υπαλλήλου να επικαλεσθεί οποιαδήποτε αποδεικτικά στοιχεία.

2. Όταν διατάσσεται απόδειξη με μάρτυρες, το Συμβούλιο, ορίζοντας το θέμα που πρέπει να αποδειχθεί, μπορεί να διατάξει την εξέτασή τους από τον εισηγητή της υπόθεσης ή να παραγγείλει σε δικαστική αρχή τη διενέργεια της εξέτασης. Κατά την εξέταση αυτή εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα.

Άρθρο 44
(άρθρο 44 ν.δ. 170/1973)

Παρέμβαση - Τριτακοπή

Στη δίκη της προσφυγής δεν επιτρέπεται παρέμβαση, εκτός από την περίπτωση απόλυσης λόγω κατάρτησης θέσεως οπότε έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 49 καθώς και οι διατάξεις του άρθρου 51 για την τριτακοπή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Αίτηση ακυρώσεως

Άρθρο 45
(άρθρο 27 ν. 702/1977, 3 παρ. 2 ν. 1470/1984)

Προσβαλλόμενες πράξεις

1. Η αίτηση ακυρώσεως για υπέρβαση εξουσίας ή παράβαση νόμου επιτρέπεται μόνο κατά των εκτελεστών πράξεων των διοικητικών αρχών και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, που δεν υπόκεινται σε άλλο ένδικο μέσο ενώπιον δικαστηρίου.

2. Η αίτηση ακυρώσεως είναι απαράδεκτη αν στρέφεται κατά εκτελεστής πράξης, κατά της οποίας προβλέπεται από το νόμο ενδικοφανής προσφυγή, που ασκείται κατά νόμο μέσα σε ορισμένη προθεσμία ενώπιον του οργάνου που έχει εκδώσει την πράξη ή άλλου οργάνου και καθιστά δυνατή την επανεξέταση της υπόθεσης κατ' ουσίαν. Στην περίπτωση αυτή η αίτηση ακυρώσεως επιτρέπεται μόνο κατά της πράξης που εκδίδεται επί της προσφυγής.

Αν παρέλθει η προθεσμία που τάσσει τυχόν ειδικός ο νόμος για την έκδοση αποφάσεως επί της ανωτέρω προσφυγής ή, σε περίπτωση που δεν τάσσεται τέτοια προθεσμία, αν παρέλθει άπρακτο τρίμηνο από την υποβολή της προσφυγής, η αίτηση ακυρώσεως ασκείται κατά της τεκμαίρου, από την πάροδο της προθεσμίας, απορρίψεως της προσφυγής.

Με την αίτηση ακυρώσεως που ασκήθηκε κατά της τεκμαίρου απόρριψης λογίζεται ότι συμπροβάλλεται και η απόφαση επί της προσφυγής που τυχόν εκδόθηκε οποτεδήποτε έως τη συζήτηση. Η απόφαση αυτή μπορεί πάντως και αυτοτελώς να προσβληθεί με αίτηση ακυρώσεως.

3. Σε περίπτωση διοικητικής διαδικασίας που προβλέπει περισσότερα στάδια για την κατ' ουσίαν κρίση της υπόθεσης, αν το όργανο ενδιάμεσης βαθμίδας παραλείψει να αποφανθεί μέσα στη νόμιμη προθεσμία επί της προσφυγής που απευθύνεται σ' αυτό ή, αν δεν τάσσεται τέτοια προθεσμία, μέσα σε ένα τρίμηνο από την υποβολή της προσφυγής, ο ενδιαφερόμενος έχει το δικαίωμα να προσφύγει μέσα στη νόμιμη προθεσμία κατά της παράλειψης αυτής στο ανώτερο βαθμού όργανο, στο οποίο μεταβιβάζεται η υπόθεση στο σύνολό της. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου.

4. Στις περιπτώσεις που ο νόμος επιβάλλει σε κάποια αρχή να ρυθμίσει συγκεκριμένη σχέση με την έκδοση εκτελεστής πράξης, η οποία υπάγεται στους όρους της παραγράφου 1, η αίτηση ακυρώσεως είναι δεκτή και κατά της παράλειψης της αρχής να προβεί σε οφειλόμενη νόμιμη ενέργεια.

Η αρχή θεωρείται ότι αρνείται την ενέργεια αυτή όταν παρέλθει άπρακτη η ειδική προθεσμία που τυχόν τάσσει ο νόμος, διαφορετικά όταν παρέλθει τρίμηνο από την υποβολή της σχετικής αιτήσεως στη Διοίκηση, η οποία είναι υποχρεωμένη να χορηγήσει ατελώς βεβαίωση για την ημέρα υποβολής της αίτησης αυτής. Αίτηση ακυρώσεως που ασκείται πριν παρέλθουν οι παραπάνω προθεσμίες είναι απαράδεκτη.

Με την αίτηση ακυρώσεως που ασκείται παρεκτός κατά αιτιώδη αρνήσεως λογίζεται ότι συμπροβάλλεται και τυχόν μεταγενέστερη μητρητική πράξη της Διοίκησης, η οποία μπορεί πάντως να προσβάλλεται και αυτοτελώς.

5. Δεν υπόκεινται σε αίτηση ακυρώσεως οι κυβερνητικές πράξεις και διαταγές, που ανάγονται στη διαχείριση της πολιτικής εξουσίας.

Άρθρο 46
(άρθρα 28 ν. 702/1977, 3 παρ. 3 ν. 1470/1984)

Προθεσμία

1. Η αίτηση ακυρώσεως ασκείται, ενδεικτικώς δεν ορίζεται διαφορετικά, μέσα σε προθεσμία εξήντα ημερών που αρχίζει από την επομένη της κοινοποίησης της προσβαλλόμενης πράξης ή της δημοσίευσής της, αν την τελευταία επιβάλλει ο νόμος ή, διαφορετικά, από τότε που ο αιτών έλαβε πλήρη γνώση της πράξης. Στις περιπτώσεις των παραγράφων 2, 3 και 4 του άρθρου 45 η προθεσμία αρχίζει από την παρέλευση των προθεσμιών που ορίζουν οι διατάξεις αυτές.

2. Κάθε διοικητική προσφυγή, εκτός από εκείνη που προβλέπεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 45 του παρόντος, καθώς και η απλή αίτηση θεραπείας δι' αναφοράς στην αρχή που έχει εκδώσει την πράξη ή στην προϊσταμένη αρχή, διακόπτει την προθεσμία της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου για το χρονικό διάστημα που ορίζεται για την έκδοση σχετικής πράξεως ή, αν τέτοιο χρονικό διάστημα δεν ορίζεται, για 30 ημέρες ή έως την κοινοποίηση ή την πλήρη γνώση της απάντησης της Διοικήσεως εφόσον αυτές πραγματοποιήθηκαν πριν παρέλθουν οι προθεσμίες αυτές.

3. Η διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 41 του παρόντος για την παράταση εφαρμόζεται και στην εξηκονθήμερη προθεσμία για την άσκηση της αίτησης ακυρώσεως.

Άρθρο 47
(άρθρο 47 ν.δ. 170/1973)

Ένομο συμφέρον

1. Αίτηση ακυρώσεως δικαιούται να ασκηθεί ο ιδιώτης ή το νομικό πρόσωπο, τους οποίους αφορά η διοικητική πράξη ή των οποίων έννομο συμφέροντα, έστω και μη χρηματικά, προσβάλλονται από αυτήν.

2. Αίτηση ακυρώσεως δικαιούται να ασκηθεί και εκείνος που είναι μέλος του διοικητικού οργανισμού ή νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, αν κατά την κατάρτιση των αποφάσεών τους έχουν παραβλεφθεί τα νόμιμα δικαιώματά του ως μέλους.

Άρθρο 48
(άρθρο 48 ν.δ. 170/1973)

Λόγοι ακυρώσεως

Λόγοι που θεμελιώνουν την αίτηση ακυρώσεως είναι:

- 1) Αναρμοδιότητα της διοικητικής αρχής που εξέδωσε την πράξη.
- 2) Παράβαση ουσιώδους τύπου που έχει ταχθεί για την ενέργεια της πράξης.
- 3) Παράβαση κατ' ουσίαν διάταξης του νόμου.
- 4) Κατάχρηση εξουσίας, όταν η πράξη της Διοικήσεως φέρει μεν καθεστώς όλα τα στοιχεία της νομιμότητας, γίνεται όμως για σκοπό καταδήλως άλλον από εκείνον για τον οποίον έχει νομοθετηθεί.

Άρθρο 49
(άρθρα 49, παρ. 1, 3, 4, ν.δ. 170/1973, 29 ν. 702/1977)

Παρέμβαση

1. Οποιοδήποτε έχει έννομο συμφέρον μπορεί να παρέμβει στη δίκη επί αιτήσεως ακυρώσεως, μόνο για τη διατήρηση της ισχύος της προσβαλλόμενης πράξης.

2. Η παρέμβαση ασκείται επί ποινή απαραδέκτου με δικόγραφο που κατατίθεται κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 19 παρ. 1 του παρόντος και κοινοποιείται με επιμέλεια του παρεμβαίνοντος, έξι τουλάχιστον πλήρεις ημέρες πριν από τη συζήτηση, με επίδοση κυρωμένου αντιγράφου προς τους διαδίκους.

3. Η παράγραφος 6 του άρθρου 21 έχει εφαρμογή και στην περίπτωση αυτή.

4. Οι διατάξεις του άρθρου 18 για τον ανείλητο έχουν εφαρμογή και στην παρέμβαση.

Άρθρο 50
(άρθρα 50, παρ. 1, 2, 3, 5 ν.δ. 170/1973, 30 ν. 702/1977)

Συνέπειες απόφασης

1. Η απόφαση που δέχεται την αίτηση ακυρώσεως απαγγέλλει την ακύρωση της προσβαλλόμενης πράξης και συνεπάγεται νόμιμη κατάργησή της έναντι όλων, είτε πρόκειται για κανονιστική είτε πρόκειται για ατομική πράξη.

2. Η αιτίρηψη της αίτησης δεν αποκλείει την άσκηση του ένδικου αυτού μέσου κατά της ίδιας πράξης από άλλον που έχει το δικαίωμα αυτό.

3. Στις περιπτώσεις παραλείψεων όταν το Συμβούλιο δέχεται την αίτηση

παραπέμπει την υπόθεση στην αρμόδια αρχή για να εκτελέσει την οφειλόμενη ενέργεια.

4. Οι διοικητικές αρχές, σε εκτέλεση της υποχρέωσής τους κατά το άρθρο 95 παρ. 5 του Συντάγματος, πρέπει να συμμορφώνονται ανάλογα με κάθε περίπτωση, με θετική ενέργεια προς το περιεχόμενο της απόφασης του Συμβουλίου ή να απέχουν από κάθε ενέργεια που είναι αντίθετη προς όσα κρήθηκαν από αυτό. Ο παραβάτης, εκτός από τη δίωξη κατά το άρθρο 259 του Ποινικού Κώδικα, υπέχει και προσωπική ευθύνη για αποζημίωση.

5. Οι αποφάσεις της Ολομελείας, ακυρωτικές και απορριπτικές, καθώς και των Τμημάτων, αποτελούν μεταξύ των διαδικών δεδικασμένο που ισχύει και σε κάθε υπόθεση ή διαφορά ενώπιον δικαστικής ή άλλης αρχής, κατά την οποία πρόχει το διοικητικής φύσεως ζήτηση που κρήθηκε από το Συμβούλιο.

Άρθρο 51
(άρθρο 51 ν.δ. 170/1973)

Τριτανακοπή

1. Τρίτος, που βλέπεται από την ακυρωτική απόφαση, δικαιούται να την ανακόψει μέσα σε προθεσμία εξήντα ημερών, η οποία αρχίζει από την κοινοποίηση της απόφασης προς αυτόν ή εφότου έλαβε γνώση της απόφασης με οποιοδήποτε άλλο τρόπο.

2. Στερείται το δικαίωμα ανακοπής ο τρίτος, στον οποίο με επιμέλεια του εισηγητή κοινοποιήθηκε αντίγραφο της αίτησης ακυρώσεως με σημείωση της δικασίμου, είκοσι πλήρεις ημέρες πριν από αυτήν, καθώς και οποιοδήποτε άσκησε παρέμβαση κατά τη συζήτηση.

3. Οι διατάξεις του παρόντος που αφορούν την προδικασία, τη συζήτηση και την έκδοση απόφασης επί της αιτήσεως ακυρώσεως, εφαρμόζονται αναλόγως και για την τριτανακοπή.

Άρθρο 52
(άρθρα 52 Ν.Α. 170/1973, 3 παρ. 4 Ν. 1470/1984)

Αναστολή εκτελέσεως

1. Εφόσον υποβληθεί αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου, ο αρμόδιος υπουργός και επί νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου το ανώτατο διοικητικό όργανό τους, μπορεί πάντοτε να διατάξει την αναστολή της εκτέλεσης της προσβαλλόμενης πράξης.

2. Επιτροπή που συγκροτείται κάθε φορά από τον Πρόεδρο του Συμβουλίου ή του αρμοδίου Τμήματος και απαρτίζεται από τον ίδιο ή το νόμιμο αναπληρωτή του, τον εισηγητή που έχει οριστεί για την υπόθεση και ένα Σύμβουλο, μπορεί, μετά από αίτηση εκείνου που άσκησε αίτηση ακυρώσεως, να αναστείλει την εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης, με αιτιολογημένη απόφαση η οποία εκδίδεται εν συμβούλιο.

3. Η αίτηση πρέπει να διαλαμβάνει τους ειδικούς λόγους που μπορούν να δικαιολογήσουν την αναστολή στη συγκεκριμένη περίπτωση. Αντίγραφο της κοινοποιείται στον αρμόδιο υπουργό ή στο νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου για να διαβιβάσει αντίγραφο της πράξης της οποίας ζητείται η αναστολή εκτελέσεως και να δώσει σχετικές πληροφορίες μέσα σε προθεσμία που τάσσει ο Πρόεδρος.

4. Εκείνος που έχει δικαίωμα να παρέμβει στην ακυρωτική δίκη δικαιούται να υποβάλει υπόμνημα στην Επιτροπή Αναστολών και πριν ακόμη ασκήσει την παρέμβαση. Το υπόμνημα υπόκειται στα τέλη της αιτήσεως αναστολής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Αίτηση αναίρεσεως

Άρθρο 53
(άρθρα 53 Ν.Α. 170/1973, 4 παρ. 2, 3 Ν. 1470/1984)

Παραδεκτό

1. Η αίτηση αναίρεσεως ασκείται κατά αποφάσεων που εκδίδονται είτε σε πρώτο και τελευταίο βαθμό, είτε τελεσιδικώς κατ' έφεση, αναθεώρηση ή αναψηλάφηση. Η αίτηση ασκείται από μεν τον ιδιώτη διάδικο (φυσικό ή νομικό πρόσωπο) μέσα σε προθεσμία εξήντα ημερών που αρχίζει από την κοινοποίηση της απόφασης σε αυτόν, από δε τη διάδικο διοικητική αρχή ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή από τον προϊστάμενο τους υπουργό, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά, μέσα σε εξήντα ημέρες από τη χρονολογία δημοσίευσής της αποφάσεως.

Η κοινοποίηση μπορεί να γίνει κατά τις διατάξεις των άρθρων 56 και επ. του Κώδικα Φορολογικής Δικονομίας και από κάθε διάδικο, οπότε η προθεσμία τρέχει και κατ' αυτού. Δικαίωμα να ασκήσει αίτηση αναίρεσεως έχει κάθε διάδικος που μετέσχε στην ουσιαστική δίκη, κατά την οποία έχει εκδοθεί η αναρριεσβαλλόμενη απόφαση, και έχει ηττηθεί εν όλω ή εν μέρει. Το δικαίωμα αυτό έχει και ο διάδικος που νίκησε, εφόσον το δικαιολογεί έννομο συμφέρον.

2. Η διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 41 για την παρέκταση εφαρμόζεται και στην πιο πάνω εξηκονθήμερη προθεσμία προκειμένου για ιδιώτη διάδικο.

3. Μετά την πάροδο της, κατά την προηγούμενη παράγραφο, προθεσμίας, μπορεί να ασκηθεί αίτηση αναίρεσως από τον αρμόδιο υπουργό, αλλά μόνον υπέρ του νόμου, χωρίς αποτέλεσμα μεταξύ των διαδίκων. Ειδικές διατάξεις για άσκηση αίτησης αναίρεσως υπέρ του νόμου διατηρούνται σε ισχύ. Δικαίωμα να ασκηθεί αναίρεση υπέρ του νόμου έχει και ο υπουργός που εποπτεύει το διάδικο νομικό πρόσωπο.

Άρθρο 54
(άρθρο 54 Ν.Δ. 170/1973)

Ανασταλτικό αποτέλεσμα

Η άσκηση της αίτησης αναίρεσως δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα, εκτός αν ειδικώς ορίζεται διαφορετικά.

Άρθρο 55
(άρθρο 4 παρ. 4 Ν. 1470/1984)

Παρέμβαση - Τριτανακοπή

Στη δίκη της αναίρεσης δεν συγχωρείται παρέμβαση.

Άρθρο 56
(άρθρα 56 Ν.Δ. 170/1973, 4 παρ. 5 Ν. 1470/1984)

Λόγοι αναίρεσως

- Λόγοι αναίρεσως είναι:
  - Υπέρβαση καθηκόντων ή καθ' ύλην αναρμοδιότητα του διοικητικού δικαστηρίου που εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση.
  - Μη νόμιμη συγκρότηση ή κακή σύνθεσή του.
  - Παράβαση ουσιαστού τύπου της διαδικασίας.
  - Εφαρμόσιμη ερμηνεία ή πλημμελής εφαρμογή του νόμου που διέπει την επίδικη σχέση και
  - Υπαρξη δύο ή περισσότερων τελεσιδικιών αποφάσεων που είναι αντιφατικές μεταξύ τους στην ίδια υπόθεση και για τους ίδιους διαδίκους.
- Λόγοι που αφορούν πλημμέλεια της αιτιολογίας της προσβαλλόμενης απόφασης επειδή δεν δόθηκε απάντηση σε ισχυρισμό που έχει προβληθεί απορρίπτονται ως απαράδεκτοι, αν δεν τον περιγράφουν σαφώς και δεν παραπέμπουν συγκεκριμένα στο δικόγραφο με το οποίο έχει προβληθεί ο ισχυρισμός στο δικαστήριο της ουσίας.

Άρθρο 57
(άρθρα 57 Ν.Δ. 170/1973)

Συνέπειες αναίρεσης

- Το Συμβούλιο όταν δέχεται την αίτηση αναίρει την απόφαση που έχει προβληθεί και οι διάδικοι επανέρχονται στην κατάσταση που υπήρχε πριν από αυτήν. Με την απόφαση διατάσσεται και η επιστροφή του ποσού που είχε τυχόν καταβληθεί δυνάμει της αναιρούμενης αποφάσεως, εφόσον αυτό ζητήθηκε με την αίτηση αναίρεσως.
- Αν αναίρεθεί, σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, η απόφαση που έχει προβληθεί το Συμβούλιο παραπέμπει την υπόθεση είτε στο δικαστήριο που είχε εκδώσει την απόφαση είτε σε άλλο ομοειδές και ομοίβαθμο, εκτός αν η υπόθεση δεν χρειάζεται διευκρίνιση κατά το πραγματικό μέρος οπότε αποφασίζει και περαιτέρω για αυτήν. Σε καμία περίπτωση το δικαστήριο της παραπομπής δεν μπορεί να αποστεί από την απόφαση του Συμβουλίου ως προς τα ζητήματα που κρίθηκαν από αυτό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

Έφεση

Άρθρο 58
(άρθρα 3 παρ. 5 εδ. δεύτερο, 5 παρ. 1, 2 Ν. 702/1977)

Παραδεκτό

- Σε έφεση ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας υπόκειται η οριστική απόφαση του διοικητικού εφετείου, η οποία εκδίδεται, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 1 του Ν. 702/1977, επί αιτήσεως ακυρώσεως ή τριτανακοπής.
- Δεν υπόκειται σε έφεση η απόφαση που παραπέμπει την υπόθεση στο αρμόδιο δικαστήριο, όταν το διοικητικό εφετείο κρίνει ότι είναι αναρμοδιό κατά τόπον.
- Έφεση μπορούν να ασκήσουν οι κατά την πρωτόδικη ακυρωτική δίκη διάδικοι, μέσα σε προθεσμία εξήντα ημερών που αρχίζει από την επομένη

της ημέρας που κοινοποιήθηκε η απόφαση με επιμέλεια του διαδίκου και πάντως μέσα σε ένα έτος από τη δημοσίευσή της.

Άρθρο 59
(άρθρο 5 παρ. 3 Ν. 702/1977)

Ανεπίτρεκτο δεύτερης έφεσης και αντέφεσης

Δεύτερη έφεση από τον ίδιο διάδικο κατά της ίδιας απόφασης ως προς το ίδιο ή άλλο κεφάλαιο δεν επιτρέπεται. Επίσης αποκλείεται η άσκηση αντέφεσης.

Άρθρο 60
(άρθρο 5 παρ. 4 Ν. 702/1977)

Στοιχεία δικογράφου

Το δικόγραφο της έφεσης πρέπει να περιέχει, εκτός από τα στοιχεία κάθε δικογράφου, μνεία της προσβαλλόμενης απόφασης, σαφείς και συγκεκριμένους λόγους έφεσης και αίτημα.

Άρθρο 61
(άρθρο 5 παρ. 6 Ν. 702/1977)

Ανασταλτικό αποτέλεσμα

Η προθεσμία για την άσκηση έφεσης και η άσκηση του ένδικου αυτού μέσου δεν συνεπάγεται αναστολή της εκτέλεσης της πρωτόδικης αποφάσεως.

Άρθρο 62
(άρθρο 5 παρ. 7 Ν. 702/1977)

Πρόσθετοι λόγοι

Πρόσθετοι λόγοι έφεσης υποβάλλονται μόνο με ιδιαίτερο δικόγραφο, που κατατίθεται σε πρωτότυπο στη Γραμματεία του Συμβουλίου της Επικρατείας και κοινοποιείται με επιμέλεια του εκκαλούντος στον εφεσίβλητο, επί ποινή απαραδέκτου, δεκαπέντε τουλάχιστον πλήρεις ημέρες πριν από τη σύζηση. Η παρ. 6 του άρθρου 21 έχει εφαρμογή και στην προκειμένη περίπτωση.

Άρθρο 63
(άρθρο 5 παρ. 8 Ν. 702/1977)

Παρέμβαση

Επιτρέπεται να ασκηθεί για πρώτη φορά παρέμβαση στην κατ' έφεση δίκη.

Άρθρο 64
(άρθρο 5 παρ. 9 Ν. 702/1977)

Λόγοι έφεσης, συνέπειες απόφασης που δέχεται έφεση

Η έφεση αναφέρει αποκλειστικά σε σφάλματα της πρωτόδικης αποφάσεως. Αν κριθεί βάσιμος λόγος έφεσης, η εκκαλούμενη απόφαση εξαφανίζεται και το Συμβούλιο της Επικρατείας δικάζει την αίτηση ακυρώσεως. Αν το Συμβούλιο κρίνει ότι πρέπει να απορριφθεί αίτηση ακυρώσεως η οποία είχε γίνει δεκτή από το διοικητικό εφετείο, η πράξη που ακυρώθηκε με την πρωτόδικη απόφαση αναβιώνει αναδρομικά από την εκδόσή της.

Άρθρο 65
(άρθρο 5 παρ. 10 Ν. 702/1977)

Αναστολή εκτελέσεως διοικητικής πράξης

Επί έφεσεως μπορεί να χορηγηθεί, κατά το άρθρο 52, αναστολή εκτελέσεως της διοικητικής πράξης που είχε προβληθεί για ακύρωση.

Άρθρο 66
(άρθρο 5 παρ. 11 Ν. 702/1977)

Ανάλογη εφαρμογή διατάξεων

Επί έφεσεως εφαρμόζονται αναλόγως κατά τα λοιπά οι διατάξεις του παρόντος που αφορούν το ένδικο μέσο της αίτησης ακυρώσεως, όπως ισχύουν κάθε φορά.

Άρθρο 67
(άρθρο 2 παρ. 1 εδ. δεύτερο, 3, 4 Ν. 702/1977)

Παραπομπή υπόθεσης σε διοικητικό εφετείο. Περιπτώσεις εκδίκασης από το Συμβούλιο της Επικρατείας.

- Αν το Συμβούλιο της Επικρατείας κρίνει ότι η αίτηση ακυρώσεως που έχει εισαχθεί ενώπιόν του δεν υπάγεται στην αρμοδιότητά του, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 1 Ν. 702/1977, παραπέμπει την υπόθεση στο αρμόδιο διοικητικό εφετείο.
- Αν το Συμβούλιο της Επικρατείας κρίνει ότι μερικές από τις πράξεις

που προσβάλλονται με αίτηση ακυρώσεως η οποία έχει εισαχθεί ενώπιόν του δεν υπάγονται στην αρμοδιότητά του, μπορεί ή να δικάσει την αίτηση ακυρώσεως ως προς την πράξη ή τις πράξεις που υπάγονται στην αρμοδιότητά του και να παραπέμψει κατά τα λοιπά στο αρμόδιο διοικητικό εφετείο ή, αν συντρέχει σπουδαίος λόγος, να δικάσει την αίτηση ακυρώσεως στο σύνολό της.

3. Σε περίπτωση παραπομπής υποθέσεως στο Συμβούλιο της Επικρατείας από διοικητικό εφετείο, κατά το άρθρο 2 παρ. 1 εδάφιο πρώτο του Ν. 702/1977, το Συμβούλιο αποφασίζει για την αρμοδιότητα και αν κρίνει ότι η υπόθεση ανήκει στην αρμοδιότητα του διοικητικού εφετείου μπορεί ή να την αναπέμψει ή να την κρατήσει και να την δικάσει κατ' ουσίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

Διόρθωση και ερμηνεία αποφάσεων

Άρθρο 68

(άρθρο 58 Ν.Δ. 170/1973)

1. Αν από παραδρομή κατά τη σύνταξη της απόφασης παρεισήφρασαν λάθη γραφικά ή αριθμητικά ή το διατακτικό της απόφασης διατυπώθηκε ελλιπώς ή ανακριβώς, το Συμβούλιο μπορεί, μετά από αίτηση των διαδίκων ή και αυτεπαγγέλτως, σύμφωνα με το άρθρο 69 παρ. 2, να προβεί στη διόρθωση με απόφασή του.

2. Αν η διατύπωση της απόφασης γεννά αμφιβολίες ή είναι ασαφής, το Συμβούλιο μπορεί, μετά από αίτηση των διαδίκων, να την ερμηνεύσει. Η ερμηνευτική απόφαση δεν μπορεί ποτέ να μεταβάλει το διατακτικό της απόφασης που ερμηνεύεται.

Άρθρο 69.

(άρθρο 59 Ν.Δ. 170/1973)

1. Η αίτηση διορθώσεως ή ερμηνείας πρέπει να αναφέρει σαφώς τα λάθη ή τις παραλείψεις ή τις ανακριβείς των οποίων ζητείται η διόρθωση, ή τα αμφίβολα σημεία ή τις ασάφειες των οποίων ζητείται η ερμηνεία.

2. Αν ο Πρόεδρος θεωρεί αναγκαία την διόρθωση της απόφασης, ορίζει αυτεπαγγέλτως δικόμοιο προς συζήτηση.

3. Οι διατάξεις του παρόντος που αφορούν την διαδικασία, τη συζήτηση και την έκδοση απόφασης για το αντίστοιχο ένδικο μέσο εφαρμόζονται αναλόγως.

4. Η διορθωτική ή ερμηνευτική απόφαση σημειώνεται στο πρωτότυπο της απόφασης που διορθώνεται ή ερμηνεύεται.

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Γενικές Ρυθμίσεις

Άρθρο 70

(άρθρο 31 ν.δ. 702/1977)

Έναρξη προθεσμίας

1. Όπου στις διατάξεις του παρόντος αναφέρεται ως αφετηρία προθεσμίας η κοινοποίηση ή η επίδοση ή η δημοσίευση, νοείται η επομένη της κοινοποίησης, επίδοσης ή δημοσίευσης.

2. Όπου στις διατάξεις του παρόντος προβλέπεται ως αφετηρία προθεσμίας η γνώση του ενδιαφερομένου νοείται η πλήρης γνώση αυτού.

Άρθρο 71

(άρθρο 66 ν.δ. 170/1973)

Εσωτερικοί κανονισμοί

1. Με αποφάσεις της Ολομέλειας, που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καταρτίζονται εσωτερικοί κανονισμοί, με τους οποίους καθορίζονται:

α) Η εσωτερική λειτουργία και ο τρόπος διεξαγωγής των εργασιών του Συμβουλίου.

β) Η οργάνωση των υπηρεσιών της Γραμματείας κατά τμήματα και γραφεία, η κατανομή των αρμοδιοτήτων σε αυτά, ο τρόπος διεξαγωγής των εργασιών τους, τα σχετικά με την τοποθέτηση των υπαλλήλων και τα ειδικότερα καθήκοντά τους.

γ) Τα τηρούμενα μητρωσιακά βιβλία, ο τρόπος διεξαγωγής της αλληλογραφίας και τα σχετικά με την τήρηση και την εκκαθάριση του αρχείου.

δ) Η οργάνωση και η λειτουργία του Γραφείου νομολογίας και έρευνας καθώς και κάθε άλλη συναφής αρμοδιότητά του.

ε) ε) Οι λεπτομέρειες της διαχείρισης των κονδυλίων που αναγράφονται για το Συμβούλιο στον κρατικό προϋπολογισμό.

2. Μέχρι να εκδοθούν οι κατά την προηγούμενη παράγραφο εσωτερικοί κανονισμοί ισχύουν οι κείμενες διατάξεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Ειδικά θέματα

Άρθρο 72

(άρθρο 5 ν. 1470/1984)

Ειδική Επιτροπή

1. Η Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας εν συμβούλιο συγκροτεί, μετά από σχετική πρόταση του Προέδρου της, κάθε διετία, ειδική επιτροπή από τους Αντιπροέδρους και ένα Σύμβουλο από κάθε δικαστικό σχηματισμό.

2. Η επιτροπή καταρτίζει ευθύς μετά το τέλος κάθε δικαστικού έτους ειδική έκθεση για τις δραστηριότητες του Συμβουλίου. Στην έκθεση επισμαίνονται, ανάμεσα στα άλλα, οι ενδεικνυόμενες εν όψει της νομολογίας του Δικαστηρίου ουσιαστικές, οργανωτικές ή διαδικαστικές μεταβολές στη νομοθεσία και στις κάθε μορφής κανονιστικές πράξεις. Η έκθεση εγκρίνεται από την Ολομέλεια του Σώματος και ανακοινώνεται στον πρωθυπουργό και στον Υπουργό της Δικαιοσύνης.

3. Η επιτροπή παρακολουθεί αν συμμορφώνεται η Διοίκηση στις αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Σε κάθε περίπτωση που δεν εκτελείται ακυρωτική απόφαση του Δικαστηρίου μπορεί να επιληφθεί είτε αυτεπαγγέλτως είτε μετά από αίτηση του ενδιαφερομένου.

4. Οι διοικητικές αρχές είναι υποχρεωμένες να παρέχουν κάθε σχετική πληροφορία στην επιτροπή. Η επιτροπή, αν διαπιστώσει αδικαιολόγητη καθυστέρηση, παράληψη ή άρνηση συμμόρφωσης προς τα κριτήρια, συντάσσει κάθε φορά ιδιαίτερο πρακτικό που υποβάλλεται στον πρωθυπουργό και στον Υπουργό της Δικαιοσύνης και γνωστοποιείται σε εκείνον που υπέβαλε το αίτημα.

5. Με προεδρικό διάταγμα, εκδιδόμενο μετά από πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης και γνώμη της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας, καθορίζεται ο τρόπος και η διαδικασία εκλήρωσης του έργου αυτού.

Άρθρο 73

(άρθρο 4 παρ. 13 ν. 1649/1986)

Για τη συμμετοχή του Συμβουλίου της Επικρατείας στην Διεθνή Οργάνωση των Ανώτατων Διοικητικών Δικαστηρίων (ASSOCIATION INTERNATIONALE DES HAUTES JURIDICTIONS ADMINISTRATIVES) που εδρεύει στο Παρίσι, καταβάλλεται από την 1.1.1984 κατ' έτος εισφορά της οποίας το ύψος καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών, Δικαιοσύνης και Οικονομικών, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Άρθρο 74

(άρθρο 63 ν.δ. 170/1973)

Εκτύπωση αποφάσεων

1. Οι αποφάσεις του Συμβουλίου και οι κατά το άρθρο 16 γνωμοδοτήσεις εκτυπώνονται κάθε έτος σε ιδιαίτερα τεύχη. Από τις γνωμοδοτήσεις εκτυπώνονται εκείνες που δεν συμφωνούν με το σχέδιο του διατάγματος που είχε σταλεί ή επιλύουν ζητήματα ουσιαστικά, κατά την κρίση του προεδρεύοντος του Τμήματος.

2. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται μετά από πρόταση του Υπουργού της Δικαιοσύνης, καθορίζονται τα σχετικά με την εκτύπωση, τη διάθεση, την εκποίηση και γενικά τη διαχείριση των κατά την προηγούμενη παράγραφο εκδόσεων.

Άρθρο 75

(άρθρο 64 ν.δ. 170/1973)

Δαπάνες λειτουργίας, διαχείρισης

1. Στον προϋπολογισμό εξόδων του Υπουργείου Δικαιοσύνης εγγράφεται κάθε έτος πίστωση για την αντιμετώπιση των δαπανών εγκατάστασης και λειτουργίας του Συμβουλίου της Επικρατείας, με την αναγραφή ιδιαίτερου κονδυλίου για κάθε κατηγορία δαπανών ως εξής:

α) Συντήρηση και επισκευή κτιρίου.

β) Συντήρηση και επισκευή επίπλων και μηχανικού εξοπλισμού.

γ) Εκτύπωση αποφάσεων και λοιπές εκδόσεις.

δ) Βιβλιοδετήσεις.

ε) Προμήθεια επίπλων και μηχανικού εξοπλισμού.

στ) Προμήθεια βιβλίων, περιοδικών και εφημερίδων.

ζ) Γραφική ύλη.

- η) Δημοσιεύσεις στον τύπο.
θ) Προμήθεια φωτογραφικού και φωτοτυπικού υλικού.
ι) Είδη καθαριότητας και ευκρεμισμού.
ια) Στολές επιμελητών του Δικαστηρίου και ενδυμασίες καθαριστριών.

2. Η διαχείριση των πιστώσεων που προβλέπονται για τις πιο πάνω δαπάνες ενεργείται, για μεν την προμήθεια γραφικής ύλης και τις δημοσιεύσεις στον τύπο από τον προϊστάμενο της Γραμματείας του Συμβουλίου, για δε τις λοιπές δαπάνες από πάρεδρο ή Εισηγητή ή υπάλληλο της Γραμματείας που ορίζεται, μετά από σχετική πρόταση του προέδρου του Συμβουλίου, με την απόφαση του Υπουργού της Δικαιοσύνης η οποία εγκρίνει τη δαπάνη. Κατά τα λοιπά έχουν εφαρμογή οι διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά για το δημόσιο λογιστικό.

Άρθρο 76
(άρθρο 65, ν.δ. 170/1973)

Στολές επιμελητών

1. Στους επιμελητές του Δικαστηρίου χορηγούνται κάθε έτος δύο στολές, τις οποίες έχουν υποχρέωση να φορούν κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας τους στο κατάστημα του Συμβουλίου. Ο τύπος της στολής καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού της Δικαιοσύνης.

2. Στις καθαριότητες χορηγούνται κάθε έτος δύο ενδυμασίες εργασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Μεταβατικές διατάξεις

Άρθρο 77
(άρθρο 68 ν.δ. 170/1973)

1. Η ισχύς των διατάξεων των άρθρων 1 έως και 7, 8, παρ. 2, 9 έως και 16, 60 έως και 70 του ν.δ. 170/1973 αρχίζει μετά από δέκα ημέρες, από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Από την ημερομηνία αυτή καταργούνται οι αντιστοιχικές διατάξεις, που ρυθμίζουν τα ίδια θέματα, του κωδικοποιημένου νόμου 3713 «περί Συμβουλίου Επικρατείας» (Β.Δ. 92 της 6/18.2.1961), του ν. 4290/1963 «περί ρυθμίσεως θεμάτων τινων του Συμβουλίου της Επικρατείας» και των ν.δ. 962/1971, 1025/1971 και 1026/1971.

2. Η ισχύς των λοιπών άρθρων του ν.δ. 170/1973, δηλαδή των άρθρων 8 παρ. 1 και 17 έως και 59, αρχίζει από την 1η Ιανουαρίου 1974. Από την ημερομηνία αυτή καταργείται στο σύνολό του ο κωδικοποιημένος νόμος 3713 καθώς και ο νόμος 4290/1963.

3. Στις περιπτώσεις που ειδικοί νόμοι παραπέμπουν σε διατάξεις που καταργήθηκαν με το ν.δ. 170/1973, εφαρμόζονται οι αντιστοιχικές διατάξεις αυτού.

4. Για τις δίκες που εκκρεμούν κατά την έναρξη της ισχύος των διατάξεων που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του άρθρου αυτού οι διαδικαστικές πράξεις που γίνονται στο εξής ρυθμίζονται από τις διατάξεις του ν.δ. 170/1973, όσες όμως έχουν γίνει προηγουμένως διέπονται από το προγενέστερο δίκαιο.

5. Το παραδεκτό των ενδίκων μέσων κρίνεται σύμφωνα με το νόμο που ισχύει κατά το χρόνο της έκδοσης της διοικητικής πράξης ή της δημοσίευσής της δικαστικής απόφασης.

Άρθρο 78
(άρθρο 69 ν.δ. 170/1975)

1. Οι διατάξεις του άρθρου 18 του ν.δ. 170/1973 για τον αντίκλητο εφαρμόζονται στα ένδικα μέσα που ασκούνται από την έναρξη της ισχύος του. Στα ένδικα μέσα που είχαν ασκηθεί έως την ημερομηνία αυτή εφαρμόζονται οι διατάξεις που ισχύουν μέχρι τότε.

2. Οι διατάξεις του άρθρου 21 του ν.δ. 170/1973 για την κοινοποίηση των δικογράφων των ενδίκων μέσων μαζί με την πράξη του Προέδρου με την οποία ορίζεται δικάσιμος και εισηγητής εφαρμόζονται και στα ένδικα μέσα που είχαν ασκηθεί πριν από την έναρξη της ισχύος του, για τα οποία δεν είχε εκδοθεί μέχρι την έναρξη της ισχύος του η πράξη του Προέδρου για τον ορισμό δικασίμου και εισηγητή. Στα ένδικα μέσα για τα οποία η πράξη αυτή είχε εκδοθεί πριν από την έναρξη της ισχύος του άρθρου 21 εφαρμόζονται οι διατάξεις του μέχρι τότε δικαίου.

Άρθρο 79
(άρθρο 70 ν.δ. 170/1973)

1. Οι διατάξεις των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 30 του ν.δ. 170/1973 περί όρων ή αιρέσεων στη δήλωση παραίτησης καθώς και περί ανακλήσεως της δήλωσης αυτής εφαρμόζονται για τις δηλώσεις παραίτησης που υποβάλλονται μετά την έναρξη της ισχύος του.

2. Οι διατάξεις των άρθρων 31 και 32 του ν.δ. 170/1973 για κατάργηση ή αναβολή της δίκης εφαρμόζονται και στις εκκρεμείς υποθέσεις που

εκδικάζονται μετά την έναρξη της ισχύος τους.

3. Το παραδεκτό παρέμβασης που τυχόν ασκήθηκε σε δική επί προσφυγής, κρίνεται βάσει του δικαίου που ισχύει κατά το χρόνο άσκησής της.

Άρθρο 80
(άρθρο 10 παρ. 2 ν. 221/1975)

Η διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 10 του ν. 221/1975 εφαρμόζεται και στις αιτήσεις ακυρώσεως που ήταν εκκρεμείς ενώπιον του Συμβουλίου κατά την έναρξη της ισχύος του νόμου αυτού και είχαν υπογραφεί μόνο από τον αιτούντα.

Άρθρο 81
(άρθρο 32 ν. 702/1977)

1. Μέχρι να εκδοθούν τα διατάγματα και οι αποφάσεις που προβλέπονται από τις διατάξεις του ν.δ. 170/1973, όπως αυτές τροποποιήθηκαν από το ν. 702/1977, ισχύουν τα διατάγματα και οι αποφάσεις που είχαν εκδοθεί βάσει των διατάξεων που ισχύουν μέχρι τότε.

2. Οι υποθέσεις που είχαν εισαχθεί στην Ολομέλεια μέχρι την έναρξη της ισχύος του ν. 702/1977 εκδικάζονται στο εξής από το Δ' Τμήμα, με εξαίρεση τις υποθέσεις που είχαν εισαχθεί ή παραπεμφθεί στην Ολομέλεια κατά το άρθρο 14, παρ. 2, εδάφια β' και γ' του ν.δ. 170/1973.

3. Η διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 30 του ν.δ. 170/1973, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 22 του ν. 702/1977, έχει εφαρμογή και για τις παραίτησεις που είχαν υποβληθεί μέχρι την έναρξη της ισχύος του ν. 702/1977 σε υποθέσεις για τις οποίες δεν είχε ορισθεί μέχρι τότε δικάσιμος.

4. Για τα ένδικα μέσα που είχαν ασκηθεί μέχρι την έναρξη της ισχύος του ν. 702/1977, για τα οποία δεν είχε ληφθεί η μηνιαία προθεσμία καταβολής του παραβόλου, πρέπει να καταβληθεί το παράβολο που προβλέπεται από το άρθρο 36 του ν.δ. 170/1973, όπως το άρθρο αυτό είχε πριν από τροποποίησή του με το άρθρο 24 του ν. 702/1977.

5. Οι παράγραφοι 2 και 3 του άρθρου 45 του ν.δ. 170/1973, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 27 του ν. 702/1977, έχουν εφαρμογή και σε υποθέσεις που δεν είχαν συζητηθεί μέχρι την έναρξη της ισχύος του ν. 702/1977.

Άρθρο 82.
(άρθρα 2 παρ. 7 ν. 1470/1984, 30 ν. 1478/1984).

1. Τα παράβολα και τέλη που προβλέπονται στις παραγράφους 1 έως 4 του άρθρου 35 και στο άρθρο 36 του ν.δ. 170/1973 για υποθέσεις που ήταν εκκρεμείς στο Συμβούλιο και δεν είχαν συζητηθεί μέχρι τη δημοσίευσή του ν. 1470/1984 μπορεί να κατατεθούν σε προθεσμία ενός μηνός από τη δημοσίευσή του νόμου αυτού στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

2. Η προθεσμία που προβλέπεται στην παράγραφο 7 του άρθρου 2 του ν. 1470/1984 παρατείνεται για δύο επιπλέον μήνες.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πίνακας διατάξεων νόμων που κωδικοποιούνται με το παρόν διάταγμα

Κωδικοποιούμενες διατάξεις Α' Ν.Δ. 170/1973 (ΦΕΚ 229)	Διατάξεις διατάγματος
άρθρο 1	άρθρο 1
» 2	» 2
» 3	» 3
» 4 παρ. 1,3,4 & 5	» 4 παρ. 1,3,4 & 5
» 5	» 5
» 6	» 6
» 9	» 9 παρ. 1 & 2
» 12 παρ. 1,2,3	» 12
» 12 παρ. 4	» 13
» 15 παρ. 2 & 3	» 15 παρ. 2 & 3
» 16	» 16
» 17	» 17 παρ. 1,2,4 & 5
» 18 παρ. 1,2,3,4,5,6 & 8	» 18 παρ. 1,2,3,4,5,6 & 8
» 20	» 20
» 21 παρ. 1,2,3,5 & 6	» 21 παρ. 1,2,3,5 & 6
» 22	» 22
» 23	» 23
» 24	» 24
» 25 παρ. 2	» 25 παρ. 2
» 26	» 26
» 27	» 27
» 28	» 28
» 29	» 29

άρθρο 31	άρθρο 31	άρθρο 13	άρθρο 10 παρ. 4
» 32 παρ. 1	» 32 παρ. 1	» 14	» 11
» 33	» 33	» 16	» 14 παρ. 1,2,3,4 & 6
» 34 παρ. 1,3,4 & 6	» 34 παρ. 1,2,3 & 5	» 17	» 15 παρ. 1
» 35	» 35	» 18	» 18 παρ. 7
» 36 παρ. 3,4	» 36 παρ. 3,4	» 20 παρ. 1	» 21 παρ. 2 εδ. δ'
» 38	» 38	» 21	» 25 παρ. 1
» 39	» 39	» 22	» 30 παρ. 1 έως 5
» 41	» 41	» 23 παρ. 2	» 34 παρ. 4
» 42	» 42	» 25	» 37
» 43	» 43	» 26	» 40
» 44	» 44	» 27	» 45
» 47	» 47	» 28	» 46
» 48	» 48	» 29	» 49 παρ. 2
» 49 παρ. 1,3,4	» 49 παρ. 1,3,4	» 30	» 50 παρ. 4
» 50 παρ. 1,2,3,5	» 50 παρ. 1,2,3,5	» 31	» 70
» 51	» 51	» 32 παρ. 1,2,3,5,6	» 81
» 52	» 52 παρ. 1,2,3	Ε. Ν.1183/1981 (ΦΕΚ 191)	
» 53	» 53	άρθρο 7	άρθρο 7 παρ. 2
» 54	» 54	» 9 παρ. 1,2	» 1
» 56	» 56 παρ. 1	» 9 παρ. 3	» 3 παρ. 1
» 57	» 57	ΣΤ. Ν.1470/1984 (ΦΕΚ 112)	
» 58	» 68	άρθρο 1 παρ. 1	άρθρο 1
» 59	» 69	» 1 παρ. 2 εδ. πρώτο	» 3 παρ. 1
» 63	» 74	» 1 παρ. 3	» 9 παρ. 1
» 64	» 75	» 1 παρ. 4	» 10 παρ. 1,2,3
» 65	» 76	» 1 παρ. 6	» 14 παρ. 5
» 66	» 71	» 1 παρ. 7	» 14 παρ. 7
» 68	» 77	» 1 παρ. 8	» 17 παρ. 3
» 69	» 78	» 2 παρ. 1	» 19 παρ. 1,2,3,4,6
» 70	» 79	» 2 παρ. 2	» 25 παρ. 1
Β. Ν.221/1975 (ΦΕΚ 263)		» 2 παρ. 3	» 27 παρ. 1
άρθρο 10 παρ. 1	άρθρο 17 παρ. 4	» 2 παρ. 4	» 30 παρ. 6
» 10 παρ. 2	» 80	» 2 παρ. 5	» 34 παρ. 6,7
Γ. Ν.691/1977 (ΦΕΚ 260)		» 2 παρ. 6	» 36 παρ. 1,2
άρθρο 1 παρ. 1 περ. α' & β'	άρθρο 1	» 2 παρ. 7	» 82 παρ. 1
Δ. Ν.702/1977 (ΦΕΚ 268)		» 2 παρ. 8	» 39 παρ. 1
άρθρο 2 παρ.1 δεύτερο εδ.3,4	άρθρο 67	» 2 παρ. 9	» 40
» 3 παρ. 5 εδ. δεύτερο	» 58 παρ. 2	» 3 παρ. 1	» 32 παρ. 2
» 5 παρ. 1	» 58 παρ. 1	» 3 παρ. 2	» 45 παρ. 4
» 5 παρ. 2	» 58 παρ. 3	» 3 παρ. 3	» 46 παρ. 1
» 5 παρ. 3	» 59	» 3 παρ. 4	» 52 παρ. 4
» 5 παρ. 4	» 60	» 4 παρ. 1	» 21 παρ. 4
» 5 παρ. 5	» 19 παρ. 5	» 4 παρ. 2	» 53 παρ. 1 εδ. δεύτερο
» 5 παρ. 6	» 61	» 4 παρ. 3	» 53 παρ. 3 εδ. τελευταίο
» 5 παρ. 7	» 62	» 4 παρ. 4	» 55
» 5 παρ. 8	» 63	» 4 παρ. 5	» 56 παρ. 2
» 5 παρ. 9	» 64	» 5	» 72
» 5 παρ. 10	» 65	Ζ. Ν.1478/1984 (ΦΕΚ 145)	
» 5 παρ. 11	» 66	άρθρο 30	άρθρο 82 παρ. 2
» 9	» 4 παρ. 2	Η. Ν.1649/1986 (ΦΕΚ 149)	
» 10	» 7	άρθρο 4 παρ. 13	άρθρο 73
» 11	» 8	Στον Υπουργό Δικαιοσύνης, αναθέτουμε τη δημοσίευση και εκτέλεση του παρόντος διατάγματος.	
» 12	» 9 παρ. 3	Αθήνα, 30 Δεκεμβρίου 1988	

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΧΡΗΣΤΟΣ Α. ΣΑΡΤΖΕΤΑΚΗΣ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
ΒΑΣΙΛΟΣ ΡΩΤΗΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «ΙV»

ΣτΕ Ολ 3839/2009

Αριθμός 3839/2009 Το Συμβούλιο της Επικρατείας Ολομέλεια Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 02-06-2006, με την εξής σύνθεση: Γ. Παναγιωτόπουλος, Πρόεδρος, Δ. Καστόπουλος, Π. Πικραμμένος, Ν. Σκλιάς, Αγγελική Θεοφιλοπούλου, Θ. Παπαευαγγέλου, Δ. Πετρούλιας, Αικατερίνη Συγγούνα, Ν. Ρόζος, Αν. Γκότσης, Αθανάσιος Ράντος, Ν. Μαρκουλάκης, Δ. Μαρινάκης, Στ. Χαραλάμπους, Π. Κοτσώνης, Γ. Παπαγεωργίου, Μ. Καραμανώφ, Ι. Μαντζουράνης, Α. Χριστοφορίδου, Δ. Σκαλτσούνης, Κ. Βιολάρης, Αθανάσιος Καραμιγαλέλης, Κ. Ευστρατίου, Μ. Γκορτζολίδου, Ε. Νίκα, Ι. Γράβαρης, Ε. Αντωνόπουλος, Γ. Τσιμέκας, Ι. Ζόμπολας, Π. Καρλή, Δ. Γρατσιάς, Σύμβουλοι, Μ. Τριπολιτσιώτη, Β. Ανδρουλάκης, Πάρεδροι Γραμματέας η Δ. Μουζάκη. Για να δικάσει την από 25-08-2005 έφεση: των: 1) _____, κατοίκου Σταυρούπολης Θεσσαλονίκης, οδός _____ αριθμός _____, ο οποίος παρέστη με τον δικηγόρο Δημήτριο Σωτηρόπουλο (Αριθμός Μητρώου 6401), που τον διόρισε με πληρεξούσιο και 2) _____, κατοίκου Καλαμαριάς Θεσσαλονίκης, οδός _____ αριθμός _____, η οποία δεν παρέστη, κατά των: 1) _____, κατοίκου Θεσσαλονίκης, ο οποίος παρέστη αυτοπροσώπως ως δικηγόρος (Αριθμός Μητρώου _____ Θεσσαλονίκης), 2) _____, 3) _____, κατοίκων Φούρκας Χαλκιδικής και 4) Εξωραϊστικού Συλλόγου με την επωνυμία _____, που εδρεύει στην _____ Χαλκιδικής, οι οποίοι παρέστησαν με τον ίδιο ως πάνω δικηγόρο Πασγάλη Μισιούδη, που τον διόρισαν με πληρεξούσιο, και κατά της υπ' αριθμόν 1534/2005 απόφασης του Διοικητικού Εφετείου Θεσσαλονίκης. Η πιο πάνω έφεση παραπέμφθηκε στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου, κατόπιν της υπ' αριθμόν 764/2006 απόφασης του Ε' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας, προκειμένου να επιλύσει η Ολομέλεια το ζήτημα που αναφέρεται στην απόφαση. Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της παραπεμπτικής απόφασης, η οποία επέχει θέση εισηγήσεως από τον Εισηγητή, Σύμβουλο Ι. Μαντζουράνη, 27/3/2021 ΣτΕ 3839/2009 [nomoskorio.gr/ste/3839_09.php?toc=0&printWindow& 2/3](http://nomoskorio.gr/ste/3839_09.php?toc=0&printWindow&2/3) Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο του εκκαλούντος που παρέστη, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους εφέσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η έφεση και τον πρώτο των εφεσιβλήτων ως δικηγόρο και ως πληρεξούσιο των λοιπών εφεσιβλήτων, ο οποίος ζήτησε την απόρριψή της. Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου και Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα Σκέφθηκε κατά το Νόμο 1. Επειδή, για την άσκηση της κρινόμενης αιτήσεως έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο (υπ' αριθμούς 1684824, 1170584/2005 ειδικά έντυπα παραβόλου). 2. Επειδή, με την κρινόμενη έφεση ζητείται η εξαφάνιση της 1534/2005 απόφασης του Διοικητικού Εφετείου Θεσσαλονίκης, με την οποία, κατ' αποδοχή αιτήσεως ακυρώσεως των ήδη εφεσιβλήτων, ακυρώθηκε η 546/2003 οικοδομική άδεια του Τμήματος Πολεοδομικών Εφαρμογών Νέων Μουδανιών της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Χαλκιδικής, με την οποία επιτράπη στους εκκαλούντες η ανέγερση συγκροτήματος οικοδομών επί οικοπέδου τους που βρίσκεται στο οικοδομικό τετράγωνο Γ 8 στην παραλία Φούρκας Χαλκιδικής. 3. Επειδή, η υπόθεση εισάγεται στην Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας κατόπιν της 764/2006 παραπεμπτικής απόφασης του Ε' Τμήματος του Δικαστηρίου προς επίλυση του ζητήματος αν ο παρεμπύπτον έλεγχος των κανονιστικών πράξεων από το διοικητικό δικαστήριο είναι απεριόριστος ή υπόκειται σε περιορισμούς. 4. Επειδή, η κρινόμενη έφεση ασκήθηκε παραδεκτώς και είναι, περαιτέρω, ερευνητέα. 5. Επειδή, η αρχή της νομιμότητας της δράσης της Διοικήσεως, που αποτελεί έκφραση της αρχής του Κράτους Δικαίου, η οποία έχει συνταγματική θεμελίωση, επιβάλλει, σε περίπτωση προσβολής ενώπιον διοικητικού δικαστηρίου ατομικής διοικητικής πράξεως, να ελέγχεται παρεμπυπτόντως η νομιμότητα των κανονιστικών πράξεων, στις οποίες

ερείδεται η ευθέως πληττόμενη με το ένδικο βοήθημα ατομική πράξη, εν όψει των καθιερούμενων στην ελληνική έννομη τάξη δικονομικών κανόνων ευθείας προσβολής των κανονιστικών πράξεων, κατά τους οποίους η προθεσμία ασκήσεως αιτήσεως ακυρώσεως κατ' αυτών κινείται από μόνη τη δημοσίευσή τους και είναι σχετικώς βραχεία (εξηκονθήμερη). 6. Επειδή, περαιτέρω, ο παρεμπίπτων έλεγχος των κανονιστικών πράξεων, ο οποίος αποτελεί θεμελιώδη αρχή του δικαίου των διοικητικών διαφορών, απορρέουσα από το κατοχυρούμενο στο άρθρο 20 παράγραφος 1 του Συντάγματος ατομικό δικαίωμα της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, δεν υπόκειται σε κανενός είδους περιορισμό. Τούτο δε διότι σκοπός της αρχής του παρεμπίπτοντος ελέγχου του απρόσωπου και αφηρημένου κανόνα δικαίου, του οποίου τα αποτελέσματα δεν εξαντλούνται σε ατομική περίπτωση, αλλά που προορίζεται να εφαρμοστεί σε πολλές μελλοντικές περιπτώσεις, είναι η δυνατότητα έμμεσης προσβολής του κανόνα αυτού από πρόσωπα, τα οποία, κατά το χρόνο εκδόσεως της κανονιστικής πράξεως και εντός της προθεσμίας προσβολής της με αίτηση ακυρώσεως, δεν είχαν τις νόμιμες προϋποθέσεις (τον αναγκαίο δεσμό με την πράξη) να την προσβάλουν ευθέως. Ο χρονικός περιορισμός δηλαδή του ελέγχου αυτού θα οδηγούσε στο άτοπο η κανονιστική πράξη να θεωρείται μετά την πάροδο του, κατά τα ως άνω, χρονικού διαστήματος ως έχουσα οιονεί «αμάχητο τεκμήριο» νομιμότητας, ακόμα και στην περίπτωση που είχε τυχόν κριθεί από τα δικαστήρια με παρεμπίπτοντα έλεγχο, εντός του χρονικού αυτού διαστήματος, ως παράνομη. Σε καμιά περίπτωση, πάντως, δεν μπορεί να περιορισθεί ο παρεμπίπτων έλεγχος της κανονιστικής πράξεως, όταν αυτή παραβιάζει το Σύνταγμα είτε ευθέως, κατά το περιεχόμενό της, είτε ως στηριζόμενη σε αντισυνταγματικό εξουσιοδοτικό νόμο, διότι τούτο θα προσέκρουε στα άρθρα 87 παράγραφος 2 και 93 παράγραφος 4 του Συντάγματος. Εξ άλλου η δικαστική προστασία του έχοντος έννομο συμφέρον να προβάλει ως λόγο ακυρώσεως της ατομικής πράξεως την παρανομία της κανονιστικής, στην οποία στηρίζεται, δεν εξαρτάται από το τυχαίο γεγονός της εκδόσεως ατομικής πράξεως που θα μπορούσε να προσβάλει εντός του ανωτέρω χρονικού διαστήματος, γεγονός που συμβαίνει ιδίως στην περίπτωση των οικοδομικών αδειών, οι οποίες εκδίδονται κατ' αρχήν κατά νόμον μετά την έκδοση των πράξεων εφαρμογής των σχεδίων πόλεων, ήτοι μετά την πάροδο κανονικού χρόνου από τη δημοσίευση των οικείων κανονιστικών πράξεων. Ο έλεγχος, τέλος, αυτός δεν μπορεί να περιορισθεί με νόμο, διότι αυτός θα αντέκειτο στο άρθρο 20 παράγραφος 1 του Συντάγματος. Κατά τη γνώμη, όμως, των μελών Δημοσθένη Πετρούλια, Αικατερίνης Συγγούνα, Νικολάου Μαρκουλάκη, Κωνσταντίνου Βιολάρη, Αθανασίου Καραμιγαλέλη και Ευαγγελίας Νίκα, ο παρεμπίπτων έλεγχος των κανονιστικών πράξεων θα μπορούσε κατ' αρχήν να περιορισθεί από το νομοθέτη, εντός των πλαισίων πάντα της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας. 27/3/2021 ΣτΕ 3839/2009 nomoskorpio.gr/ste_3839_09.php?toc=0&printWindow& 3/3

Μειοψηφήσαν ο Πρόεδρος και οι Σύμβουλοι Παναγιώτης Πικραμμένος, Αγγελική Θεοφίλοπούλου, Αναστάσιος Γκότσης, Αθανάσιος Ράντος, Σταύρος Χαραλάμπους, Γεώργιος Παπαγεωργίου, προς την γνώμη των οποίων συντάχθηκαν οι Πάρεδροι, οι οποίοι διατύπωσαν τη γνώμη ότι η αρχή του παρεμπίπτοντος ελέγχου των κανονιστικών πράξεων πρέπει να εφαρμόζεται σε αρμονία προς τις αρχές της προστατευόμενης εμπιστοσύνης και της ασφαλείας του δικαίου που έχουν συνταγματική θεμελίωση. Κατ' ακολουθίαν αυτών, ο παρεμπίπτων έλεγχος, ο οποίος μπορεί να οδηγήσει σε ανατροπή νομικών σχέσεων και καταστάσεων και να κλονίσει την ασφάλεια των συναλλαγών, ιδίως όταν ασκείται μετά πάροδο μακρού χρονικού διαστήματος από την έναρξη ισχύος της κανονικής πράξεως, δεν απαιτείται να ταυτίζεται, κατά περιεχόμενο, προς τον ευθύ ακυρωτικό έλεγχο, να εκτείνεται δηλαδή σε οποιαδήποτε πλημμέλεια ήταν δυνατόν να προβληθεί επί ευθείας προσβολής της

πράξεως, ασκούμενος χωρίς χρονικό περιορισμό. 7. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση με τις ΕΠΑ/1356/1991 και ΕΠΑ/1250/1994 αποφάσεις του Νομάρχη Χαλκιδικής ((ΦΕΚ 908/Δ/1991) και (ΦΕΚ 676/Δ/1994) αντιστοίχως), που, κατά τον χρόνο εκείνο, αποτελούσε περιφερειακό όργανο του Κράτους, εγκρίθηκαν οι όροι δομήσεως του οικισμού Παραλίας Φούρκας Χαλκιδικής, ο οποίος με την 55254/1988 (ΦΕΚ 128/Δ/1988) απόφαση του ίδιου Νομάρχη έχει χαρακτηριστεί ως παραλιακός. Βάσει των όρων αυτών, εκδόθηκε, στη συνέχεια, η προαναφερόμενη οικοδομική άδεια (546/2003), με την οποία επιτράπηκε η ανέγερση συγκροτήματος διώροφων κατοικιών με υπόγειο, στέγη και περίφραξη σε οικόπεδο εμβαδού 5.740,70 m², του οποίου οι εκκαλούντες φέρονται ως αποκλειστικοί συγκύριοι, συννομείς και συγκάτοχοι σε ποσοστό 80% και 20% εξ αδιαρέτου. Κατά της οικοδομικής αυτής άδειας οι εφεσίβλητοι άσκησαν αίτηση ακυρώσεως, επί της οποίας εκδόθηκε η εκκαλούμενη, 1534/2005, απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Θεσσαλονίκης, το οποίο εξέτασε παρεμπιπτόντως τη νομιμότητα των νομαρχιακών πράξεων επιβολής όρων δόμησης, επί των οποίων ερείδεται η ανωτέρω οικοδομική άδεια, ακύρωσε δε την άδεια αυτή, με τη σκέψη ότι οι προαναφερόμενοι όροι καθορίστηκαν αναρμόδια από τον Νομάρχη και όχι με την έκδοση προεδρικού διατάγματος. Με προβαλλόμενο λόγο εφέσεως αμφισβητήθηκε η νομιμότητα της κρίσης αυτής του Διοικητικού Εφετείου, εν όψει δε του λόγου αυτού ανέκλυσε το παραπεμφθέν στην Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας ζήτημα. 8. Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω εκτεθέντων, είναι επιτρεπτός, ο παρεμπιπτότων έλεγχος του κύρους των ως άνω κανονιστικών νομαρχιακών αποφάσεων, στις οποίες στηρίχθηκε η προσβληθείσα με την αίτηση ακυρώσεως οικοδομική άδεια, χωρίς χρονικό ή άλλο περιορισμό. Κατά τη μειοψηφήσασα όμως γνώμη θα έπρεπε να ελεγχθεί αν ήταν δυνατός τέτοιος έλεγχος, εν όψει του διαδραμόντος χρόνου μεταξύ της εκδόσεως των κανονιστικών αυτών πράξεων και της ασκήσεως της αιτήσεως ακυρώσεως κατά της ατομικής πράξεως (οικοδομικής αδειας) που στηρίχθηκε σ' αυτές. 9. Επειδή, μετά την επίλυση του παραπεμφθέντος, κατά τα ανωτέρω, ζητήματος, η υπόθεση πρέπει να αναπεμφθεί στο Ε' Τμήμα του Δικαστηρίου για περαιτέρω κρίση. Δια ταύτα Επιλύει το παραπεμφθέν ζήτημα. Αναπέμπει την υπόθεση στο Ε' Τμήμα του Συμβουλίου της Επικρατείας, κατά τα εις το αιτιολογικό. Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 20-09-2006. Ο Πρόεδρος Η Γραμματέας και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 03-12-2009. Ο Πρόεδρος Η Γραμματέας

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΑΘΗΝΑ
17 ΜΑΡΤΙΟΥ 1983

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΑΚΟΥ
34

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΝΟΜΟΙ

(1)

ΝΟΜΟΙ

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 1338

1338. Εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου. 1

Εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου.

ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

- 70. Έθρση Αμόσθου Προξενείου στο MOGADISIO της Σαμαλίας και καθορισμός περιφέρειας αρμοδιότητάς του. 2
- 71. Αναγκαστική οργανική θέσεως στην Πρωσία Βόννης. 3
- 72. Σύσταση στο Δήμο Γιαννιτών Νομού Πέλλης ενιαίας επιχείρησης ύδρευσης και αποχέτευσης με το όνομα «Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης και Αποχέτευσης Γιαννιτών». 4
- 73. Συμπλήρωση και τροποποίηση διατάξεων του Π.Δ. 686/79 (ΦΕΚ 200) απερί καθορισμού τομέων, τμημάτων ειδικότητων και κατευθύνσεων εξειδικεύσεως των σχολικών μονάδων Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδεωσας. 5
- 74. Έθρση Ενοριών της Ιεράς Μητροπόλεως Μεσογαίας και Λαυρεωτικής. 6
- 75. Κατάρτηη του Κέντρου Παιδικής Μερικής Αρρένων Θεσσαλονίκης «Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ» και συγχώνευσή του στο Παράριο Κέντρο Παιδικής Μερικής Αρρένων Θεσσαλονίκης «Ο ΜΕΛΙΤΕΥΣ». 7
- 76. Κατάρτηη Κέντρου Κοινωνικής Επιμορφώσεως Νεώνων Φιλιατών — Θεσπρωτίας και ίδρύσεως Εθνικού Παιδικού Σταθμού. 8
- 77. Σύσταση Ν.Π.Δ.Δ. με την επωνυμία Θεραπευτήριο Χρονίων Παθήσεων Ευβοίας. 9
- 78. Μεταφορά του ΣΤ' Εθνικού Παιδικού Σταθμού Θεσσαλονίκης στην Κοινότητα Πανοράματος του Νομού Θεσσαλονίκης. 10
- 79. Οργανισμοί που θα αναλάβουν την οργάνωση και λειτουργία των Παιδικών Εσχών 1983. 11
- 80. Τροποποίηση της παρ. 4 του άρθρου 16 του Β. Δ/τος 681/60 απερί εγγραφέως του Καταστατικού του Ταμείου Επικουρικής Ασφαλίσεως Εργατοτεχνιτών Δομικών και Σηλοουργικών Εργασιών. 12

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Διευκρίνηη της Πράξεως του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος αριθ. 115/14.9.82 απερί της επί πιστώσει κωλήσεως αγροτικών προϊόντων και της εξασφαλίσεως της καταβολής του τιμητάτός τους με εργαητικές επιστολέσας. 13

Κυρούμεν και εκδίδουμεν τον κατωτέρω υπό της Βουλής, ψηφισθέντα νόμον:

Άρθρο 1.

1. Για τή συμμόρφωση πρὸς οδηγίες και αποφάσεις (Ε.Ο. Κ., Ε.Κ.Α.Ε.) συστάσεις και ατομικές αποφάσεις (Ε.Κ.Α. Χ.) και τήν εκτέλεση κανονισμών (ΕΟΚ, ΕΚΑΕ) και ηενικών αποφάσεων (ΕΚΑΧ) που εκδίδονται από τὰ κοινοτικά ὄργανα μετά τήν προσχώρηση της Ελλάδας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, εφαρμόζονται ἀναλόγως οι ἤδη υφιστάμενες ὡς και οι ἐκάστοτε παρεχόμενες νομοθετικές ἐξουσιοδοτήσεις πρὸς κανονιστική ρύθμιση σχετικών θεμάτων, ὑπὸ τήν ἐπιφύλαξη τῶν ὀριζόμενων στὸ ἄρθρο 2.

2. Με τισ κανονιστικές πράξεις της προηγούμενης παραγράφου, δύναται νὰ λαμβάνεται και κάθε ἀναγκαίο συμπληρωματικό μέτρο για τήν ἐφαρμογή τῶν ἀνωτέρω κοινοτικών πράξεων, ὅπως είναι ἴδια ἡ σύσταση νέων ὀργάνων και θέσεων, ὁ καθορισμός ἀρμοδιοτήτων και διοικητικῶν διαδικασιῶν και ἡ θέσπιση διοικητικῶν κυρώσεων.

3. Στην ἐκδοση τῶν ἀνωτέρω κανονιστικῶν πράξεων οι ὁποίες περιβάλλονται τὸν τύπο Προεδρικοῦ Διατάγματος ἢ Ὑπουργικῆς Ἀποφάσεως, συμπράττει και ὁ Ὑπουργὸς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας. Ὄταν ἡ προβλεπόμενη κανονιστική πράξη ἔχει τύπο διάφορο τοῦ Π. Δ/τος ἢ της Ὑπουργικῆς Ἀποφάσεως, ἐγκρίνεται ἀπὸ τὸν Ὑπουργὸ που ἐποπτεύει τὸ οἰκείο ὄργανο και τὸν Ὑπουργὸ Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, ἐξαιρουμένων τῶν πράξεων που εκδίδονται ἀπὸ τὸ Ὑπουργικό Συμβούλιο ἢ ἀπὸ ὄργανα ἐξ Ὑπουργῶν.

4. Οι προβλεπόμενες ἀπὸ τήν καίμενη νομοθεσία ποινικές κυρώσεις για παράβαση κανονιστικῆς πράξεως, που εκδίδεται κατ' ἐφαρμογή συγκεκριμένης ἐξουσιοδοτήσεως, ἰσχύουν και ὅταν γίνεται χρήση αὐτῆς της ἐξουσιοδοτήσεως πρὸς ἐφαρμογή κοινοτικῆς πράξεως, κατὰ τὰ ὀριζόμενα στις προηγούμενες παραγράφους.

5. Με τισ κανονιστικές πράξεις που προβλέπονται στις παραγράφους 1 και 2 του παρόντος, μπορεί νὰ θεσπίζονται πὸ ἐξέλιποντο τῶν σχετικῶν παραβάσεων σὲ βαθμὸ πλημμελήματος στὰ πλαίσια τοῦ Ποινικοῦ Κώδικα, ἐφ' ὅσον αὐτοὶ είναι ἀναγκαίο για τήν ἀποτελεσματική ἐφαρμογή τῶν πράξεων

των κοινοτικών οργάνων που εξεδόθησαν μετά την 31.12.1980 ή που πρόκειται να εκδοθούν και η συγκεκριμένη παράβαση δεν συνιστά ποινικό αδίκημα κατά την κείμενη ελληνική νομοθεσία.

Άρθρο 2.

1. Με απόφαση του αρμόδιου κατά την Ύπουργού και του Ύπουργού Εθνικής Οικονομίας ρυθμίζονται τα της εφαρμογής και συμμορφώσεως προς τις κοινοτικές πράξεις που αναφέρονται στο άρθρο 1 παράγραφος 1 εφ' όσον οι πράξεις αυτές ανάγονται στα παρακάτω αντικείμενα:

α) Όργανα και μέθοδοι μετρήσεως πάσης φύσεως, μέτρα και σταθμά εν γένει, μονάδες μετρήσεως πάσης φύσεως, όπως είναι ιδία μετρητές υγρών, στερεών, αερίων, μήκους, ενέργειας, αποστάσεως, βάρους, βήχου, γιά οποιοδήποτε σκοπό.

β) Κρύσταλλα, σύνθεση, χαρακτηριστικά κατασκευής, επιπέδιστοι και κάθε μορφή διαρρηκίσεως αυτών.

γ) Ύφαντουργικά, ονομασίες υφανσίμων, μέθοδοι αναλύσεως.

δ) Ηλεκτρολογικό και ηλεκτρονικό υλικό πάσης χρήσεως.

ε) Ανοξυωτικά μέσα πάσης φύσεως.

στ) Συσκευές πίεσεως παντός είδους.

ζ) Προστασία του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων.

η) Προστασία καταναλωτών.

θ) Κοινωνικοδιαφθορικός τομέας της γεωργίας.

ι) Όροι παρασκευής, εγκρίσεως, κυκλοφορίας, εμπορίας και ελέγχου των κτηνιατρικών φαρμακευτικών προϊόντων και των προσθετικών των ζωοτροφών.

2. Η παράγραφος 2 του άρθρου 1 εφαρμόζεται και κατά την έκδοση των υπουργικών αποφάσεων που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο.

3. Οι παραβάτες των παραπάνω υπουργικών αποφάσεων με τις όποιες θεσπίζονται κοινοτικές υποχρεώσεις τιμωρούνται με φυλάκιση ή με χρηματική ποινή ή και με τις δύο αυτές ποινές, όπως ειδικότερα θα καθορίζονται τα όρια των ποινών από τις αποφάσεις αυτές.

Άρθρο 3.

1. Με τα Προεδρικά Διατάγματα που εκδίδονται βάσει του άρθρου 2 του Ν. 945/1979, καθώς και με τις κανονιστικές πράξεις που εκδίδονται βάσει του άρθρου 1 του παρόντος νόμου δύναται ομοίως να ρυθμίζονται κάθε θέμα που είναι αναγκαίο για την εφαρμογή των συνθηκών, πράξεων προχωρήσεως με τις προαρτημένες πράξεις, παραρτήματα, πρωτόκολλα και δηλώσεις, που κωρώθηκαν με το Ν. 945/1979.

2. Με τις ανωτέρω κανονιστικές πράξεις επέρχονται και οι αναγκαίες προσαρμογές της κείμενης νομοθεσίας, όταν απαιτείται τροποποίηση ή κατάργηση διατάξεων που είναι αντίθετες προς τη ρύθμιση που προβλέπεται από τις αναφερόμενες στην παράγραφο 1 συνθήκες.

3. Με προεδρικά διατάγματα του αρμόδιου Ύπουργού και του Ύπουργού Εθνικής Οικονομίας επιτρέπεται η ρύθμιση δημοσιονομικών ή άλλων οικονομικών ζητημάτων κατά τους όρους του άρθρου 78 παρ. 5 του Συντάγματος, για την εφαρμογή των ίδιων συνθηκών και της συνθήκης προχωρήσεως της Ελλάδας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες καθώς επίσης και την αναγκαία προσαρμογή διατάξεων της εσωτερικής νομοθεσίας στις κοινοτικές πράξεις. Η εξουσιοδότηση αυτή ισχύει μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 1985.

Άρθρο 4.

1. Η προθεσμία εκδόσεως των προεδρικών διαταγμάτων του άρθρου 2 του Ν. 945/1979 παρατείνεται μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1983.

2. Η αυτή ανωτέρω προθεσμία παρατείνεται μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1985, όσον αφορά ειδικώς στις εξής περιπτώσεις:

α) Την εφαρμογή κοινοτικών πράξεων που εκδόθηκαν πριν από την 1.1.1981 και των οποίων η ισχύς αρχίζει μετά την ημερομηνία αυτή και

β) τη ρύθμιση θεμάτων που ανάγονται στην εφαρμογή των μεταβατικών διατάξεων της πράξεως προχωρήσεως της Ελλάδας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες.

3. Εφ' όσον, μετά την πάροδο των χρονικών ορίων που αναφέρονται στις προηγούμενες παραγράφους συντρέχει, περίπτωση εφαρμογής των κοινοτικών πράξεων που εκδόθηκαν πριν από την 1.1.1981, εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 1 και 2 του παρόντος νόμου.

Άρθρο 5.

Με τα Προεδρικά Διατάγματα που εκδίδονται βάσει του άρθρου 2 του Ν. 945/1979 προς εφαρμογή των πράξεων που εκδόθηκαν μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 1980 από τα όργανα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, μπορεί να θεσπίζεται το αξιόπονο των σχετικών παραβάσεων επί δοσμού πλημμελήματος στα πλαίσια του Ποινικού Κώδικα, εφ' όσον τούτο είναι αναγκαίο για την αποτελεσματική εφαρμογή των κοινοτικών πράξεων και η συγκεκριμένη παράβαση δεν συνιστά ποινικό αδίκημα κατά την κείμενη ελληνική νομοθεσία.

Άρθρο 6.

Με αποφάσεις του αρμόδιου κατά περίπτωση Ύπουργού και του Ύπουργού Εθνικής Οικονομίας δύναται να συνιστώνται νομοπαρασκευαστικές επιτροπές για την κατάρτιση σχεδίων νόμων και κανονιστικών πράξεων με σκοπό τη συμμόρφωση προς τις εκάστοτε εκδιδόμενες κοινοτικές πράξεις και εν γένει για την προσαρμογή του ελληνικού δικαίου προς το ισχύον κοινοτικό δίκαιο.

Άρθρο 7.

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Παραγγέλλομαι να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως το κείμενο του παρόντος και να εκτελεσθεί ως νόμος του Κράτους.

Αθήνα, 12 Μαρτίου 1983

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΣΤΕΡΙΚΩΝ	ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΙΩΑΝ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΠΟΥΛΟΣ	ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΑΡΣΕΝΗΣ
ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΓΕΩΡΓ. - ΛΑΕΣ. ΜΑΓΚΑΚΗΣ	ΔΗΜΗΤΡ. ΚΟΥΛΟΥΡΙΑΝΟΣ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους.

Αθήνα, 17 Μαρτίου 1983

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ - ΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΑΓΚΑΚΗΣ

ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 70

Έδρουση Αμίσσου Προξενείου στο ΜΟΓΑΔΙΣΙΟ της Σομαλίας και καθορισμός περιφέρειας αρμοδιότητάς του.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:

1. Το άρθρο 24, παράγραφος 6, του Νόμου 419/1976 «πε-

ρί Οργανισμού του Υπουργείου Εξωτερικών» (ΦΕΚ 221/20.8.1976, τ. Α').

2. Τα άρθρα 2 και 5 της αριθ. 010/464/17.5.1982 κοινής απόφασης του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Εξωτερικών, Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στους Υπουργούς Εξωτερικών, (ΦΕΚ 302/26.5.1982, τεύχος Β').

3. Τη γνώμη που διατυπώνει στα, από 2.9.1982 και με αριθμό Φ. 806/1/ΑΣ 1080 και από 17.1.1983 και με αριθμό Φ.802/3/ΑΣ 84, έγγραφα της η Πρεσβεία στο Χαρτούμ.

4. Τη με αριθμό 107/1983 γνωμοδότηση του Συμβουλίου της Επικρατείας, μετά από πρόταση του Υπουργού Εξωτερικών, αποφασίζουμε:

Άρθρο μόνο.

1. Ισχύει το Άριστο Προξενείο στο MOGADISHU της Σομαλίας.

2. Παραφέρεται δικαιοδοσία του κατά την προηγούμενη παράγραφο Αξιότιμου Προξενείου ορίζεται ολόκληρη, η Επικράτεια της Σομαλίας.

Στον Υπουργό Εξωτερικών αναθέτουμε τη δημοσίευση και εκτέλεση αυτού του Προεδρικού Διατάγματος.

Αθήνα, 11 Μαρτίου 1983

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΨΗΣ

(3)

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 71

Ανακατανομή οργανικής θέσεως στην Πρεσβεία Βόννης.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:

α) Τις διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 17 του νόμου 419/1976 «περί Οργανισμού του Υπουργείου Εξωτερικών» (ΦΕΚ 221/20.8.1976 τ. Α').

β) Τα άρθρα 2 και 5 της αριθ. 010/464/17.5.1982 κοινής απόφασης του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Εξωτερικών, Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στους Υπουργούς Εξωτερικών (ΦΕΚ 302/26.5.1982, τεύχος Β').

γ) Την αριθ. 91/1983 γνωμοδότηση του Συμβουλίου της Επικρατείας, μετά από πρόταση του Υπουργού των Εξωτερικών, αποφασίζουμε:

Άρθρο μόνο.

Μία θέση Τεχνικού Επικοινωνιών ανακατανομείται και μεταφέρεται από την Κεντρική Υπηρεσία του Υπουργείου Εξωτερικών στην Πρεσβεία Βόννης.

Στον Υπουργό των Εξωτερικών αναθέτουμε τη δημοσίευση και εκτέλεση αυτού του Προεδρικού Διατάγματος.

Αθήνα, 11 Μαρτίου 1983

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΨΗΣ

(4)

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 72

Σύσταση στο Δήμο Γιαννιτσών Νομού Πέλλης ενιαίας επιχείρησης ύδρευσης και αποχέτευσης με το όνομα «Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης και Αποχέτευσης Γιαννιτσών».

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του άρθρου 1 του Ν. 1069/1980, «περί κινήτρων δια την ίδρυση επιχειρήσεων Ύδρευσης και Αποχέτευσης».

2. Την αριθ. 852 της 15.12.1982 γνωμοδότηση του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, αποφασίζουμε:

Άρθρο μόνο.

Εγκρίνεται η αριθ. 95/6.7.1982 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου Γιαννιτσών του Νομού Πέλλης που αφορά τη σύσταση στον ομώνυμο δήμο ενιαίας επιχείρησης ύδρευσης και αποχέτευσης που έχει ως εξής:

1. Συνιστάται στο Δήμο Γιαννιτσών, Νομού Πέλλης ενιαία επιχείρηση ύδρευσης και αποχέτευσης με το όνομα «Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης και Αποχέτευσης Γιαννιτσών».

2. Η Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης και Αποχέτευσης Γιαννιτσών είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου με κοινωνική χαρακτηρισμό και διέπεται ως προς την διοίκηση, οργάνωση, εκτέλεση, λειτουργία και συντήρηση των έργων της αρμοδιότητάς της καθώς και τις πηγές χρηματοδότησής της από τις διατάξεις του Ν. 1069/1980 «περί κινήτρων δια την ίδρυση επιχειρήσεων ύδρευσης και αποχέτευσης».

Όσον αφορά τα υπόλοιπα εφαρμόζονται οι διατάξεις του Ν. 1065/1980 «περί κωδίκου του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα» και οι κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας (άρθρο 1 παρ. 1 Ν. 1069/80).

3. Έδρα της επιχείρησης είναι η πόλη Γιαννιτσών.

4. Περιοχή αρμοδιότητας της επιχείρησης είναι η διοικητική περιφέρεια του Δήμου Γιαννιτσών.

5. Η σύσταση της επιχείρησης δικαιολογείται γιατί: α) με τη σύσταση αυτή σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1069/1980 αποκτά διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια και ευελιξία, αντιμετωπίζεται ριζικά, μεθοδικά και μακροχρόνια όλο το κύκλωμα ύδρευσης και αποχέτευσης της πόλης Γιαννιτσών με την εκτέλεση και λειτουργία των συναφών έργων ύδρευσης και αποχέτευσης και β) εξασφαλίζεται η χρηματοδότηση των έργων αυτών από το πρόγραμμα Δημοσίων Έπενδύσεων, από δανειοδότηση και από ίδιους πόρους που προβλέπονται υπέρ της επιχείρησης από το Ν. 1069/1980.

6. Τρόπος εκμετάλλευσης των έργων και υπηρεσιών:

Η εκμετάλλευση των έργων και υπηρεσιών της επιχείρησης ενεργείται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1069/1980 και τους σχετικούς κανονισμούς για το σκοπό αυτό.

7. Περιοσεία της επιχείρησης: Στην περιοσεία της επιχείρησης ανήκουν τα έργα ύδρευσης και αποχέτευσης της περιοχής αρμοδιότητας της επιχείρησης τα οποία εκτελέσθηκαν ή θα εκτελεσθούν με βάση τις μελέτες που εγκρίθηκαν ή θα εγκριθούν, όλοι οι υδρόνομοι που υπάρχουν και οι εγκαταστάσεις ύδρευσης και αποχέτευσης ακαθάρτων και ομβρίων υδάτων, όλοι οι υπόνομοι ή ανοικτοί αγωγοί που εκβάλλουν άμεσα ή έμμεσα στο δίκτυο καθώς επίσης και οι μονάδες επεξεργασίας πόσιμου ύδατος και υγρών αποβλήτων.

8. Έσοδα της επιχείρησης είναι αυτά τα οποία θεσπίζονται από τις διατάξεις του Ν. 1069/80, άρθρα 10 έως και 16 και 27 και 28, δηλαδή :

α) Το ειδικό τέλος για τη μελέτη, κατασκευή και επέκταση των έργων ύδρευσης και αποχέτευσης, για μία δεκαετία από της 1ης Ιανουαρίου του επομένου από τη σύσταση της επιχείρησης έτους που υπολογίζεται σε ποσοστό 80ο/ο επί της αξίας του ύδατος που καταναλώνεται (άρθρα 10 παρ. 1 εδάφ. α και 11 Ν. 1069/1980).

β) Το ειδικό τέλος 3ο/ο επί του ακαθάρτου εισοδήματος από οικοδομές που βρίσκονται στην περιφέρεια του δήμου, το οποίο καταβάλλεται για μία δεκαετία από την έναρξη του επομένου από τη σύσταση της επιχείρησης έτους (άρθρα 10 παρ. 1 εδάφ. β και 12 Ν. 1069/1980).

γ) Δωρεά επιχορήγηση από το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων σε ποσοστό μέχρι 35ο/ο επί των δαπανών μελετών και κατασκευών των κάθε φύσεως έργων ύδρευσης και αποχέτευσης αρμοδιότητας της επιχείρησης (άρθρα 10 παρ. 1 εδ. ια' και 13 Ν. 1069/1980).

δ) Το τέλος σύνδεσης μετά του δικτύου της αποχέτευσης (άρθρο 10 παρ. 1 εδ. γ Ν. 1069/80).

ε) Η δαπάνη διακλάδωσης και σύνδεσης προς τον αγωγό της ύδρευσης και της αποχέτευσης (άρθρο 10 παρ. 1 εδάφ. δ' και άρθρο 15 Ν. 1069/80).

στ) Το τέλος σύνδεσης μετά του δικτύου ύδρευσης (άρθρο 10 παρ. 1 εδ. ε' Ν. 1069/80).

ζ) Το τέλος χρήσεως υπονόμων (άρθρο 10 παρ. 1 εδάφ. στ' Ν. 1069/1980).

η) Η αξία του ύδατος που καταναλώνεται (άρθρο 10 παρ. 1 εδ. ζ' Ν. 1069/80).

θ) Η εγγύηση χρήσεως του υδρομετρητή (άρθρο 10 παρ. 1 εδάφ. η' Ν. 1069/1980).

ι) Η δαπάνη μετατόπισης αγωγών διακλάδωσης και συνδέσεων ύδρευσης ή αποχέτευσης υδρομετρητών ή άλλων συναφών εργασιών (άρθρο 10 παρ. 1 εδάφ. θ' Ν. 1069/1980).

ια) Οι συνεισφορές τρίτων για την εκτέλεση κατά προτεραιότητα έργων (άρθ. 10 παρ. 1 εδ. ι' Ν. 1069/80).

ιβ) Οι πρόσδοι από την περιουσία ή το τίμημα από την εκποίηση αυτής (άρθρο 10 παρ. 1 εδάφ. ιβ' Ν. 1069/80).

ιγ) Δάνειο, κληρονομίες, δωρεές και λοιπές επιχορηγήσεις (άρθρο 10 παρ. 1 εδάφ. ιγ' και άρθρο 14 Ν. 1069/1980).

ιδ) Έσοδα που εισπράττονται από την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 27 και 28, Ν. 1069/80, καθώς και κάθε άλλη νόμιμη πρόσσος.

9. Η επιχείρηση διοικείται από διοικητικό συμβούλιο που αποτελείται από το δήμαρχο ως πρόεδρο και έξη (6) μέλη που προέρχονται σε ίσο αριθμό από δημοτικούς συμβούλους και από κατοίκους του δήμου οι οποίοι έχουν πείρα ή γνώσεις σχετικές με το αντικείμενο της επιχείρησης. Τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου και οι αναπληρωτές τους ορίζονται από το δημοτικό συμβούλιο.

Η θητεία του διοικητικού συμβουλίου ακολουθεί τη θητεία του δημοτικού συμβουλίου και λήγει μόλις εγκατασταθούν τα νέα μέλη.

Το διοικητικό συμβούλιο εκλέγει από τα μέλη του, τον αντιπρόεδρο ο οποίος αναπληρώνει τον πρόεδρο σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος του τελευταίου (άρθρο 3 Ν. 1069/80 και άρθρ. 206 Ν. 1065/80).

10. Ο Πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου εκπροσωπεί την επιχείρηση σε όλες τις σχέσεις της, δικαστικές ή εξώδικες και σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος αυτού, ο αντιπρόεδρος (άρθρο 5 παρ. 4 Ν. 1069/80 και άρθρ. 207 Ν. 1065/80).

Στον Υπουργό Εσωτερικών αναθέτουμε την δημοσίευση και εκτέλεση του διατάγματος τούτου.

Αθήνα, 15 Φεβρουαρίου 1983

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΝΝΗΜΑΤΑΣ

(5)

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 73

Συμπλήρωση και τροποποίηση διατάξεων του Π.Δ. 666/79 (ΦΕΚ 200) «περί καθορισμού τομέων, τμημάτων ειδικοτήτων και κατευθύνσεων εξειδικεύσεως των σχολικών μονάδων Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσως».

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Έχοντας υπόψη :

1. Τις διατάξεις του άρθρου 8 παρ. 3 και του άρθρου 11 παρ. 1 και 5 του Ν. 576/77 «περί οργάνωσης και διοικήσεως της Μέσης και Ανωτέρας Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσως».

2. Τις υπ' αριθ. 40/82 και 53/82 γνωμοδοτήσεις του ΚΕΜΕ.

3. Την υπ' αριθ. 49/1983 γνωμοδότηση του Συμβουλίου της Επικρατείας, με πρόταση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, αποφασίζουμε :

Άρθρο μόνο.

Τροποποιούμε και συμπληρώνουμε το Π.Δ. 666/79 ΦΕΚ 200 «περί καθορισμού τομέων, τμημάτων, ειδικοτήτων και κατευθύνσεων εξειδικεύσεως των Σχολικών μονάδων Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσως», ως εξής :

1. Ο τομέας Γραμμικής της παρ. 5 της περ. Α του άρθρου 1 μετανομάζεται σε τομέα Κλωστοϋφαντουργίας.

2. Στα τμήματα του Τομέα Επαγγελματικών Τεχνικών και Τεχνικών Λυκείων στην παρ. 6 της περ. Α του άρθρου 1 προστίθενται τα ακόλουθα τμήματα :

VI) Γραμμικών Τεχνών.

VII) Διακοσμητικών εσωτερικών χώρων.

VIII) Συντηρητικών έργων τέχνης και Αρχαιολογικών ευρημάτων.

IX) Ψηφιογραφίας και υαλογραφίας.

3. Στα τμήματα του Γεωργικού και Κτηνοτροφικού Τομέα των Επαγγελματικών Λυκείων στην παρ. 2 της περ. Β του άρθρου 1 προστίθεται και πέμπτο τμήμα : «Αγροτοδομηχανικών Συναρτημάτων και Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων».

4. Στο άρθρο 2 προστίθεται παράγραφος με αύξοντα αριθμό 13 που έχει ως εξής : «13. Τμήμα Μεταλλευτικό με κατεύθυνση Μεταλλείων».

Στον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων αναθέτουμε τη δημοσίευση και εκτέλεση του παρόντος Προεδρικού Δ/τος.

Αθήνα, 2 Μαρτίου 1983

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΑΚΑΛΑΜΑΝΗΣ

(6)

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 74

Ιδρυση Ενοριών της Ιεράς Μητροπόλεως Μεσογαίας και Λαυρεωτικής.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Έχοντας υπόψη :

1. Την παρ. 2 του άρθρου 36 του Ν. 590/77 «περί του Καταστατικού Χάρτου της Εκκλησίας της Ελλάδος» σε

συνδυασμό με το άρθρο 2ο και 3ο του αριθμ. 8/79 Κανονισμού, «περί Ιερών Ναών και Ενοριών» (ΦΕΚ 1/1980 τ.Α').

2. Τη σύμφωνη γνώμη του Μητροπολιτικού Συμβουλίου της Ιεράς Μητροπόλεως Μεσογαίας και Λαυρεωτικής που περιλαμβάνεται στο απόσπασμα της 6/1982 πράξεώς του.

3. Την 113/82 γνωμοδότηση του Κοινοτικού Συμβουλίου της Κοινότητας Αρτέμιδος - Αττικής.

4. Την αριθμ. 53/1983 γνωμοδότηση του Συμβουλίου της Επικρατείας με πρόταση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, αποφασίζουμε :

Άρθρο μόνο.

Ιδρύονται οι παρακάτω Ενορίες της Ιεράς Μητροπόλεως Μεσογαίας και Λαυρεωτικής :

1. Ενορία με Ενοριακό Ναό τον Ιερό Ναό Παναγίας της Γιάτρισσας Αρτέμιδος - Αττικής.
2. Ενορία με Ενοριακό Ναό τον Ιερό Ναό Κοιμήσεως Θεοτόκου Αρτέμιδος - Αττικής.
3. Ενορία με Ενοριακό Ναό τον Ιερό Ναό Υπαπαντής του Κυρίου Αρτέμιδος - Αττικής.
4. Ενορία με Ενοριακό Ναό τον Ιερό Ναό Αγίας Παρασκευής Αρτέμιδος - Αττικής.

Στον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων αναθέτουμε τη δημοσίευση και εκτέλεση του παρόντος Προεδρικού Διατάγματος.

Αθήνα, 2 Μαρτίου 1983

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΑΚΑΛΑΜΑΝΗΣ

(7)

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 75

Κατάργηση του Κέντρου Παιδικής Μαρίνης Αρρένων Θεσσαλονίκης «Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ» και συγχώνευσή του στο Παπάρειο Κέντρο Παιδικής Μαρίνης Αρρένων Θεσσαλονίκης «Ο ΜΕΛΑΓΠΕΥΣ».

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Έχοντας υπόψη :

1. Τις διατάξεις του άρθρου 1 του Ν.Δ. 928/71 «Περί καταργήσεως, συγχωνεύσεως, μετατροπής ή υπαγωγής Ιδρυμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Κοινωνικών Υπηρεσιών εις έτερα Ιδρύματα του αυτού Υπουργείου» (ΦΕΚ 144/71 τεύχος Α').

2. Τις διατάξεις του Ν. 1266/82 άρθρο 14 παρ. 1 «Όργανα ασκήσεως της νομισματικής πιστωτικής και συναλλαγματικής πολιτικής και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 81/81 Τεύχος Α').

3. Τις διατάξεις του άρθρου 8 του Π.Δ. 574/30.5.82 «Ανακατανομή των αρμοδιοτήτων των Υπουργείων» (ΦΕΚ 104/30.8.82 Τεύχος Α') και του άρθρου 15 παρ. 2 του Π.Δ. 770/1975 «περί διαρθρώσεως του Υπουργείου Προεδρίας...».

4. Την αριθμ. 11355/12.7.82 απόφαση του Προϋπουργού και Υπουργού Οικονομικών, «Ανάθεση αρμοδιοτήτων στους Υπουργούς Οικονομικών».

5. Την αριθμ. 831/1983 γνωμοδότηση του Συμβουλίου της Επικρατείας με πρόταση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβερνήσεως, Υγείας και Πρόνοιας και του Υπουργού Οικονομικών, αποφασίζουμε :

Άρθρο 1.

Το Κέντρο Παιδικής Μαρίνης Αρρένων Θεσσαλονίκης «Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ» που συστάθηκε με το Ν.Δ. 651/41 (ΦΕΚ 378 τ. Α') όπως τούτο συμπληρώθηκε και τροποποιήθηκε μεταγενέστερα, καταργείται ως αυτοτελές Κέντρο Παιδικής Μαρίνης και συγχωνεύεται στο Παπάρειο Κέντρο Παιδικής Μαρίνης Αρρένων Θεσ/κής «Ο ΜΕΛΑΓΠΕΥΣ» για το οποίο πρόβλεπον οι διατάξεις του Ν. 4163/61 «Περί Εθνικού Παπάρειου Ορφανοτροφείου «Ο ΜΕΛΑΓΠΕΥΣ» (ΦΕΚ 73 Τεύχος Α').

Άρθρο 2.

1. Το προσωπικό του Κέντρου Παιδικής Μαρίνης Αρρένων Θεσσαλονίκης «Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ» που καταργείται με το άρθρο 1 του Προεδρικού αυτού Διατάγματος και το οποίο έχει την ιδιότητα του Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου, καταλαμβάνει κατά την κείμενη Νομοθεσία κενές θέσεις προσωπικού ΝΠΔΔ στο Παπάρειο Κέντρο Παιδικής Μαρίνης Αρρένων Θεσσαλονίκης «Ο ΜΕΛΑΓΠΕΥΣ».

2. Το λοιπό προσωπικό που δεν μπορεί να ενταχθεί για οποιοδήποτε λόγο, τοποθετείται κατά την ισχύουσα νομοθεσία ως υπαράρτητος στο Παπάρειο Κέντρο Παιδικής Μαρίνης «Ο ΜΕΛΑΓΠΕΥΣ» ή σε άλλα Ιδρύματα Κοινωνικής Πρόνοιας.

Άρθρο 3.

Το Παπάρειο Κέντρο Παιδικής Μαρίνης Αρρένων «Ο ΜΕΛΑΓΠΕΥΣ» στο οποίο συγχωνεύεται το Νομικό Πρόσωπο που καταργείται με το άρθρο 1 του Προεδρικού αυτού Διατάγματος, υπεκτινχεται στο σύνολο των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων αυτού.

Στον Υπουργό Υγείας και Πρόνοιας, αναθέτουμε τη δημοσίευση και εκτέλεση του παρόντος.

Αθήνα, 12 Μαρτίου 1983

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ
ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΥΠΟΥΡΓΟΥΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΑΓ. ΚΟΥΤΣΟΓΙΩΡΓΑΣ **ΔΗΜ. ΤΣΟΒΘΑΛΑΣ**
ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ ΑΥΓΕΡΙΝΟΣ

(8)

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 76

Κατάργηση Κέντρου Κοινωνικής Επιμορφώσεως Νεανίδων Φιλιππών-Θεσσαλονίκης και ιδρύσεως Εθνικού Παιδικού Σταθμού.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Έχοντας υπόψη :

1. Τις διατάξεις : α) Του άρθρου 1 του Ν.Δ. 3045/1954 «περί ιδρύσεως Εθνικών Ορφανοτροφείων, Οικοτροφείων κ.λπ.» (ΦΕΚ.237/54 τ.Α'). β) Των παρ. 1 και 2 του άρθρου 1 του Ν.Δ.928/71 «περί καταργήσεως, συγχωνεύσεως, μετατροπής ή υπαγωγής Ιδρυμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Κοινωνικών Υπηρεσιών εις έτερα Ιδρύματα του αυτού Υπουργείου» (ΦΕΚ. 144/71 τ. Α'). γ) Του άρθρου 14 παρ. 1 του Ν.1266/82 «Όργανα ασκήσεως της νομισματικής πιστωτικής και συναλλαγματικής πολιτικής και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ. 81/82 τ.Α') και του άρθρου 15 παρ.2 του Π.Δ. 770/1975 «περί διαρθρώσεως του Υπουργείου Προεδρίας Κυβερνήσεως και Οργανισμού Υπηρεσιών τινών αυτού» (ΦΕΚ.248/12.11.75 τ.Α').

2. Τις διατάξεις των άρθρων 8,10 και 12 του 574/30.8.82 Π.Δ/τος «Ανακατανομή των αρμοδιοτήτων των Υπουργείων» (ΦΕΚ. 104/82 τ. Α').

3. Την απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Οικονομικών αριθ. 11355/12.7.82 «Ανάθεση αρμοδιοτήτων στους Υφυπουργούς Οικονομικών» (ΦΕΚ.474/82 τ.Β').

4. Την 855/1982 γνωμοδότηση του Συμβουλίου της Επικρατείας, με πρόταση των Υπουργών Προεδρίας Κυβερνήσεως, Υγείας και Πρόνοιας και Υφυπουργού Οικονομικών, αποφασίζουμε :

Άρθρο 1.

1. Το Κέντρο Κοινωνικής Επιμορφώσεως Νεανίδων Φιλιατών που ιδρύθηκε ως Αγροτική Μεταβατική Οικοκυρική Σχολή Φιλιατών με το από 25.4.1942 Διάταγμα (ΦΕΚ. τ.Α') και μετονομάστηκε σε Κέντρο Κοινωνικής Επιμορφώσεως Νεανίδων Φιλιατών με το Π.Δ/γμα 216/1973 (ΦΕΚ. 199/1.9.73 τ. Α') καταργείται και ιδρύεται Εθνικός Παιδικός Σταθμός στην πόλη των Φιλιατών - Θεσπρωτίας με την ονομασία : «Β' Εθνικός Παιδικός Σταθμός Φιλιατών».

2. Η δυναμικότητα του παραπάνω Παιδικού Σταθμού ορίζεται μέχρι εβδομήντα (70) νήπια.

Άρθρο 2.

Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του Κέντρου Κοινωνικής Επιμορφώσεως που καταργείται με το προηγούμενο άρθρο μεταβιβάζονται στον Εθνικό Παιδικό Σταθμό που ιδρύεται με το Διάταγμα αυτό.

Άρθρο 3.

Η διευθύντρια και οι διδασκάλισσες Τέχνης, που ήδη υπηρετούν κατά τη δημοσίευση του Δ/τος αυτού στο πύκνω Κέντρο Κοινωνικής Επιμορφώσεως που καταργείται, τοποθετούνται με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας, σε κενές οργανικές θέσεις άλλων Κέντρων Κοινωνικής Επιμορφώσεως Νεανίδων ή διατηρούνται σαν υπεράριθμοι και τοποθετούνται σε άλλα Ιδρύματα ΝΠΔΔ αρμοδιότητας του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας μέχρι της με οποιονδήποτε τρόπο αποχωρήσής τους από την Υπηρεσία και εξελίσσονται κατά τις διατάξεις, που διέπουν τον κλάδον, στον οποίο ανήκουν.

Στον Υπουργό Υγείας και Πρόνοιας αναθέτουμε τη δημοσίευση και την εκτέλεση του Δ/τος αυτού.

Αθήνα, 12 Μαρτίου 1983

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ
ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ   ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΑΓ. ΚΟΥΤΣΟΓΙΩΡΓΑΣ   ΔΗΜ. ΤΣΟΒΟΛΑΣ
ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ ΔΥΓΕΡΙΝΟΣ

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 77 (9)

Σύσταση Ν.Π.Δ.Δ. με την επωνυμία Θεραπευτήριο Χρονίων Παθήσεων Ευβοίας

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Έχοντας υπόψη :

1. Τις διατάξεις του Ν.Δ/τος 162/1973 «περί μέτρων Προστασίας Υπερηλικών και Χρονίως Πασχόντων ατόμων» (ΦΕΚ 227/1973)

2. Το άρθρο 14 του Ν. 1266/1982 (ΦΕΚ 81/1982 τ.Α) «Όργανα ασκήσεως της νομισματικής, πιστωτικής και συναλλαγματικής Πολιτικής και άλλες διατάξεις» σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 15 του Π.Δ. 770/75 (ΦΕΚ 248/1975 τ.Α.) «περί διαρθρώσεως του Υπουργείου Προεδρίας Κυβερνήσεως και Οργανισμού Υπηρεσιών τινών αυτών».

3. Την αριθμ. 840/1982 γνωμοδότηση του Συμβουλίου Επικρατείας με πρόταση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβερνήσεως και Υγείας και Πρόνοιας, αποφασίζουμε :

Άρθρο 1.

Σύσταση - Επωνυμία - Εποπτεία.

Συνιστάται Ν.Π.Δ.Δ. με την επωνυμία «Θεραπευτήριο Χρονίων Παθήσεων Ευβοίας» με έδρα την Αλιδα και υπό την εποπτεία και τον έλεγχο του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας

Άρθρο 2.

Σκοπός.

Σκοπός του Θεραπευτηρίου είναι η περιθαλψη εκατόν εξήντα (160) ατόμων, χρονίως πασχόντων και των δύο φύλων από 18 ετών και πάνω, απ' όλα τα Διαμερίσματα της χώρας, προτιμωμένων των καταγομένων από το Νομό Ευβοίας.

Στον Υπουργό Υγείας και Πρόνοιας αναθέτουμε τη δημοσίευση και εκτέλεση του Διατάγματος αυτού.

Αθήνα, 2 Μαρτίου 1983

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ
ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ   ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΑΓ. ΚΟΥΤΣΟΓΙΩΡΓΑΣ   ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ ΔΥΓΕΡΙΝΟΣ

(10)

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 78

Μεταφορά του ΣΤ' Εθνικού Παιδικού Σταθμού Θεσσαλονίκης στην Κοινότητα Πανοράματος του Νομού Θεσσαλονίκης.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του άρθρου 1 του Ν. Δ/τος 3045/1954 (ΦΕΚ 231, τ. Α') «περί ιδρύσεως Εθνικών Ορφανοτροφείων κλπ.».

2. Τις διατάξεις του άρθρου Μόνου του Π. Δ/τος 759/14.9.1979 (ΦΕΚ 226, τ. Α').

3. Τις διατάξεις του άρθρου 12 του Ν. 400/1976 όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 14 παρ. 1 του Ν. 1266/82 (ΦΕΚ 81/82) «Όργανα ασκήσεως της νομισματικής, πιστωτικής και συναλλαγματικής πολιτικής και άλλες διατάξεις».

4. Τις διατάξεις των άρθρων 8, 10 και 12 του 574/30.8.82 Π.Δ. (ΦΕΚ 104/82, τ. Α') «Ανακατανομή των αρμοδιοτήτων των Υπουργείων».

5. Τις διατάξεις του άρθρου 4 του 620/82 Π.Δ. (ΦΕΚ 124/6.10.1982, τ. Α') «Μεταφορά Υπηρεσιών και προσωπικού από το πρώην Υπουργείο Κοινων. Υπηρεσιών στο Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας».

6. Τη 1512/7.10.1982 (ΦΕΚ 856/82, τ. Α') κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας «Ανάθεση αρμοδιοτήτων στους Υφυπουργούς Υγείας και Πρόνοιας».

7. Το 2/1983 έγγραφο του Γεν. Λογιστηρίου του Κράτους «περί μεταφοράς του ΣΤ' Εθνικού Παιδικού Σταθμού Θεσσαλονίκης στην Κοινότητα Πανοράματος του Ξιου Νομού».

8. Την 79/1983 γνωμοδότηση του Συμβουλίου της Επικρατείας, με πρόταση της Υφυπουργού Υγείας και Πρόνοιας, αποφασίζουμε :

Άρθρο Μόνο.

1. Ο ΣΤ' Εθνικός Παιδικός Σταθμός Θεσσαλονίκης που ιδρύθηκε με το Π.Δ. 559/82 (ΦΕΚ 93/23.8.82, τ. Α'),

μεταφέρεται στην Κοινότητα Πανοράματος του Ίλιου Νομού με την ονομασία «ΕΘΝΙΚΟΣ ΠΑΙΔΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΠΑΝΟΡΑΜΑΤΟΣ».

2. Η δυναμικότητα του πιο πάνω Ιδρύματος ορίζεται σε εβδομήκοντα (70) νήπια.

Στην Υφυπουργό Υγείας και Πρόνοιας, αναθέτουμε τη δημοσίευση και εκτέλεση του Διατάγματος αυτού.

Αθήνα, 12 Μαρτίου 1983

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ

Η ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΜΑΡΙΑ ΚΥΠΡΙΩΤΑΚΗ - ΠΕΡΑΚΗ

(11)

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 79
Οργανισμοί που θα αναλάβουν την οργάνωση και λειτουργία των Παιδικών Εξοχών 1983.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Έχοντας υπόψη :

1. Τις διατάξεις : α) του άρθρου 3 του Νόμου 749/48 (ΦΕΚ 200 τ. Α') «περί Παιδικών Εξοχών και Ειδικών Βετιών Στείσιων Παίδων», β) του Ν.Δ. 1379/13.4.1973 (ΦΕΚ 87/14.4.1973 τ. Α') «περί Συμβουλίων και Επιτροπών αρμοδιότητας Υπουργείου Κοινωνικών Υπηρεσιών», γ) του Π. Δ/τος 544/24.7.77 (ΦΕΚ 178/25.6.77 τ. Α') «περί Οργάνωσης του Υπουργείου Κοινωνικών Υπηρεσιών», δ) του άρθρου 8 του Π.Δ. 574/1982 (ΦΕΚ 104/82 τ. Α') ανακατανομή των αρμοδιοτήτων των Υπουργείων.

2. Την αριθ. 1512/7.10.1982 (ΦΕΚ 856/29.10.82 τ. Β') κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας «περί αναθέσεως αρμοδιοτήτων στους Υφυπουργούς Υγείας και Πρόνοιας».

3. Τα αριθ. Οικ. 19/10.1.1983 και ΜΠ/83/1983 έγγραφα του Κοινωνικού Κέντρου Οικογενείας και Νεότητας (Κ.Κ.Ο.Ν.) και του Πατριωτικού Ήρωατος Κοινωνικής Πρόνοιας και Αντιλήψεως (Π.Ι.Κ.Π.Α.) αντίστοιχα με τα οποία τα Ίδρύματα αυτά, αποδέχονται την ανάθεση σ' αυτά της οργάνωσης και λειτουργίας των Παιδικών Εξοχών του Κρατικού Προγράμματος αρμοδιότητας Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας κατά την περίοδο 1983.

4. Την αριθ. 83/1983 γνωμοδότηση του Συμβουλίου της Επικρατείας με πρόταση της Υφυπουργού Υγείας και Πρόνοιας, αποφασίζουμε :

Άρθρο μόνο.

1. Το Πατριωτικό Ήρωατος Κοινωνικής Πρόνοιας και Αντιλήψεως (Π.Ι.Κ.Π.Α.) και το Κοινωνικό Κέντρο Οικογενείας και Νεότητας (Κ.Κ.Ο.Ν.) αναλαμβάνουν την οργάνωση και λειτουργία των Παιδικών Εξοχών του Κρατικού Προγράμματος, αρμοδιότητας Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας, για την περίοδο 1983.

2. Η οργάνωση και λειτουργία των Παιδικών Εξοχών από τους παραπάνω Οργανισμούς, διέπεται από τις ισχύουσες διατάξεις περί Παιδικών Εξοχών. Στις εξοχές αυτές εξυπηρετούνται παιδιά που υπάγονται στις κατηγορίες που ορίζει ο Ν. 749/1948 (ΦΕΚ 200 τ. Α') όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε από το Ν. 1727/1951 (ΦΕΚ 101 τ. Α').

Στην Υφυπουργό Υγείας και Πρόνοιας αναθέτουμε τη δημοσίευση και εκτέλεση του Προεδρικού αυτού Διατάγματος.

Αθήνα, 12 Μαρτίου 1983

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ

Η ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΜΑΡΙΑ ΚΥΠΡΙΩΤΑΚΗ - ΠΕΡΑΚΗ

(12)

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 80

Τροποποίηση της παρ. 4 του άρθρου 16 του Β. Δ/τος 681/1960 «περί εγκρίσεως του Καταστατικού του Ταμείου Επικουρικής Ασφάλισης Εργατοτεχνιτών Δομικών και Σωληνοειδών Εργασιών».

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Έχοντας υπόψη :

1. Τις διατάξεις του ελ. ε' της παρ. 1 του άρθρου 8 του Ν. Δ/τος 3867/58 «περί της λειτουργίας του Ταμείου Επικουρικής Ασφάλισης Εργατοτεχνιτών Δομικών και Σωληνοειδών Εργασιών» (ΦΕΚ 177/Α/58).

2. Τις διατάξεις του άρθρου 12 του Ν. 400/1976 «περί Υπουργικού Συμβουλίου και Υπουργείων» (ΦΕΚ 203/Α/76), όπως αντικαταστάθηκαν με το άρθρο 14 του Ν. 1266/1982 «Όργανα απήξεως της νομισματικής, πιστωτικής και συναλλαγματικής πολιτικής» (ΦΕΚ 81/Α/2.7.82).

3. Τις διατάξεις του άρθρου 9 του Π. Δ/τος 574/82 «Ανακατανομή των αρμοδιοτήτων των Υπουργείων» (ΦΕΚ 104/Α/30.8.82).

4. Τη 1564/21.10.82 κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Κοινωνικών Ασφαλίσεων «Ανάθεση αρμοδιοτήτων στην Υφυπουργό Κοιν. Ασφαλίσεων» (ΦΕΚ 833/20.10.1982 τ. Α').

5. Τη γνώμη του Δ.Σ. του Ταμείου Επικουρικής Ασφάλισης Εργατοτεχνιτών Δομικών και Σωληνοειδών Εργασιών που περιλαμβάνεται στο 2748/2.11.82 πρακτικό συνεδριάσεώς του.

6. Τη γνώμη του Συμβουλίου Κοινωνικής Ασφάλισης που διατυπώθηκε κατά τη 19η/15.12.82 Συνεδρίασή του της ΚΒ' περιόδου.

7. Την 73/1983 γνωμοδότηση του Συμβουλίου Επικρατείας με πρόταση της Υφυπουργού Κοινωνικών Ασφαλίσεων, αποφασίζουμε :

Άρθρο μόνο.

Η παρ. 4 του άρθρου 16 του Β. Δ/τος 681/60 «περί εγκρίσεως του Καταστατικού του Ταμείου Επικουρικής Ασφάλισης Εργατοτεχνιτών Δομικών και Σωληνοειδών Εργασιών», αντικαθίσταται ως εξής :

«4. Το δικαίωμα για είσπραξη εισφορών παραγράφεται μετά (20) έτη από τη λήξη του έτους που κωλύεται στην απαιτητέα».

Στην Υφυπουργό Κοινωνικών Ασφαλίσεων, αναθέτουμε τη δημοσίευση και εκτέλεση του Διατάγματος αυτού.

Αθήνα, 12 Μαρτίου 1983

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ

Η ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ (ΡΟΥΛΑ) ΚΑΚΑΛΑΜΑΝΑΚΗ - ΡΗΓΟΥ

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

(13)

Διευκρίνιση της Πράξεως του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος αριθ. 115/14.9.82 περί της επί πιστώσει πώλησεως αγροτικών προϊόντων και της εξασφάλισης της καταβολής του τιμήματός τους με εγγυητικές επιστολές. Έγγραφο ΚΓΔΕΠ 2050/4.2.83 (Α.Π.421). (Απόσπασμα Πρακτικών της 40/7.2.83 συνεδριάσεως της Επιτροπής Νομισματικών και Πιστωτικών Θεμάτων).

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Η Επιτροπή Νομισματικών και Πιστωτικών Θεμάτων, αφού έλαβε υπόψη :

α) Την παρ. 2 της παραπάνω Πράξεως του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος (αριθ. 115/14.9.82), στην οποία καθορίζεται ότι οι Συνεταιριστικές Οργανώσεις που προβαίνουν σε προηγούμενη επεξεργασία των πωλουμένων αγροτικών προϊόντων εξαιρούνται από τη γενική απαγόρευση για την επί πιστώσει πώληση αγροτικών προϊόντων από τους φορείς συγκεντρώσεώς τους, που καθορίζεται στην παρ. 1 της Πράξεως αυτής.

β) Το από 4.2.83 έγγραφο της ΚΥΔΕΠ με το οποίο ζητείται να διευκρινισθεί εάν εξαιρείται από τη γενική απαγόρευση της παρ. 1 της παραπάνω Πράξεως, η πώληση απ' αυτή του βαμβακιού που συγκεντρώνεται και διατίθεται για λογαριασμό των παραγωγών μετά από προηγούμενη επεξεργασία (εκκόκμιση),

γ) Το ότι για ορισμένες συνεταιριστικές οργανώσεις ή δημόσιους οργανισμούς στους οποίους έχει ανατεθεί η άσ-

κηση της πολιτικής παρέμβασης δεν συντρέχουν οι λόγοι εξαίρεσης από την κατά τα πιο πάνω γενική απαγόρευση ακόμα και όταν επεξεργάζονται τα συγκεντρούμενα κατά τη παρέμβαση προϊόντα, διευκρινίζει ότι :

Η εξαίρεση από τη γενική απαγόρευση για την επί πιστώσει πώληση αγροτικών προϊόντων που προβλέπεται στην παρ. 2 της Πράξεως του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος 115/14.9.82 δεν αφορά τους φορείς παρεμβάσεως : ΚΥΔΕΠ, Α.Σ.Ο., Κ.Σ.Ο.Σ., Ε.Ο.Κ. και Συκική.

Η παρούσα θα πρέπει να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (Τεύχος Α').

Αθήνα, 4 Μαρτίου 1983

Ο Διευθυντής
ΔΗΜ. Γ. ΚΑΛΟΔΟΥΚΑΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Χριστίνα Μ. Ακριβοπούλου και Χαράλαμπος Ανθόπουλος, *Εισαγωγή στο Διοικητικό Δίκαιο*, ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ: Αθήνα, 2015
2. Χριστίνα Μ. Ακριβοπούλου και Χαράλαμπος Ανθόπουλος, *Εισαγωγή στο Δίκαιο και στους Συνταγματικούς Θεσμούς*, ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ: Αθήνα, 2015
3. Βασιλειάδης Δ., *Η Επεξεργασία των Κανονιστικών Διαταγμάτων από το Συμβούλιο της Επικρατείας*, Νομική Βιβλιοθήκη :Αθήνα, 2011
4. Βολουδάκης Ευ., *Επικαιρικά Συνταγματικά Ζητήματα 1983-1994*, εκδ. Σάκκουλα : Αθήνα, 1994, σελ. 452,453
5. Δαγτόγλου Π., *Γενικό Διοικητικό Δίκαιο*, Σάκκουλα : Αθήνα, 2015 σ. 513, 514
6. Κοϊμτζόγλου Ι. (2005). *Στοιχεία Δημοσίου Δικαίου, Γ' Έκδοση. Εκδόσεις Σάκκουλα.*
7. Κόρσος Δ., *Διοικητικό Δίκαιο*, Σάκκουλα: Αθήνα, 2013 σ. 57
8. Μάνεσης Ι. Αριστόβουλος, *Συνταγματικόν Δίκαιον, Τόμος Α', Σάκκουλα: Αθήνα, 1967 :103*
9. Παπαλάμπρου Απ., *Η Έννοια της Αρχής Διάκρισης των Εξουσιών*, εκδ. Σύμμεικτα Σβώλου: Αθήνα, 1961, σελ. 359
10. Παπαχατζή Γ., *Σύστημα του Ισχύοντος στην Ελλάδα Διοικητικού Δικαίου*, Νομική Βιβλιοθήκη : Αθήνα, 1983
11. Παραράς Π., *ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ (Το Σ) 2/1995, Η Δεσμευτικότητα των Πρακτικών Επεξεργασίας Διαταγμάτων*, εκδ. Σάκκουλα : ΑΘΗΝΑ, 1995, σελ.301
12. Ράικος Αθ., *Συνταγματικό Δίκαιο, Οργανωτικό Μέρος II*, εκδ. ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ :Αθήνα, 2012
13. Σπυρόπουλος Φ., *Εισαγωγή στο Συνταγματικό Δίκαιο*, Σάκκουλα: Αθήνα, 2006
14. Σπυρόπουλος Φ., *Σύνταγμα, Κατ' άρθρο Ερμηνεία*, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2017, σ.893
15. Σπηλιωτόπουλος Π. Επαμεινώνδας, *Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου*, Τόμοι Ι+ΙΙ, εκδ. Σάκκουλα: Αθήνα, 2002
16. Στασινόπουλος Μ., *Μαθήματα Διοικητικού Δικαίου*, Αθήνα 1957 σ. 205
17. Τσάτσος Δ., *Συνταγματικό Δίκαιο β'', Οργάνωση και Λειτουργία της Πολιτείας, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή, 1993*
18. Χρυσόγονος Κ. (2014). *Συνταγματικό Δίκαιο (με τη συνδρομή Κουτνατζή, Σ.-Ι. Γ.)*, Εκδόσεις Σάκκουλα: Αθήνα

ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Duverger M., *Institution Politiques, Les Grands Systèmes Politiques*, PUF: Παρίσι, 1980
2. Laski H., *Le Gouvernement Parlementaire en Engleterre*, PUF: Παρίσι 1950
3. Salmon J., *Le Conseil d' Etat*, Tome I, Bruylant: Bruxelles, 1994
4. Troper M., *La Signature des Ordonnances. Fonctions d' une controverse, in Pouvoirs*, PUF: Παρίσι, 1987
5. Troper M., *Pour une Théorie Juridique de l' État Léviathan*, PUF: Παρίσι, 1994

Άρθρα του Συντάγματος

1. Άρθρο 26
2. Άρθρο 30
3. Άρθρο 32
4. Άρθρο 34 παρ. 2
5. Άρθρο 37 παρ. 1 και 3
6. Άρθρο 38 παρ.1
7. Άρθρο 40 παρ. 1
8. Άρθρο 41 παρ. 1
9. Άρθρο 42 παρ. 1 και 2
10. Άρθρο 43
11. Άρθρο 44
12. Άρθρο 45
13. Άρθρο 46 παρ. 1
14. Άρθρο 47 παρ. 2
15. Άρθρο 48
16. Άρθρο 49
17. Άρθρο 50
18. Άρθρο 53
19. Άρθρο 76 παρ. 2
20. Άρθρο 85

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

1. <https://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/To-Politevma/Syntagma/article-50/>
2. <https://arxaiellinika.home.blog/2020/01/28/orkos-athinaion-efivon/>
3. <http://www.presidency.gr/archiki/armodiothtes-proedrou/>
4. <https://www.prevedourou.gr/%CE%BF%CE%B9-%CE%BA%CE%B1%CE%BD%CE%BF%CE%BD%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AD%CF%82-%CF%80%CF%81%CE%AC%CE%BE%CE%B5%CE%B9%CF%82-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B4%CE%B9%CE%BF%CE%AF%CE%BA%CE%B7%CF%83%CE%B7/>

5. [Συνταγματική Ιστορία \(hellenicparliament.gr\)](http://hellenicparliament.gr)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

1. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «I» Ν. 3713/1928
2. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «II» 290 ΣΛΕΕ
3. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «III» Π.Δ. 18/1989
4. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «IV» ΣτΕ Ολ 3839/2009
5. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «V» Ν. 1338/1983